శ్రీయైనమః

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణే నమః.
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.
శ్రీమతే నిగమాన్త మహాదేశికాయ నమః.

....

పఞ్చకాలప్రకాశః.

అయమాహ్నిక గ్రన్థః,
ప్రతిదివస కర్తవ్య నిత్యకర్మానుష్ఠాన
బద్ధశ్రద్ధ సమస్తాస్తిక జన మోదనాయ,
శ్రుతిస్మృతిపురాణాద్యనుసారేణ పూర్వాచార్య
విరచితాహ్నికగ్రన్థేభ్యస్సముద్ధృత్య సఙ్కలితః,
నానా పణ్డిత సహాయేన పరిష్కృతశ్చ,
డెఙ్కణీకోట్టై-తిరుమలై-శ్రీనివాసాచార్యేణ

చెన్నపురీ
"ప్రిమియర్" ముద్రాక్షరశాలాయాం,
ముద్రాపితో జే జీయతేతమామ్.
౧౯౦౮

ఏతన్మూల్యం సపాదమేకరూప్యమ్.

అ వ తా రి కా.

శ్రియఃపతిః, నిఖిలహేయప్రత్యనీక కల్యాణైకతానః, అనన్తజ్ఞానానన్ద స్వరూపః, పరమకారుణికః, భగవాన్నారాయణః, అనాదికర్మ ప్రవాహజనిత సంసారసాగరనిమగ్న జీవోద్దిధీర్షయా, తేభ్యఃకరణకళేబరాదికమ్ప్రదాయ, తద్ద్వారా శాస్త్రచోదిత కర్మాణ్యనుష్ఠాయ, ఉత్తీర్ణాభవేయురితి శ్రుతిస్మృతీతిహాస పురాణాదీన్ ప్రాయచ్ఛత్. తానిచకర్మాణినిత్యాని నైమిత్తికాని చేతిద్వివిధాని. తత్రచసర్వాణ్యపి నిత్యకర్మాణి ఫలసఙ్గకర్తృత్వత్యాగపూర్వకమ్భగవత్కైఙ్కర్య రూపతయానుష్ఠాయ పరమపురుషార్థమ్ప్రాప్నుయురితి, అపారకారుణ్యపరవశః స భగవాన్నారాయణః, "పఞ్చరాత్రస్య కృత్స్నస్య వక్తానారాయణస్స్వయమ్" ఇతి వక్తృదోషరహిత పాఞ్చరాత్రాఖ్యమ్భగవచ్ఛాస్త్రం స్వయమేవ విరచయ్య, బ్రహ్మాదిముఖేన ప్రావర్తయత్. తచ్ఛాస్త్రోక్తాని నిత్యకర్మాణిచ, యతివర నిగమాన్త దేశికాది పూర్వాచార్యాః స్వయమనుష్ఠాయ, లోకేపి, నిత్యగ్రన్థ పాఞ్చరాత్ర రక్షాదిగ్రన్థముఖేన ప్రావర్తయన్. తత్కాలేస్థితానాం, శ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణాదిషు విశేషతోభ్యాసవత్వాత్, తద్గ్రన్థేషు మన్త్రాదీనాం సమ్యగ్వర్ణితయా ప్రతిపాదనాభావేపి నిత్యకర్మానుష్ఠాన ప్రక్రియాస్సమ్యక్ జ్ఞాతుం శక్యా అభవన్. అథాస్మిన్ కాలే వేదాధ్యయనశాస్త్ర పరిచయస్యాన్యూనతయాతద్గ్రన్థాధ్యయ నతదర్థజ్ఞానాభావేన తత్రస్థితమన్త్రాదీనాం, అస్య పాఞ్చపరిజ్ఞానాత్తాని, నిత్యకర్మాణ్యనుష్ఠాతుం నశక్యన్త ఇతి, ఏతాదృశ శ్రమపరిజిహీర్షయా, అయఙ్గ్రన్థః పఞ్చకాలప్రకాశనామా, శ్రుతిస్మృతి సూత్రాణిపూర్వాచార్యానుగ్రహీతాన్నాహ్నికగ్రన్థాన్, శిష్టాచారావిరుద్ధానాచారాంశ్చ, సమ్యక్పరామృశ్యసఙ్కలితః. అస్మింశ్చగ్రన్థే సంస్కృతభాషాయాం, అల్పపరిచయవతామపి యథాబోధోభవేత్, తథాసులభయా

శైల్యా సమ్యగ్విషయాః ప్రకటీకృతాః. ఉపయుక్తాః వేదమన్త్రాః, సస్వ
హ్నేస్సమగ్రాశ్చ వ్యలేఖిషత. కఠినపదవాక్యానాం సముచితోర్థస్త త్ర
త్రాథో భాగేక్వచిత్ సంస్కృతభాషయా, క్వచిద్ద్రావిడభాషయా
వృతః. ప్రతిదివసమవశ్యాను సన్ధేయపూర్వాచార్య కృతదివ్య ప్రబన్ధస్తో
ణిచ, ఏతద్గ్రన్థాన్తే, అనుబన్ధరూపేణ సంయోజితాని. నిత్యకర్మసుప్ర
నానుష్ఠేయ సన్ధ్యావన్దనమన్త్రాణాం సర్వేషామపి సుఖేనబోధాయ
మిడ భాషయానిర్మితం, సన్ధ్యార్థదీపికాఖ్య వ్యాఖ్యానమపి, అనుబన్ధతః
సంయోజితమ్.

ఏతద్గ్రన్థ పరిశోధకపణ్డితేషు ప్రధానభూతైః, అస్మత్సుహృది
పణ్డితవర్యైః, కన్దాడై కాయశినవేన్దాచార్యైః, ఏతద్గ్రన్థ పరిశోధః
షయే మహానుపకారః కృత ఇతి సకృతజ్ఞ న్నివేదయామి.

అస్మిన్గ్రన్థే కీదృశదోషసద్భావేపి, అగణయిత్వైవతాన్ ప్రశ
మనసాసుధియః, క్రీడాశుకవ్యాహారరీత్యా తుష్యన్త్వితి సాదరమభ్యర్థ

☞ డెబ్బుణీకోట్టై - తిరుమలై - శ్రీనివాసాచార్యః.

—⁂—

విషయానుక్రమణికా.

శైల్యా సమ్యగ్విషయాః ప్రకటీకృతాః. ఉపయుక్తాః వేదమన్త్రాః, సస్వరచిహ్నైస్సమగ్రాశ్చ వ్యలేఖిషత. కఠినపదవాక్యానాం సముచితోర్థస్తత్తత్ప్రత్రాధో భాగేక్వచిత్ సంస్కృతభాషయా, క్వచిద్ద్రావిడభాషయా చవివృతః. ప్రతిదివసమవశ్యానుసన్ధేయపూర్వాచార్య కృతదివ్య ప్రబన్ధస్తోత్రాణిచ, ఏతద్గ్రన్థాన్తే, అనుబన్ధరూపేణ సంయోజితాని. నిత్యకర్మసుప్రధానానుష్ఠేయ సన్ధ్యావన్దనమన్త్రాణాం సర్వేషామపి సుఖేనబోధాయద్రావిడ భాషయానిర్మితం, సన్ధ్యార్థదీపికాఖ్య వ్యాఖ్యానమపి, అనుబన్ధతయా సంయోజితమ్.

ఏతద్గ్రన్థ పరిశోధకపణ్డితేషు ప్రధానభూతైః, అస్మత్సుహృద్భిః, పణ్డితవర్యైః, కన్దాడై కాయ్శినవేన్దాచార్యైః, ఏతద్గ్రన్థ పరిశోధనవిషయే మహానుపకారః కృత ఇతి సకార్తజ్ఞ్యన్నివేదయామి.

అస్మిన్గ్రన్థే కీదృశదోషసద్భావేపి, అగణయిత్వైవతాన్ ప్రశస్తేన మనసాసుధియః, క్రీడాశుకవ్యాహారరీత్యా తుష్యన్త్వితి సాదరమభ్యర్థయే.

☞ డెఙ్కణీకోట్టై - తిరుమలై - శ్రీనివాసాచార్యః.

విషయానుక్రమణికా.

శుద్ధాశుద్ధపత్రికా.

పుటే.	పఙ్క్తి	అశుద్ధమ్.	శుద్ధమ్.
౫	౪	మిష్వసి	మిష్వపి
౭	౨౦	న్యచ్ఛేద్యా	న్యచ్ఛేద్యా
౧౧	౧౪	దూషితా	దూషితాః
౧౩	౫	బృహ్మ	బ్రహ్మ
	౧౧	కనిష్ఠకయా	కనిష్ఠికయా
౧౪	౩	అశ్వత్ధ	అశ్వత్థ
	౧౧	కాషా	కాష్ఠా
౧౬	౫	స్నాన	స్నాన
	౨౪	వాఽహ	వాహ
౨౧	౧౫	స్నాన	స్నాన
౨౪	౫	ద్వావా	ద్యావా
	౭	మస్మభిః	మన్త్రభిః
	౧౧	తస్మై	తస్మై
	౧౫	నుదు	సుదు
	,,	స్వమృతో	స్వమృతో
౨౬	౧౫	న్యమోక్షే	న్యమోక్షే
౨౭	౧౦	ద్భసతి	ద్వసతి
	౧౧	కౌతుస్తుత	కౌతస్కుత
	౧౨	శోధన	శోధక
	౧౪	దజిహ	ఏజహ
౨౮	౧౯	మ్మాపదే	మాపదే
౨౯	౧	గావశ్చ	గావశ్చ,
	౧౯	పైత్రే	పైత్ర్యే
౩౧	౧	న్తామిహో	న్త్వామిహో
౩౩	౧౬	వల్లభీ	వల్లభా
౩౮	౧౮	త్రయజ్వల	త్రయజ్ఞల
౪౨	౧౩	అజ్ఞుశ్యా	అజ్ఞుశ్యా
౪౩	౯	మథే	మధ్యే
	౧౧	దేస్య	దేవస్య
౪౪	౨	స్నునః	స్నునః
౫౨	౧౦	న్యసేత్	న్యస్యేత్
౫౪	౨౧	న్యసేత్	న్యస్యేత్
౫౬	౧౩	న్యసేత్	న్యస్యేత్
౫౭	౨౦	న్యసేత్	న్యస్యేత్
౫౮	౧	గపన్నేత్ర	యుగపన్నేత్ర
౬౧	౧౫	తీర్దాని	తీర్థాని
	౧౯	నకూర్యాత్	నకుర్యాత్
౬౪	౨౩	మర్పి	సమర్పి
౬౫	౭	త్భ్రమయే	ద్భ్రమయే
	౧౦	రజత	రజతే
	౧౪	పృష్టత్రై	పృష్ఠత్రై
	౧౮	భగవద్క్షే	భగవత్క్షే
౬౭	౬	న్నిధథా	న్నిధా
	౧౮	అదితేను	అదితేసు
౬౮	౩	ఇత్వ	ఇత్య
	౪	అగ్నయేస్య	అగ్నయేస్వి
	౧౦	అదితే	అదితే
౭౦	౧౫	సజ్గా	సద్గా
	౧౯	న్నయసేత్	న్నయస్యేత్
	౨౩	స్ధాయ	స్థాయ
	,,	భగవానేవి	భగవానేవ
౭౨	౫	వర్జబ	వర్జబ
	౮	శ్నిరః	శ్శిరః
౮౫	౧౫	త్పృథివి	త్పృథివీ
	౨౩	న్యసేత్	న్యస్యేత్
౮౬	౨౨	న్యాసః ర్తవ్యః	న్యాసఃక ర్తవ్యః
౯౫	౭	న్యసేత్	న్యస్యేత్
౯౭	౨౧	న్యసేత్	న్యస్యేత్
౧౦౪	౧౭	మన్త్రాసనా	మన్త్రాసన
౧౦౭	౨౨	భిమ్బే	బిమ్బే
౧౧౨	౧౫	భ్యర్చ్యయే	భ్యర్చయే
౧౧౬	౨౪	విన్దముమలర్	విన్దమలర్

శుద్ధాశుద్ధపత్రికా.

పుటే.	పఙ్క్తి	అశుద్ధమ్.	శుద్ధమ్.	పుటే.	పఙ్క్తి	అశుద్ధమ్.	శుద్ధమ్.
౧౧౮	౧౬	అచమ్య	ఆచమ్య	౨౩	౫	శ్చైషా	శేషా
౧౨౬	౮	ఉవస్పృశ్య	ఉపస్పృశ్య	౨౪	౧౨	రవానశ	రవాద్యశ
	౧౬	ఉవస్పృశ్య	ఉపస్పృశ్య				
౧౩౮	౯	తద్వ్యాఖ్యా	తద్వ్యాఖ్యా	౨౫	౧౨	బ్రహ్మాణ్డ	బ్రహ్మాణ్డః
					౧౫	గ్రామ	గ్రామః
		అనుబన్ధః.		౨౭	౫	తస్వీతునః	తస్వీతనః
౪	౧౨	ఇతీరితే	ఇతీర్యతే		౧౬	పునస్తు	పునస్త్రి
౬	౯	శీక్షా	శిక్షా	౨౯	౧౨	దేహభృ	దేహభి
౧౨	౨౧	ముక్తై లోకే	ముక్తే లోకే		౨౩	దారణత్రుటిత	దారణాస్త్రుటిత
౧౪	౧	త్సమ్పృక్తౌ	త్సమ్పృక్తే	౬౨	౨౧	ఇత్యాది	ఇతి
	౧౬	నిహిత	నిహత	౬౩	౧౫	సిద్ధమ	సిద్ధన్ని
	౨౧	మర్ధాప్యతే	మర్థాప్యతే	౬౮	౨౪	వాస్తో	వాస్తే
౨౦	౧౭	విష్ణోః	విష్ణో	౮౩	౯	శౌరి	వీర
౨౧	౧౫	మవాస్య	ముపాస్య	౮౬	౧౧	యోగీశ్వరః	యోగేశ్వరః
౨౨	౯	రమ్యై	రమ్య	౯౧	౨౫	సవాత్మజ్ఞేవ	వాత్మసజ్ఞేవ
	౧౨	మేత్యచ	మేతిచ	౯౨	౨౨	సగూమయే	త్వ్యాచనసమ
	౧౩	చూడై	ఘూడ			త్వ్యాచనఢ	యేగూఢ

శ్రియై నమః.

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణే నమః.
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.
శ్రీమతే నిగమాన్త మహా దేశికాయ నమః.

పఞ్చకాలప్రకాశః

బ్రాహ్మ ముహూర్త కర్తవ్యమ్.

బ్రాహ్మేముహూర్తేసమ్ప్రాప్తే నిద్రామ్పరిత్యజ్య, సప్తకృత్వో హరిర్హరిరితిశబ్దంసఙ్కీర్తయన్, తమేవచిన్తయంశ్చోత్థాయ ॥

" గ్రాహగ్రస్తేగజేన్ద్రేరువతి సరభసన్తార్క్ష్య మారుహ్యధావన్వ్యాఘూర్ణన్మాల్యభూషావసన పరికరోమేఘగమ్భీరఘోషః । ఆబిభ్రాణోరథాఙ్గంశరమసిమభయంశఙ్ఖచాపౌసఖేటౌహస్తైః కౌమోదకీమప్యవతుహరిరసావంహసాంసంహతేర్నః॥ నక్రాక్రాన్తేకరీన్ద్రే ముకుళితనయనేమూలమూలేతిఖిన్నే నాహంనాహంనచాహంనచభవతిపునస్తాదృశోమాదృశేషు। ఇత్యేవన్త్యక్తహస్తే సపదిసురగణేభావశూన్యే సమస్తేమూలం యత్ప్రాదురాసీత్సదిశతు భగవాన్మఙ్గళంసన్తతన్నః॥ ప్రాతస్స్మరామిభవభీతిమహార్తిశాన్త్యైనారాయణం గరుడవాహనమబ్జనాభమ్ । గ్రాహాభిభూతమదవారణముక్తిహేతుంచక్రాయుధన్తరుణ వారిజపత్రనేత్రమ్ ॥ ప్రాతర్నమామిమనసావచసాచమూర్ధ్నా పాదారవిన్దయుగళమ్పరమస్యపుంసః । నారాయణస్య

నరకార్ణవతారణస్య పారాయణప్రవణవిప్రపరాయణస్య ॥ ప్రాతర్భజామిభ
జతామభయఙ్కరన్తమ్ప్రాక్సర్వజన్మకృతపాపభయాపహత్యై । యో గ్రా
హవక్త్రపతితాఙ్ఘ్రిగజేన్ద్రఘోరశోకప్రణాశనకరో ధృతశఙ్ఖచక్రః ॥ శ్లోకత్ర
యమిదమ్పుణ్యమ్ప్రాతరుత్థాయ యః పఠేత్ । లోకత్రయగురుస్తస్మై దద్యా
దాత్మపదం హరిః" ॥ ఇతి హరిశబ్దార్థతయా ప్రసిద్ధం సమస్తపాపహరమ్భగ
వన్తమనుసన్ధాయ-

" విధివిహితసపర్యాం వీతదోషానుషఙ్గాముపచితధనధాన్యాముత్స
వైస్తథ్యనర్ఘామ్ । స్వయముపచినునిత్యం రఙ్గధామన్ సురత్నాం శమితవి
మతపక్షాం శాశ్వతీం రఙ్గలక్ష్మీమ్ ॥ ప్రశమితకలిదోషామ్ప్రాజ్యభోగానుబన్ధాం
సముదితగుణజాతాం సమ్యగాచారయుక్తామ్ । శ్రితజనబహుమాన్యాం శ్రే
యసీం వేఙ్కటాద్రౌ శ్రియముపచినునిత్యం శ్రీనివాసత్వమేవ ॥ వరదవిరచ
య త్వం వారితాశేషదోషామ్పునరుపచితపుణ్యామ్భూషితామ్పుణ్యకోట్యా ।
సితముదితమనోభిస్తావకైర్నిత్యసేవ్యాం హతరిపుజవయోగాం హస్తిధామ్న
స్సమృద్ధిమ్ ॥ నవనవబహుభోగాన్నాథనారాయణ త్వం విరచయ దురితౌ
ఘైస్త్వామనాఘ్రాతగన్ధామ్ । సహజసులభదాస్యైస్సద్భిరభ్యర్థనీయాం యతి
పరిబృఢహృద్యాం యాదవాద్రేస్సమృద్ధిమ్ ॥ శ్రీరఙ్గద్విరదవృషాద్రిపూర్వ
కేషు స్థానేషు స్థిరవిభవా భవత్సపర్యా । ఆకల్పం వరదవిధూతవైరిపక్షా భూయ
స్యా భవదనుకమ్పయైవ భూయాత్" ॥ ఇతి మఙ్గళాశాసనపఞ్చకమనుసన్ధాయ-

" ఉద్యద్భానుసహస్రభాస్వరపరవ్యోమాస్పదన్నిర్మలజ్ఞానానన్దఘ
నస్వరూపమమలజ్ఞానాదిభిష్షడ్గుణైః । జుష్టం సూరిజనాధిపన్ధృతరథా
ఙ్గాబ్జాదిభూషోజ్జ్వలం శ్రీభూసేవ్యమనన్తభోగినిలయం శ్రీవాసుదేవమ్భజే ॥
ఆమోదే భువనే ప్రమోద ఉత సమ్మోదే చ సఙ్కర్షణమ్ప్రద్యుమ్నఞ్చ తథాఽ
నిరుద్ధమపి తాన్ సంహారసృష్టిస్థితీః । కుర్వాణాన్మతిముఖ్యషడ్గుణవరైర్యుక్తాం
స్త్రియుగ్మాత్మకైర్వ్యూహాధిష్ఠితవాసుదేవమపి తం క్షీరాబ్ధినాథమ్భజే ॥
వేదాన్వేషణమన్దరాద్రిభరణక్ష్మోద్ధారణప్రశ్రితప్రహ్లాదావనభూమిభిక్షణజ
గద్విక్రాన్తయో యత్క్రియాః । దుష్టక్షత్రనిబర్హణం దశముఖాద్యున్మూల
సఙ్కర్షణఙ్కాళిన్ద్యా అతిపాపకంసనిధనం యత్క్రీడితన్తన్నమః ॥ యో దేవా

దిచతుర్విధేషుజనిషు బ్రహ్మాణ్డకోశా_న్తరే సమ్భ_క్తేషు చరాచరేషుచవిశ న్నా_స్తే సదాఽ_న్తర్బహిః । విష్ణు_స్తన్నిఖిలేష్వణుష్వణుతరమ్మ్యాయస్సుభూ య_స్తరం స్వాఙ్గుష్ఠప్రమితశ్చయోగిహృదయే ష్వాసీనమీశమ్భజే ॥ శ్రీరఙ్గ స్థలవేఙ్కటాద్రి కరిగిర్యాదౌశతేఽష్టో_త్తరేస్థానే గ్రామనికేతనేషుచసదా సాన్నిధ్యమాసేదుషే । అర్చారూపిణమర్చకాభిమతతస్స్వీ కుర్వతేవిగ్రహ మ్మ్ఖాజాఞ్చాఖిలవాఞ్ఛితాన్వితరతే శ్రీశాయత_స్మైనమః ॥ ప్రాతర్విష్ణోః పర త్వాదిపఞ్చకస్తుతి ము_త్తమామ్ । పఠన్ప్రాప్నోతిభగవద్భ_క్తింవరదని_ర్మి తామ్" ॥ ఇమామ్పరత్వాదిపఞ్చకస్తుతిఞ్చానుసన్ధాయ-

నిద్రా_న్తఆచమనం, దక్షిణశ్రవణస్పర్శరూపమాచమనం వాతదానీం శక్యంవిధాయ-తస్మిన్నేవశయనే, "అఖిలహేయప్రత్యనీకకల్యాణై కతాన స్వేతరసమ_స్తవస్తువిలక్షణా న_న్తజ్ఞానానన్దైకస్వరూప - స్వాభిమతానురూ పైకరూపాచి_న్త్య దివ్యాద్భుతనిత్యనిరవద్యనిరతిశ యౌజ్జ్వల్యసౌన్దర్య సౌ గన్ధ్యసౌకుమార్య లావణ్య యౌవనాద్యన_న్తగుణనిధి దివ్యరూప-వత్సల- స్వామిత్వ-సుశీల-సులభ-సర్వజ్ఞ-సర్వశ_క్త-పరమకారుణిక-కృతజ్ఞ-స్థిర-పరి పూర్ణ - పరమోదార-ఏవమ్భూతమార్దవార్జవాద్యన_న్తకల్యాణగుణపరిపూ ర్ణ-స్వోచితవివిధవిచిత్రానన్తాశ్చర్య నిత్యనిరవద్యనిరతిశయసుగన్ధ నిరతిశయ సుఖస్పర్శనిరతిశయౌజ్జ్వల్య కిరీటమకుటచూడావతంస మకరకుణ్డలగ్రైవే యకహారకేయూరకటక శ్రీవత్సకౌస్తుభము_క్తాదామోదర బన్ధనపీతామ్బర కాఞ్చీగుణనూపురాద్య పరిమితదివ్యభూషణ-స్వానురూపాచి_న్త్యశ_క్తి శఙ్ఖ చక్రగదాసి శార్ఙ్గాద్యసఙ్ఖ్యేయనిత్యనిరవద్య నిరతిశయ కల్యాణదివ్యా యుధ - స్వాభిమతనిత్య నిరవద్యానురూపస్వరూపరూపగుణ విభవై_శ్వ ర్యశీలాద్యనవధికాతిశయా సఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణశ్రీవల్లభ-ఏవమ్భూత భూమినీళానాయక-స్వచ్ఛన్దానువృ_త్తిస్వరూపస్థితి ప్రవృ_త్తిభేదాశేష శేష_తైక రతి రూపనిత్యనిరవద్యనిరతిశయజ్ఞాన క్రియైశ్వర్యాద్యన_న్త కల్యాణగుణగణ

శేషశేషాశనగరుడప్రముఖ నానావిధానన్తపరిజనపరిచారికా పరిచరితచరణ
యుగళ-పరమయోగివాఙ్మనసాపరిచ్ఛేద్యస్వరూపస్వభావ - స్వాభిమతవివిధ
విచిత్రానన్తభోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థానసమృద్ధానన్తాశ్చర్యానన్తమహావి
భవానన్త పరిమాణనిత్య నిరవద్యనిరతిశయ శ్రీవైకుణ్ఠనాథ-స్వసఙ్కల్పా
నువిధాయి స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిస్వశేషతైకస్వభావప్రకృతిపురుష కాలాత్మ
కవివిధ విచిత్రానన్తభోగ్య భోక్తృవర్గభోగోపకరణ భోగస్థానరూప నిఖి
లజగదుదయవిభవలయలీల - అనాలోచితవిశేషాశేషలోకశరణ్య-ప్రణతా
ర్తిహర - ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధే-అనవరతవిదితనిఖిల భూతజాతయాథా
త్మ్య-సత్యకామ-సత్యసఙ్కల్ప-సకలేతరవిలక్షణ-అర్థికల్పక-ఆపత్సఖ-శ్రీమ
న్నారాయణ - అణుపరిమాణదేహేన్ద్రియాది విలక్షణజ్ఞానానన్దస్వరూపోఽ
హం త్వదేకశేషస్త్వదేక నియామ్యస్త్వదేకాధారస్త్వదేక శరణస్త్వ
దేకప్రాప్యశ్చాస్మి" ఇతి పూర్వరాత్రానుసంహిత ప్రకారేణానుసన్ధాయ-

"భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేన
మయాస్వకీయైశ్చోపకరణైః స్వారాధనైకప్రయోజనాయ పరమపురుష
స్సర్వశేషీస్వశేషభూతమిదంయోగాఖ్య ఙ్కర్మస్వస్మైస్వప్రీతయేస్వయమేవ
కారితవాన్" ఇతి సాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా-"అనేనయోగాఖ్యేనభగవత్కర్మ
ణాభగవాన్ప్రీయతాం వాసుదేవః" ఇతి యోగంసమాపయేత్ ॥

శ్రీ వఙ్గీశకృత ప్రాతర్నిర్వేదకారికా.

"ఉత్థాయశయనేతస్మిన్నాసీనోనియతేన్ద్రియః । త్రస్తనిర్విణ్ణహృదయోవ్యర్థంవీక్ష్యగతంవయః ॥ తాపత్రయేణచాక్రాన్తస్త్రివేణాధ్యాత్మికాదినా । దావజేనాగ్నినాలీఢో భ్రామ్యన్నివవనేమృగః ॥ సంసారవాగురాన్తస్థోలూనపక్షఇవాణ్డజః । అపశ్యన్నిర్గమోపాయమాగామిష్వపిజన్మసు ॥ అశాస్త్రైర్యైరతిబీభత్సైః క్రియమాణైఃకృతైరపి । లజ్జితశ్చవిషణ్ణశ్చస్మర్యమాణైస్స్వకర్మభిః ॥ అవినీతమశిక్షార్హమసద్గుణగణాకరమ్ । అవధార్యస్వమాత్మానమచిదాద్యశుభాశ్రయమ్ ॥ దహ్యమానేన్ధనాన్తస్థో విస్ఫురన్నివకీటకః । అలబ్ధనిర్గమస్తిష్ఠన్మధ్యేమరణజన్మనోః ॥ విహ్వలశ్చవిషణ్ణశ్చవిమృశన్స్వామిమాన్దశామ్ । చిన్తయేత్ప్రథమఞ్చైవ మాచరన్ప్రియమాత్మనః ॥ సంసారచక్రమారోప్య బలిభిఃకర్మరజ్జుభిః । కాలేనాకృష్యమాణస్యజఙ్గమస్థావరాత్మనః ॥ అహోబామేమహతీయాతానిష్ఫలాజన్మసన్తతిః । అనారాధితగోవిన్దచరణామ్భోరుహద్వయా ॥ అనాస్వాదితసత్కర్మజ్ఞానభక్తిసుధారసా । అదృష్టానన్తసంసారసాగరోత్తారణప్లవా ॥ శ్రుతిస్మృత్యుదితాశేషసదాచారపరాఙ్ముఖీ । అనుపాసితసద్వృద్ధాస్వీకృతాఽసత్సమాగమా । అసమ్పాదితశుశ్రూషాగుర్వాచార్యపితృష్వపి । త్యక్తవర్ణసమాచారాభ్రష్టావైదికవర్త్మనః ॥ నిజకర్మజదేవాదిదేహాధ్యస్తాత్మభావనా । తద్భావనానుగోద్భూతసుఖదుఃఖవ్యవస్థితిః ॥ అనుద్భూతస్వయాథాత్మ్యజ్ఞానజోత్తమనిర్వృతిః । పశువత్ప్రాకృతైరేవగుణైరధికనిర్వృతా ॥ నకర్మనిష్ఠానాత్మజ్ఞానాపిభక్తియుతాహరౌ । నోద్యుక్తాభక్తిహీనత్వాత్తత్క్రియాస్వర్చనాదిషు ॥ కర్మభిఃపుణ్యపాపాఖ్యైరవిద్యాపరనామభిః । ధూమైరివార్చిరాగ్నేయంజ్ఞానమావృత్యదేహినః ॥ భూషయిత్వాస్వకన్దేహంశబ్దాద్యైస్సావ

శ్రమైర్గుణైః । దర్శయిత్వాస్వసౌన్దర్యమాత్మనేతిష్ఠమానయా ॥ నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్షణమ్ । సఙ్ఖ్యాద్యైస్స్వగుణైరేవస్వరూపమ్పరమాత్మనః॥ గుణమయ్యా ప్రకృత్యాఖ్యభగవన్మాయయాఽనయా। స్వసంలీనానన్తజీవకృతకర్మానురూపయా ॥ గుణత్రయాశ్రయానన్తవిచిత్రపరిణామయా । అతిదుస్తరయాదేవప్రపత్తిరహితాత్మభిః ॥ ప్రలోభ్యమానానాసతతన్తయైవాత్యన్తనిర్వృతా । అజానతీవస్వహితమ్మోకస్వప్నానుకారిణీ ॥ నిష్ఫానీయేనిరాలమ్బేనిచ్ఛాయేనిరపాశ్రయే । ద్రాఘీయస్యశుభేమార్గేయమస్యసదనమ్ప్రతి॥ గచ్ఛతోమేఽసహాయస్య వర్ధయన్తీమహద్భయమ్ । అతీతాపిసదైవైషాతిష్ఠతీవపురోమమ ॥ గతాయాస్త్వదృశంరూపం వర్తమానేపిజన్మని । తయైవసుమహాన్కాలో గతఃక్షణఇవాల్పకః ॥ అలబ్ధసుఖసంస్పర్శమకృతాఘాఘనిష్కృతి । విన్నైవహరిపాదార్చా మహోమాపశ్యతపవమే ॥ కిఙ్కరిష్యామిపదయోర్నిపతిష్యామికస్యను । దుస్తరాఽమద్దశామేతాం జ్ఞథయిష్యామికస్యవా ॥"

ఇత్యతీతఃకాలో వ్యర్థఇతినిర్విణ్ణో భూత్వా,

"ఇతఊర్ధ్వమహన్త్వద్య వజ్జీవంశ్రియశ్శ్రియః । పదయోరర్చనఙ్కర్తుం యతమానస్సమాహితః॥ అభిగచ్ఛన్హరిమ్ప్రీతః పశ్చాద్ద్రవ్యాణిచార్జయన్ । అర్చయంశ్చతతోదేవ స్తతోమన్త్రాఞ్జపన్నపి ॥ ధ్యాయన్నపిపరన్దేవ ఙ్కాలేషూక్తేషుపఞ్చసు । వర్తమానస్సదాచైవ మ్పాఞ్చకాలికవర్త్మనా ॥ స్వార్జితైర్గన్ధపుష్పాద్యైశ్శుభైశ్శక్త్యనురూపతః । ఆరాధయన్హరిమ్భక్త్యా గమయిష్యామివాసరాన్ ॥"

ఇతి సాత్త్వికధృతిమవలమ్బేత.

అభిగమనప్రకరణమ్.

"కృతఞ్చ కరిష్యామి భగవన్నిత్యేన భగవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతిచాతురాత్మ్య భగవద్వాసుదేవ పాదారవిన్దార్చనేన అభిగమనోపాదానే జ్యాస్వాధ్యాయయోగాఖ్యైః కర్మభిః భగవన్తం వాసుదేవమర్చయిష్యామి" ఇతి సఙ్కల్ప్య-"భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవతస్తేజసా భగవతః కర్మణా భగవతః కర్మ కరిష్యామి భగవతో వాసుదేవస్య" ఇతి బలమన్త్రమనుసన్ధాయ-"భగవానేవస్వనియామ్యస్వరూపస్థితిప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేనమయా స్వకీయైశ్చోపకరణైస్స్వారాధనైక ప్రయోజనాయపరమపురుషస్సర్వ శేషీస్వశేషభూతానీమాని అభిగమనోపాదానేజ్యాస్వాధ్యాయయోగాఖ్యాని కర్మాణిస్వస్మైస్వప్రీతయే స్వయమేవకారయతి" ఇతి పఞ్చకాల సాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా-

"కృతఞ్చకరిష్యామి భగవన్నిత్యేనభగవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతిచాతురాత్మ్య భగవద్వాసుదేవ పాదారవిన్దార్చనేన అభిగమనేన భగవత్కర్మణాభగవన్తం వాసుదేవమర్చయిష్యామి"ఇతిసఙ్కల్ప్య-"భగవతోబలేన భగవతోవీర్యేణ భగవతస్తేజసాభగవతః కర్మణాభగవతః కర్మకరిష్యామి భగవతో వాసుదేవస్య" ఇతి బలమన్త్రమనుసన్ధాయ "భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేనమయాస్వకీయైశ్చోపకరణైస్స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమపురుషస్సర్వశేషీస్వశేషభూతమిదమభిగమనాఖ్యం కర్మస్వస్మైస్వప్రీతయే స్వయమేవకారయతి" ఇతి సాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా-"ఏతత్క్రియావిరోధీని ప్రాచీనాన్యశుభాని మే । కర్మాణ్యనన్తాన్యచ్ఛేద్యాన్యనాదీన్యశుచీనిచ॥ స్వస్యైవకృపయాదేవోఽవినాశ్యాస్మన్మనోరథాన్ । పూరయత్వితిసమ్ప్రార్థ్య మన్త్రమేతముదీరయేత్

త్"॥ ఇతి కరిష్యమాణకైఙ్కర్య ప్రతిబన్ధకనివృత్తిం సమ్ప్రార్థ్య- "
య్యారాధనకామోఽయం వ్రతఞ్చరితుమిచ్ఛామి। సఙ్కల్పసిద్ధ్యై భగవన్మా
యాస్యమనోరథాన్"॥ ఇతి మన్త్రేణ కైఙ్కర్యపరిపూర్తిం సమ్ప్రార్థ్య
"అస్మద్దేశికమస్మదీయ పరమాచార్యానశేషాన్గురూన్ శ్రీమల్లక్ష్మణయో
పుఙ్గవమహాపూర్ణౌ మునియామునమ్ । రామమ్పద్మవిలోచన మ్ముని
వరన్నాథం శఠద్వేషిణంసేనేశం శ్రియమిన్దిరాసహచర న్నారాయణం స
శ్రయే॥" ఇతి స్వాచార్యప్రభృతి భగవత్పర్యన్త గురుపరమ్పరా ప్రపద,
పూర్వకమ్భగవన్తమ్ప్రపద్య-" సవ్యమ్పాదమ్ప్రసార్యశ్రిత దురితహరన్దక్షి
ణఙ్కుఞ్చ యిత్వాజానున్యాధాయ సవ్యేతరమితరభుజ న్నాగభోగేనిధా
య। పశ్చాద్బాహుద్వయేన ప్రతిభటశమనేధారయన్ శఙ్ఖచక్రే దేవీభూష
దిజుష్టోజనయతు జగతాంశర్మవైకుణ్ఠనాథః॥" ఇతి ధ్యాత్వా॥

"ఓం వాసుదేవాయ నమః- ఓం సఙ్కర్షణాయ నమః- ఓం ప్రద్యు
మ్నాయ నమః-ఓం అనిరుద్ధాయ నమః"- ఇతి వ్యూహనామ చతుష్టయ
న్ధ్యాత్వా॥

"ఓం కేశవాయ నమః-ఓం నారాయణాయ నమః- ఓం మాధ
వాయనమః-ఓం గోవిన్దాయ నమః-ఓం విష్ణవే నమః-ఓం మధుసూదనాయ
నమః-ఓం త్రివిక్రమాయ నమః-ఓం వామనాయ నమః-ఓం శ్రీధరాయ
నమః-ఓం హృషీకేశాయ నమః-ఓం పద్మనాభాయ నమః-ఓం దామోద
రాయ నమః"-ఇతి ద్వాదశవ్యూహనామాని ధ్యాత్వా -"ఓం మత్స్యా
య నమః-ఓం కూర్మాయ నమః-ఓం వరాహాయ నమః-ఓం నారసింహాయ
నమః-ఓం వామనాయ నమః-ఓం పరశురామాయ నమః-ఓం శ్రీరామా
య నమః-ఓం బలరామాయ నమః-ఓం కృష్ణాయ నమః - ఓం కల్కినే
నమః" ఇతి దశావతార నామానిచ ధ్యాత్వా॥

"ఓం శ్రీం శ్రియై నమః-ఓం భూం భూమ్యై నమః - ఓం నీం నీళాయై నమః"-ఇతి దేవ్యాదినామాన్యపి సఙ్కీర్త్య-"సత్సఙ్గాద్భవనిస్పృహో గురుముఖాచ్ఛ్రీశమ్ప్రపద్యాత్మవాన్ప్రారబ్ధం పరిభుజ్య కర్మశకలమ్ప్రక్షీణకర్మాన్తరః । న్యాసాదేవ నిరఙ్కుశేశ్వరదయానిర్లూనమాయాన్వయో హార్దానుగ్రహలబ్ధమధ్యధమనిద్వారాద్బహిర్నిర్గతః ॥ ముక్తోఽర్చిర్దినపూర్వపక్షషడుదఙ్మాసాబ్దవాతాంశుమద్గ్లౌ విద్యుద్వరుణేన్ద్రధాతృ మహితస్సీమాన్తసిన్ధ్వాప్లుతః । శ్రీవైకుణ్ఠముపేత్య నిత్యమజడం తస్మిన్పరబ్రహ్మణః సాయుజ్యం సమవాప్య నన్దతి సమన్తేనైవ ధన్యః పుమాన్ ॥ ప్రాతర్నిత్యానుసన్ధేయ మ్పరమార్గమ్ముముక్షుభిః । శ్లోకద్వయే నసంక్షిప్తం సువ్యక్తం వరదోఽబ్ర[౧]వీత్ ॥" ఇతి శ్లోకద్వయం సఙ్కీర్త్య-పూర్వాచార్యప్రణీత స్తోత్రరత్న[౨] దయాశతక[౩] ముకున్దమాలా వేఙ్కటేశసుప్రభాత[౪] అభీతిస్తవ[౫] దశావతారస్తోత్రా[౬]దీని స్తోత్రాణ్యపి శ్రుణ్వతామపి హర్షజనకేనోచ్చైస్స్వరేణ సఙ్కీర్త్య-తత్కాలోచితద్వయాది మన్త్రాననుచ్చరన్, అవకాశే సతి పశ్చిమయామకర్తవ్యం వేదాభ్యాసఞ్చ కుర్యాత్.

తతస్సన్ధ్యాయామాసన్నాయాం "సన్ధాతృత్వేన సర్వేషాం సన్ధ్యా" ఇతి పరికీర్తితమ్భగవన్తముపాసితుఞ్జిగమిషుః శ్రీహరిర్హరిర్హరిరితి కీర్తయన్ శయనాదుత్థాయ-"ఓన్నమః క్షితిధరాయ" ఇతి మన్త్రేణ క్షితిధరమ్మహావరాహమనుధ్యాయన్ వామపాదమ్భూమావిన్యస్య-"నమోఽస్తు

౧, ౨, ౩, ౪, ౫, ౬ } అనుబన్ధో ద్రష్టవ్యః.

ప్రియదత్తామైతుభ్యన్దేవివసున్ధరే । త్వమ్మాతాసర్వలోకానా మ్పాదన్యా
సంక్షమస్వమే" ॥ ఇతి భువమ్ప్రపద్య-పదక్రమాన్కుర్వన్, "విష్ణోః క్రమో
స్యభిమాతి హాగాయత్రేణ ఛన్దసాపృథివీ మనువిక్రమే నిర్భక్తస్సయన్ద్వి
ష్మోవిష్ణోః క్రమోస్యభిశస్తి హాత్రైష్టుభేన ఛన్దసా న్తరిక్ష మనువిక్రమేనిర్భ
క్తస్సయన్ద్విష్మోవిష్ణోః క్రమోస్యరాతీయతో హన్తా జాగతేన ఛన్దసాదివమ
నువిక్రమే నిర్భక్తస్సయన్ద్విష్మోవిష్ణోః క్రమోసిశత్రూయతో హన్తానుష్టు
భేన ఛన్దసాదిశోనువిక్రమే నిర్భక్తస్సయన్ద్విష్మః" ఇతిపాదేన్ద్రియాధిదైవ
తం, త్రివిక్రమం, ధ్యాయేత్ ॥

మలమూత్రోత్సర్జనవిధిః.

తతస్స్నానీయతిలాక్షతదర్భవస్త్రాదిదృష్టాదృష్టార్థం స్నానోపకరణంసర్వంసమ్భృత్య - తమస్తిరోహితదుష్టజన్తు పలాయనార్థం వైణవదణ్డం సఙ్గృహ్య - నిర్గమమార్గంసఞ్చాల్య-కేశవమనుధ్యాయన్, సఙ్కీర్తయన్, గృహాన్నిర్గత్య - విశుద్ధదేశేనిక్షిప్తస్నానోపకరణః, స్వాశ్రమాదిభ్యోనైరృత్యాన్దిశిద్విత్రేషుపాత ప్రమితామ్భువమతిక్రమ్య - క్రిమికీటాద్యదూషితా, ఆఖుకృష్ట, హలోత్ఖాత, కూలస్థ, శర్కరామేధ్యసంయుక్త, పరశౌచశిష్ట, ఊషర, వల్మీక, జలమధ్యస్థ, స్వగృహస్థిత, సికతా, పాంసు, కర్దమవ్యతిరిక్తామృదస్సఙ్గృహ్య - శౌచస్థలే, యత్రక్వచిద్వానిధాయ - సన్న్యక్తపాదుకస్సన్, సుదూరఙ్గత్వా, త్రిఃకరధ్వనిఙ్కృత్వా - ఉత్తరీయేణశిరః ప్రా

వృత్త్యా - నివీతమ్ప్రేహ్మసూత్రన్దక్షిణకర్ణే ఆవేష్ట్య - ఘ్రాణమాస్యఞ్చో త్తరీయేణప్రచ్ఛాద్య - అయాజ్ఞీయైస్తృణైః కాష్ఠైః పత్రైర్వాభూమిమా చ్ఛాద్య - దివాసన్ధ్యయోశ్చోదఙ్ముఖః, రాత్రౌదక్షిణాముఖః, మానాదినియ మయుక్తః, దేవాలయ, నదీ, గో, బ్రాహ్మణ, అగ్ని, సూర్య, చన్ద్ర, నక్ష త్ర, వాయ్వశ్వత్థాద్యనభిముఖః, ఆరామోద్యాన, తులసీవన, సస్య, శ్మశా నోషర, వల్మీక, గిరి, దుర్గ, గర్త, క్షేత్ర, ఖలాధ్వామేధ్యసికతాచ్ఛాయా; గుల్మ, చత్వర, వారి, కృష్ట, గోష్ఠ, వృక్షమూల, దర్భమూల, తటా కాబ్ధి, నదీతట, గోమయ, యజ్ఞశాలా, శాద్వల, గృహాఙ్గణ, పాషాణ రన్ధ్ర, కీటాదిజన్తుదేశవ్యతిరిక్తే; గో, స్త్రీ, ద్విజ, దేవాలయానామస న్నిధౌ, వామహస్తేనమేహనఙ్గృహీత్వా, విణ్మూత్రేపరిత్యజేత్ - చిరకాల న్తత్రనతిష్ఠేత్ - స్వమలన్నపశ్యేత్ - ననిష్ఠీవేత్ - నోచ్ఛ్వసేత్ - ఆర్ద్ర వాససామలమూత్రేనవిసృజేత్ - అయాజ్ఞీయకాష్ఠాదినాపురీషలేపంవామ హస్తేననిఘర్షయేత్ -

---

శౌచవిధిః.

దక్షిణేనహస్తేనపూర్వస్థాపితామ్మృదఙ్గృహీత్వా-శౌచస్థలఙ్గత్వా-గుదలిఙ్గపాదహస్తశౌచార్థం, పూర్వస్థాపితాం, తదాస్థాపితాంవామృదఞ్చతుర్ధావిభజ్య-స్థాపయిత్వా- ఉదఙ్ముఖః,పరిచారకేణోద్ధృతజలప్రక్షేపపూర్వకం శౌచఙ్కుర్యాత్ -ఉద్ధృతతోయాభావే,తటాకాదౌశౌచఙ్కుర్యాత్ -నదీషు భగవత్తీర్థేషుచనకదాచిచ్ఛౌచఙ్కుర్యాత్ -తటాకాదౌబాహ్యామృత్తికాం, నాహరేత్ - ఆకూర్పరాన్తణి బద్ధ్వాద్వాజలాన్మృదమాహృత్య - శోధితేతీ రేనిక్షిప్య-జలస్యారత్నిమాత్రేస్థిత్వా-దివాసన్ధ్యయోశ్చోదఙ్ముఖః, రాత్రౌద క్షిణాముఖః, సవ్యఙ్కరమన్తర్జానుఙ్ఇతరఙ్కరమ్బహిర్జానుఙ్కృత్వా-మృదన్ద

క్షిణకరేణగృహీత్వా - వామకరేక్షిప్త్వా-గుదమ్మేహనఞ్చవిశోధయేత్ -మూత్రపురీషయోర్యుగపత్ప్రవృత్తౌ పురీషస్య ప్రథమమ్-క్రమేణ ప్రవృత్తౌ, యథాక్రమంశౌచఙ్కుర్యాత్ -అత్రవిణ్మూత్రయోస్సాహిత్యేషణ్మృత్తికాభిర్మూత్రశౌచఙ్కుర్యాత్ -పఞ్చదశభిర్ద్వాదశభిర్వాగుద శౌచఙ్కుర్యాత్ -గుదలిఙ్గాన్యతరశౌచానన్తరం, పఞ్చభిష్షడ్భిర్వామృత్తికాభిర్వామహస్తం, ప్రక్షాళ్య- అనన్తరమన్యశౌచఙ్కుర్యాత్ -మూత్రశౌచే, ఆర్ద్రామలకమాత్రామృత్తికాః, గుదశౌచే ప్రథమమృత్తికాప్రసృతిమాత్రా, ద్వితీయాతృతీయాచ, తదర్ధపరిమాణా-ఇతరాస్తుఆర్ద్రామలకద్విగుణాః, తత్సమావా-సర్వత్రగుదలిఙ్గశౌచేషు ప్రతిమృత్తికం, అన్తరాన్తరావామహస్తం, మృజ్జలాభ్యాంప్రక్షాళయేత్ -యావన్మృల్లేపోనాపైతి తావద్దక్షిణే నపాణినాఆపోదేయాః - కట్యాదౌమలసమ్బన్ధశఙ్కాయాంసప్తమృత్తికాదేయాః-ఉత్థాయ- వామఙ్కరన్దశభిః, పాదౌప్రత్యేకంసప్తభిః, సంహతికరౌదశభిః సప్తభిర్వాశోధయేత్ - మూత్రమాత్రప్రవృత్తౌపఞ్చభిస్తిసృభిర్వామృత్తికాభిర్లిఙ్గశౌచఙ్కుర్యాత్ - వామహస్తేపఞ్చ, హస్తయోస్తిస్రోమృదోదేయాః-తతోనఖశోధనఙ్కృత్వా - శౌచదేశంప్రక్షాళయేత్ -అజ్ఞానతశ్శుక్లోత్సర్గేతుమూత్రశౌచాద్ద్విగుణమ్.-ఇదమహశ్శౌచమ్- అహశ్శౌచాపేక్షయారాత్రావర్ధమ్; పథి, పాదః- స్త్రీణామర్ధమ్-బ్రహ్మచారిణోద్విగుణమ్-వానప్రస్థయత్యోశ్చతుర్గుణమ్- యథాశక్త్యాతురస్య-ఏవం, ధర్మశాస్త్రాద్యుక్తస్వవర్ణాశ్రమావస్థాద్యనుగుణదృష్టాదృష్టార్థమృత్సఙ్ఖ్యావర్ణపరిమాణాది నియమవత్ గన్ధలేపక్షయకరమర్మపీడారహితంశౌచఙ్కుర్యాత్ -అన్యతోగత్వా-కరౌపాదౌప్రక్షాళ్య-ఆసీనోవామభాగే, మూత్రోత్సర్గేచతుష్షడ్వా, పురీషేష్టౌద్వాదశవాగణ్డూషాన్కృత్వా-ఉపవీతీ-మూత్రోత్సర్గే ద్విరాచామేత్ -ఉభయోత్సర్గేత్రిరాచామేత్.

ఆ చ మ న వి ధిః.

శుచౌదేశేకుక్కుటాసనసంస్థితః, బాహుద్వయం,జాన్వన్తరేకృత్వా-ప్రాఙ్ముఖ ఉదఙ్ముఖోవావాగ్యతః-దక్షిణహస్తతలం,గోకర్ణాకారఙ్కృత్వా-వామహస్తేనజలంస్పృశన్, దేవతీర్థేన * **మాష**మగ్నజల**మాదాయ**- "ఓం **అచ్యుతాయ**నమః" "ఓం అనన్తా**య**నమః" "ఓం గోవిన్దా**యన**మః" ఇతి నిశ్శబ్దంహృదయఙ్గమం, ప్రతిమన్త్రం, బ్రహ్మతీర్థేన † పిబేత్ - అఙ్గుష్ఠమూలేన అపస్పృష్ట్వా - ఓష్ఠద్వయం, ద్విఃపరిమృజ్య - తదఙ్గుష్ఠమూలం, పునః ప్రక్షాళ్య - అఙ్గుష్ఠాగ్రేణ "కేశవా**య**నమః" ఇతిదక్షిణకపోలమ్, "నారా**య**ణా**య**నమః" ఇతి వామకపోలమ్-సాఙ్గుష్ఠానామికయా, "**మా**ధవాయనమః" ఇతిదక్షిణనేత్రమ్, "గోవిన్దా**య**నమః" ఇతివామనేత్రమ్-సాఙ్గుష్ఠతర్జన్యా, "విష్ణవేనమః" ఇతిదక్షిణనాసికామ్, "మధుసూదనా**య**నమః" ఇతివామనాసికామ్ - సాఙ్గుష్ఠకనిష్ఠకయా, "త్రివిక్రమా**య**నమః" ఇతిదక్షిణశ్రోత్రమ్, "వామనా**య**నమః" ఇతి వామశ్రోత్రమ్-సాఙ్గుష్ఠమధ్యమయా, "శ్రీధరా**యనమః**" ఇతిదక్షిణభుజమూలమ్, "హృషీకేశాయనమః" ఇతివామభుజమూలమ్ - కేవలాఙ్గుష్ఠేన "పద్మనాభాయనమః" ఇతి నాభిమ్ - తలేనహృదయఞ్చ - సంహతాభిస్సర్వాఙ్గులీభిః, "దామోదరాయనమః" ఇతి మూర్ధానఞ్చ - ప్రత్యఙ్గముదకస్పర్శపూర్వకం స్పృశేత్.

---

* అఙ్గుష్ఠం వినాసర్వాసామఙ్గులీనామగ్రేణ

† హస్తతలయోర్మధ్యే యా రేఖాతస్యామూలేన

దన్తధావనవిధిః.

పాదౌప్రక్షాళ్య - ద్విరాచమ్య - వస్త్రప్రావృతశిరాః, ప్రాఙ్ముఖో వా పూర్వోత్తరదిగ్భాగాభిముఖో వా, కుక్కుటాసనసంస్థితః -అన్తర్జానుకరః-శాల్మలి, అశ్వత్థ, కోవిదార, శమీ, క్రముక, పాలాశ, మోచా, కార్పాస, కుశ, నారికేళ, విభీతక, దర్భాన్వర్జయిత్వా-అర్క, న్యగ్రోధ, ఖదిర, కరఞ్జమూల, కకుభమూల, అపామార్గ, నిమ్బ, జమ్బ్వామ్ర, క్షీరయుక్తకణ్ట కయుక్తకాష్ఠానామన్యతమదన్తకాష్ఠాని, షోడశాఙ్గులదీర్ఘాని ద్వాదశాఙ్గులాని వా, వక్రగ్రన్థిరహితాని, కనిష్ఠికాగ్రవత్స్థూలాని గృహీత్వా, ప్రక్షాళ్య, "ఆయుర్బలం యశోవర్చః ప్రజాః పశువసూని చ । బ్రహ్మప్రజ్ఞాఞ్చ మేధాఞ్చ త్వన్నో దేహి వనస్పతే" ఇతి మన్త్రేణాభిమన్త్ర్య - "దన్తధావనమన్త్రస్య మార్కణ్డేయ ఋషిః, అనుష్టుప్ఛన్దః, వనస్పతిర్దేవతా" ఇతి శిరోజిహ్వాహృదయే న్యస్య- "దన్తధావనే వినియోగః" ఇత్యుక్త్వా దన్తధావనం కుర్యాత్ -కాష్ఠాలాభే తత్తత్పర్ణాని తృణం వా గృహ్ణీయాత్ - వామభాగ అధోదేశమారభ్య ప్రాదక్షిణ్యేన దన్తధావనం, జిహ్వానిర్లేఖనఞ్చ కుర్యాత్ -దన్తకాష్ఠం ప్రక్షాళ్య-నైరృత్యాం శుద్ధదేశే నిరస్య - షోడశగణ్డూషాన్ కృత్వా - ప్రతిపత్పర్వషష్ఠీచతుర్దశ్యేకాదశ్యష్టమీషు త్రిజన్మసు చ దన్త కాష్ఠధావనం న కుర్యాత్ - ఏకాదశ్యమావాస్యయోస్తు, జమ్బు, ప్లక్ష, ఆమ్ర పర్ణాన్యేవ గృహ్ణీయాత్ - నాన్యత్ - శ్రాద్ధదినే తైరపి న కుర్యాత్ -తృణపర్ణాదీనామప్యభావే, ద్వాదశ గణ్డూషాన్ కుర్యాత్ - గోష్ఠే, దేవాలయే, నద్యాం, శ్మశానే, శుచిస్థలే, సలిలే, యజ్ఞశాలాయాం, దన్తధావనం న కుర్యాత్ -గణ్డూషకాలే తర్జన్యా దన్తశోధనం న కుర్యాత్ - తత్తోయఞ్చ న పిబేత్ - ద్విరాచామేత్.

మృ త్తి కా స్నా న వి ధిః.

తతోభగవద్భాగవతాధిష్ఠిత స్తీర్థఙ్గత్వా-తీరంసంశోధ్య - మృద్వారిభిస్సుప్రక్షాళితపాణిపాదః, సమాచమ్య - ప్రాఙ్ముఖ ఉదఙ్ముఖోవాఆసీనః, పవిత్రపాణిః. త్రిఃప్రాణానాయమ్య.

ప్రాణాయామవిధిః—కనిష్ఠానామికాభ్యాంవామనాసికాంరుద్ధ్వా - దక్షిణనాసయాన్తస్థంవాయుం,తూష్ణీం, బహిర్విసృజ్య - అఙ్గుష్ఠేనదక్షిణనాసికాంసమ్యగ్రుద్ధ్వా - వామనాసయావాయుమాపూర్య - అఙ్గుళీభిస్తాభిరేవ నాసికాద్వయంరుద్ధ్వా-ఓష్ఠాభ్యామాస్యమ్బద్ధ్వా- దృష్టిసమ్యఙ్నిమీల్యమానమాచరన్, హృత్పఙ్కజేశ్రియఃపతిన్ధ్యాయన్, "ఓంభూః. ఓంభువః, ఓగ్ం సువః, ఓమ్మహః, ఓంజనః, ఓంతపః, ఓగ్ంసత్యమ్, ఓంతత్సవితుర్వరేణియం భర్గోదేవస్యధీమహి, ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్" ఇతిప్రణవసహితస ప్త వ్యాహృతిసహితాం,సశిరస్కాం,గాయత్రీం. త్రిర్మనసాజపిత్వా-దక్షిణనాసయావాయుం శనై శ్శనై ర్విసృజేత్.

అఞ్జలిమ్బద్ధ్వా "అస్మద్గురుభ్యోనమః" ఇతి గురుపరమ్పరాస్మరణపూర్వకం "శ్రీమాన్వేఙ్కటనాథార్యఃకవితార్కికకేసరీ। వేదాన్తాచార్యవర్యోమేసన్నిధత్తాంసదాహృది ॥ గురుభ్యస్తద్గురుభ్యశ్చనమోవాకమధీమహే । వృణీమహేచతత్రాద్యౌదమ్పతీజగతామ్పతీ ॥ శ్రీమన్నభీష్టవరదత్వామస్మిశరణఙ్గతః । స్వశేషభూతేనమయాస్వీయైస్సర్వపరిచ్ఛదైః । విధాతుమ్ప్రీతమాత్మానన్దేవః ప్రక్రమతేస్వయమ్ । శుక్లామ్బరధరంవిష్ణుంశశివర్ణఞ్చతుర్భుజమ్ । ప్రసన్నవదనన్ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే ॥ యస్యద్విరద

వక్త్రాద్యాః పారిషద్యాఃపరశ్శతమ్।విష్ణున్త్రిష్ణున్తిసతతంవిష్వక్సేనన్తమాశ్రయే ॥ హరిరోమ్తత్'' ॥ దక్షిణజానూపరి దక్షిణోత్తరౌపాణీకృత్వా ॥ "శ్రీగోవిన్దగోవిన్దగోవిన్ద'' ॥ ఇత్యారభ్య "అస్యాం, శుభతిథౌ, శ్రీభగవదాజ్ఞయా, భగవత్ప్రీత్యర్థం, కర్తవ్యతాసిద్ధ్యర్థం, అస్మిఙ్తీర్థే, అస్యాంనద్యాంవా, ప్రాతస్స్నానమహంకరిష్యే''ఇతిసఙ్కల్ప్య-"సమస్తజగదాధారశఙ్ఖచక్రగదాధర। దేహి దేవమమానుజ్ఞాంయుష్మత్తీర్థనిషేవణే'' ॥ "రఘువీరపదన్యాసపవిత్రీకృతపాంసవే । దశకణ్ఠశిరశ్ఛేదహేతవే సేతవేనమః ॥ విగాహేయామునస్తీర్థం సాధుబృన్దావనేస్థితమ్ । నిరస్తజిహ్మగస్పర్శే యత్రకృష్ణఃకృతాదరః ॥ విగాహేతీర్థబహులాంశీతలాంగురుసన్తతిమ్ । శ్రీనివాసదయామ్భోధిపరీవాహపరమ్పరామ్ ॥ కృపేకృతజగద్ధితేకృపణజన్తుచిన్తామణేరమాసహచరంక్షితౌరఘుధురీణయన్త్యాత్వయా । వ్యభజ్యతసరిత్పతిస్సకృదవేక్షణాత్తత్క్షణాత్ప్రకృష్టబహుపాతకప్రశమహేతునాసేతునా ॥ తేనార్కమల త్తిరుమకణాతన్దికప్పున్దురైయుం, వానాడుకన్దవర్వైయ త్తిరుప్పిడంవన్దరుమ, క్కానారిమయముంకఙ్గైయుంకావిరియుం కడలుం, నానా నగరముమనాకముజ్కడియనన్నిలమే'' ॥ ఇతిధ్యాత్వా - "వీర్యాయాస్త్రాయఫట్'' ఇత్యస్త్రమన్త్రేణాభిమృష్ట కాష్ఠాదినామూలమన్త్రేణశుద్ధదేశాన్మృదమాదాయ - న్యూనాధికభాగేనద్విధావిభజ్య - తీరేనిధాయ - అభ్యుక్ష్య - అధికేనభాగేనదేహంసర్వతః ప్రక్షాళ్య - త్రిర్నిమజ్జ్యోత్తీర్య - ఆసీన ఆచమ్య - భగవన్తన్ధ్యాయన్, మూలమన్త్రేణ పఞ్చవింశతికృత్వ ఆవర్తితేనప్రాణాయామత్రయఙ్కృత్వా - అన్యంమృద్భాగమాదాయ - దక్షిణపాణినావామపాణితలస్య ఆదౌ మధ్యే అన్తేచత్రిధాకృత్వా - పృథక్పృథక్సమ్ప్రోక్ష్య - మూలమన్త్రేణాభిమన్త్ర్య - ఆదిమభాగం "వీర్యాయాస్త్రాయఫట్'' ఇత్యభిమన్త్ర్య, విదిక్షుదిక్షు, ఊర్ధ్వాయాం, అధరాయాం, దిశినిక్షిపేత్ - తతోమధ్యమభాగేనమూలమన్త్రేణావాహయిష్యమాణగఙ్గాయాఃపీఠమన్త్ర

.స్వారిణి కల్పయిత్వా - అన్తిమభాగేన, పాణిభ్యాం, మూలమన్త్రేణ స్వ గాత్రమనులిప్య - జలమ్ప్రవిశ్య - సఙ్కల్పితపీఠే “ ఆవాహయామిత్వాన్దే విస్నానార్థ మిహసున్దరి । ఏహిగఙ్గే నమస్తుభ్యం సర్వతీర్థ సమన్వితే ” ఇత్యుద కాఞ్జలినాగఙ్గామావాహ్య - ఉదకాఞ్జలిమాదాయ - “ విష్ణుపాద పదాబ్జ స్తనఖస్రోతో వినిస్సృతే । తద్భక్తి విష్ణురూపాత్త్వఙ్గ గ్గే మామ్మోచయైనసః ” ఇత్యర్ఘ్యన్దత్వా - ఉదకాఞ్జలిమాదాయ - మూల మన్త్రేణ సప్తకృత్వోఽభిమన్త్ర్య - స్వమూర్ధ్ని సిఞ్చేత్ - ఏవన్త్రిః- పఞ్చకృత్వః, సప్తకృత్వోవా ఆసిచ్య - దక్షిణేనపాణినా జలమాదాయ - త్రిః పఞ్చకృత్వోవా మూలమన్త్రేణాభిమన్త్ర్య - పీత్వా - ఆచమ్య - మూలమన్త్రేణ స్వాత్మానమ్ప్రోక్ష్య-పరిషిచ్య-తీర్థేని మగ్నో భగవత్పాదా రవిన్ద విన్యస్త శిరస్కః, యావచ్ఛక్తి మూలమన్త్రఞ్జపిత్వా - ఆదిత్యమ ణ్డలాన్తస్థం, హరిన్ధ్యాత్వా - అభివీక్ష్య - ఉత్తీర్య - దక్షిణపాదఙ్తలే వామ పాదంస్థలేచనిధాయ - ఆసీనోద్విరాచమ్య - తీరస్థస్సన్, “ శ్రీ మాన్వేఙ్క ట నాథార్యః కవితార్కిక కేసరీ । వేదాన్తాచార్య వర్యోమే సన్నిధత్తాం సదాహృది ॥ సఞ్చిన్తయేద్భగవతశ్చరణారవిన్దం వజ్రాఙ్కుశ ధ్వజసరోరు హలాఞ్ఛనాఢ్యమ్ । ఉత్తుఙ్గ రక్తవిలసన్నఖ చక్రవాళ జ్యోత్స్నాభిరా హతమ హద్ధృదయాన్ధకారమ్ ॥ యచ్ఛౌచనిస్సృత సరిత్ప్రవరోదకేన తీర్థేన మూర్ధ్న్యధి కృతేన శివశ్శివోఽభూత్ । ధ్యాతుర్మనశ్శమలశైలని సృష్టవజ్రన్ధ్యా యేచ్చిరమ్భగవతశ్చరణారవిన్దమ్ ॥ ధ్యేయంసదా పరిభవఘ్న మభీష్టదోహన్తీర్థా స్పదంశివ విరిఞ్చినుతం శరణ్యమ్ । భక్తార్తిహ మ్ప్రణతపాల భవాబ్ధిపోతం వన్దేమహా పురుషతే చరణారవిన్దమ్ ॥ త్య క్త్వాసుదుస్త్య జసురేప్సిత రాజ్యలక్ష్మీన్ధర్మిష్ఠ ఆర్యవచ సాయదగాద ర ణ్యమ్ । మాయామృగన్దయిత యేప్సితమన్వధా వద్వన్దే మహాపురుషతే చరణారవిన్దమ్ ॥ స్వపురుష మభివీక్ష్య పాశహస్తం వదతియమః కి లతస్య క ర్ణమూలే । పరిహార మధుసూదన ప్రపన్నాన్ ప్రభురహమన్య నృణాన్నవై

ష్ణవానామ్ ॥ యేకణ్ఠలగ్నతులసీ నళినాక్షమాలా యేబాహుమూల పరి
చిహ్నిత శఙ్ఖచక్రాః । యేవాలలాట ఫలకేలసదూర్ధ్వపుణ్డ్రా స్తేవైష్ణవా
భువనమాశు పవిత్రయన్తి ॥ కమలనయన వాసుదేవ విష్ణోధరణీ ధరా
చ్యుత శఙ్ఖచక్రపాణే । భవశరణ మితీరయన్తి యేవైత్యజభటదూరతరేణ
తానపాపాన్ ॥ రమాదయితరఙ్గ భూరమణకృష్ణ విష్ణోహరేత్రి విక్రమజనా
ర్దనత్రియుగనాథ నారాయణ । ఇతీవశుభదానియః పఠతినామధేయానితే
నతస్యయమ వశ్యతానరక పాతభీతిఃకుతః ॥ అస్యేశానాత్వ మసిజగతస్సం
శ్రయన్తీముకున్దం లక్ష్మీః పద్మాజలధి తనయావిష్ణుపత్నీన్దిరేతి । యన్నామా
ని శ్రుతిపరిపఠాన్యే వమానర్తయన్తో నావర్తన్తేదురితపవనప్రేరితే జన్మ
చక్రే ॥ యజ్ఞేశాచ్యుత గోవిన్దమాధవానన్తకేశవ । కృష్ణ విష్ణోహృషీకే
శవాసుదేవనమోస్తుతే ॥ నమః పరమకల్యాణ నమస్తే విశ్వమఙ్గళ । వా
సుదేవాయ శాన్తాయ యదూనాంపతయేనమః॥” ఇత్యనుసన్ధానః వస్త్ర
ఖణ్డద్వయేన ప్రత్యేకం శిరోఽఙ్గఞ్చ సమ్మృజ్య - “ఓంభూర్భువస్సువః,
శుచీవోహవ్యామరుతశ్శుచీనాం, శుచిగ్ంహినోమ్యధ్వరగ్ంశుచిభ్యః, ఋ
తేన సత్యమృత సాపఆయన్, శుచిజన్మానశ్శుచయః పావకాః” ఇతిమన్త్రే
ణశుష్కంవాసః ప్రోక్ష్య - “దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బా
హుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యా మాదదే” ఇత్యాదాయ - “ఉదు
త్యఞ్జాతవేద సన్దేవం వహన్తికేతవః - దృశేవిశ్వాయసూర్యమ్” ఇత్యా
దిత్యాయ దర్శయిత్వా - “అవధూతగ్ం రక్షోఽవధూతా అరాతయః”
ఇత్యవధూయ - “ఆవహన్తీ వితన్వానాకుర్వాణా చీరమాత్మనః, వాసా
గ్ంసిమమగావశ్చ, అన్నపానేచ సర్వదా, తతోమేశ్రియమావహ” ఇ

త్యుచ్చార్య - ఉత్తరీయేణ శిరస్సంవేష్ట్య - ఉపవీతం, నివీతం, కర్ణేనిధా య - కౌపీనస్థ్సృత్వా - జఙ్ఘే మృజ్జలాభ్యాం సంశోధ్య - హస్తౌప్రక్షాళ్య - వస్త్రముత్తరీయఞ్చధృత్వా - ఉపవీతీ - ఊరూప్రక్షాళ్య - పాదౌప్రక్షా ళ్య - ద్విరాచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - "మన్త్రస్నానం కరిష్యే" ఇ తిసఙ్కల్ప్య - "ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువః" ఇతిపాదయోః, "ఓంతా న ఊర్జేదధాతన" ఇతిమూర్ధ్ని, "ఓం మహేరణాయచక్షసే" ఇతి హృదయే, "ఓం యోవశ్శివతమోరసః" ఇతిమూర్ధ్ని, "ఓంతస్యభా జయతేహనః" ఇతిహృదయే, "ఓం ఉశతీరివమాతరః" ఇతిపాద యోః, "ఓం తస్మాఅరఙ్గమామవః" ఇతిహృదయే, "ఓంయస్య క్షయా యజిన్వథ" ఇతిపాదయోః, "ఓం ఆపోజనయథాచనః" ఇతిమూర్ధ్ని, ప్రోక్షయేత్ -

"ఋష్ఠితమ్పుణ్డరీకాక్షమ్మన్త్రమూర్తిం హరింస్మరేత్ । అనన్తాది త్య సఙ్కాశం వాసుదేవఞ్చతుర్భుజమ్ ॥ శఙ్ఖచక్ర గదాపద్మ ధారిణం వన మాలినమ్ । కేయూరహారిణం దేవం సువర్ణమకుటోజ్జ్వలమ్ ॥ ధ్వజవ జ్రాఙ్కుశాలక్ష్య పాదపద్మం సునిర్మలమ్ । తత్పాదాఙ్గుష్ఠ జాఙ్గఙ్గాన్ని ప తన్తీం స్వమూర్ధని । చిన్తయేద్బ్రహ్మరన్ధ్రేణ ప్రవిశన్తీం స్వకాం తనుమ్। తయాసంక్షాళ యేత్సర్వమ్బాహ్య మాభ్యన్తరమ్మలమ్ ॥ తత్క్షణాద్విరజా మర్త్యోజాయతే స్ఫటికోపమః" ఇతిధ్యాయేత్ - ఇదమేవమానసికస్నా నమ్ - స్నానవస్త్రమనిష్పీడ్యస్వపార్శ్వే నిక్షిపేత్ - సపురతః.

ధర్మశాస్త్రోక్తస్నానవిధిః

అథధర్మ శాస్త్రోక్తస్నానవిధిః ప్రసఙ్గాల్లిఖ్యతే - మృద్వారిభిస్సు ప్రక్షాళితపాణిపాదః,సమాచమ్య-ప్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖోవా ఆసీనః,పవిత్రపాణిః ప్రాణానాయమ్య - అఞ్జలిమ్బధ్వా - “ అస్మద్గురుభ్యోనమః ” ఇతి గురు పరమ్పరాస్మరణ పూర్వకం, “ శ్రీమాన్వేఙ్కట నాథార్యః కవితార్కికకేసరీ । వేదాన్తాచార్య వర్యోమేసన్నిధత్తాంసదాహృది ॥ గురుభ్యస్తద్గురుభ్యశ్చన మోవాకమధీమహే । వృణీమహేచత త్రాద్యౌదమ్పతీ జగతామ్పతీ । శ్రీమన్నభీష్టవరదత్వామస్మి శరణఙ్గతః । స్వశేషభూతేన మయాస్వీయై స్సర్వపరిచ్ఛదైః । విధాతుమ్ప్రీత మాత్మానన్దేవః ప్రక్రమతే స్వయమ్ । శుక్లామ్బరధరం విష్ణుం శశివర్ణఞ్చతుర్భుజమ్ । ప్రసన్నవదనన్ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే ॥ యస్యద్విరద వక్త్రాద్యాః పారిషద్యాః పరశ్శతమ్ । విఘ్నన్నిఘ్నన్తి సతతం విష్వక్సేనన్తమాశ్రయే ॥ హరిరోమ్తత్ ” దక్షిణజానూపరి దక్షిణోత్తరౌ పాణీకృత్వా, “ శ్రీగోవిన్ద గోవిన్ద గోవిన్ద ” ఇత్యారభ్య “ అస్యాంశుభతిథౌ శ్రీభగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం, కర్మణ్యతా సిద్ధ్యర్థం, అస్మిన్తీర్థే, అస్యాంనద్యాంవా, ప్రాతస్నాన మహాఙ్కరిష్యే ” ఇతిసఙ్కల్ప్య - “సమస్తజగదాధారశఙ్ఖచక్రగదాధర । దేహిదేవమమానుజ్ఞాం యుష్మత్తీర్థ నిషేవణే ॥ రఘువీర పదన్యాస పవిత్రీకృతపాంసవే । దశకణ్ఠ శిరశ్ఛేదహేతవేసేతవేనమః ” ఇతి భగవన్తమనుజ్ఞాప్య - జలమ్ప్రవిశ్య - హరిర్హరిరితి త్రిర్నిమజ్జ్య - “ఉదుత్తమం వరుణపాశ మస్మదవాధమం విమధ్యమగ్గ్ం శ్రథాయ । అథావయమాదిత్య వ్రతేతవానాగసో అదితయేస్యామ - అస్తభ్నాద్ద్యామృష

భో అన్తరిక్షమ మిమీతే వరిమాణ మ్పృథివ్యా ఆసీద ద్విశ్వాభువనా నిసమ్రాడ్విశ్వేత్తాని వరుణస్య వ్రతాని - యత్కిఞ్చేదం వరుణదైవ్యే జనేఽభిద్రోహమ్మనుష్యాశ్చ రామసి, అచిత్తీ యత్తవ ధర్మాయు యోపిమ మానస్తస్మాదేన సోదేవరీరిషః, కితవాసో యద్రిరిపుర్న దీవియద్వా ఘాప త్యముతయన్నవిద్మ, సర్వాతావిష్య శిథిరేవదే వాథాతేస్యామ వరుణ ప్రియాసః - అవతే హేళోవరుణ నమోభిరవయజ్ఞే భిరీమహే హవిర్భిః, క్షయన్నస్మభ్య మసురప్రచేతో రాజన్నే నాగంసి శిశ్రథః కృతాని - తత్వాయామి బ్రహ్మణా వన్దమానస్త దాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః, అ హేడమానోవరుణేహ బోధ్యురు శగ్ంసమాన ఆయుఃప్రమోషీః ” ఇతివ రుణసూక్తఞ్జపిత్వా - “ హిరణ్య శృఙ్గంవరుణమ్ప్ర పద్యేతీర్థ మ్మేదేహి యాచితః, యన్మయాభుక్తమ సాధూనామ్పా పేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః, యన్మేమన సావాచాకర్మణా వాదుష్కృతఙ్కృతమ్, తన్నఇన్ద్రో వరు ణో బృహస్పతి స్సవితాచపునన్తు పునః పునః ” ఇతిద్వాభ్యామపగాహ్య- “ సుమిత్రానఆపఓషధయస్సన్తు ” ఇతి ఆత్మానమభిషిచ్య - “ దుర్మి త్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యఞ్చవయన్ద్విష్మః ” ఇతిజలం హస్తాభ్యాన్తీరే త్రిర్నిక్షిప్య - “ నమోఽగ్న యేఽప్సు మతేనమఇన్ద్రా

యునమో వరుణాయ నమో వాస్త్వగ్నయే నమో ఽద్భ్యః ” ఇతి తీర్థాధిదైవతం ప్రియః పతిమ్ప్రణమ్య - “ యదప్సాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్ ” ఇతిజలస్థామేధ్యాంశం దక్షిణతో నిరస్య - “ అత్యాశనాదతీపానాద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్ । తన్మే వరుణో రాజా పాణినా హ్యవమర్శతు - సోఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః। నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్ ” ఇతిబుగ్భిస్తోయం త్రిరాలోడ్య - హస్తాయామప్రమాణం చతురశ్రం తీర్థే పీఠం “ ఓం ” ఇతివిలిఖ్య - తత్ర. “ ఆవాహయామి త్వాం దేవి స్నానార్థమిహ సున్దరి । ఏహి గఙ్గే నమస్తుభ్యం సర్వతీర్థసమన్వితే ” ఇతిగఙ్గాముదకాఞ్జలినావాహ్య - “ విష్ణుపాదాబ్జసమ్భూతే గఙ్గే త్రిపథగామిని । ధర్మద్రవేతివిఖ్యాతే పాపమ్మేహర జాహ్నవి ” ఇతిగఙ్గాం సమ్ప్రార్థ్య - “ విష్ణువామపదాఙ్గుష్ఠనఖస్రోతో వినిస్సృతే । తద్భక్తి విష్ణురూపా త్వఙ్గఙ్గే మామ్మోచయైనసః ” ఇత్యుదకాఞ్జలినార్ఘ్యన్దత్వా - “ నన్దినీ నలినీ సీతా మాలతీ చ మలాపహా । విష్ణుపాదాబ్జసమ్భూతా గఙ్గా త్రిపథగామినీ । భాగీరథీ భోగవతీ జాహ్నవీ త్రిదశేశ్వరీ ” ఇతిద్వాదశ గఙ్గానామాని సఙ్కీర్త్య - “ గఙ్గే చ యమునే చైవ గోదావరి సరస్వతి । నర్మదే సిన్ధు కావేరి జలేఽస్మిన్ సన్నిధిఙ్కురు ” ఇతిసాన్నిధ్యమ్ప్రార్థ్య - “ ఇమమ్మే గఙ్గే యమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తోమగ్ం సచతా పరుష్ణియా, అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్జీకీయే శృణుహ్యాసుషోమయా ” ఇతిపుణ్యతీర్థాని సంస్మృత్య - “ పుష్కరాద్యాని తీర్థాని గఙ్గాద్యాస్సరితస్తథా ।

ఆగచ్ఛన్తు మహాభాగాస్స్నానకాలే సదా మమ ” ఇత్యుక్త్వా - “ ఆపో
అస్మాన్మాతరశ్శున్ధయన్తు ఘృతేన నో ఘృతప్వః పునన్తు విశ్వమస్మత్ప్రవహ
న్తురిప్రముదాభ్యశ్శుచిరా పూతఏమి ” ఇతి నిమజ్య - “ ఆపో
హిష్ఠా మయోభువస్తాన ఊర్జే దధాతన. మహేరణాయ చక్షసే, యో వశ్శి
వతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః. ఉశతీరివ మాతరః. తస్మా అరఙ్గమామ
వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ, ఆపో జనయథా చ నః ” ఇతి తిసృభిః - “హి
రణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్విన్ద్రః. అగ్నిం
యా గర్భం దధిరే విరూపాస్తా న ఆపశ్శగ్ంస్యోనా భవన్తు. యాసాగ్ం రా
జా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యఞ్జనానామ్. మధుశ్చుత
శ్శుచయో యాః పావకాస్తాన ఆపశ్శగ్ంస్యోనా భవన్తు. యాసాన్దేవా ది
వి కృణ్వన్తి భక్షం యా అన్తరిక్షే బహుధా భవన్తి, యాః పృథివీం పయ
సోన్దన్తి శుక్రాస్తాన ఆపశ్శగ్ంస్యోనా భవన్తు. శివేన మా చక్షుషా పశ్య
తాపశ్శివయా తనువోపస్పృశత త్వచం మే, సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుష
దో హువే వో మయి వర్చో బలమోజో నిధత్త ” ఇతి చతసృభిః - “ పవ
మానస్సువర్జనః పవిత్రేణ విచర్షణిః. యః పోతా స పునాతు మా, పున
న్తు మా దేవజనాః, పునన్తు మనవో ధియా, పునన్తు విశ్వ ఆయవః. జాతవే
దః పవిత్రవత్, పవిత్రేణ పునాహి మా, శుక్రేణ దేవదీద్యత్, అగ్నే క్ర

త్వాక్రతుగ్ంరసు, యత్తేపవిత్రమర్చిషి. అగ్నేవితతమన్తరా, బ్రహ్మతే
నపునీమహే, ఉభాభ్యాన్దేవసవితః, పవిత్రేణసవేనచ, ఇదమ్బ్రహ్మపునీమ
హే, వైశ్వదేవీపునతీదేవ్యాగాత్, యస్యైబహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః,
తయామదన్తస్సధమాద్యేషు. వయగ్గ్ంస్యామపతయోరయీణామ్, వై
శ్వానరోరశ్మిభిర్మాపునాతు. వాతఃప్రాణేనేషిరోమయోభూః. ద్యావాపృథి
వీపయసాపయోభిః, ఋతావరీయజ్ఞియేమాపునీతామ్, బృహద్భిస్సవిత
స్తృభిః, వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః. అగ్నేదక్షైః పునాహిమా, యేనదే వా
అపునత, యేనాపోదివ్యఙ్కశః. తేనదివ్యేన బ్రహ్మణా, ఇదమ్బ్రహ్మపునీమ
హే, యః పావమానీరధ్యేతి. ఋషిభిస్సమ్భృతగ్ంరసమ్, సర్వగ్ంసపూ
తమశ్నాతి, స్వదితమ్మాతరిశ్వనా, పావమానీర్యో అధ్యేతి. ఋషి భి స్స
మ్భృ తగ్ంరసమ్, తస్మైసరస్వతీదుహే, క్షీరగ్ంసర్పిర్మధూదకమ్. పావ
మానీస్స్వస్త్యయనీః, సుదుఘాహిపయస్వతీః, ఋషిభిస్సమ్భృతో రసః,
బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ంహితమ్. పావమానీర్దిశన్తునః. ఇమంలోకమ
థోఅముమ్. కామాన్త్సమర్ధయన్తునః. దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః, పావ
మానీస్స్వస్త్యయనీః. సుదుఘాహిఘృతశ్చుతః. ఋషిభిస్సమ్భృతో రసః,
బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ంహితమ్, యేనదేవాః పవిత్రేణ, ఆత్మానమ్పున
తేసదా, తేనసహస్రధారేణ, పావమాన్యఃపునన్తుమా, ప్రాజాపత్యమ్ప

విత్రమ్,శతోద్యామగ్ంహిరణ్మయమ్,తేనబ్రహ్మవిదోవయమ్,పూతమ్బ్ర
హ్మపునీమహే, ఇన్ద్రస్సునీతీ సహమాపునాతు, సోమస్స్వస్త్యావరుణస్స
మీచ్యా,యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా,జాతవేదామోర్జయన్త్యా
పునాతు"ఇత్యనువాకేనచప్రోక్ష్య-"అఘమర్షణసూక్తస్యాఘమర్షణఋ
షిః, అనుష్టుప్ఛన్దః, భావవృత్తో దేవతా, అఘమర్షణజపేవినియోగః" ఇత్యు
క్త్వా-తీర్థేనిమగ్నః"ఋతఞ్చసత్యఞ్చాభీద్ధాత్తపసోఽధ్యజాయత,తతోరాత్రి
రజాయత,తతస్సముద్రోఅర్ణవః,సముద్రాదర్ణవాదధిసంవత్సరోఅజాయత, అ
హోరాత్రాణి విదధ ద్విశ్వస్యమిషతోవశీ,సూర్యాచన్ద్రమసౌధాతా య
థాపూర్వ మకల్పయత్, దివఞ్చపృథివీ ఞ్చాన్తరిక్ష మథోసువః," ఇతిప
ఠిత్వా దశాష్టౌ త్రిర్వాయథా శక్త్యావృత్య - భగవన్తం నారాయణ
ధ్యాత్వాతత్పాదాబ్జాన్ని పతన్తీం స్వమూర్ధ్ని గఙ్గాం ధ్యాత్వా - తయా
బాహ్యమాన్తరఞ్చ మలంసంశోధ్య - "యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్స్వమాన్త
రిక్షే విరోదసీ, ఇమాగ్ంస్తదాపోవరుణః పునాత్వఘమర్షణః । ఏష
భూతస్య భవ్యేభువనస్యగోప్తా, ఏషపుణ్యకృతాంలోకానేష మృత్యో
ర్హిరణ్మయమ్, ద్యావా పృథివ్యో ర్హిరణ్మయగ్ం సగ్ంశ్రితగ్ంసు
వః, సనస్సు వస్సగ్ంశిశాధి" ఇత్యఞ్జలినా జలఙ్గృహీత్వా శిరస్యభిషిచ్య -
"ఆర్ద్రఞ్జ్వలతి జ్యోతిరహమస్మి, జ్యోతిర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి, యోఽ
హమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి, అహమేవాహమ్మాఞ్జుహోమిస్వాహా" ఇతిద

శకేన జలమిప్వాత్వా - "అకార్యకార్యవకీర్ణీ స్తేనో భ్రూణహా గురుతల్పగః, వరుణోఽపామఘమర్షణ స్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే। రజోభూమిస్త్వమాగ్ం రోదయస్వ ప్రవదన్తి ధీరాః, పునన్తు ఋషయః పునన్తు వసవః పునాతు వరుణః పునాత్వఘమర్షణః" ఇతిద్వాభ్యామ్మాప్లుత్య- ఆచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - "శ్రీభగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం స్నానాఙ్గన్దేవర్షిపితృ తర్పణఙ్కరిష్యే" ఇతిసఙ్కల్ప్య - దేవాన్ ఋషీన్ పితౄన్ భగవదాత్మకాన్ ధ్యాత్వా "ఓం బ్రహ్మాదయో యేదేవాస్తాన్ దేవాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వాన్ దేవాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వదేవగణాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వదేవపత్నీ స్తర్పయామి - ఓం సర్వదేవగణపత్నీ స్తర్పయామి" ఇతిదేవతీర్థేన విసృజేత్ - అఙ్గుష్ఠ సక్తనివీతీ, ఉదఙ్ముఖః - "ఓం కృష్ణద్వైపాయనాదయో యే ఋషయస్తాన్ ఋషీం స్తర్పయామి - ఓం సర్వాన్ ఋషీం స్తర్పయామి - ఓం సర్వఋషిగణాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వఋషి పత్నీ స్తర్పయామి - ఓం సర్వఋషిగణ పత్నీ స్తర్పయామి -" ఇతిఋషితీర్థేన* విసృజేత్ - ప్రాచీనావీతీ - దక్షిణాముఖః - "ఓం సోమః పితృమాన్యమోఙ్గీరస్వానగ్నిః కవ్యవాహన ఇత్యాదయో యేపితరస్తాన్ పితౄం స్తర్పయామి - ఓం సర్వాన్ పితౄం స్తర్పయామి - ఓం సర్వపితృగణాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వపితృపత్నీ స్తర్పయామి - ఓం సర్వపితృగణ పత్నీ స్తర్పయామి -" ఇతిపితృతీర్థేన† విసృజేత్ - "ఊర్జం వహన్తీరమృత ఙ్ఘృతమ్పయః కీలాలమ్పరిస్రుతం, స్వధాస్థ తర్పయ

* కనిష్ఠికయోర్మూలేన, అధః.

† వామహస్త సంయుక్త దక్షిణహస్తాఙ్గుష్ఠతర్జన్యోర్మధ్యభాగేన.

తమేప్రీత్యాక్'' ఇతిజలే, అఞ్జలినాత్రిః ప్రదక్షిణీకృత్యదక్షిణ పార్శ్వేతీరం సంశోధ్య-'' తృప్యత, తృప్యత, తృప్యత,'' ఇతిత్రిర్జలాఞ్జలిమప్సు ప్రక్షిప్య-తత్తీరమప్సు నసంశోధయేత్ - ఉపవీతీ - స్థలఏకపాదం, జలఏకపాదఞ్చ నిక్షిప్య-ద్విరాచమ్య-నివీతీ -ఉపరితన వస్త్రఞ్చతుర్గుణీ కృత్య-'' యేకేచాస్మత్కులే జాతాఅపుత్రాగోత్రజామృతాః। తేగృహ్ణన్తు మయాదత్తం వస్త్రనిష్పీడనోదకమ్'' ఇతిమన్త్రేణాపసవ్యం స్థలే నిష్పీడ్య - వస్త్రం వామమణి బన్ధేనిధాయ—ఉపవీతీ - ఆసీనః - ఆచమ్య - పురః దక్షిణపార్శ్వేవా కేశామ్బు విసృజ్య— '' శ్రీమాన్వేఙ్కటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ। వేదాన్తాచార్యవర్యోమేసన్నిధత్తాం సదాహృది ॥ ఆభగవత్తః ప్రథితామనఘామాచార్య సన్తతింవన్దే। మనసిమమయత్ప్రసాదాద్భవతి రహస్యత్రయస్యసారోయమ్ ॥ కర్మబ్రహ్మాత్మకే శాస్త్రే కౌతుస్తుత నివర్తకాన్। వన్దేహస్తిగిరీశస్య వీథీశోధనకిఙ్కరాన్ ॥ అధ్యాసీనతురఙ్గ వక్త్రవిలసజ్జిహ్వాగ్రసిహ్మాసనాదాచార్యాదిహ దేవతాం సమధికామన్యాన్న మన్యామహే । యస్యాసౌభజతే కదాచిదజహద్భూమాస్వయమ్భూమికామ్మగ్నానామ్భవినామ్భవార్ణ వసముత్తారాయనారాయణః ॥ సన్త్వేన్త యద్భగవతశ్చరణారవిన్దం వజ్రాఙ్కుశధ్వజసరోరుహలాఞ్ఛనాఢ్యమ్। ఉత్తుఙ్గరక్త విలసన్నఖ చక్రవాళజ్యోత్స్నాభిరాహృతమహాహృదయాన్ధకారమ్॥ యచ్ఛౌచనిస్సృత సరిత్ప్రవరోదకేనతీర్థేన మూర్ధ్న్యధికృతేనశివశ్శివోఽభూత్। ధ్యాతుర్మనశ్శమల శైలనిసృష్ట వజ్రన్ధ్యాయేచ్చిరమ్భగవతశ్చరణారవిన్దమ్ ॥ ధ్యేయంసదా పరిభవఘ్నమభీష్ట దోహన్తీర్థాస్పదంశివవిరిఞ్చినుతంశరణ్యమ్। భక్తార్తిహమ్ప్రణత పాలభవాబ్ధిపోతంవన్దే మహాపురుషతే చరణారవిన్దమ్॥ త్యక్త్వాసుదుస్త్యజసురేప్సిత రాజ్యలక్ష్మీన్ధర్మిష్ఠ ఆర్యవచసాయదగాదరణ్యమ్। మాయామృగన్దయితయేప్సితమ

న్వధావ ద్వన్ద్వమహో పురుషతే చరణారవిన్దమ్ ॥ స్వపురుషమభివీక్ష్య పాశహస్తం వదతియమః కిలతస్యకర్ణమూలే । పరిహరమధుసూదన ప్రపన్నాన్ ప్రభురహమన్యనృణాన్నవైష్ణవానామ్ ॥ యేకణ్ఠలగ్నతులసీ నళినాక్షమాలా యేబాహుమూల పరిచిహ్నిత శఙ్ఖచక్రాః । యేవాలలాట ఫలకేలసదూర్ధ్వ పుణ్డ్రా స్తేవైష్ణవా భువనమాశు పవిత్రయన్తి ॥ కమలనయనవాసుదేవ విష్ణోధరణి ధరాచ్యుత శఙ్ఖచక్రపాణే । భవశరణమితీరయన్తి యేవైత్యజ భటదూరతరేణతానపాపాన్ ॥ రమాదయితరఙ్గ భూరమణకృష్ణ విష్ణోహరేత్రి విక్రమజనార్దన త్రియుగనాధనారాయణ । ఇతీవశుభదానియః పఠతి నామధేయాని తేనతస్యయ మవశ్యతాన రకపాతభీతిః కుతః ॥ అస్యేశానాత్వమసిజగ తస్సంశ్రయన్తీ ముకున్దంలక్ష్మీః పద్మాజలధితనయా విష్ణుపత్నీన్దిరేతి । యన్నామాని శ్రుతిపరిపణాన్యే వమావర్తయన్నో నావర్తన్తే దురిత పవనప్రేరితే జన్మచక్రే ॥ యజ్ఞేశాచ్యుతగోవిన్ద మాధవానన్తకేశవ । కృష్ణవిష్ణోహృషీకేశ వాసుదేవనమోస్తుతే ॥ నమఃపరమకల్యాణ నమస్తేవిశ్వమఙ్గళ । వాసుదేవాయశాన్తాయ యదూనాম్పతయేనమః ॥ ” ఇత్యనుసన్ధానః తిష్ఠన్నేవవస్త్రఖణ్డద్వయేనప్రత్యేకం శిరోఽఙ్గాణ్చ సమ్మృజ్య— “ఓం భూర్భువస్సువః,శుచీవోహవ్యా మరుతశ్శుచీనాం, శుచిగ్ంహినోమ్యధ్వరగ్ం శుచిభ్యః, ఋతేనసత్యమృతసాపఆయన్, శుచి జన్మానశ్శుచయః పావకాః ” ఇతిమన్త్రేణ శుష్కంవాసః ప్రోక్ష్య— “ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యామ్పూష్ణో హస్తాభ్యామ్మాదదే ” ఇత్యాదాయ- “ఉదుత్యఞ్జాతవేద సన్దేవంవహన్తికేతవః, దృశేవిశ్వాయసూర్యమ్॥” ఇత్యాదిత్యాయ దర్శయిత్వా - “ అవధూతగ్ం రక్షోఽవధూతా అరాతయః ” ఇత్యవధూయ - “ ఆవహన్తీ వితన్వానాకుర్వాణా చీరమాత్మనః,

వాసాగ్ంసి మమగావశ్చ అన్నపానే చసర్వదా,తతో మేశ్రియమావహ"
ఇత్యుచ్చార్య - ఉత్తరీయేణ శిరస్సంవేష్ట్య - ఉపవీతం, నివీతకణ్ఠే నిధా
య - కౌపీనన్ధృత్వా - జఙ్ఘేమృజ్జలాభ్యాంసంశోధ్య - హస్తౌప్రక్షాళ్య -
పఞ్చకచ్ఛయుక్తవస్త్రన్ధృత్వా-ఉత్తరీయఞ్చధృత్వా-ఉపవీతీ- ఊరూప్ర
క్షాళ్య- పాదౌప్రక్షాళ్య-ద్విరాచమ్య-అన్తరీయం స్నానవస్త్రమ్పీడ్య-
చతుర్గుణీకృత్య-నివీతీ - అమన్త్రకం " ఉచ్ఛిష్టభాగినోదాసాః యేమృతా
స్తేత్వమన్త్రకమ్।తృప్యన్తు తనుతామ్పీ ప్తామమసమ్బద్ధినోమృతాః"
ఇతిమన్త్రేణ వానిష్పీడ్య - మణిబన్ధేనిధాయ - ఉపవీతీ - ఆచమ్య -
ప్రాణానాయమ్య - " మన్త్రస్నానఙ్కరిష్యే" ఇతిసఙ్కల్ప్య -

" ఓం ఆపోహిష్ఠా మయోభువః " ఇతిపాదయోః, " ఓం
తాన ఊర్జేదధాతన " ఇతిమూర్ధ్ని, " ఓం మహేరణాయచక్షసే" ఇతిహృ
దయే, " ఓం యోవశ్శివతమోరసః " ఇతిమూర్ధ్ని, ఓం తస్యభాజయతే
హనః " ఇతిహృదయే, " ఓం ఉశతీరివమాతరః " ఇతిపాదయోః, " ఓం
తస్మాఅరఙ్గమామవః " ఇతిహృదయే, " ఓం యస్యక్షయాయజిన్వథ "
ఇతిపాదయోః, " ఓం ఆపోజనయథాచనః " ఇతిమూర్ధ్ని, ప్రోక్షయేత్.

" ఋష్టితమ్పుణ్డరీకాక్షమ్మన్త్రమూర్తిం హరింస్మరేత్ । అనన్తాది
త్యసఙ్కాశం వాసుదేవఞ్చతుర్భుజమ్ । శఙ్ఖచక్రగదా పద్మధారిణం వన
మాలినమ్ । కేయూరహారిణం దేవంసువర్ణ మకుటోజ్జ్వలమ్। ధ్వజవజ్రా

* "పురతస్స్యాచ్చతుష్కచ్ఛః పృష్ఠతశ్చైకకచ్ఛవాన్ । ద్వై వేపైత్రే తథాబ్రా
హ్మే పఞ్చకచ్ఛోభవేన్నరః."

† అన్తరీయ వస్త్రధారణ సమయే స్నానశాటీ మధః పతనంవినా, ఊర్ధ్వము
ధృత్య నిక్షిపేత్.

ఙ్కుశౌలక్ష్య పాదపద్మంసు నిర్మలమ్ । తత్పాదాఙ్గుష్ఠ జాఙ్గఙ్గాన్నిపతన్తీం. స్వమూర్ధని । చిన్తయేద్బ్రహ్మరన్ధ్రేణ ప్రవిశన్తీం స్వకాన్తనుమ్ । తయా సంక్షాళ యేత్సర్వమ్బాహ్యా మాభ్యన్తరమ్మలమ్ । తత్క్షణా ద్విరజామర్త్యో జాయతే స్ఫటికోపమః ॥" ఇతిధ్యాయేత్ - ఇదమేవమానసికస్నానమ్.

అప్రతిషిద్ధ దినేష్వశక్తశ్చే దుష్ణోదకే నస్నాయాత్ - అన్యథానో ష్ణోదకే నస్నాయాత్ - వారుణస్నానాశక్తౌ అశిరస్కం స్నాయాత్ - తత్రా ప్యశక్తౌ పాదాదినాభి పర్యన్తమ్మృజ్జలైస్సమ్యక్ప్రక్షాళ్య ఆర్ద్రవాస సాసర్వాఙ్గ మార్జనరూపఙ్కాపిలస్నానఙ్కుర్యాత్ - తత్రాప్యశక్తౌ తత్త చ్ఛాస్త్ర[౬] చోదితేషుపార్థివ[౧], వాయవ్య[౨], మాన్త్ర[౩], మానస[౪], పఞ్చాఙ్గ[౫] బ్రాహ్మ స్నానాన్తరేషు అన్యతమస్నానఙ్కుర్యాత్.

ఊర్ధ్వపుణ్డ్రవిధిః.

నారికేళపాత్రేతీర్థమాదాయ-ఉద్ధరిణ్యాజలమాదాయ-అస్త్రమన్త్రేణ (వీర్యాయాస్త్రాయఫట్) వామపాణితలంసంశోధ్య - ప్రణవేనమృదన్నిధాయ-జలన్నిస్రావ్య- "గన్ధద్వారాన్దురాధర్షాంనిత్య పుష్టాఙ్కరీషిణీమ్, ఈ

౧ - కేశవాదినామఙ్గళైధ్యానిత్తు కొణ్డుద్వాదశోర్ధ్వపుణ్డ్రంధరిక్కైయాతు—
౨ - పశుక్కళుడైయ ధూళిగళై యెడుత్తు సూర్యాస్తమయమానపిఱగు ధరిత్తుక్కొళ్లునతు.
౩-౪-౧౯నదు పుటత్తిల్ వివరిక్కప్పట్టిరుక్కియాతు.
౫ - ఇరండుకాల్గళైయుం, ఇరండు కైగళైయుం, ముఖత్తైయుం, జలత్తాల్ శుద్ధిశెయ్దు కొళ్ళునతు.
౬ - ఆతురనై ఒరు భాగవతన్ స్పర్శంపణ్ణిస్పర్శంపణ్ణిపత్తుఆవర్తిస్నానంపణ్ణుకియాతు.

శ్వరీగ్ం సర్వభూతానాన్తా మిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ” ఇతిశ్వేతమృత్తే చనఙ్కృత్వా - అస్త్రమన్త్రేణ దశసుదిక్షు రక్షాఙ్కృత్వా - ప్రణవేనస మ్మిశ్రీకృత్య - మూలమన్త్రేణాభిమన్త్ర్య - యథాసమ్ప్రదాయం నృసి హ్మబీజం విలిఖ్య - “ భగవాన్పవిత్రం వాసుదేవః పవిత్రం శతధారం సహ స్రధార మపరిమితధారమరిష్ట మచ్ఛిద్ర మచ్యుతమనన్త మక్షయమవ్య యమ్పరమమ్పవిత్రమ్భగవాన్ వాసుదేవః పునాతు” ఇతిపవిత్రమన్త్రేణ జలన్నిస్రావ్య - తజ్జన్యామృదఞ్జల ఞ్చైకీకృత్య భగవత్పాదయుగళం స్మృత్వా.- దక్షిణపాణి నామృదముపగూహ్య “ విష్ణోర్నుకంవీర్యాణిప్రవో చంయః పార్థివాని విమమేరజాగ్ంసి యో అస్కభాయదుత్తరగ్ంసధ స్థంవిచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయః ” ఇతిమన్త్రేణ పఞ్చోపనిషన్మన్త్రైః (ఓం షౌంనమః పరాయపరమేష్ఠ్యాత్మనేనమః-ఓం యాం నమః పరాయపు రుషాత్మనేనమః-ఓం రాం నమః పరాయవిశ్వాత్మనే నమః - ఓం వాం నమః పరాయనివృత్త్యాత్మనేనమః-ఓం లాం నమః పరాయసర్వాత్మనే నమః) మూలమన్త్రేణ చాభిమన్త్ర్య- ద్వాదశాక్షరేణఇష్టం* సమ్ప్రార్థ్య-

“ విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవేత్వా ” ఇతిసప్తభిర్వైష్ణవైర్మన్త్రైరభిమన్త్ర్య - తజ్జన్యాప్రణవేన మూర్ధ్ని కిఞ్చిన్న్యస్య - అనామికయా

---

* “తత్పాదభక్తిజ్ఞానాభ్యాం ఫలమన్యత్కదాచన। నయాచేత్పురుషో విష్ణుం” ఇతివచనాత్ భగవత్పాదభక్తిజ్ఞానరూపఇష్టం సమ్ప్రార్థ్యేత్యర్థః—

“ కేశవాయనమః ” ఇతిలలాటే, చతురఙ్గుళమూర్ధ్వం, నాసికామూల మారభ్యకేశాన్తం, ద్వ్యఙ్గుళం, త్ర్యఙ్గుళంవా, విస్తృతమ్ - “నారాయణాయనమః ” ఇతి కుక్షౌ, నాభ్యాదిద్వా దశాఙ్గుళమూర్ధ్వం, త్ర్యఙ్గుళం, విస్తృతమ్ - “మాధవాయనమః ” ఇతిహృదయే, ప్రాదేశమాత్రం, అష్టాఙ్గుళం వాఊర్ధ్వం, చతురఙ్గుళం విస్తృతమ్ - “ గోవిన్దాయనమః ” ఇతి కణ్ఠే, చతురఙ్గుళమూర్ధ్వం, త్ర్యఙ్గుళంవిస్తృతమ్ - “ విష్ణవేనమః ” ఇతి దక్షిణకుక్షిపార్శ్వే, ద్వాదశాఙ్గుళమూర్ధ్వం, త్ర్యఙ్గుళంవిస్తృతమ్- “మధుసూదనాయనమః ” ఇతి దక్షిణ బాహుమూలే, ద్వాదశాఙ్గుళమూర్ధ్వం, త్ర్యఙ్గుళం విస్తృతమ్ - “ త్రివిక్రమాయనమః ” ఇతి దక్షిణకణ్ఠపార్శ్వే, చతురఙ్గుళమూర్ధ్వం, త్ర్యఙ్గుళం విస్తృతమ్-“ వామనాయనమః ” ఇతి వామకుక్షిపార్శ్వే ద్వాదశాఙ్గుళమూర్ధ్వం. త్ర్యఙ్గుళం విస్తృతమ్-“శ్రీధరాయనమః ” ఇతి వామబాహుమూలే, ద్వాదశాఙ్గుళమూర్ధ్వం, త్ర్యఙ్గుళం విస్తృతమ్ “ హృషీకేశాయనమః ” ఇతివామ కణ్ఠపార్శ్వే, చతురఙ్గుళమూర్ధ్వం, త్ర్యఙ్గుళం విస్తృతమ్- “ పద్మనాభాయనమః ” ఇతి జఘనోపరి పృష్ఠభాగే, త్ర్యఙ్గుళ మాయతం, త్ర్యఙ్గుళం విస్తృతమ్ - “ దామోదరాయనమః ” ఇతి కకుదే, త్ర్యఙ్గుళమాయతం, త్ర్యఙ్గుళం విస్తృతమ్—

ఏవమ్భగవద్పాదాకృతీన్ పుణ్డ్రాన్ ధారయేత్ - శేషన్ద్వాదశాక్షరేణ మూర్ధ్ని ధారయేత్ - విష్ణుగాత్ర పరామృష్టం, హారిద్రాచూర్ణం, సర్వపుణ్డ్రమధ్యే “ శ్రియైనమః ” ఇతిలలాటే, “ అమృతోద్భవాయై నమః ” ఇతికుక్షౌ. “ కమలాయైనమః ” ఇతిహృదయే, “ చన్ద్రశోభిన్యై నమః ” ఇతికణ్ఠే, “ విష్ణుపత్న్యైనమః ” ఇతిదక్షిణకుక్షిపార్శ్వే, “ వైష్ణవ్యైనమః ” ఇతి దక్షిణ బాహుమూలే, “వరారోహాయైనమః ” ఇతిదక్షిణకణ్ఠపార్శ్వే. “ హరివల్లభాయైనమః ” ఇతివామకుక్షిపార్శ్వే, “ శార్ఙ్గిణ్యైనమః ” ఇతివామబాహుమూలే, “ దేవదేవికాయైనమః ” ఇతి

వామకర్ణపార్శ్వే, "మహాలక్ష్మ్యైనమః" ఇతిపృష్ఠే, "లోకసున్దర్యైన
మః" ఇతికకుదే - "సర్వాభీష్ట ఫలప్రదాయైనమః" ఇతి శిరసి, ఇతి సర్వ
త్ర దీపాకార ద్ధారయేత్. ఊర్ధ్వపుణ్డ్రధారణా నన్తరంహస్తౌ నప్రక్షా
ళయేత్-అఞ్జలిమ్బధ్వా - "చతుశ్చక్రన్నమస్యామి కేశవఙ్కనక ప్రభమ్।
నారాయణ ఞ్ఘనశ్యామఞ్చతుశ్శఙ్ఖన్నమామ్యహమ్। మాధవమ్మణి భృఙ్గా
భఞ్చిన్తయామిచతుర్గదమ్। చన్ద్రభాసఞ్చతుశ్శార్ఙ్గం విన్ద మహమాశ్రయే।
విష్ణుఞ్చతుర్హలంవన్దే పద్మకిఞ్జల్కసన్నిభమ్। చతుర్ముసల మబ్జాభం సం
శ్రయే మధుసూదనమ్। అగ్నివర్ణఞ్చతుః ఖడ్గమ్భావయామిత్రి విక్రమమ్।
వామనమ్బాల సూర్యాభఞ్చతుర్వజ్రం విభావయే। శ్రీధరమ్పుణ్డరీ కాభ
ఞ్చతుః పట్టసమాశ్రయే। చతుర్ముద్గరమధ్యే మిహృషీకేశన్తటిత్ప్రభమ్।
పఞ్చాయుధమ్పద్మనాభమ్ప్రణమామ్యర్కరోచిషమ్। దామోదరఞ్చ
తుఃపాశ మిన్ద్రకోపనిభమ్భజే। వాసుదేవముపాసే హమ్పూర్ణేన్ద్వయు
తసన్నిభమ్॥

శ్రీదేవీ ప్రథమానామద్వితీయాచామృతోద్భవీ। తృతీయా కమలా
ప్రోక్తాచతుర్థీ చన్ద్రశోభినీ। పఞ్చమీ విష్ణుపత్నీచషష్ఠీచవైష్ణవీతథా।
సప్తమీచవరారోహా అష్టమీ హరివల్లభీ। నవమీశార్ఙ్గిణీ చైవదశ
మీదేవదేవికా। ఏకాదశీ మహాలక్ష్మీర్ద్వాదశీ లోకసున్దరీ। త్రయోదశీ
సమాఖ్యాతా సర్వాభీష్ట ఫలప్రదా"॥

ఇతిధ్యాన పురస్సరం లలాటాదిస్థానేషుక్రమేణ అఙ్గులీభి స్స్పృ
ష్ట్వా, పునఃక్రమేణ అఞ్జలిఙ్కుర్యాత్ —

అశక్తౌ ఆపదివా, మృత్తికాసేచన మన్త్రజపాదికం పూర్వవ
త్కృత్వా, "ఉద్ధృతాऽసి వరాహేణ కృష్ణేన శతబాహునా, భూమిర్ధేను
ర్ధరణీ లోకధారిణీ, మృత్తికే హనమేపాపం యన్మయా దుష్కృతఙ్కృత

మ్ । త్వయాహృతేన పాపేనజీవా మిశరక్షతమ్ । స్మృత్తికే దేహేమేష్వ ప్టిష్టస్త్వయి సర్వమ్ప్రతిష్ఠితమ్ " ॥ ఇతిమన్త్రేణ " దామోదరజే-శవఞ్చ నకదా చిత్పరిత్యజేత్ " ఇత్యుక్తరీత్యా లలాటే కకుదేచ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రాణిధారయేత్ —

" అస్మద్దేశికమస్మదీయ పరమాచార్యాన శేషాన్గురూన్ శ్రీ మల్లక్ష్మణయోగి పుఙ్గనమహా పూర్ణౌమునిం యామునమ్ । రామమ్పద్మ విలోచనమ్మునిం వరన్నాథం శఠద్వేషిణం సేనేశం శ్రియమిన్దిరా సహచరన్నారాయణం సంశ్రయే ॥ అస్మద్గురుభ్యోనమః-అస్మత్పరమగురుభ్యోనమః-అస్మత్పర్వ గురుభ్యోనమః - శ్రీమతే వేదాన్తగురవేనమః-శ్రీమతే రామానుజాయనమః-శ్రీ పరాఙ్కుశదాసాయనమః-శ్రీమద్యామునమునయే నమః- శ్రీరామమిశ్రాయ నమః-శ్రీ పుణ్డరీకాక్షాయనమః-శ్రీమన్నాథమునయే నమః-శ్రీమతే శఠకోపాయనమః - శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః - శ్రియై నమః - శ్రీధరాయ నమః—" ఇతి

" ఎన్నుయిర్ తన్దళిత్తవరై చ్చరణమ్పుక్కు యానడై వేయవర్ కురుకణైవణఙ్గి, ప్పిన్నరుళాల్పెరుమ్పూదూర్ వన్దవళ్ళల్ పెరియనమ్బియాళవన్దార్ మణక్కాల్నమ్బి, నన్నెరియై యవర్కురైత్త వుయ్యక్కొణ్డార్ నాదముని శడకోపన్ శేనైనాదన్, ఇన్నముద త్తిరుమగళెన్ని వరై మున్నిట్టె మ్బెరుమాన్తిరువడికళడై కిన్రేనే " ఇతిచగురుపరమ్పరాం సఙ్గృహ్యాణస్వాచార్య ప్రభృతి భగవత్పర్యన్తం విస్తరేణ తత్తద్విషయపద్యైశ్చానుసన్ధాయ- తులసీ కాష్ఠమాలాం, పద్మాక్షమాలాం, శ్రీపవిత్రమాలాఞ్చకణ్ఠే నాభిదఘ్నాః ధృత్వా-శిరసిచ పవిత్రమాలాన్ధృత్వా-ద్వాభ్యాన్దర్భాభ్యాం, ద్వ్యఙ్గులవలయం, ఏకాఙ్గులిగ్రన్థిమత్, చతురఙ్గులాగ్రం, సకృత్ప్రదక్షిణీకృతం, పవిత్రంద్విగుణీకృతం, బ్రహ్మగ్రన్థింవా, అనామి

కామూల పర్వమధ్యమ పర్వణోర్మధ్యే హస్తద్వయే వా దక్షిణ హస్తేవా ధారయేత్ -

బ్రహ్మయజ్ఞజపయోః బ్రహ్మగ్రన్థిం, తదితరేషుకర్మసు యథారుచి పవిత్రం బ్రహ్మగ్రన్థింవా, భోజనేవతు[illegible]శం, ధారయేత్.

స్నానాఙ్గదేవర్షి పితృతర్పణవిధిః.

పాదౌప్రక్షాళ్య - ద్విరాచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - " శ్రీ భగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం, స్నానాఙ్గదేవర్షి పితృతర్పణఙ్కరిష్యే " ఇతిసఙ్కల్ప్య - దేవాన్ ఋషీన్ పితౄన్ భగవదాత్మకాన్ ధ్యాత్వా " ఓం బ్రహ్మాదయో యేదేవాస్తాన్ దేవాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వాన్ దేవాం స్తర్పయామి- ఓం సర్వదేవగణాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వదేవ పత్నీ స్తర్పయామి - ఓం సర్వదేవగణపత్నీ స్తర్పయామి " ఇతిదేవతీర్థేన విసృజేత్ - అఙ్గుష్ఠ సక్తనివీతీ, ఉదఙ్ముఖః, "ఓం కృష్ణద్వైపాయనాదయోయే ఋషయస్తాన్ ఋషీం స్తర్పయామి - ఓం సర్వాన్ ఋషీం స్తర్పయామి - ఓం సర్వఋషిగణాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వఋషిపత్నీ స్తర్పయామి - ఓం సర్వఋషిగణపత్నీ స్తర్పయామి " ఇతిఋషితీర్థేన విసృజేత్ - ప్రాచీనావీతీ, దక్షిణాముఖః, " ఓం సోమః పితృమాన్య మోఙ్గిరస్వానగ్నిః కవ్యవాహన ఇత్యాదయో యేపితరస్తాన్ పితౄం స్తర్పయామి-ఓం సర్వాన్ పితౄం స్తర్పయామి-ఓం సర్వపితృగణాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వపితృపత్నీ స్తర్పయామి - ఓం సర్వపితృగణ పత్నీ స్తర్పయామి-" ఇతిపితృతీర్థేన విసృజేత్- " ఊర్జం వహన్తీరమృతఙ్ఘృతమ్పయః కీలాలమ్పరిస్రుతం, స్వధాస్థ తర్పయత మేపితౄన్" ఇతిజలే, అఞ్జలినాత్రిః ప్రదక్షిణీ కృత్యదక్షిణ పార్శ్వతీరం సంశోధ్య- " తృప్యత, తృ

ష్యత, తృప్యత” ఇతి త్రిర్జలాఞ్జలిమ్ప్రక్షిప్య, తత్తీరమ్భు నస్సంశోధయేత్ - ఉపవీతీ - ద్విరాచామేత్.

అవగాహనస్నానం వినాగౌణస్నానేషు నైమిత్తికస్నానేషు చదేవర్షిపితృతర్పణన్న కుర్యాత్ -

“భగవానేవస్వనియామ్యస్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిస్వశేషతైకరసేనమయాస్వకీయైశ్చోపకరణైస్స్వారాధనైక ప్రయోజనాయపరమ పురుషస్సర్వశేషీ స్వశేషభూత మిదమ్ప్రాతస్నానాఖ్యఙ్కర్మ స్వస్మైస్వప్రీతయే స్వయమేవ కారితవాన్” ఇతిసాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా- “అనేన ప్రాతస్స్నానాఖ్యేన భగవత్కర్మణా భగవాన్ప్రీయతాంవాసుదేవః” ఇతి ప్రాతస్స్నానం సమాపయేత్ -

---

ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవిధిః.

ద్విరాచమ్య-ప్రాణానాయమ్య- “శ్రీభగవదాజ్ఞయాభగవత్ప్రీత్యర్థం, ప్రాతస్సన్ధ్యాముపాసిష్యే” ఇతిసఙ్కల్ప్య - “కృతఞ్చకరిష్యామిభగవన్నిత్యేనభగవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతి చాతురాత్మ్యభగవద్వాసు దేవపాదారవిన్దార్చనే నప్రాతస్సన్ధ్యోపాసన నాఖ్యేన భగవత్కర్మణా భగవన్తంవాసుదేవమర్చయిష్యామి” ఇతి సఙ్కల్ప్య- “భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవత స్తేజసా భగవతః కర్మణా భగవతః కర్మకరిష్యామి భగవతో వాసుదేవస్య” ఇతిబలమన్త్రమనుసన్ధాయ- “భగవానే వస్వనియామ్యస్వరూప స్థితిప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేనమయా స్వకీయైశ్చోపకరణైస్స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమపురుష స్సర్వశేషీ స్వశేషభూత మిద

---

౧. సన్ధ్యావన్దన భాష్యం, అనుబన్ధే ద్రష్టవ్యమ్.

మ్నాప్రీతస్సన్ధ్యోపాసనాఖ్యం కర్మస్వస్మై స్వప్రీతయే స్వయమేవకారయతి”- ఇతిసాత్త్వికత్యాగంకృత్వా - భగవన్తం శ్రీభూమి నీళాసమేతన్ధ్యాత్వా- పూర్వం, పుణ్డ్రధారణే ఉదకే దక్షిణానామికయాయథాసమ్ప్రదాయంనృసి హ్మాబీజంవిలిఖ్య, తత్తీర్థేన, ఊర్ధ్వపుణ్డ్రన్ధృత్వా- “ఆపోహిష్ఠేతి మన్త్రస్య సిన్ధుద్వీపఋషిః, దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, ఆపోదేవతా ” ఇతిశిరోజిహ్వా హృదయే, అనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిస్స్పృష్ట్వా- “అపామ్ప్రోక్షణే వినియోగః” ఇత్యుక్త్వా- వామహస్తేనతోయం సంస్పృశ్య- బ్రహ్మతీర్థేన తీర్థమాదాయ- దేవతీర్థే నోర్ధ్వముఖేన ప్రణవేన (ఓం) ఏకవారం, సమస్తవ్యాహృతిభిః (భూర్భువస్సువః) ఏకవారం, గాయత్ర్యాచ (తత్సవితుర్వరేణ్యమ్భర్గో దేవస్య ధీమహి, ధియోయోనః ప్రచోదయాత్) ఏకవారం, ప్రోక్ష్య-“ ఓం ఆపోహిష్ఠా మయోభువః - ఓంతాన ఊర్జేదధాతన-ఓం మహేరణాయచ క్షసే - ఓం యోవశ్శివతమోరసః - ఓం తస్యభాజయతేహనః - ఓం ఉశతీరివ మాతరః- ఓం తస్మాఅరఙ్గమామవః ” ఇతి ప్రత్యేకం శిరసిప్రోక్ష్య* - “ ఓం యస్యక్షయాయ జిన్వథ ” ఇతి పాదద్వయేసమ్ప్రోక్ష్య - “ ఓం ఆపోజనయథాచనః ” ఇతి పునశ్శిరసిప్రోక్ష్య - “ ఓం భూర్భువస్సువః ” ఇతి ఆత్మానమ్పరిషిచ్య- “ సూర్యశ్చేత్యను వాకస్యఅగ్నిరృషిః, దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, సూర్యోదేవతా ” - ఇతిన్యస్య “ అపామ్ప్రాశనేవినియోగః ” ఇత్యుక్త్వా హస్తే ఆచమనవజ్జలఙ్గృహీత్వా, “ సూర్యశ్చమామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః, పాపేభ్యోరక్షన్తామ్, యద్రాత్రియా పాపమ

* మార్జనజలబిన్దుః యథాక్షితితలేనచ్యుతోభవేత్ తథాశిరస్యేవ మార్జనంయత్నేనకుర్యాత్.

కారిషమ్, మనసావాచా హస్తాభ్యామ్, పద్భ్యాముదరేణశిశ్నా, రాత్రి
స్తదవలుమ్పతు, యత్కిఞ్చదురితమ్మయి, ఇదమహమ్మామమృతయోనౌ
సూర్యేజ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా " ఇత్యనువాకేన, అపః ప్రాశ్య -
ఆచమ్య- " దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి మన్త్రస్యవామదేవఋషిః అనుష్టుప్ఛన్దః, ద
ధిక్రావాదేవతా," ఇతిన్యస్య-"అపామ్ప్రోక్షణే వినియోగః " ఇత్యుక్త్వా -
"దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషమ్, జిష్ణోరశ్వస్యవాజినః, సురభినోముఖాకరత్,
ప్రణఆయూగ్ంషి తారిషత్, ఆపోహిష్ఠామయోభువః, తాన ఊర్జేదధాతన,
మహేరణాయచక్షసే, యోవశ్శివతమోరసః, తస్యభాజయతేహనః,
ఉశతీరివమాతరః, తస్మాఅరఙ్గ మామవః, " ఇతి పూర్వవచ్ఛిరసిప్రోక్ష్య -
" యస్యక్షయాయ జిన్వథ " ఇతిపాదద్వయే - " ఆపోజనయథాచనః "
ఇతి పునశ్శిరసిప్రోక్ష్య - " ఓం భూర్భువస్సువః " ఇతి ఆత్మానమ్పరిషిచ్య -
ప్రాణానాయమ్య - ఉత్థాయ - " ఓం అర్ఘ్యప్రదానమన్త్రస్య విశ్వామిత్ర
ఋషిః, దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, సవితాదేవతా, " ఇతిన్యస్య - " అర్ఘ్యప్రదానే
వినియోగః " ఇత్యుక్త్వా - సప్రణవస వ్యాహృతికగాయత్ర్యా (ఓం భూర్భు
వస్సువః తత్సవితుర్వరేణ్యమ్భర్గోదేవస్య ధీమహి, ధియోయోనః ప్రచో
దయాత్) ఆదిత్యాస్సర్వత్ర భగవన్తన్ధ్యాయన్, పార్ష్ణిద్వయముద్ధరన్,
ఆభూమిమధ్యంసముద్ధృత్య తర్జన్యఙ్గుష్ఠసంయోగ రూపరాక్షస ముద్రా
రహితాఞ్జలినాత్రయేణ, అర్ఘ్యత్రయ జ్జలమధ్యే ప్రక్షిపేత్ - అర్ఘ్యాత్పూ
ర్వం సూర్యోదయేసతి, ప్రాణానాయమ్య, " ప్రాతస్సన్ధ్యా కాలాతిక్రమ ప్రా

యశ్చిత్తార్థం, తుర్యార్ఘ్య ప్రదానఙ్కరిష్యే " ఇతిసఙ్కల్ప్య - సప్తవ్యా హృతి సమ్పుటితగాయత్ర్యా (ఓం భూః, ఓం భువః, ఓగ్ం సువః, ఓమ్మహః, ఓం జనః, ఓం తపః, ఓగ్ంసత్యమ్, ఓం తథ్సవితుర్వరేణియం భర్గోదేవస్యధీమహి, ధియోయోనః ప్రచోదయాత్, ఓం భూః, ఓం భువః, ఓగ్ంసువః, ఓమ్మహః, ఓంజనః, ఓంతపః, ఓగ్ంసత్యమ్) తత్తత్సూత్రోక్త మన్త్రేణవా తుర్యార్ఘ్యన్దత్వా - తీరఙ్గత్వా " ఓం భూర్భువస్సువః " ఇతి ఆత్మానమ్పరిషిచ్య-ప్రదక్షిణమ్పరిక్రమ్య-" అసావాదిత్యోబ్రహ్మ " ఇతిధ్యాత్వా-ఆచమ్య-

" ఓం కేశవన్తర్పయామి " ఇతి మార్గశీర్షమాసేశం, " ఓం నారాయణన్తర్పయామి " ఇతి పుష్యమాసేశం, " ఓం మాధవన్తర్పయామి " ఇతి మాఖమాసేశం, " ఓం గోవిన్దన్తర్పయామి " ఇతి ఫాల్గునమాసేశం, " ఓం విష్ణున్తర్పయామి " ఇతిచైత్రమాసేశం, " ఓం మధుసూదనన్తర్పయామి " ఇతి వైశాఖ మాసేశం, " ఓం త్రివిక్రమన్తర్పయామి " ఇతిజ్యేష్ఠమాసేశం, " ఓం వామనన్తర్పయామి " ఇతి ఆషాఢమాసేశం, " ఓం శ్రీధరన్తర్పయామి " ఇతి శ్రావణమాసేశం, " ఓం హృషీకేశన్తర్పయామి " ఇతిభాద్రపదమాసేశం, " ఓం పద్మనాభన్తర్పయామి " ఇతి ఆశ్వయుజ మాసేశం, " ఓం దామోదరన్తర్పయామి " ఇతి కార్తికమాసేశం, ఇతిప్రత్యేక ధ్యాత్వాసన్తర్ప్య - ఆచమ్య -

జలేసన్ధ్యాఙ్కుర్యాచ్చేత్, జానుదఘ్నజలే తిష్ఠన్కుర్యాత్ - స్థలేకుర్యాచ్చేత్, కుక్కుటాసనే నాసీనః, కుర్యాత్ - యద్వా - స్థలఏకపాదం, జలఏకపాదం, న్యస్యకుర్యాత్ - తథాచేత్, అన్తర్బహిశ్చశుచిర్భవతి - ఆర్ద్రవాససాసన్ధ్యాంన కుర్యాత్ - కుర్యాచ్చేత్, జానుదఘ్నజలేతిష్ఠన్, ప్రదక్షిణ నమస్కారౌవినా, ఉపస్థానఙ్కుర్యాత్ -

*విష్ణ్వాయతనం, తత్సమీపం అన్యద్వాగత్వా, తత్రస్థలంవ్యా హృతిభిఃప్రోక్ష్య - తత్రప్రాగగ్రదర్భేషుస్థిత్వా, " ఆసనమన్త్రస్యపృథ్వి వ్యామేరుపృష్ఠఋషిః, సుతలఛ్ఛన్దః, శ్రీ కూర్మోదేవతా, " ఇతిన్యస్య, "ఆసనేవినియోగః," ఇత్యుక్త్వా-"పృథ్విత్వయా ధృతాలోకా దేవిత్వం విష్ణునాధృతా। త్వఞ్చధారయమాన్దేవి పవిత్రఙ్కురుచాసనమ్ " ఇతిపృథ్వీ మ్భ్రార్థ్య - " ప్రణవస్యఋషి బ్రహ్మాదేవి గాయత్రీచ్ఛన్దః, పరమాత్మాదేవతా " " భూరాది సప్తవ్యాహృతీ నామత్రి భృగుకుత్సవసిష్ఠ గౌతమకాశ్య పాఙ్గీరస ఋషయః, గాయత్ర్యుష్ణి గనుష్టుబ్బృహతీ పఙ్క్తిత్రిష్టుబ్జగత్యశ్ఛన్దాంసి," "అగ్ని వాయ్వర్క వాగీశవరుణేన్ద్ర విశ్వేదేవా దేవతాః " " సావిత్ర్యా ఋషిః విశ్వామిత్రః, దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, సవితాదేవతా " "గాయత్రీ శిరసో బ్రహ్మాఋషిః అనుష్టుప్ఛన్దః, పరమాత్మాదేవతా " ఇతిన్యస్య-" సర్వేషాంప్రాణాయామేవినియోగః " - ఇత్యుక్త్వా -

" ఓం భూః " ఇతిపాదయోః, " ఓం భువః " ఇతి జఙ్ఘయోః, " ఓగ్ంసువః " ఇతి జాన్వోః, " ఓమ్మహః " ఇతి ఉదరే, " ఓం జనః " ఇతి కణ్ఠే, " ఓం తపః" ఇతి ముఖే, " ఓగ్ంసత్యం " ఇతి మస్తకే, న్యస్యేత్ - శ్వేతశ్యా మపీతపిశఙ్గనీల రోహిత కనకవర్ణాః, అభయాక్ష స్రగపాత్ర వర హస్తాః, సపవిత్ర చతుర్హస్తాః, స్రక్చన్దనాద్యలఙ్కృతాః, సర్వాభరణభూషితాః, సోపవీతాః, సజటాశ్చధ్యాత్వా - " ఓం తత్సవితుః జ్ఞానాయ హృదయాయనమః " ఇతిసాఙ్గుష్ఠ తర్జన్యా హృదయే, " ఓం వరేణియంఐశ్వర్యా

* విష్ణ్వాలయేతత్స మీపేవా సన్ధ్యావన్దనాది జపకరణే అర్ఘ్యప్రదాన గాయత్ర్యాది మన్త్రజపాదీన్ సర్వకాలేషు దేవాభిముఖ ఏవకుర్యాత్ - అన్యత్ర, గాయత్రీ తరమన్త్రజపాన్ సర్వకాలేషు ప్రాఙ్ముఖఉదఙ్ముఖోవా ఆసీన ఏవకుర్యాత్ - "అశ్వత్థ మగ్నిమర్కఞ్చ సోమంగురు మథోజలమ్ । పృష్ఠీకృత్య జపన్వి ప్రోయాతిస్థావరతాన్తతః " -

యశిరసేస్వాహా" ఇతి అనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిర్మస్తకే, "ఓం భర్గోదే వస్య
శక్త్యైశిఖాయై వౌషట్" ఇతి అఙ్గుష్ఠనాళేన అధోముఖేనముష్టి నాశిఖా
మధ్యే, "ఓం ధీమహిబలాయకవచాయహుమ్" ఇతి కణ్ఠాది కట్యన్తా
న్త నుమ్పాణిభ్యాం వర్మవత్స్పృష్ట్వా, "ఓం ధియోయోనః తేజసేనే త్రా
భ్యాం వౌషట్" ఇతి తర్జనీ మధ్యమాగ్రా భ్యాంయుగ పన్నేత్రద్వయే,
"ఓం ప్రచోదయాత్ వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" ఇతి సాస్త్రచ్ఛోటేన
సాఙ్గుష్ఠ తర్జన్యగ్రేణ పూర్వాద్యా శ్చతుర్దిశః పశ్చాదగ్న్యాది విదిశశ్చ బ
ధ్నీయాత్ - ఏవమఙ్గన్యాసఙ్కృత్వా - ॥ ధ్యానం ॥ "ముక్తావిద్రుమ
హేమనీల ధవళచ్ఛాయైర్ముఖై స్త్రీక్షణై ర్యుక్తా మిన్దుకలాని బద్ధమకుటా
న్త త్త్వార్థవర్ణాత్మికామ్। గాయత్రీం వరదాభయాఙ్కుశకశాశ్శుభ్రఙ్క
పాలఙ్గుణం శఙ్ఖఞ్చక్రమథార విన్దయుగళం హస్తైర్వహన్తీమ్భజే" ఇతిధ్యా
త్వా - "ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతమ్బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్" ఇతి
శిరోమన్త్రేణ కరాభ్యాంశిరః ప్రభృతి పాదాన్తం వర్మవేష్టన వత్స్వపా
ర్శ్వయో స్స్పర్శరూపం వ్యాపకన్యాసఙ్కుర్యాత్ - "అర్కమణ్డలమధ్య
స్థం సూర్యకోటి సమప్రభమ్। బ్రహ్మాదిసేవ్య పాదాబ్జన్నౌమి బ్రహ్మారమాస
ఖమ్" ఇత్యుక్త్వా - త్రిఃప్రాణా నాయమ్య - "అష్టోత్తర సహస్ర మష్టోత్త
రశతం, దశ*వారం, ఓదయాద్వా, ప్రాతస్సన్ధ్యా గాయత్రీ మన్త్రజపఙ్కరి
ష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "ఆయాత్విత్యను వాకస్య వామదేవఋషిః, అను
ష్టుప్ఛన్దః, గాయత్రీదేవతా" ఇతిన్యస్య - "గాయత్ర్యావాహనే వినియో
గః" ఇత్యుక్త్వా, "ఆయాతువరదాదేవీఅక్షరమ్బ్రహ్మ సమ్మితమ్, గాయ
త్రీఞ్ఛన్దసామ్మాతేదమ్బ్రహ్మ జుషస్వనః - ఓజోఽసి సహోఽసి బలమసి భ్రా

---

* ఆశౌచకాలేపి పదిపశవారం జపేన్నరః। అన్యదాష్టోత్తర
శతం వాష్టోత్తర సహస్రకమ్॥

జోఽసి దేవానాన్ధామనామాఽసి విశ్వమసి విశ్వాయు స్సర్వమసి సర్వాయుర భి భూరోమ్ గాయత్రీ మావాహయామి " ఇత్యనువాకే నావాహ్య - " ప్రాతర్ధ్యాయామి గాయత్రీం రవిమణ్డల మధ్యగామ్। ఋగ్వేదముచ్చారయన్తీం రక్తవర్ణాం కుమారికామ్। అక్షమాలా కరాం బ్రహ్మ దైవత్యాం హంస వాహనామ్" ఇతిధ్యాత్వా - ఆసనాదిషోడ శోపచారాన్మన సాప్రణవేన సమర్ప్య - " ప్రణవస్య ఋషిర్బ్రహ్మ దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, పరమాత్మాదేవతా " " భూరాదివ్యాహృతిత్రయస్య, అత్రిభృగు కుత్సాఋషయః, గాయత్ర్యుష్ణి గనుష్టు భశ్ఛన్దాంసి, అగ్నివాయ్వర్కా దేవతాః " " సావిత్ర్యా ఋషిర్విశ్వామిత్రః, దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, సవితాదేవతా " ఇతిన్యస్య - " ప్రాతస్సన్ధ్యా జపేవినియోగః " ఇత్యుక్త్వా -

అస్త్రమన్త్రేణ (వీర్యాయాస్త్రాయ ఫట్) కరతల కరపృష్ఠయో శ్శుద్ధిఙ్కృత్వా - " తథ్సవితుర్వరేణి యమ్భర్గో దేవస్య ధీమహిధియో యోనః ప్రచోదయాత్ " ఇతి గాయత్ర్యా కూర్పరమారభ్య అఙ్గుళ్యగ్ర పర్యన్తం, పర్యాయేణ కరస్పర్శరూపం వ్యాపకన్యాసఙ్కృత్వా-ప్రణవేన ప్రకోష్ఠాన్తం, కరద్వయేపి కరతలయోః కరపృష్ఠయోః పర్యాయేణ పరామృశ్య - కరతలయోః ప్రణవం న్యస్య -

" ఓం భూః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాన్నమః " ఇతి, అఙ్గుష్ఠ యోర్మూలమారభ్య, అగ్రపర్యన్తం, తర్జనీభ్యాం, న్యస్య - " ఓం భువః, తర్జనీ భ్యాన్నమః " ఇతి, తర్జన్యోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాంత థాన్యస్య - " ఓగ్ం సువః, మధ్యమా భ్యాన్నమః " ఇతి మధ్యమయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాంత థాన్యస్య - " ఓం తథ్సవితుర్వరేణియం, అనామికా భ్యాన్నమః " ఇతి, అనామికయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాంతథాన్యస్య-" ఓం భర్గోదేవస్య ధీమహి, కనిష్ఠి కాభ్యాన్నమః " ఇతి,

కనిష్ఠికయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం తథాన్యస్య “ ఓంధియోయోనః ప్రచోదయాత్, కరతల కరపృష్ఠాభ్యాన్నమః ” ఇతి, కరతల కరపృష్ఠయోః, కరద్వయేపి పరామృశ్య - ఏవం, కరన్యాసఙ్కృత్వా - తతః గాయత్ర్యాపాణిభ్యాం శిరః ప్రభృతిపా దాన్తంవర్ష్మ వేష్టనవత్స్పర్శనపూర్వకం సర్వయోః స్పర్శరూపం వ్యాపక న్యాసఙ్కృత్వా -

“ ఓంభూః జ్ఞానాయహృదయాయనమః ” ఇతి, అఙ్గుష్ఠ యుక్తత ర్జన్యా హృదయేన్యస్య— “ ఓంభువః, ఐశ్వర్యాయశిరసేస్వాహా ” ఇతి, అనఙ్గుష్ఠా భిరఙ్గులీభిర్మస్తకేన్యస్య— “ఓంసువః, శక్త్యైశిఖాయై వౌషట్” ఇతి, అఙ్గుష్ఠనాళేన అధోముఖేన ముష్టినా శిఖామధ్యేన్యస్య— “ ఓంతత్సవితుర్వరేణియం, బలాయకవచాయహుమ్ ” ఇతికణ్ఠాదికట్యన్తాం, తనుం, పాణిభ్యాం, వర్మవత్సంవేష్ట్య- “ఓంభర్గోదేవస్యధీమహి, తేజసేనేత్రాభ్యాంవౌషట్ ” ఇతితర్జనీ మధ్యమాగ్రాభ్యాం, యుగపన్నేత్రద్వయే న్యస్య—“ఓంధియోయోనః ప్రచోదయాత్, వీర్యాయాస్త్రాయఫట్ ” ఇతిసాస్త్రోచ్ఛోటేన సాఙ్గుష్ఠతర్జన్యగ్రేణ పూర్వాద్యాశ్చతుర్దిశః పశ్చా దగ్న్యాది విదిశశ్చబధ్నీయాత్ —ఏవమఙ్గన్యాసఙ్కృత్వా— ॥ధ్యానం॥ “యోదేవస్సవితాస్మాకన్ధియోధర్మాదిగోచరాః। ప్రేరయేత్తస్య యద్భర్గస్త ద్వరేణ్యముపాస్మహే ” ఇతిగాయత్ర్యర్థంసఞ్చిన్త్య—“ఆదిత్యమణ్డలేధ్యాయేత్పరమాత్మానమవ్యయమ్।విష్ణుఞ్చతుర్భుజంరక్త పఙ్కజాసనమధ్యగమ్। కిరీటహారకేయూర కటకాదివిభూషితమ్। శ్రీవత్సవనమాలాశ్రీ తులసీ కౌస్తుభోజ్జ్వలమ్। హరిన్నీలాంబరధరం శఙ్ఖచక్ర గదాధరమ్। ప్రసన్నవదనం రత్న కుణ్డలైర్మణ్డితాననమ్।సర్వరత్న సమాయుక్త సర్వాభరణభూషితమ్”॥ ఏవమ్భగవన్తమాదిత్య మణ్డలేధ్యాత్వా—కిఞ్చిదాకుఞ్చి తాగ్రాఙ్గులితలం పరస్పరసంయుతం, సంహతాఙ్గులికరద్వయమాస్యస మముద్ధృత్య, కనిష్ఠి

కామూల మారభ్య ప్రాదక్షిణ్య క్రమేణ గణనయా యథాసఙ్కల్పం, పఞ్చావసానము† పాంశుజపం (ఓం—భూర్భువస్సువః—తత్స వితుర్వరేణ్యం-భర్గో దేవస్య ధీమహి - ధియో యో నః ప్రచోదయాత్) కుర్యాత్.—

త్రిః ప్రాణానాయమ్య - "ప్రాతస్సన్ధ్యోపస్థానం కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "ఉత్తమే ఇత్యనువాకస్య వామదేవ ఋషిః, అనుష్టుప్ఛన్దః, గాయత్రీ దేవతా" ఇతి న్యస్య - "గాయత్ర్యుద్వాసనే వినియోగః" ఇత్యుక్త్వా, "ఉత్తమే శిఖరే దేవి భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని, బ్రాహ్మణేభ్యో హ్యనుజ్ఞానం గచ్ఛ దేవి యథాసుఖమ్" ఇతి గాయత్రీ ముద్వాస్య - "మిత్రస్యేతి ఋచాం విశ్వామిత్ర ఋషిః. ఆద్యస్య శీరుట్ఛన్దః, పరయోర్గాయత్రీ త్రిష్టుభౌ ఛన్దసీ, మిత్రో దేవతా" ఇతి న్యస్య - "ప్రాతస్సన్ధ్యోపస్థానే వినియోగః" ఇత్యుక్త్వా - "మిత్రస్య చర్షణీధృతశ్శ్రవో దేవస్య సానసిం, సత్యం చిత్రశ్రవస్తమం, మిత్రో జనాన్ యాతయతి ప్రజానన్ మిత్రో దాధార పృథివీముత ద్యాం, మిత్రః కృష్టీరనిమిషాఽభిచష్టే సత్యాయ హవ్యం ఘృతవద్విధేమ, ప్రసమిత్ర మర్తో అస్తు ప్రయస్వాన్ యస్త ఆదిత్య శిక్షతి వ్రతేన, న హన్యతే న జీయతే త్వోతో నైనమంహో అశ్నోత్యన్తితో న దూరాత్" ఇతి మన్త్రైరర్ధోదితం, సహస్రరశ్మిం భగవన్తమాదిత్యమణ్డలాన్తస్థముపస్థాయ.-

* ఏవం ప్రతిపర్వ సఙ్ఖ్యాం వామతర్జనీ మూలపర్వారభ్య, ఏకైకపర్వణి ప్రాదక్షిణ్య క్రమేణ వామాఙ్గుష్ఠాగ్రం న్యస్య గణయేత్.

† ప్రణవాన్తే, వ్యాహృతిత్రయాన్తే, పాదానామన్తే చ పఞ్చావసానమ్.

“సన్ధ్యాయైనమః - సావిత్ర్యైనమః - గాయత్ర్యైనమః - సరస్వత్యైనమః - సర్వాభ్యోదేవతాభ్యో నమోనమః” ఇతిపఞ్చదేవతాః సంప్రదక్షిణమ్ప్రణమ్య - “కామోకార్షీ న్మన్యురకార్షీత్ ” ఇతిచాఞ్జలిమ్బధ్వాత్ర యీతనుమ్ప్రణమ్య - అభివాద్య - “ప్రాచ్యైదిశేనమః-దక్షిణాయైదిశేనమః- ప్రతీచ్యైదిశేనమః-ఉదీచ్యైదిశేనమః”ఇతిప్రాచ్యాది దిఙ్నమస్కారఙ్కృత్వా - “ఊర్ధ్వాయనమః-అధరాయనమః-అన్తరిక్షాయ నమః-భూమ్యైనమః - విష్ణవేనమః - ధ్యేయస్సదాసవితృమణ్డల మధ్యవర్తీ నారాయణస్స రసిజాసనసన్నివిష్టః। కేయూరవాన్ మకరకుణ్డలవాన్ కిరీటీ హారీహిరణ్మయవపుర్ధృతశఙ్ఖచక్రః।శఙ్ఖచక్రగదాపాణేద్వారకా నిలయాచ్యుత।గోవిన్దపుణ్డరీకాక్షరక్షమాంశరణాగతమ్” “సయశ్చాయం పురుషే,యశ్చాసావాదిత్యే,సఏకః”ఇత్యధీతం, హృదయాన్తస్థితం, పరమాత్మానమ్ప్రణమ్య-అభివాద్య - జపకాలేనిష్ఠీవ,జృంభణ, క్రోధనిద్రాలస్య,క్షుధా, మద, పతితశ్వాన్త్యజాలోకాన్-దశజపన్పరిత్యజేత్ - సమ్భవేయుర్యది, ఆచమ్య,పునర్జపేత్ - పతితాదిసమ్భాషణే, స్నాత్వాపునర్జపేత్-జపకాలేనాభేరధః స్వకాయంస్పృశేచ్చేత్ కరమ్ప్రక్షాళయేత్ -జలాభావే దక్షిణకర్ణంవా స్పృశేత్ - కృష్ణంవాస్మరేత్ - జపమధ్యేయది భాగవతః సమాగచ్ఛేత్ తమ్ప్రణమ్యాభివాద్య, యోగక్షేమాదికమ్ప్రష్ట్వా, తదనుజ్ఞాతః, జపంసమాచరేత్ - జపమధ్యేవాజ్ఞియమాతిక్రమే,“ఇదం విష్ణుర్విచక్రమేత్రేధానిదధేపదమ్, సమూఢమస్య పాంసురే ” ఇతిఋచఞ్జపేత్ - విష్ణుం వా స్మరేత్ - శ్రీకృష్ణంవాధ్యాత్వా కీర్తయేత్ -

---

మూలమన్త్ర జపవిధిః.

మూలమన్త్రేణ (ఓంనమో నారాయణాయ) ఇతి పఞ్చవింశతికృత్వః*, అభ్యస్తేనత్రిః ప్రాణానాయమ్య-"శ్రీభగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం, ప్రాతస్సన్ధ్యాయాం, అష్టోత్తర శతకృత్వః, అష్టాక్షర మహామన్త్రజపఙ్కరిష్యే" ఇతిసఙ్కల్ప్య - "అస్య శ్రీమదష్టాక్షర మహామన్త్రస్య బదరికాశ్రమవాసీ శ్రీమన్నారాయణఋషిః, దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, పరమాత్మా శ్రీమన్నారాయణో దేవతా" ఇతిన్యస్య - అఞ్జలిమ్బధ్వా - "అంబీజమ్ - ఆయ శక్తిః - మంకీలకమ్ - హ్రీంకవచమ్ - ఐంఅస్త్రమ్-విష్ణుస్తత్త్వమ్ - శుక్లో వర్ణః - ఉదాత్తాదిస్స్వరః - శ్రీవైకుణ్ఠః క్షేత్రమ్ - జీవాత్మ పరమాత్మనో స్స్వస్వామి భావస్సమ్బన్ధః - శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థే జపేవినియోగః-" ఇతిధ్యాత్వా - "ఓంవీర్యాయాస్త్రాయఫట్" ఇత్యస్త్రమన్త్రేణ కరతల కరపృష్ఠయో శ్శుద్ధిఙ్కృత్వా-శుద్ధయోర్హస్తయోః మూలమన్త్రేణకూర్పరమారభ్య అఙ్గుళ్యగ్రపర్యన్తం పర్యాయేణ కరస్పర్శ రూపంవ్యాపకన్యాసంత్రిః కుర్యాత్. దక్షిణహస్తాఙ్గుష్ఠాగ్రేణ,

"ఓం ఓం" ఇతి తర్జనీమధ్యమ పర్వణోర్న్యస్య-ఆద్యన్తపర్వణోః "ఓం" ఇతిప్రత్యేకంన్యస్యేత్ । "ఓం నం" ఇతి మధ్యమామధ్యమపర్వణోర్న్యస్య-ఆద్యన్తపర్వణోః "ఓం" ఇతిప్రత్యేకంన్యస్యేత్ । "ఓంమోం" ఇతిఅనామికామధ్యమపర్వణోర్న్యస్య-ఆద్యన్తపర్వణోః "ఓం" ఇతిప్రత్యేకంన్యస్యేత్ । "ఓంనాం" ఇతి కనిష్ఠికామధ్యమ పర్వణోర్న్యస్య - ఆద్యన్త పర్వణోః "ఓం" ఇతి ప్రత్యేకంన్యస్యేత్. వామహస్తాఙ్గుష్ఠాగ్రేణ,

---

* వామతర్జనీమూల పర్వారభ్య ఏకైకపర్వణి ప్రాదక్షిణ్యా క్రమేణవామాఙ్గుష్ఠాగ్రంన్యస్య గణయేత్.

“ఓంరాం” ఇతివామతర్జనీమధ్యమ పర్వణిన్యస్య-ఆద్యన్తపర్వణోః“ఓం” ఇతిప్రత్యేకంన్యస్యేత్ । “ఓంయం” ఇతి మధ్యమామధ్యమపర్వణిన్యస్య-ఆద్యన్తపర్వణోః “ఓం” ఇతిప్రత్యేకంన్యస్యేత్ । “ఓంణాం”ఇతిఅనామికామధ్యమపర్వణిన్యస్య - ఆద్యన్తపర్వణోః “ఓం” ఇతిప్రత్యేకంన్యస్యేత్ । “ఓం యం” ఇతి కనిష్ఠికామధ్యమపర్వణిన్యస్య-ఆద్యన్తపర్వణోః “ఓం” ఇతి ప్రత్యేకంన్యస్యేత్*.

---

* ఏషస్థితిన్యాసోగృహస్థస్య—

అథసంహారన్యాసః, యతీనాం వనస్థానాఞ్చ:—

వామహస్తాఙ్గుష్ఠాగ్రేణ,

“ఓం ఓం” ఇతితర్జనీ మధ్యమపర్వణి
“ఓం నం” ,, మధ్యమా ,,
“ఓం మోం” ,, అనామికా ,,
“ఓం నాం” ,, కనిష్ఠికా ,,
} న్యస్య-ఆద్యన్తపర్వణోః “ఓం” ఇతిప్రత్యేకంన్యస్యేత్.

దక్షిణహస్తాఙ్గుష్ఠాగ్రేణ,

“ఓం రాం” ఇతి కనిష్ఠికా మధ్యమపర్వణి
“ఓం యం” ,, అనామికా ,,
“ఓం ణాం” ,, మధ్యమా ,,
“ఓం యం” ,, తర్జనీ ,,
} న్యస్య-ఆద్యన్తపర్వణోః “ఓం” ఇతి ప్రత్యేకంన్యస్యేత్.

సృష్టిన్యాసః, బ్రహ్మచారిణాం:—

దక్షిణహస్తాఙ్గుష్ఠాగ్రేణ,

“ఓం ఓం” ఇతి తర్జనీ మధ్యమపర్వణి
“ఓం నం” ,, మధ్యమా ,,
“ఓం మోం” ,, అనామికా ,,
“ఓం నాం” ,, కనిష్ఠికా ,,
} న్యస్య-ఆద్యన్తపర్వణోః, “ఓం” ఇతి ప్రత్యేకంన్యస్యేత్.

వామహస్తాఙ్గుష్ఠాగ్రేణ,

“ఓం రాం” ఇతి కనిష్ఠికా మధ్యమపర్వణి
“ఓం యం” ,, అనామికా ,,
“ఓం ణాం” ,, మధ్యమా ,,
“ఓం యం” ,, తర్జనీ ,,
} న్యస్య-ఆద్యన్తప్రపర్వణోః, “ఓం” ఇతిప్రత్యేకంన్యస్యేత్.

"ఓం ఓం, జ్ఞానాయహృదయాయనమః" ఇతిదక్షిణతర్జన్యాదక్షిణాఙ్గుష్ఠేన్యస్య - "ఓంనం, ఐశ్వర్యాయ శిరసేస్వాహా" ఇతిదక్షిణాఙ్గుష్ఠేన దక్షిణతర్జన్యాంన్యస్య - "ఓంమోం, శక్త్యైశిఖాయైవౌషట్" ఇతి దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన దక్షిణమధ్యమాయాంన్యస్య - "ఓంనాం, బలాయకవచాయ హుమ్" ఇతి దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన దక్షిణానామికాయాంన్యస్య - "ఓంరాం, వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" ఇతి దక్షిణాఙ్గుష్ఠేనదక్షిణ కనిష్ఠకాయాంన్యస్య- "ఓంయం, తేజసేనేత్రాభ్యాన్నమః" ఇతి వామతర్జన్యా వామాఙ్గుష్ఠేన్యస్య-"ఓంణాం, తేజసేఉదరాయనమః" ఇతి వామాఙ్గుష్ఠేన వామతర్జన్యాంన్యస్య- - "ఓంయం, తేజసేపృష్ఠాభ్యాన్నమః" ఇతి వామాఙ్గుష్ఠేనవామమధ్యమాయాంన్యస్య -"ఓంయం, తేజసేబాహుభ్యాన్నమః" ఇతి వామాఙ్గుష్ఠేన వామానామికాయాంన్యస్య- "ఓం యం, తేజసే ఊరుభ్యాన్నమః" ఇతి వామాఙ్గుష్ఠేన వామకనిష్ఠికాయాంన్యస్య- "ఓంయం, తేజసే జానుభ్యాన్నమః" ఇతి దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన తదితరాఙ్గులీ నఖముఖేషు న్యస్య - "ఓం యం, తేజసే పాదాభ్యాన్నమః" ఇతి వామాఙ్గుష్ఠేన తదితరాఙ్గులీ నఖముఖేషున్యస్య * - మూలమన్త్రేణపాణిభ్యాంశిరః ప్రభృతి పాదాన్తం వర్మవేష్టన వత్సవ్యపార్శ్వయోః స్పర్శరూపం వ్యాపకన్యాసఞ్చకృత్వా—

* ఏషస్థితిన్యాసోగృహస్థస్య.

అథసంహారన్యాసః, యతీనాంవనస్థానాఞ్చ:—

"ఓం ఓం, జ్ఞానాయహృదయాయనమః" ఇతి వామతర్జన్యావామాఙ్గుష్ఠేన్యస్య
"ఓం నం, ఐశ్వర్యాయ శిరసేస్వాహా" ,, వామాఙ్గుష్ఠేనవామతర్జన్యాం ,,
"ఓంమోం, శక్త్యై శిఖాయైవౌషట్" ,, ,, వామమధ్యమాయాం "
"ఓం నాం, బలాయకవచాయహుమ్" ,, ,, వామానామికాయాం "
"ఓం రాం, వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" ,, ,, వామకనిష్ఠికాయాం "
"ఓం యం, తేజసేనేత్రాభ్యాన్నమః" ,, దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన దక్షిణకనిష్ఠికాయాం "

"ఓం ఓం" ఇతి, దక్షిణాఙ్గుష్ఠ సహితకనిష్ఠికయా నాభౌవిన్యస్య- "ఓం నం" ఇతి, అనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిర్గుహ్యే విన్యస్య - "ఓం మోం" ఇతి, అనఙ్గుష్ఠాభిరఙ్గుళీభిః జాన్వోః విన్యస్య - "ఓం నాం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠాభిరఙ్గుళీభిః పాదయోః విన్యస్య - "ఓం రాం" ఇతి మధ్యమాఙ్గుల్యా శిరసి విన్యస్య - "ఓం యం" ఇతి ద్వాభ్యాం తర్జనీ మధ్యమాభ్యాం నేత్రయోః విన్యస్య - "ఓం ణాం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠానామికయా ముఖమధ్యే ఘ్రాణస్య పురతః విన్యస్య - "ఓం యం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠ తర్జన్యగ్రేణ హృదయే *
విన్యస్య -

"ఓం ణాం, తేజసేఉదరాయనమః" ఇతి దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన దక్షిణానామికాయాంన్యస్య
"ఓం యం, తేజసేపృష్ఠాభ్యాన్నమః" „ „ దక్షిణమధ్యమాయాం "
"ఓం యం, తేజసేబాహుభ్యాన్నమః" „ „ దక్షిణతర్జన్యాం "
"ఓం యం, తేజసే ఊరుభ్యాన్నమః" „ దక్షిణ తర్జన్యా దక్షిణాఙ్గుష్ఠే "
"ఓం యం, తేజసే జానుభ్యాన్నమః" „ వామాఙ్గుష్ఠేన తదితరాఙ్గుళీనఖముఖేషు"
"ఓం యం, తేజసే పాదాభ్యాన్నమః" „ దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన „ „ „

స్పష్టిన్యాసః బ్రహ్మచారిణాం:—
"ఓం ఓం, జ్ఞానాయహృదయాయనమః" ఇతి దక్షిణతర్జన్యా దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన్యస్య.
"ఓం నం, ఐశ్వర్యాయశిరసేస్వాహా" „ దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన దక్షిణతర్జన్యాం"
"ఓం మోం, శక్త్యైశిఖాయైవౌషట్" „ దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన దక్షిణమధ్యమాయాం"
"ఓం నాం, బలాయకవచాయహుమ్" „ దక్షిణానామికాయాం"
"ఓం రాం, వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" „ దక్షిణకనిష్ఠికాయాం"
"ఓం యం, తేజసేనేత్రాభ్యాన్నమః" వామాఙ్గుష్ఠేనవామకనిష్ఠికాయాం"
"ఓం ణాం, తేజసేఉదరాయనమః" „ వామానామికాయాం"
"ఓం యం, తేజసే పృష్ఠాభ్యాన్నమః" „ „ వామమధ్యమాయాం"
"ఓం యం, తేజసే బాహుభ్యాన్నమః" „ „ వామతర్జన్యాం"
ఓం యం, తేజసే ఊరుభ్యాన్నమః" „ వామతర్జన్యా వామాఙ్గుష్ఠే"
"ఓం యం, తేజసే జానుభ్యాన్నమః" „ దక్షిణాఙ్గుష్ఠేనతదితరాఙ్గుళీనఖముఖేషు„
"ఓం యం, తేజసే పాదాభ్యాన్నమః" „ వామాఙ్గుష్ఠేన „

---

* ఏషస్థితిన్యాసోగృహస్థస్య:—
అథసంహారన్యాసః, యతీనాంవనస్థానాఞ్చ:—

"ఓం ఓం, జ్ఞానాయహృదయాయనమః" ఇతి, అఙ్గుష్ఠయుక్త తర్జన్యాహృదయేన్యస్య - "ఓంనం, ఐశ్వర్యాయశిరసేస్వాహా" ఇతి, అన ఙ్గుష్ఠాభిరఙ్గుళీ భిర్మస్తకేన్యస్య - "ఓంమోం, శక్త్యైశిఖాయైవౌషట్" ఇతి అఙ్గుష్ఠనాళేన అధోముఖేన ముష్టినాశిఖామధ్యేన్యస్య - "ఓంనాం, బలాయకవచాయహుమ్" ఇతికణ్ఠాది కట్యన్తాన్తనుమ్పాణిభ్యాంవర్మ వత్సమ్పృశ్య-"ఓంరాం, వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" ఇతిసాఙ్గుష్ఠతర్జన్యా, అంసయోః శబ్దయేత్ - "ఓంయం, తేజసేనేత్రాభ్యాన్నమః" ఇతి తర్జనీ మధ్య మాగ్రాభ్యాంయుగపన్నేత్రద్వయేన్యస్య - "ఓంణాం, తేజసేఉదరా యనమః" ఇతినాభ్యాం అఙ్గుళీభిర్న్యస్య - "ఓంయం, తేజసే పృష్ఠాభ్యా న్నమః" ఇతి పృష్ఠయోః అఙ్గుళీభిర్న్యస్య - "ఓంయం, తేజసేబాహుభ్యా న్నమః" ఇతి బాహ్వోః, అఙ్గుళీభిర్న్యస్య - "ఓంయం, తేజసే ఊరుభ్యా

"ఓం ఓం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిః పాదయోఃన్యస్య
"ఓం నం" ,, అనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిః జాన్వోః ,,
"ఓం మోం" ,, ,, గుహ్యే,,
"ఓం నాం" ,, అఙ్గుష్ఠ కనిష్ఠి కాభ్యాం నాభౌ,,
"ఓం రాం" ,, అఙ్గుష్ఠ తర్జన్య గ్రేణ హృదయే ,,
"ఓం యం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠానామికయా ముఖమధ్యే ఘ్రాణస్యపురతః, న్యస్య
"ఓం ణాం" ,, తర్జనీమధ్య మాభ్యాం నేత్రయోః ,,
"ఓం యం" ,, మధ్యమాఙ్గుళ్యాశిరసి ,,

సృష్టిన్యాసః బ్రహ్మచారిణాం:—
"ఓం ఓం" ఇతి మధ్యమాఙ్గుళ్యాశిరసి న్యస్య
"ఓం నం" ,, తర్జనీమధ్య మాభ్యాం నేత్రయోః ,,
"ఓం మోం" ,, సాఙ్గుష్ఠానామికయాముఖమధ్యే ఘ్రాణస్యపురతః న్యస్య
"ఓం నాం" ,, సాఙ్గుష్ఠ తర్జన్యగ్రేణ హృదయే ,,
"ఓం రాం" ,, దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన కనిష్ఠికయానాభౌ ,,
"ఓం యం" ,, అనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీ భిర్గుహ్యే ,,
"ఓం ణాం" ,, ,, జాన్వోః ,,
"ఓం యం" ,, సాఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిః పాదయోః ,,

న్నమః" ఇతి ఊర్వోఃఅఙ్గుళీభిర్న్యస్య-"ఓంయంతేజసే జానుభ్యాన్నమః" ఇతి జాన్వోః, అఙ్గుళీభిర్న్యస్య - " ఓంయం, తేజసేపాదాభ్యాన్నమః " ఇతి పాదయోః, అఙ్గుళీభిర్న్యస్య - " వీర్యాయాస్త్రాయఫట్ " ఇతి సాస్త్రచ్ఛోటేన సాఙ్గుష్ఠతర్జన్యగ్రేణపూర్వాద్యాశ్చ తుర్దిశః, పశ్చాదగ్న్యాది విదిశశ్చబధ్నీయాత్ - సాస్త్రచ్ఛోటేన సాఙ్గుష్ఠతర్జన్యగ్రేణ, భ్రామయన్ సన్నాత్మనః ప్రాకారఙ్కుర్యాత్ - " ఓంబలాయక వచాయ హుమ్ " ఇతిదేహావకుణ్ఠనఙ్కుర్యాత్ —

" ఇదంగురుభ్యః పూర్వేభ్యః క్రియతేశిరసానమః । మన్త్రజ్ఞాన ప్రదాతృభ్యస్తస్సద్గురుభ్యోపిసామ్ప్రతమ్ । నమస్తేమన్త్ర రాజాయ నమస్తేష్టాక్షరాత్మనే । నమస్తే చేతనాధార పరబ్రహ్మాభిధాయినే । స్థిత్వాన్తర్హ్యదయేసర్వా నాత్మనస్సన్నియచ్ఛతే । ఋషయేఽష్టాక్షర స్యాన్తర్యామిణే హరయేనమః । అష్టాక్షర మహామన్త్రవర్ణసఙ్ఖ్యాభిధాయినీమ్ । ఛన్దశ్చ దేవీఙ్గాయత్రీం శిరసాప్రణమామ్యహమ్ । మన్త్రస్య దైవతఞ్చాపి పరమాత్మాన మవ్యయమ్ । నారాయణమ్పరమ్బ్రహ్మానతోస్మి శిరసాహరిమ్।మన్త్రశక్తి స్థితాయస్మిన్నాశ్రితేఽష్టార్థ సాధినీ।పదన్నారాయణాయేతిశక్తిన్తామ్ప్రణతోస్మ్యహమ్ । అకారాదుత్థితాద్బీజాద్వాసుదేవాభిధాయినః । తద్బీజమస్య ప్రభవమ్ప్రణవమ్ప్రణతోస్మ్యహమ్ " ఇతి గుర్వాదీన్ప్రణమ్య - మనసాగన్ధాద్యైరభిపూజ్య- ॥ ధ్యానం ॥ " సవ్యమ్పాదమ్ప్రసార్య శ్రితదురితహరన్దక్షిణఙ్కుఞ్చయిత్వా జానున్యాధాయసవ్యేతరమితరభుజన్నాగభోగేనిధాయ । పశ్చాద్బాహుద్వయేనప్రతిభటశమనేధారయన్ శఙ్ఖచక్రే దేవీభూషాదిజుష్టోజనయతు జగతాంశర్మవైకుణ్ఠనాథః " ఇతిధ్యాత్వా - మన్త్రార్థ* మపిచిన్తయన్ " ఓంనమో

* తిరుమన్త్రత్తినుడైయఅర్థఙ్గళై సవిస్తారమాక శ్రీమద్రహస్యత్రయ సారత్తిలే మూల మన్త్రాధికారత్తిల్ కణ్డుకొళ్వతు. జపకాలత్తిల్ అనుసన్ధిక్కుమత్తుక్కాకమూలమన్త్రత్తినుడైయ అర్థం ఇఙ్గేకీఴ్ సఙ్గ్రహమాయ్ శొల్లప్పట్టిరుక్కిఱతు:—సర్వరక్షకనాన సర్వేశ్వరనుక్కు అనన్యార్హ నిరుపాధిక శేషభూ

నారాయణాయ" ఇతి మూలమన్త్రఞ్జపేత్ - కరిష్యమాణోపస్థానస్య చకాలానాగమేన, అవసరలాభే, అష్టాక్షరజపఙ్కుర్యాత్ - అవసరాలాభే, ఉదయానన్తరం, ఉపస్థాయ, తతోఽష్టాక్షర జపఙ్కుర్యాత్—

ద్వ య జ ప వి ధిః.

మూలమన్త్రేణ పఞ్చవింశతి కృత్వః, అభ్యస్తేనత్రిః ప్రాణానాయమ్య - "శ్రీ భగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం శరణాగతి మహామన్త్రజపఙ్కరిష్యే" ఇతిసఙ్కల్ప్య "అస్య శ్రీశరణాగతి మహామన్త్రస్య లక్ష్మీనారాయణఋషిః, దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, పరమాత్మా శ్రీ లక్ష్మీనారాయణో దేవతా" ఇతిన్యసేత్ - "లక్ష్మీనారాయణ ప్రీత్యర్థేజపే వినియోగః" ఇత్యుక్త్వా - "ఓం వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" ఇత్యస్త్రమన్త్రేణ కరతల కరపృష్ఠయోశ్శుద్ధిఙ్కృత్వా - శుద్ధయోర్హస్తయోః ద్వయమన్త్రేణ కూర్పర మారభ్య, అఙ్గుల్య గ్రపర్యన్తం, పర్యాయేణ కరస్పర్శరూపం వ్యాపకన్యాసం, త్రిఃకృత్వా—

"శ్రీమన్నారాయణచరణౌ, అఙ్గుష్ఠాభ్యాన్నమః" ఇత్యఙ్గుష్ఠయోస్తర్జనీభ్యాం, "శరణం, తర్జనీభ్యాన్నమః" ఇతి తర్జన్యోరఙ్గుష్ఠాభ్యాం, "ప్రపద్యే, మధ్యమాభ్యాన్నమః" ఇతి మధ్యమయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం,

---

తనుం, తనక్కుదాసనల్లాతవనుం, నిరపేక్షస్వతన్త్రనాకాతవనుం, జ్ఞానస్వరూపనుం, జ్ఞానానన్దగుణకనుం, అణుస్వరూపనుం, దేహాదివిలక్షణను మాననాన్ (జీవన్) సర్వాత్మాక్కళుక్కుం ఉపాయమాయుం, ఉపేయనాయుం, ప్రాప్యప్రాపకనాయుం, ఆధారనాయుం, అన్తర్బహిర్వ్యాప్తియుళ్ళవనాయుం సర్వజ్ఞత్వ, సర్వశక్తిత్వ, పరత్వ, సౌలభ్యాదిగుణముళ్ళవనుం, లక్ష్మీవిశిష్టనుమాన నారాయణనుక్కు సర్వదేశ, సర్వకాలసర్వావస్థోచిత సర్వవిధకైఙ్కర్య ఙ్కళై పణ్ణక్కడవేన్—

శ్రీమతే, అనామికాభ్యాన్నమః” ఇతి, అనామికయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, “నారాయణాయ, కనిష్ఠికాభ్యాన్నమః” ఇతి కనిష్ఠికయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, న్యస్య “నమః, కరతల కరపృష్ఠాభ్యాన్నమః” ఇతి కరతల కరపృష్ఠయోః పరామృశేత్, ఇతికరన్యాసః, - ద్వయమన్త్రేణ పాణిభ్యాం శిరః ప్రభృతిపాదాన్తంవర్మవేష్టన వత్స్వపార్శ్వయోః స్పర్శరూపం వ్యాపకన్యాసఙ్కృత్వా—

“శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ, జ్ఞానాయ హృదయాయనమః” ఇత్యఙ్గుష్ఠయుక్త తర్జన్యా హృదయే, “శరణం, ఐశ్వర్యాయశిరసేస్వాహా” ఇత్యనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గులీభిర్మస్తకే, “ప్రపద్యే, శక్త్యైశిఖాయై వౌషట్” ఇత్యఙ్గుష్ఠ నాళేన అధోముఖేన ముష్టినా శిఖామధ్యే, న్యస్య, “శ్రీమతే, బలాయక వచాయహుమ్” ఇతి కణ్ఠాది కట్యన్తాన్తనుమ్పాణిభ్యాం వర్మవత్సమ్ప్రృష్ట్వా “నారాయణాయ, తేజసే నేత్రాభ్యాం వౌషట్” - ఇతి తర్జనీ మధ్యమాగ్రాభ్యాంయుగపన్నేత్రద్వయేన్యస్య, “నమః, వీర్యాయాస్త్రాయ ఫట్” ఇతి సాస్త్రచ్ఛోటే నసాఙ్గుష్ఠ తర్జన్యగ్రేణ పూర్వాద్యాశ్చతుర్దిశః పశ్చాదగ్న్యాది దివిదిశశ్చ బధ్నీయాత్, ఇత్యఙ్గన్యాసః ॥ ధ్యానం ॥ “క్షీరామ్భోనిధి రత్నమణ్టపమహా సౌవర్ణసింహాసనే వామాఙ్కస్థితయా ప్రసన్నవదనం శ్రీకాన్తయా లిఙ్గితమ్। దోర్దణ్డాఙ్కిత శఙ్ఖపఙ్కజగదా చక్రైరుదార శ్రియంత్వాన్నిత్యఙ్కలయామి జన్మవిముఖో లక్ష్మీశనారాయణ” ఇతి ధ్యాత్వా - “శ్రీమన్నారాయణ చరణౌశరణమ్ప్రపద్యే, శ్రీమతే నారాయణాయనమః” ఇతి యథాశక్తి జపేత్.

చరమశ్లోకజపవిధిః

మూలమన్త్రేణ పఞ్చవింశతికృత్వః, అభ్యస్తేనత్రిః ప్రాణానాయమ్య-“ శ్రీ భగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం, చరమశ్లోక మహామన్త్రజపఙ్కరిష్యే” ఇతి సఙ్కల్ప్య - “ అస్యచరమశ్లోక మహామన్త్రస్య పార్థసారథిఋషిః, అనుష్టుప్ఛన్దః, పరమాత్మా శ్రీకృష్ణోదేవతా” ఇతిన్యస్య- “ పార్థసారథి ప్రీత్యర్థేజపే వినియోగః ” ఇత్యుక్త్వా - “ ఓం వీర్యాయాస్త్రాయఫట్ ” ఇత్యస్త్రమన్త్రేణ కరతల కరపృష్ఠయోశ్శుద్ధిఙ్కృత్వా- శుద్ధయోర్హస్తయోః చరమశ్లోక మన్త్రేణ కూర్పరమారభ్య, అఙ్గుళ్యగ్రపర్యన్తం, పర్యాయేణ కరస్పర్శరూపం వ్యాపకన్యాసం, త్రిఃకృత్వా—

“ సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య, అఙ్గుష్ఠాభ్యాన్నమః ” ఇత్యఙ్గుష్ఠయోస్తర్జనీభ్యాం, “ మామేకం, తర్జనీభ్యాన్నమః” ఇతితర్జన్యోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, “ శరణంవ్రజ, మధ్యమాభ్యాన్నమః” ఇతి మధ్యమయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, “ అహంత్వా అనామికాభ్యాన్నమః” ఇత్యనామికయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, “సర్వపాపేభ్యః మోక్షయిష్యామి, కనిష్ఠికాభ్యాన్నమః”-ఇతి కనిష్ఠికయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, న్యస్య-“మాశుచః, కరతలకరపృష్ఠాభ్యాన్నమః” ఇతి కరతలకరపృష్ఠయోః పరామృశేత్ -ఇతి కరన్యాసః-చరమశ్లోక మన్త్రేణ పాణిభ్యాం శిరః ప్రభృతి పాదాన్తం వస్త్రవేష్టనవత్సర్వ పార్శ్వయోః స్పర్శరూపం వ్యాపకన్యాసఙ్కృత్వా—

“ సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య, జ్ఞానాయ హృదయాయనమః ” ఇత్యఙ్గుష్ఠయుక్త తర్జన్యాహృదయే, “ మామేకం, ఐశ్వర్యాయశిరసేస్వాహా ”— ఇత్యనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిర్మస్తకే, “శరణంవ్రజ, శక్త్యైశిఖాయైవౌషట్”- ఇత్యఙ్గుష్ఠనాళేన అధోముఖేన ముష్టినాశిఖామధ్యే, న్యసేత్ “ అహంత్వా, బలాయకవచాయహుమ్, ” ఇతికణ్ఠాది కట్యన్తాన్తను మ్పాణిభ్యాంవర్మవత్సంస్పృష్ట్వా,

"సర్వపాపేభ్యః మోక్ష యిష్యామి, తేజసే నేత్రాభ్యాం వౌషట్" ఇతి తర్జనీమధ్యమాగ్రాభ్యాం యుగపన్నేత్రద్వయే న్యస్య-"మాశుచః, వీర్యాయా స్త్రాయఫట్" ఇతి సాస్త్రచ్ఛోటేన సాఙ్గుష్ఠతర్జన్యగ్రేణ పూర్వాద్యాశ్చతుర్దిశః పశ్చాదగ్న్యాది విదిశశ్చబధ్నీయాత్ -ఇత్యఙ్గన్యాసఙ్కృత్వా-

॥ ధ్యానం ॥ "కరకమలనిదర్శితాత్మముద్రః పరికలితోన్నత. బర్హిబర్హాచూడః । ఇతరకరగృహీతవేత్ర తోత్రోమమహృదిసన్నిధిమాతనోతుశౌరిః ॥ యత్ప్రపత్తిం వినాసర్వైః యస్యమాయాదురత్యయా । ధనఞ్జయరథస్థన్తత్ ప్రపద్యేపరమమ్మహః" ఇతి ధ్యాత్వా - "సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య మామేకంశరణంవ్రజ । అహన్త్వాసర్వ పాపేభ్యో మోక్షయిష్యామిమాశుచః" ఇతి యథాశక్తి జపఙ్కుర్యాత్ —

ద్వాదశాక్షర జపవిధిః.

మూలమన్త్రేణ పంచవింశతి కృత్వః, అభ్యస్తేనత్రిః ప్రాణానాయమ్య — "శ్రీ భగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం, ద్వాదశాక్షర మహామన్త్ర జపఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య-"అస్య శ్రీ వాసుదేవ ద్వాదశాక్షర మహామన్త్రస్య భగవాన్ సఙ్కర్షణఋషిః, జగతీచ్ఛన్దః, వాసుదేవః పరమాత్మా దేవతా" - ఇతిన్యస్య - "వాసుదేవ ప్రీత్యర్థే జపే వినియోగః" ఇత్యుక్త్వా - "ఓం వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" ఇత్యస్త్రమన్త్రేణ కరతల కరపృష్ఠయోశ్శుద్ధిఙ్కృత్వా - శుద్ధయోర్హస్తయోః ద్వాదశాక్షర మన్త్రేణ కూర్పరమారభ్య అఙ్గుళ్యగ్రపర్యన్తం, పర్యాయేణ కరస్పర్శరూపం వ్యాపకన్యాసం, త్రిఃకృత్వా—

“ ఓం ఓం, అఙ్గుష్ఠాభ్యాన్నమః ” ఇత్యఙ్గుష్ఠయో_స్తర్జనీభ్యాం, “ ఓం నమః, తర్జనీభ్యాన్నమః ” ఇతితర్జన్యోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, “ ఓం భగవతే మధ్యమాభ్యాన్నమః ” ఇతి మధ్యమయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, “ ఓం వాసుదేవాయ, అనామికాభ్యాన్నమః ” ఇత్యనామికయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, “ ఓం ఓం నమః, కనిష్ఠికాభ్యాన్నమః ” ఇతి కనిష్ఠికయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, న్యస్య-“ ఓం భగవతేవాసుదేవాయ, కరతల కరపృష్ఠాభ్యాన్నమః ” ఇతి కరతల కరపృష్ఠయోః పరామృశేత్ -ఇతి కరన్యాసః-ద్వాదశాక్షర మన్త్రేణ పాణిభ్యాంశిరః ప్రభృతిపాదాన్తం వర్మవేష్టనవత్స్వ పార్శ్వయోః స్పర్శ రూపం వ్యాపకన్యాసఙ్కృత్వా,

“ ఓం ఓం, జ్ఞానాయహృదయాయనమః ” ఇత్యఙ్గుష్ఠయుక్త తర్జన్యా హృదయే, “ ఓం నమః, ఐశ్వర్యాయ శిరసేస్వాహా ” ఇత్యనఙ్గుష్ఠాభిరఙ్గులీభిర్మస్తకే, “ ఓం భగవతే, శక్త్యై శిఖాయై వౌషట్ ” ఇత్యఙ్గుష్ఠనాళేన అధోముఖేన ముష్టినా శిఖామధ్యేన్యసేత్ -“ ఓం వాసుదేవాయ, బలాయకవచాయహుమ్ ” ఇతికణ్ఠాది కట్యన్తాం, తనుం, పాణిభ్యాం వర్మవత్స్వ్పృష్ట్వా - “ ఓం ఓం నమః, తేజసేనేత్రాభ్యాం వౌషట్ ” ఇతి తర్జనీ మధ్యమాగ్రాభ్యాంయుగపన్నేత్ర ద్వయేన్యస్య - “ ఓం భగవతే వాసుదేవాయ వీర్యాయాస్త్రాయఫట్ ” ఇతిసాస్త్రచ్ఛోటేన సాఙ్గుష్ఠతర్జన్యగ్రేణపూర్వా ద్యాశ్చతుర్దిశః పశ్చాదగ్న్యాదివిదిశశ్చ బధ్నీయాత్ - ఇత్యఙ్గన్యాసః, ॥ ధ్యానం ॥ “ అశుభమపనయన్తమ్పక్షజైస్సామఘోషైరచలమివచరన్తం హైమమారుహ్యతార్క్ష్యమ్। సజల ఇవపయోదశ్శ్యామళ శ్శార్ఙ్గధన్వా శమయతు పరితాపం సర్వమేత్యస్వయన్నః॥ చాతుర్వ్యూహమ్పరమ్బ్రహ్మ సృష్టిస్థిత్యన్తకారణమ్। పాఞ్చరాత్రస్య కృత్స్నస్య ప్రసూతిన్తముపాస్మహే॥ ” ఇతిధ్యాత్వా - “ ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ” ఇతి యథాశక్తిజపఙ్కుర్యాత్ —

షడక్షరజపవిధిః.

మూల మన్త్రేణ పఞ్చవింశతికృత్వః, అభ్యస్తేనత్రిః ప్రాణానాయమ్య - "శ్రీ భగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం శ్రీ విష్ణుషడక్షర మహామన్త్ర జపఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "అస్యశ్రీ విష్ణుషడక్షర మహామన్త్రస్య భగవాన్ బ్రహ్మఋషిః, దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, విష్ణుఃపరమాత్మా దేవతా" ఇతిన్యస్య - "విష్ణుప్రీత్యర్థే జపేవినియోగః" ఇత్యుక్త్వా - "ఓం వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" ఇత్యస్త్రమన్త్రేణ కరతల కరపృష్ఠయోశ్శుద్ధింకృత్వా - శుద్ధయోర్హస్తయోః షడక్షరమన్త్రేణ కూర్పరమారభ్య అఙ్గుళ్యగ్రపర్యన్తం పర్యాయేణ కరస్పర్శరూపం వ్యాపకన్యా సంత్రిఃకృత్వా-

"ఓం ఓం, అఙ్గుష్ఠాభ్యాన్నమః" ఇత్యఙ్గుష్ఠయోస్తర్జనీభ్యాం, "ఓం నమః, తర్జనీభ్యాన్నమః" ఇతి తర్జన్యోః అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, "ఓం విష్ణవే, మధ్యమాభ్యాన్నమః" ఇతి మధ్యమయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, "ఓం ఓం, అనామికాభ్యాన్నమః" ఇత్యనామికయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, "ఓంనమః, కనిష్ఠికాభ్యాన్నమః" ఇతి కనిష్ఠికయోః, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం, న్యస్య "ఓంవిష్ణవే, కరతల కరపృష్ఠాభ్యాన్నమః" ఇతి కరతల కరపృష్ఠయోః పరామృశేత్ - ఇతికరన్యాసః - షడక్షరమన్త్రేణ పాణిభ్యాం శిరఃప్రభృతి పాదాన్తం వర్మవేష్టనవత్స్వపార్శ్వయోః స్పర్శరూపం వ్యాపకన్యాసఙ్కృత్వా—

"ఓం ఓం, జ్ఞానాయహృదయాయనమః" ఇత్యఙ్గుష్ఠయుక్తతర్జన్యా హృదయే, "ఓం నమః, ఐశ్వర్యాయశిరసేస్వాహా" ఇత్యనఙ్గుష్ఠాభిరఙ్గుళీభిర్మస్తకే, "ఓం విష్ణవే, శక్త్యైశిఖాయైవౌషట్" ఇత్యఙ్గుష్ఠనాఖేన అధోముఖేన ముష్టినాశిఖామధ్యే, న్యసేత్ "ఓం ఓం, బలాయకవచాయహుమ్" ఇతి కణ్ఠాది కట్యన్తాన్తనుమ్పాణిభ్యాం వర్మవత్సంవేష్ట్వా - "ఓం నమః, తేజసేనేత్రాభ్యాంవౌషట్" ఇతి తర్జనీమధ్యమాగ్రాభ్యాం

గపన్నేత్ర ద్వయేన్యస్య - "ఓం విష్ణవే, వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" - ఇతి సాస్త్రచ్ఛోటేన సాఙ్గుష్ఠతర్జన్య గ్రేణపూర్వాద్యాశ్చ తుర్దిశః పశ్చాద గ్న్యాద్యది విదిశశ్చబధ్నీయాత్ - ఇత్యఙ్గన్యాసః-

॥ ధ్యానం॥ "సశఙ్ఖచక్రం సకిరీటకుణ్డలం సపీతవస్త్రం సరసీరుహే క్షణమ్। విశాలవక్షస్థలశోభి కౌస్తుభన్నమామివిష్ణుం శిరసాచతుర్భుజమ్॥ మేఘశ్యామమ్మిపీతకౌశేయవాసం శ్రీవత్సాఙ్కం కౌస్తుభోద్భాసితాఙ్గమ్। పుణ్యోపేతమ్పుణ్డరీకాయతాక్షం విష్ణుంవన్దే సర్వలోకైకనాథమ్॥" ఇతి ధ్యాత్వా - "ఓం నమోవిష్ణవే" ఇతి యథాశక్తి జపఙ్కుర్యాత్—

ఆధారశక్త్యాది తర్పణక్రమః

ద్విరాచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - "శ్రీభగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం, ఆధారశక్త్యాది తర్పణఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య—

ఓం ఆధారశక్త్యైనమః
ఓం ప్రకృత్యైనమః
ఓం అఖిలజగదాధారాయకూర్మరూపిణే నారాయణాయనమః
ఓం అనన్తాయ నాగరాజాయనమః
ఓం భూం భూమ్యైనమః
ఓం శ్రీవైకుణ్ఠాయదివ్య లోకాయనమః
ఓం శ్రీవైకుణ్ఠాయదివ్యజనపదాయనమః
ఓం శ్రీవైకుణ్ఠాయ దివ్య నగరాయనమః
ఓం శ్రీవైకుణ్ఠాయదివ్యవిమానాయనమః
ఓం ఆనన్దమయాయ దివ్యమణ్టప రత్నాయనమః
ఓం ఆస్తరణరూపాయానన్తాయనాగ రాజాయనమః
ఓం ధర్మాయ పీఠపాదాయనమః
ఓం జ్ఞానాయ పీఠపాదాయ నమః
ఓం వైరాగ్యాయ పీఠపాదాయనమః
ఓం ఐశ్వర్యాయ పీఠపాదాయనమః
ఓం అధర్మాయ పీఠగాత్రాయనమః
ఓం అజ్ఞానాయ పీఠగాత్రాయనమః
ఓం అవైరాగ్యాయ పీఠగాత్రాయనమః
ఓం అనైశ్వర్యాయ పీఠగాత్రాయనమః
ఓం ఏభిః పరిచ్ఛిన్నతనవే పీఠభృతే సదాత్మనేనన్తాయ నాగరాజాయనమః
ఓం అష్టదళ పద్మాయనమః
ఓం విమలాయైచామర హస్తాయైనమః
ఓంఉత్కర్షిణ్యైచామరహస్తాయైనమః
ఓం జ్ఞానాయైచామర హస్తాయైనమః

ఓం క్రియాయైచామర హస్తాయైనమః
ఓం యోగాయైచామర హస్తాయైనమః
ఓం ప్రహ్వ్యైచామర హస్తాయైనమః
ఓం సత్యాయైచామర హస్తాయైనమః
ఓం ఈశానాయైచామరహస్తాయైనమః
ఓంఅనుగ్రహాయైచామరహస్తాయైనమః
ఓం జగత్ప్రకృతయేదివ్యయోగ పీఠాయనమః
ఓం దివ్యయోగపర్యఙ్కాయనమః
ఓం సహస్రఫణామణిమణ్డితాయా నన్తాయ నాగరాజాయనమః
ఓం పాదపీఠాత్మనే నన్తాయనాగ రాజాయనమః
ఓం సర్వపరివారాణామ్వ స్థాన నేభ్యో నమః
ఓం అనన్తగరుడవిష్వక్సేనానాంసపీఠక పద్మాసనేభ్యోనమః
ఓం అస్మద్గురుభ్యోనమః
ఓం శ్రీమతే నారాయణాయనమః
ఓం శ్రీం శ్రియైనమః
ఓం భూం భూమ్యైనమః
ఓం నీం నీళాయైనమః
ఓంసర్వాభ్యోభగవద్దివ్యమహిషీభ్యోనమః
ఓం కిరీటాయమకుటాధి పతయేనమః
ఓం కిరీటమాలాయై ఆపీడాత్మనేనమః
ఓం దక్షిణ కుణ్డలాయమకరాత్మనేనమః
ఓం వామకుణ్డలాయ మకరాత్మనేనమః
ఓం వైజయన్త్యైవనమాలాయైనమః
ఓం శ్రీమత్తులస్యైనమః
ఓం హారాయసర్వాభరణాధిపతయేనమః
ఓం శ్రీవత్సాయ శ్రీనివాసాయనమః
ఓంకౌస్తుభాయసర్వరత్నాధిపతయేనమః
ఓం కాఞ్చీగుణోజ్జ్వలాయ దివ్యపీతామ్బ రాయనమః
ఓం సర్వేభ్యోభగవద్దివ్య భూషణేభ్యో నమః
ఓం సుదర్శనాయ హేతిరాజాయనమః
ఓం నన్దకాయ ఖడ్గాధిపతయేనమః
ఓం పద్మాయనమః
ఓం పాఞ్చజన్యాయశఙ్ఖాధిపతయేనమః
ఓం కౌమోదక్యై గదాధిపతయేనమః
ఓం శార్ఙ్గాయచాపాధిపతయేనమః
ఓంసర్వేభ్యోభగవద్దివ్యాయుధేభ్యోనమః
ఓం సర్వాభ్యోభగవత్పాదారవిన్దసంవా హినీభ్యోనమః
ఓం అనన్తాయ నాగరాజాయనమః
ఓం సర్వేభ్యోభగవత్పరిజనేభ్యోనమః
ఓం భగవత్పాదుకాభ్యాన్నమః
ఓం సర్వేభ్యోభగవత్పరిచ్ఛదే భ్యోనమః
ఓం వైం వైనతేయాయనమః
ఓం భగవతే విష్వక్సేనాయనమః
ఓం గంగజాననాయనమః
ఓం జంజయత్సేనాయనమః
ఓం హం హరివక్త్రాయనమః
ఓం కంకాలప్రకృతి సంజ్ఞకాయనమః
ఓం సర్వేభ్యోభగవద్విష్వక్సేన పరిజనే భ్యోనమః

ఓం చణ్డాయద్వార పాలాయనమః
ఓం ప్రచణ్డాయద్వార పాలాయనమః
ఓం భద్రాయద్వార పాలాయనమః
ఓం సుభద్రాయద్వార పాలాయనమః
ఓం జయాయద్వార పాలాయనమః
ఓం విజయాయద్వార పాలాయనమః
ఓం ధాత్రేద్వార పాలాయనమః
ఓం విధాత్రేద్వార పాలాయనమః
ఓం సర్వేభ్యోభగవద్ద్వార పాలేభ్యోనమః

ఓం కుముదాయ గణాధిపతయే
ఓం కుముదాక్షాయ గణాధిపతయే
ఓం పుణ్డరీకాయ గణాధిపతయే
ఓం వామనాయ గణాధిపతయే
ఓం శఙ్కుకర్ణాయ గణాధిపతయే
ఓం సర్వనేత్రాయ గణాధిపతయే
ఓం సుముఖాయ గణాధిపతయే
ఓం సుప్రతిష్ఠాయ గణాధిపతయే
} సవాహన పరివార ప్రహరణాయ నమః
ఓం సర్వేభ్యోభగవత్పార్షదేభ్యోనమః

ఇతి సన్తర్ప్య.—

దేవర్షి కాణ్డర్షి పితృతర్పణవిధిః

ఆచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - "శ్రీ భగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం, దేవర్షి కాణ్డర్షి పితృతర్పణఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య-దేవాన్ ఋషీన్ పితౄన్ భగవదాత్మకాన్ ధ్యాత్వా-ప్రాఙ్ముఖః, "ఓం బ్రహ్మాదయో యోదేవాస్తాన్ దేవాంస్తర్పయామి - ఓం సర్వాన్ దేవాంస్తర్పయామి-ఓం సర్వదేవగణాం స్తర్పయామి-ఓం సర్వ దేవపత్నీ స్తర్పయామి-ఓం సర్వ దేవగణపత్నీ స్తర్పయామి" ఇతి దేవతీర్థేన విసృజేత్ -ఉదఙ్ముఖోఽఙ్గుష్ఠ సక్తనివీతీ, "ఓం కృష్ణద్వైపాయనాదయోయే ఋషయస్తాన్ ఋషీంస్తర్పయామి - ఓం సర్వాన్ ఋషీంస్తర్పయామి - ఓం సర్వ ఋషిగణాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వ ఋషిపత్నీ స్తర్పయామి-ఓం సర్వఋషిగణపత్నీ స్తర్పయామి - ఓం ప్రజాపతిఙ్కాణ్డ ఋషి స్తర్పయామి-ఓం సోమఙ్కాణ్డ ఋషి స్తర్పయామి - ఓం అగ్నిఙ్కాణ్డ ఋషి స్తర్పయామి - ఓం విశ్వాన్ దేవాన్కాణ్డ ఋషీంస్తర్పయామి - ఓం సాంహితీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి - ఓం యాజ్ఞికీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి -ఓం వారుణీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి - ఓం బ్రహ్మాణంస్వయం భువ స్తర్పయామి - ఓం

సదసస్పతి_న్తర్పయామి ” ఇతి ఋషితీర్థేన విసృజేత్ - దక్షిణాముఖః ప్రాచీనావీతీ, “ఓం సోమః పితృమాన్య మోఙ్గిరస్వానగ్నిః కవ్యవాహన ఇత్యాదయో యేపితరస్తాన్ పితౄంస్తర్పయామి - ఓం సర్వాన్ పితౄంస్తర్పయామి - ఓం సర్వపితృగణాం స్తర్పయామి - ఓం సర్వ పితృపత్నీస్తర్పయామి - ఓం సర్వ పితృగణపత్నీ స్తర్పయామి -” ఇతి పితృతీర్థేన, సన్తర్ప్య - “ ఊర్జంవహన్తీరమృతఙ్ఘృతమ్పయః కీలాలమ్పరిస్రుతం, స్వధాస్థ తర్పయతమేపితౄన్,” ఇతి జలే అఞ్జలిన్త్రిః ప్రదక్షిణీకృత్యదక్షిణ పార్శ్వ తీరం సంశోధ్య- “తృప్యత, తృప్యత, తృప్యత ” ఇతి త్రిర్జలాఞ్జలిమ్ప్రక్షిప్య- తత్తీరమ్పునస్సం శోధయేత్ - ఉపవీతీ - ద్విరాచామేత్ —

వస్త్రనిష్పీడనక్రమః

నివీతీ-స్నానవస్త్రఞ్చ తుర్గుణీకృత్య - “ యేకేచాస్మత్కులేజాతా అపుత్రాగోత్రజామృతాః । తేగృహ్ణన్తు మయాదత్తం వస్త్రనిష్పీడనోదకమ్ ” ఇతి మన్త్రేణ శుచౌదేశే, అపసవ్యం, నిష్పీడ్య - వామప్రకోష్ఠే విన్యస్య - ఉపవీతీ - ద్విరాచమ్య -

“ హే ఆవాహిత తీర్థాని తదర్థమన్త్రాశ్చ మమాత్మని సమాగచ్ఛత” ఇత్యుక్త్వా ఆవాహిత తీర్థమన్త్రాన్ ఆహ్వానముద్రయా మూలమన్త్రేణ సమాహరేత్ -

ద్వాదశ్యాం, దర్శసంక్రాంత్యోః, శ్రాద్ధదినేచ, ప్రాతః, వస్త్రనిష్పీడనం, నకుర్యాత్ - శ్రాద్ధానన్తరఙ్కుర్యాత్ - “భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేన మయాస్వకీయైశ్చోపకరణైస్స్వారాధనైకప్రయోజనాయ పరమపురుషస్సర్వశేషీస్వశేషభూతమిదమ్ప్రాతస్సన్ధ్యోపాసనాఖ్యం కర్మస్వస్మై స్వప్రీతయే స్వయమేవకారితవాన్” - ఇతి సాత్వికత్యాగఙ్కుర్యాత్ -

“ అనేనప్రాతస్సన్ధ్యోపాసనాఖ్యేన భగవత్కర్మణా భగవాన్ప్రీయతాంవాసుదేవః ” ఇతి ప్రాతస్సన్ధ్యోపాసనంసమాపయేత్ -

---

బ్రహ్మయజ్ఞక్రమః

ఆచమ్య-త్రిః ప్రాణానాయమ్య - “ శ్రీ భగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం, బ్రహ్మయజ్ఞేనయక్ష్యే ” ఇతి సఙ్కల్ప్య - “ విద్యుదసి విద్య మే పాప్మానమృతాత్సత్యముపైమి” ఇతి దక్షిణకరతలే, అప ఉపస్పృశ్య, వామకరతలం, సమ్మృజ్య - తూష్ణీం త్రిరపః ప్రాశ్య - ద్విః పరిమృజ్య - సకృదుపస్పృశ్య-శిరస్సర్వాఙ్గులీభిః, చక్షుషీ అనామికయా, నాసికే తర్జన్యా, శ్రోత్రే కనిష్ఠికయా, హృదయమ్తలేన, ఉపస్పృశ్య-శుచౌ దేశే దర్భానాస్తీర్య, తత్రాసీనస్స పవిత్రపాణిద్వయః, త్రిః ప్రాణానాయమ్య - దక్షిణపాదోత్తరముపస్థఙ్కృత్వా, దక్షిణజానుని దక్షిణోత్తరౌ పాణీకృత్వా “ఓం” ఇత్యుక్త్వా-“ఓం భూః - ఓం భువః - ఓగ్ంసువః ” ఇతి వ్యాహృతిత్రయ ముక్త్వా - “ ఓం తత్సవితుర్వరేణియమ్-ఓం భర్గో దేవస్య ధీమహి - ఓం ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ” ఇతి పాదశః, “ ఓం తత్స వితుర్వరేణియం భర్గో దేవస్య ధీమహి-ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ” ఇత్యర్ధశః, “ ఓం తత్స వితుర్వరేణియం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ” ఇత్యనవానఞ్చోచ్చరేత్ - ఇతి శ్రౌతప్రక్రియా - అథవా - “ ఓం భూః తత్స వితుర్వరేణియమ్, ఓం భువః భర్గో దేవస్య ధీమహి, ఓం సువః ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ” ఇతి పాదశః - “ ఓం భూః తత్స వితుర్వరేణియమ్ -

భర్గోదేవస్యధీమహి,ఓం భువః ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ” ఇత్యర్ధశః-
“ ఓం సువః తత్స వితుర్వరేణియమ్ భర్గోదేవస్య ధీమహిధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ” ఇత్యనవానం - “ ఓం భూర్భువస్సువః తత్సవితుర్వరేణియమ్, భర్గోదేవస్య ధీమహిధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ” ఇతి చోక్త్వా-ఉభయక్రియయో స్త దుపరివక్ష్యమాణం సర్వం సమమేవ వేదాదీనుక్త్వా -
“హరిః ఓంఅగ్నిమీడే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజం,హోతారగ్ంరత్నధాతమమ్ హరిః ఓం ” - “ హరిః ఓం ఇషేత్వోర్జేత్వావాయవ స్థోపాయవస్థ దేవోవస్సవితా ప్రార్పయతుశ్రేష్ఠతమాయకర్మణే హరిః ఓం ” - “ హరిః ఓం అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానోహవ్య దాతయే, నిహోతా సత్సిబర్హిషి హరిః ఓం ” - “ హరిః ఓం, శన్నో దేవీరభిష్టయే ఆపోభవన్తుపీతయే, శంయోరభి స్రవన్తునః హరిః ఓం ” ఇతి - అధీతక్రమేణస్వ శాఖాయాం ప్రశ్నమనువాకం వాయధాశక్త్యధీత్య - పుంసూక్తంవా ఆవర్తయేత్ - స్వాధ్యాయాధ్య యనాభావే పుంసూక్తం వాగాయత్రీం వాదశకృత్వోఽధీత్య - తతః “ ఓంభూర్భువస్సువః ” ఇతి, ఆత్మానమ్పరిషిచ్య- “ ఓం సత్యన్త పర్యగ్ధాయాం జుహోమి - ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమ ఓషధీభ్యః, నమోవాచేనమోవాచస్ప తయేనమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ” ఇతి ఏకైకపదశః, ద్విద్విపదశః, చతుశ్చతుష్పదశశ్చత్రిః పఠిత్వా - “ వృష్టిరసి వృశ్చమేపాప్మాన మృతాత్సత్యము పాగామ్ ” ఇతి దక్షిణకరతలే, అప ఉపస్పృశ్య వామకరతలం సమ్మృజ్య - ఆచామేత్ —

ప్రాతర్బ్రహ్మయజ్ఞాకరణే మాధ్యాహ్నికానన్తరం, తర్పణాత్పూర్వం, వైశ్వదేవాన్తేవాకుర్యాత్—

గృహాగమనప్రకారః

అథతీర్థాసన్న విష్ణ్వాయతనం వివిక్షుః దూరాత్ప్రదక్షిణీకృత్య దణ్డవచ్చతుర్దిక్షుయుగ్మాన్ ప్రణామాన్కృత్వా, విష్వక్సేనం, ద్వారపాలాంశ్చ, ప్రణమ్య అనుజ్ఞాప్య, భగవన్మన్దిరమ్ప్రవిశేత్ - తతో భగవన్తమష్టాఙ్గాది ప్రణామేన యథాశక్తి ప్రణమ్య - భగవతః పురతః, శాస్త్రోక్తద్వాత్రిం*శదపచారాది గన్ధరహితో దక్షిణతః స్థిత్వా - గురుపరమ్పరయా భగవన్తం

---

* ద్వాత్రింశదపచారఙ్గళావన:—

౧-వాహనత్తోడేయావతు పాదుకైయోడేయావతు కోయిల్ ప్రవేశమ్, ౨-ఉత్సవకాలఙ్గళిలే పోయ్ భగవానై సేవియామైయావతు, ఇతరకాలఙ్గళిలే భగవానై క్కణ్డవుడనే సేవియామైయావతు, ౩-ఒరుకైయాలే ప్రణామమ్పణ్ణుకిఱతావతు, భగవానెతిరే ప్రదక్షిణమ్పణ్ణుకిఱతావతు, ౪-ఆశౌచకాలత్తిలేయుం అశుద్ధియా యిరుక్కుంపోతుం భగవత్సేవై, ౫-భగవత్సన్నిధియిల్ కాలై నీట్టుకిఱతావతు, పడుక్కిఱతావతు, భోజనం శెయ్కిఱతావతు, ౬-పరస్పరం భగవత్సమ్బన్ధ మిల్లాతవార్త్తైగళై చ్చొల్లుకైయావతు, ఉచ్చస్వరత్తోడువార్త్తై శొల్లుకైయావతు, వీణ్వార్త్తైశొల్లుకైయావతు, అనిష్టవార్త్తైకళై చ్చొల్లుకిఱతావతు, ౭-భగవత్సన్నిధియిల్ శిరిక్కిఱతావతు, అఴుకిఱతావతు, ౮-కోయిలిలే శణ్డైశెయ్కిఱతావతు, శిక్షిక్కిఱతావతు, అనుగ్రహిక్కిఱతావతు, ౯-స్త్రీయుడన్ కేళీసూచిప్పిక్కిఱ వార్త్తైకళైచ్చొల్లుకిఱతు, ౧౦-అపానవాయువై విడుకిఱతు, ౧౧-కరుప్పుకమ్బళియై ధరిత్తావతు వస్త్రత్తాలే దేహత్తై మఱైత్తుసేవిక్కిఱతు, ౧౨-ఇతరర్కళై నిన్దిక్కిఱతావతు, స్తోత్రంపణ్ణుకిఱతావతు, ౧౩-శక్తివత్తనాయిరుక్క గౌణోపచారమ్పణ్ణుకై, ౧౪-భగవానుక్కు నివేదమాకాతత్తై భక్షిక్కిఱతు, ౧౫- అన్దన్దకాలత్తిలుణ్డాకిఱ ఫలఙ్గళై భగవానుక్కు మర్పిక్కామలిరుక్కిఱతు, ౧౬-భగవన్నివేదనత్తవిరవేఱే విధమాయ్

శరణముపగమ్య - పావనమనోహర తద్దర్శనానన్ద బృంహిత సర్వాఙ్గః, తాదృశ శరణాగతి ఫలభూత తత్కాలోత్పన్న భగవత్ప్రేమ పరీవాహరూపాణి, స్తవ్యస్త వప్రియ వశీకరణాని, స్తోత్రాణిపఠేత్ - తత్రచభగవత్ప్రసాదలబ్ధ తులసీదళ పాదోదకాదికం యత్కిఞ్చిదపిప్రణిపాతపురస్సరం హర్షోత్ఫుల్లకపోలః శిరసాసమ్భావ్య యథార్హముపయుఞ్జీత - ఏవమ్భగవత్సేవయా, ఆత్మానఙ్కృతార్థమ్మన్యమానః భగవదనుజ్ఞయాऽక్వచిన్నిభృతముపవిశ్య-జపాదిభిరుపాసీత - తతః "చక్రవత్భ్రమయేన్నాఙ్గ మ్పృష్ఠభాగన్నదర్శయేత్। పశ్చాద్భాగేన నిర్గచ్ఛేద్దేవతా సన్నిధౌసుధీః" ఇత్యుక్తనియమవిశిష్టః, పరిహృతాపచారః, ప్రణమ్య - విష్వక్సేనాదీననుజ్ఞాప్య నిర్గత్య - వారిపూరితం, సువర్ణరజితతామ్రాది పాత్రమాదాయ - పాషణ్డాది దర్శనాలాపవర్జితః, గృహమాగత్య, సుప్రక్షాళితపాణిపాదః, స్వయమ్పూర్వాహృతేన మణికస్థేన* వారిణా గృహంసమ్ప్రోక్షయేత్ —

వినియోగప్పట్ట పదార్థత్తినుడైయ మిచ్చత్తై భగవన్నివేదనార్హమాన వ్యఞ్జనాదిగళిలే శేర్క్కిఅతు, ౧౭-భగవానుక్కు పృష్ఠత్తై కాట్టికొణ్డు ఉడ్కారుతల్, ౧౮-కోయిలిలే ఇతరార్కళై సేవిక్కిఅతు, ౧౯-ఆచార్యనిడత్తిల్ మౌనమాయిరుక్కిఅతు, ౨౦-తన్నైయే తాన్ స్తోత్రం పణ్ణిక్కొళ్ళుకిఅతు, ౨౧-దేవతానిన్దనై, ౨౨-తలైమయిర్, నఖం, ఎలుమ్బు, ఇవైగళైప్పోడుకిఅతు, ౨౩-ఎచ్చలై ఉమికిఅతు, ౨౪-కోయిల్ సమీపత్తిల్ విణ్మూత్రోత్సర్జనం పణ్ణుకై, ౨౫-కోయిలిల్ శొల్లప్పట్ట భగవద్కథైకళై కేట్కామల్ పోకిఅతు, ౨౬-దేవతాన్తరత్తుక్కు కొణ్డునరప్పట్ట పుష్పఙ్గళై భగవానుక్కు సమర్పిత్తల్, ౨౭-విమానచ్ఛాయైయై అజ్ఞానత్తాలే మెరిత్తు ప్రదక్షిణంపణ్ణామల్ పోకిఅతు, ౨౮-దేవతాన్తరసమమాయ్ భగవానై ఎణ్ణుకిఅతు, ౨౯-భగవద్విగ్రహత్తై లోహాదిసమ్బన్ధమెన్ఱు ఎణ్ణుకిఅతు, ౩౦-భగవన్నివేదనార్హమాన పుష్పనైవేద్యఙ్గళై ముగర్న్దుపార్క్కిఅతు, ౩౧-భగవత్సేవార్థంకోయిల్ సమీపత్తిలే వన్దిరున్దచణ్డాళాదికళై స్పర్శిత్తుస్నానం పణ్ణుకైయావతు, ఉత్సవకాలత్తిల్ స్పర్శశఙ్కైయాలే స్నానంపణ్ణుకిఅతావతు, ౩౨-భగవానుక్కు సమర్పిత్తదీపఙ్గళై వెళియిలే కొణ్డుపోకిఅతు.

* మణికః = తీర్థఘటః

ఔపాసనవిధిః

పాదౌప్రక్షాళ్య - ద్విరాచమ్య - పూర్వస్మిన్ దినే, ఆత్మసమారోపణేకృతే, "ఉపావరోహజాతవేదః పునస్త్వన్దే వేభ్యోహవ్యంవహనఃప్రజాన్నన్, ఆయుఃప్రజాగ్ంరయిమస్మాసుధేహి, అజస్రోదీదిహి నోదురోణే" ఇతి మన్త్రేణ, ఆత్మసమారూఢాగ్నేః లౌకికాగ్నౌ విసర్జనాభినయఙ్కృత్వా-పూర్వస్మిన్ దినేసమిత్సమారోపణే కృతేతు "ఆజుహ్వా నస్సుప్రతీకః పురస్తాదగ్నే స్వాం యోనిమాసీదసాధ్యా - అస్మిన్త్సధస్థే అధ్యుత్తరస్మిన్విశ్వే దేవాయజ మానశ్చసీదత" ఇతిమన్త్రేణ "ఉద్బుధ్యస్వాగ్నేప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తేసగ్ంసృజేథామయఞ్చ, పునః కృణ్వగ్ంస్త్వాపితరం యువానమన్వాతాగ్ంసీత్త్వయితన్తుమేతమ్" ఇతి మన్త్రేణ చావాహితాగ్నిం సమిధం లౌకికాగ్నౌప్రక్షిప్య - పవిత్రపాణిః ప్రాణానాయమ్య—

"శ్రీ భగవదాజ్ఞయాభగవత్ప్రీత్యర్థం, ప్రాతరౌపాసనహోమం తణ్డులైర్హోష్యామి" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "కృతి ఞ్చకరిష్యామి భగవన్నిత్యేన భగవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతి చాతురాత్మ్య భగవద్వాసుదేవ పాదారవిన్దార్చనేన ప్రాతరౌపాసనేన భగవత్కర్మణాభగవన్తం వాసుదేవమర్చయిష్యామి" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "భగవతోబలేన భగవతోవీర్యేణ భగవతస్తేజసా భగవతఃకర్మణా భగవతః కర్మకరిష్యామి భగవతోవాసుదేవస్య" ఇతి బలమన్త్రమను సన్ధాయ - "భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిస్వశేషతైక రసేనమయా స్వకీయైశ్చోపకరణై స్స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమపురుషస్సర్వ శేషీస్వశేష భూతమిదమ్ప్రీతరౌపా

సనాఖ్యం కర్మ స్వస్మై స్వప్రీతయే స్వయమేవ కారయతి" ఇతి సాత్త్వికత్యా గం కృత్వా - స్థండిలం కల్పయిత్వా - ప్రాచీః పూర్వముదక్సంస్థం దక్షిణారమ్భమాలిఖేత్ - అథోదీచీ పురస్సంస్థం పశ్చిమారమ్భమాలిఖేత్ - అవాక్కరోభ్యుక్ష్య - తృణం నైరృత్యాం నిరస్య - అప ఉపస్పృశ్య - "భూర్భువస్సువరోమ్" ఇతి అగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య - నిధాయ వహ్నిం ఉథసృజ్య తేఽవోక్షణతోయశేషమ్ - ప్రాక్తోయమన్యస్మిన్ ధ ధాత్ర్యుదగ్వాయ ధావహిన్స్యాచ్చ పరిస్తరాణామ్—

అఞ్జలిం బద్ధ్వా "చత్వారి శృఙ్గా త్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య, త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ - ఏష హి దేవః ప్రదిశోఽనుసర్వాః పూర్వో హి జాతస్స ఉ గర్భే అన్తః, స విజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః, ప్రాఙ్ముఖో దేవ అగ్నేఽభిముఖో భవ" ఇతి అగ్నిం ప్రార్థ్య - "ఓం అగ్నయే నమః - ఓం జాతవేదసే నమః - ఓం సహోజసే నమః - ఓం అజిరాప్రభవే నమః - ఓం వైశ్వానరాయ నమః - ఓం నర్యాపసే నమః - ఓం పఙ్క్తిరాధసే నమః - ఓం విసర్పిణే నమః" - ఇతి ప్రాగాద్యష్టదిక్షు అక్షతైస్సంపూజ్య- "ఓం యజ్ఞపురుషాయ నమః" -ఇత్యక్షతైర్మధ్యే యజ్ఞపురుషం సంపూజ్య "సర్వేభ్యశ్శ్రీవైష్ణవేభ్యో నమః" - ఇత్యక్షతాన్ప్రదాయ - "ఓం అదితేఽనుమన్యస్వ - ఓం అనుమతేఽనుమన్యస్వ - ఓం సరస్వతేఽనుమన్యస్వ-ఓం దేవ సవితః ప్రసువ" ఇత్యగ్నిం పరిషిచ్య-"హోష్యామి" ఇత్యగ్నౌ దర్భన్నిధాయ - తణ్డులముష్టిమాదాయ - సవ్యహస్తే నిక్షిప్య - దక్షిణహస్తేన ప్రోక్ష్య అర్ధాంశం గృహీత్వా- "ఓం సూర్యాయ స్వాహా"-

* అగ్నిహోత్ర కరణాయనుసన్కృతః ప్రదేశః.

ఇత్యగ్నౌ పశ్చిమదక్షిణభాగేహుత్వా - "సూర్యాయేదన్నమమ" "ఓం అగ్నయేస్విష్ట కృతేస్వాహా" - ఇత్యగ్నౌ ప్రాగుత్తరభాగే హుత్వా - "అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదన్నమమ"-రాత్రౌతు "ఓంఅగ్నయేస్వాహా" ఇత్య గ్నౌ పశ్చిమోత్తరదిగ్భాగేహుత్వా-"అగ్నయ ఇదన్నమమ-ఓంఅగ్నయేస్వి ష్టకృతేస్వాహా" ఇత్యగ్నౌ ప్రాగుత్తర భాగేహుత్వా-"అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదన్నమమ" ఏకాంసమిధమాదాయ, (ఆహుతిసంసర్గేసతి) "ఆహు తిసంసర్గ ప్రాయశ్చిత్తార్థం వనస్పతిహోమఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "యత్రవేత్థ వనస్పతే దేవానాంగుహ్యానామాని - తత్రహవ్యానిగా మయ - స్వాహా" ఇతి సమిధమాదాయ - "వనస్పతయ ఇదన్నమమ" "ఓం అదితేన్వమగ్గ్‌స్థాః - ఓం అను మతేన్వ మగ్గ్‌స్థాః - ఓం సరస్వతేన్వ మగ్గ్‌స్థాః - ఓం దేవసవితః ప్రాసావీః" ఇత్యగ్ని మ్పరిషిచ్య - "ఓం శ్రీవిష్ణవేస్వాహా" ఇతి ఏకయాసమిధా దర్భేణ వాహుత్వా - "శ్రీ విష్ణవే పరమాత్మన ఇదన్నమమ"-ఉత్థాయ"అగ్నేనయసుపథారాయే అస్మాన్ విశ్వానిదేవ వయునాని విద్వాన్, యుయోధ్యస్మజ్జు హురాణ మేనో భూయిష్ఠాన్తేనమ ఉక్తింవిధేమ-ఓం అగ్నయేనమః। మన్త్రహీన ఙ్క్రియాహీ నమ్భక్తిహీనం హుతాశన। యద్ధుతన్తుమయాదేవ పరి పూర్ణన్తదస్తుతే। ప్రాయశ్చిత్తాన్య శేషాణితపః కర్మాత్మకానివై। యానితే షామశేషాణా ఙ్కృష్ణానుస్మరణమ్పరమ్" ఇతి ప్రణమ్య - అభివాద్య - ఆచమ్య-ప్రాణానాయమ్య-"శ్రీ భగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం సమిత్స మారోపణఙ్కరిష్యే"ఇతిసఙ్కల్ప్య-"అయన్తేయోనిరృత్వియో యతో జాతో అరోచథాః,తంజానన్నగ్న ఆరోహాథానోవర్ధయారయిమ్" ఇత్యగ్నిం సమిధ్యారోప్య-ఉద్వాస్య, "శ్రీ భగవదాజ్ఞయాభగవత్ప్రీత్యర్థం, ఆత్మ సమా

రోపణఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య-"యాతేఅగ్నేయజ్ఞియాతనూస్తయా హ్యారోహాత్మాఽత్మానం, అచ్ఛావసూనికృణ్వన్నస్మేనర్యాపురూణి, యజ్ఞో భూత్వాయజ్ఞమాసీదస్వాంయోనిం, జాతవేదోభువ ఆజాయ మానస్సక్షయ ఏహి "ఇతి అగ్నిం ఆత్మని ఆరోపయేత్-ఆచమ్య-" భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిస్వశేషతైక కర్తృకేనమయాస్వకీయైశ్చోపకరణైః స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమపురుష స్సర్వశేషీస్వశేష భూతమిదంప్రాతరౌపాసనకర్మస్వస్మై స్వప్రీతయే స్వయమేవ కారితవాన్" ఇతి సాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా-" అనేన ఔపాస నాఖ్యేనకర్మణా భగవాన్ప్రీయతాం వాసుదేవః" ఇతి ఔపాసనంస మాపయేత్—

అభిగమనారాధనక్రమః.

స్రక్చన్దన వాసోభూషణ తామ్బూలాద్యలఙ్కృత స్సుప్రక్షాళిత పాణి పాదోయాగ గృహమ్ప్రవిశ్య - దూరాత్ప్రణమ్య - ద్వారపాలాన్ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య - సమీపఙ్గత్వా " కౌసల్యాసుప్ర జారామపూర్వా సన్ధ్యా ప్రవర్తతే । ఉత్తిష్ఠనరశార్దూల కర్తవ్యన్దైవ మాహ్నికమ్ ॥ వీరసౌమ్యవిబుధ్యస్వ కౌసల్యానన్దవర్ధన । జగద్ధిసర్వంస్వపితిత్వయిసుప్తేనరాధిప ॥ యామీన్యపైతియదునాథ విముఞ్చనిద్రామున్మేష మృచ్ఛతిత వోన్మిషితే నవిశ్వమ్ । జాతస్వయఙ్గలు జగద్ధిత మేవకర్తుం ధర్మప్రవర్తన ధియాధరణీతలేస్మిన్ ॥ సుఖాయసుప్రాతమిదన్తవాస్తుజగత్పతే జాగృహినన్దసూనో। అమ్భోజమన్తర్నయ మఞ్జుతారాలోలమ్బముస్మిలతులోచనన్తే" ఇత్యాదిభిర్భగవన్తమ్ప్రబోధ్య - పత్రపుష్పఫలాదిభిర్దేశకాలానుగుణ్యేనార్చయిత్వా-అష్టాఙ్గేనప్రణమ్య-భక్తిభారావ నామితస్సన్ ద్వయముచ్చార్య-

తదర్థవివరణ రూపమ్మిత గద్యమనుసన్ధాయ[౧]-"సత్యజ్ఞానానన్దానన్తస్వరూపా మల వత్సలస్వామిన్సుశీల సులభ సర్వజ్ఞ సర్వశక్తే పరమకారుణిక కృతజ్ఞ స్థిర పరిపూర్ణ పరమోదార శుద్ధసత్త్వ మయదివ్య మఙ్గళ విగ్రహోపేత శ్రీ మన్నారాయణా త్యన్తాకిఞ్చనోఽహమిత స్త్వ దానుకూల్య మేవకరిష్యే, త్వత్ప్రాతికూల్యన్న కరిష్యే, మమచ, ఏతత్క్షణో త్తరకాలీన సాయమభిగమనపర్యన్త కైఙ్కర్యోత్పాద నరూపరక్షాయాన్త్వాం వినాకల్ప కోటిసహస్రేణాపిసాధనన్నాస్తి, త్వమేవోపాయా న్తరస్థా నేస్థిత్వా నిరుక్త కైఙ్కర్యోత్పాద నరూపరక్షాం, ఏతత్కైఙ్కర్యారాధ్య తాభ్యుపగమ ద్వారేణ కరిష్యసి" ఇతి సుదృఢం, అధ్యవస్యామి - "త్వమేవైతద్రక్షాఙ్కురు, దేహేన్ద్రియాదివిలక్షణోఽహమ్మదీయత్వే నాభిమతశ్చవస్తు సర్వస్వామినే శ్రీమతేనారాయణా యతుభ్యమేవనమమ, నిరుక్త కైఙ్కర్యోత్పాద నరూపరక్షాభర ఉక్తగుణ విశిష్టాయ తుభ్యమేవనమమ, ఏతద్రక్షాఫలమపితాదృశాయ తుభ్యమేవనమమ" ఇతి ప్రపదనఙ్కుర్యాత్ - తతః, దర్పణాదిమఙ్గళ ద్రవ్యవీక్షణమ్ - తతః, "సౌరభేయాస్సర్వహితాః పవిత్రాః పుణ్యరాశయః । ప్రతిగృహ్ణన్తుమేగ్రా సఙ్గావస్త్రైలోక్యమాతరః" ఇతి మన్త్రేణ పరగవేగ్రాసముష్టి ప్రదానఙ్కుర్యాత్ - తతః, గురూణాం వృద్ధానాఞ్చాభివాదనమ్ - గురూపాసనమ్ - వేదాధ్యయన-తద్ధారణ, తదర్థవిచారణ వేదాఙ్గావేక్షణాదికమ్ప్రథమయామే కుర్యాత్, సాఙ్గప్రపదనరూపా భిగమనా శక్తౌస్వగురోః పాదారవిన్దే స్వభరన్న్యసేత్- తస్యాప్య సమ్భవేకరణత్ర యైకరూప్యేణజప, ధ్యాన, అర్చన, స్తోత్రకథన - సఙ్కీర్తన, ప్రణామాఞ్జలిబన్ధాదికం స్వశక్త్యఙ్కుర్యాత్ - సూతకాశౌచాద్య ప్రాయత్యకాలేపి మనసాభిగమనం, భాషాప్రబన్ధస్తోత్రాదికం, దూరతోఽవస్థాయప్రణామాఞ్జలిబన్ధాదికం, కార్యమేవ - "భగవానేవస్వ నియామ్యస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిస్వశేషతైక రసేనమయాస్వకీయైశ్చోపకరణైస్స్వారాధనై

౧ శ్రీరఙ్గగద్యమ్ అనుబన్ధో ద్రష్టవ్యః:—

కప్రయోజనాయ పరమపురుష స్సర్వశేషీస్వశేషభూత మిదమభిగమనాఖ్యం కర్మస్వస్మైస్వ ప్రీతయేస్వయమేవ కారితవాన్ " ఇతిసాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా - "అనేన అభిగమనాఖ్యేన కర్మణాభగవాన్ప్రీయతాం వాసుదేవః " ఇత్యభిగమనం సమాపయేత్.

ఉపాదాన ప్రకరణమ్.

అథాహ్నో ద్వితీయ యామేప్రాప్తే "కృతఙ్చకరిష్యామి భగవన్నిత్యేన భగవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతి చాతురాత్మ్య భగవద్వాసుదేవ పాదారవిన్దార్చనేన ఉపాదానేన భగవత్కర్మణా భగవన్తం వాసుదేవమర్చయిష్యామి " ఇతి సఙ్కల్ప్య-"భగవతోబలేన భగవతో వీర్యేణ భగవతస్తేజసాభగవతః కర్మణా భగవతః కర్మకరిష్యామి భగవతో వాసుదేవస్య" ఇతి బలమన్త్రమనుసన్ధాయ-"భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిస్వ శేషతైకరసేనమయాస్వకీ యైశ్చోపకరణైః స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమపురుష స్సర్వశేషీస్వ శేషభూతమిదం ఉపాదానాఖ్యం కర్మస్వ స్మైస్వప్రీతయే స్వయమేవకారయతి " ఇతి సాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా—

శాస్త్రాణిపర్యాలోచ్య హేయోపాదేయ విభాగం వివిచ్య - "స్వప్రయత్న కృతంశస్తం మధ్యమం వన్యముచ్యతే । అధమన్తుక్రయక్రీతం యాచితన్త్వధమాధమమ్ " ఇత్యుక్తరీత్యా ఉత్తమాది విభాగమపివివచ్య, ఆరాధనోపయుక్త ద్రవ్యమార్జయేత్ —

సమిత్తులసీపుష్ప దర్భాహరణవిధిః.

స్వారామాత్స్వార్జిత ముత్తమమ్ - వన్యమ్మధ్యమమ్ - క్రయక్రీత మధమమ్ - ప్రతిగ్రహాలబ్ధే దాతురేవ ఫలఙ్కర్తుః కిఞ్చిద్భవేన్న వా—

"సమిధః పావనాః పూతాశ్చర్మయుక్తాః పరుట్పరాః । యుష్మాన్ హరామి హోమార్థమస్మాన్ రక్షన్తుసర్వదా" ఇతి సమిధమాహరేత్ -

తులసీగ్రహణేవర్జ్యదినాని;— "ఆరవారేచ శుక్రేచ మన్వాదిషు యుగాదిషు । నాహరేత్తులసీపత్రమ్మధ్యాహ్నాత్పరతోఽహని । సఙ్క్రాన్త్యామ్పక్షయోరన్తేద్వాదశ్యాన్నిశిసన్ధ్యయోః । తులసీంయే విచిన్వన్తితే కృన్తన్తి హరేశ్శిరః" ఇత్యాదిని - "తులస్యమృత జన్మాసి సదా త్వఙ్కేశవప్రియే । కేశవార్థం లునామిత్వాం వరదా భవశోభనే ॥ మోక్షైకహేతోర్ధరణి ప్రసూతే విష్ణోస్స మస్తస్య గురోః ప్రియేతే । ఆరాధనార్థమ్పురుషోత్తమ స్యలునామిపత్రన్తులసిక్షమస్వ ॥ ప్రసీదమమదేవేశిప్రసీదహరివల్లభే । క్షీరోదమథనోద్భూతే తులసిత్వమ్ప్రసీదమే" ఇతి మన్త్రైః, అనిషిద్ధదినేషు సాఙ్కురాఞ్చ తుష్పత్రాం షట్పత్రాం వా తులసీఙ్గృహ్ణీయాత్ —

అశుద్ధదేశోద్భవ, ఉగ్రగన్ధ, అగన్ధ, అప్రసిద్ధ, చత్వరశ్మశానాది స్థానగ, అశనివాతాహత, క్రిమికీట సమావృతాని పత్రపుష్పఫలాదీని కృష్ణపుష్పాణి కరవీరపుష్పఞ్చవర్జయేత్ - శుద్ధదేశోద్భవ, అనార్ద్ర, వైష్ణవసఙ్గృహీత, హృద్య, సుగన్ధ, సిత, రక్తానిపుష్పాణి, కణ్టకాకణ్టకోద్భవాని పుష్పాణిచ గృహ్ణీయాత్ - పుష్పఫలాదీనా మస్త్రమన్త్రేణార్జనఙ్కుర్యాత్ —

కుశాహరణవిధిః - "శుచౌదేశే శుచిర్భూత్వాస్థితః పూర్వోత్తరాముఖః । హుఙ్కారేణైవమన్త్రేణ కుశాన్స్పృశ్యాద్ద్విజోత్తమః"

ఇత్యుక్తరీత్యా "ఓంహూం" ఇతి స్పృష్ట్వా - "విరిఞ్చేన సహోత్పన్న పరమేష్ఠినిసర్గజ। నుదసర్వాణి పాపాని దర్భస్వస్తికరోమమ" ఇతి మన్త్రేణదర్భల వనఙ్కుర్యాత్ —

సదసత్ప్రతిగ్రహక్రమః.

భగవచ్ఛాస్త్ర ధర్మశాస్త్రాదితః ప్రతిగ్రహనియమస్సమ్యగవలోకనీయః-ఆపద్వశే నాసత్ప్రతిగ్రహేసమ్భావితేపి "దానన్దదద్భిరైర్య దుక్తమచ్యుతః ప్రీయతామితి। ప్రతిగ్రహీతృభిశ్చైవ నతేమద్విషయోపగాః" ఇతి యమవచనరీత్యా "అచ్యుతః ప్రీయతామ్" ఇతి మన్త్రముచ్చార్య, అసత్ప్రతిగ్రహమప్యాపదికుర్యాత్ - బలాదిమన్త్రనిష్ఠానామ్బలాదిమన్త్రైరపిప్రతిగ్రహః కార్యః - తదిహసాక్షాద్వా పరమ్పరయావాసమారాధనోపకరణ భూతశాస్త్రీయ సమస్తద్రవ్యోపాయేషు స్వాశక్యేషుధ్యా నాదివిరోధి కాయక్లేశకర బహ్వాయాసరహితేషు న్యాయతః ప్రవర్తేత—

ఆస్తరోపాదానక్రమః.

ఏవం, బాహ్యోపకరణవత్, అనన్తరభావిజ్ఞానర్హత్వా పాదశాస్త్రాదశ చణ్డాల షడ్వ్రషళ సంజ్ఞకానాత్మగుణ తిరస్కారకతయా, ఇజ్యోపయోగిత్వాత్, పరమాత్మసమ్ప్రీణనేషు "అహింసా ప్రథమమ్పుష్పమ్పుష్పమిన్ద్రియనిగ్రహః। సర్వభూత దయాపుష్పం క్షమాపుష్పం విశేషతః। జ్ఞానమ్పుష్పన్తపఃపుష్పన్ధ్యా నమ్పుష్పన్తథైవచ। సత్యమష్టవిధమ్పుష్పం విష్ణోఃప్రీతికరమ్భవేత్" ఇత్యాదినాప్రధాన తమతయో

పదేశాత్, జ్ఞాన వృద్ధిహేతు భూతసదాచార్య సేవాసమ్భాషణాదిభిః, అమానిత్వాది గుణానామాన్తరాణాం సమ్పాదన ముప్యుపాదాన కోటౌ నివిశతే - పూర్వసిద్ధ బాహ్యోపకరణ స్యాపిపుంసః, ఆన్తరోపకరణానం వర్ధక వేదాన్తకాలక్షేప స్యాప్యుపాదాన రూపతయా తత్కాలే తేన కాల యాపనఙ్కుర్యాత్ - ఏకస్మిన్దినేవిష్వ యనాదినిమిత్తవ శేనానేకే జ్యాప్రసక్తౌ *"అఙ్గగుణవిరోధే చతాదర్థ్యాత్" ఇతి న్యాయేన, ఉపాదాన, అభిగమనాది కాలసఙ్కోచః కార్యః - తస్మాత్సమారాధనోపయుక్తమ్బాహ్యమాన్తరఞ్చోపాదద్యాత్ - ఇత్యుపాదాననిష్కర్షః—

"భగవానేవస్వ నియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిస్వశేషతైకరసేన మయాస్వకీయై శ్చోపకరణై స్స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమ పురుష స్సర్వశేషీ స్వశేషభూతమిదం, ఉపాదానాఖ్యం కర్మస్వస్మైస్వ ప్రీతయేస్వయమేవ కారితవాన్" ఇతి సాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా - "అనేన ఉపాదానాఖ్య కర్మణా భగవాన్ప్రీయతాం వాసుదేవః" ఇతి ఉపాదానం సమాపయేత్ —

* అవకాశమిల్లాత సమయఙ్గళిల్ కర్మఙ్గళై చ్చురుక్క వేణ్డియతా యిరుక్కాల్ ప్రధానమాన అఙ్గఙ్గళై చ్చురుక్కామల్ అప్రధానమాన అఙ్గఙ్గళైయే సఙ్కోచప్పటుత్త వేణుమెన్కిఱ న్యాయత్తాలే విష్వాదినిమిత్తమాయ్ అనేక ఇజ్యైనేరిటుంపక్షత్తిల్ అఙ్గఙ్గళాన అభిగమనోపాదానఙ్గళైయే శురుక్కవేణుం:—

ఇజ్యాప్రకరణమ్.

"కృతఞ్చ కరిష్యామి భగవన్నిత్యేన భగవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతి చాతురాత్మ్య భగవద్వాసుదేవ పాదారవిన్దార్చనేన ఇజ్యయా భగవతః కర్మణా భగవన్తం వాసుదేవ మర్చయిష్యామి" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవతస్తేజసా భగవతః కర్మణా భగవతః కర్మ కరిష్యామి భగవతో వాసుదేవస్య" ఇతి బలమన్త్రమనుసన్ధాయ - "భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిస్వశేషతైకరసేనమయాస్వకీయైశ్చోపకరణైః స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమపురుష స్సర్వశేషీ స్వశేషభూతమిదం, ఇజ్యాఖ్యం, కర్మస్వస్మైస్వ ప్రీతయే స్వయమేవ కారయతి" ఇత్యనుసన్ధాయ—

మాధ్యాహ్నిక స్నానవిధిః.

పూర్వోక్త ప్రాతస్స్నానవత్ సఙ్కల్ప పూర్వకంమృత్తికాస్నానఙ్కృత్వా, వస్త్రధారణం, మన్త్రస్నానం, మానసికస్నానం ఊర్ధ్వపుణ్డ్రధారణం, దేవర్షి పితృతర్పణఞ్చ పూర్వవత్కుర్యాత్ —

అథవా,

ధర్మశాస్త్రోక్తప్రకారేణ మృత్తికాగోమయాదికఙ్గృహీత్వానద్యాదికఙ్గత్వా-సుప్రక్షాళితపాణిపాదః,తీరంసంశోధ్య, ద్విరాచమ్య-త్రిఃప్రాణానాయమ్య-అఞ్జలిఙ్కృత్వా "అస్మద్గురుభ్యోనమః" ఇతి గురు పరమ్పరామ్స్మరణ "శ్రీమాన్వేఙ్కట నాథార్యః" ఇత్యారభ్య"అస్యాంశుభతిథౌ శ్రీభగవదాజ్ఞ

యాంభగవత్ప్రీత్యర్థఙ్కర్మణ్యతాసిద్ధ్యర్థం, అస్మిన్ తీర్థే, అస్యాంనద్యాంవా, మాధ్యాహ్నికస్నానఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య- "సమస్తజగదాధారశఙ్ఖచక్రగదాధర। దేహిదేవమమానుజ్ఞాం యుష్మత్తీర్థనిషేవణే" ఇతిసాఞ్జలి బన్ధమ్భగవన్తమనుజ్ఞాప్య - తీర్థాధిదైవతం శ్రీరఙ్గనాథాదికమనుజ్ఞాప్య- దూర్వాం "అశ్వక్రాన్తేరథక్రాన్తే విష్ణుక్రాన్తే వసున్ధరా। శిరసాధారితా దేవిరక్షస్వమాంపదేపదే। ఉద్ధృతాఽసివరాహేణకృష్ణేన శతబాహునా॥ భూమిర్ధేనుర్ధరణీలోకధారిణీ, మృత్తికేహనమేపాపంయన్మయాదుష్కృతఙ్కృతమ్। త్వయాహతేనపాపేనజీవామిశరదశ్శతమ్। మృత్తికేదేహిమేపుష్టిన్త్వయిసర్వమ్ప్రతిష్ఠితమ్" ఇతిమృదఞ్చ గృహీత్వా - తీరం సంశోధ్య - సంస్థాప్య- నాభిదఘ్నజలేసరసి స్నాత్వా-మృదఙ్గృహీత్వా- "అశ్వక్రాన్తే" ఇత్యాదిసప్తవాక్యాన్యుచ్చార్య-ఆర్ద్రామలకమాత్రయా ఏకయామృదాశిరస్యాలిప్య-నాభేరుపరిద్వాభ్యాం, అథస్తిసృభిః, షడ్భిః పాదద్వయఞ్చాలిప్య- "గన్ధద్వారాన్దురాధర్షాన్నిత్యపుష్టాఙ్కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీగ్ంసర్వభూతానాన్తామిహోపహ్వయేశ్రియం" ఇతి సర్వాఙ్గే గోమయమాలిప్య స్నాత్వా - "ఉదుత్తమం......అయుఃప్రమోషీః" ఇతి షడృచంవారుణసూక్తం, "ఆపోవా ఇదగ్ం......భూర్భువస్సువరాపఓం" ఇతియజుః, "ఆపోహిష్ఠా......ఆపోజనయథాచనః" ఇతితిస్రః, "హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః......బలమోజోనిధత్త" ఇతి చతస్రః, "పవమానస్సువర్జనః......యన్మాపునాతు" ఇత్యనువాకఞ్చజపిత్వా-ప్రో

* ఏతేమన్త్రాః సమ్పూర్ణతయాధర్మశాస్త్రోక్తప్రాతస్స్నానప్రకరణే ద్రష్టవ్యాః

క్ష్య - సూర్యప్రణవేన నిరీక్ష్య - స్నాత్వా - ప్రాతస్స్నానవత్, దేవర్షి పితృతర్పణం, వస్త్రధారణం, మన్త్రస్నానం, మానసికస్నానం, ఊర్ధ్వ పుణ్డ్రధారణఞ్చ కుర్యాత్.

మాధ్యాహ్నికసన్ధ్యావన్దనవిధిః.

ద్విరాచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - "శ్రీభగవదాజ్ఞయాభగవత్ప్రీత్యర్థం, మాధ్యాహ్నిక సన్ధ్యాముపాసిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "ఆపోహిష్ఠేతి మన్త్రస్య" ఇత్యారభ్య "ఆత్మానం పరిషిచ్య" ఇతి పర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యా వన్దనవత్ - "ఆపః పునన్త్విత్యను వాకస్య ఆపఋషిః, అనుష్టుప్ఛన్దః, బ్రహ్మణస్పతిర్దేవతా" ఇతిన్యస్య - "అపాంప్రాశనే వినియోగః" ఇత్యుక్త్వా- హస్తేఆచమనవజ్జలఙ్గృహీత్వా, "ఆపఃపునన్తు పృథివీమ్పృథివీ పూతాపునాతుమామ్, పునన్తు బ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మపూతాపునాతు మామ్, య దుచ్ఛిష్టమభోజ్యం యద్వాదుశ్చరి తమ్మమ సర్వమ్పునన్తు మామాపోఽసతాఞ్చ ప్రతిగ్రహగ్గ్ంస్వాహా" ఇత్యను వాకేన, అపశ్చుళకేన ప్రాశ్య-ఆచమ్య- "దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి మన్త్రస్య" ఇత్యారభ్య "రాక్షసముద్రా రహితాఞ్జలి నాతోయేన" ఇతిపర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - ఏకమర్ఘ్యందత్త్వా - అర్ఘ్యాత్పూర్వం, మధ్యాహ్నాతిక్రమే, ప్రాణానాయమ్య - "మాధ్యాహ్నికసన్ధ్యా కాలాతిక్రమ ప్రాయశ్చిత్తార్థం, అర్ఘ్యప్రదానఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "సప్తవ్యాహృతి" ఇత్యారభ్య "ధ్యాత్వా - సన్తర్ప్య - ఆచమ్య" ఇతి పర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్

శక్తశ్చేత్సూర్యాభిముఖస్తిష్ఠన్నేవ, అశక్తశ్చేత్ప్రాఙ్ముఖ ఆసీనః జపేత్ - "ఆసనమన్త్రస్య" ఇత్యారభ్య "దశవారం" ఇతిపర్యన్తం ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - "మాధ్యాహ్నిక సన్ధ్యాగాయత్రీ మన్త్రజపఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్పవిశేషః - "ఆయాత్విత్యను వాకస్య" ఇత్యారభ్య "ఇత్యనువాకేనావాహ్య" ఇతి పర్యన్తమ్ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - "మధ్యన్దినేతు సావిత్రీం రవిమణ్డలమధ్యగామ్ । యజుర్వేదంవ్యాహరన్తీం శ్వేతాం శూలకరాం శివామ్ । యువతీంరుద్ర దైవత్యాంధ్యాయామి వృషవాహనామ్" ఏవంధ్యాత్వా - "ఆసనాదిషోడశ" ఇత్యారభ్య "సవితాదేవతా" ఇతి పర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - "మాధ్యాహ్నిక సన్ధ్యాజపే వినియోగః" ఇత్యుక్త్వా - "అస్త్రమన్త్రేణ" ఇత్యారభ్య "సంహతాఙ్గులి కరద్వయం" ఇతి పర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - హృదయ సమము ధృత్య-ఇతిభేదః - "కనిష్ఠి కామూల మారభ్య" ఇత్యారభ్య, "కుర్యాత్" ఇతిపర్యన్తం, పూర్వవత్ - త్రిఃప్రాణానాయమ్య - "మాధ్యాహ్నిక సన్ధ్యోపస్థానఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "ఉత్తమ ఇత్యను వాకస్య" ఇత్యారభ్య "ఉద్వాస్య" ఇతిపర్యన్తం పూర్వవత్ - "ఆసత్యేనేతిష డృచాం హిరణ్యస్తూపఋషిః, ఆద్యయోస్త్రిష్టుప్, చతసృణాఙ్గాయత్రీ జగత్యుష్ణిక్త్రిష్టు భశ్ఛన్దాంసి, సవితా దేవతా" ఇతిన్యస్య "మాధ్యాహ్నిక సన్ధ్యోపస్థానేవినియోగః" ఇత్యుక్త్వా - "ఆసత్యేన రజసావర్తమానోనివేశయన్నమృతమ్మర్త్యఞ్చ, హిరణ్యయేన సవితారథే నాదేవో యాతి భువనావిపశ్యన్, ఉద్వయన్తమసస్పరి పశ్యన్తోజ్యోతి రుత్తరం, దేవన్దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమం, ఉదుత్యఞ్జాతవేదసం దేవం వహన్తికేతవః, దృశే విశ్వాయసూర్యం, చిత్రన్దేవానాముదగాదనీకఞ్చక్షుర్మి

త్రస్యవరుణస్యాగ్నేః, ఆఽప్రాద్యావా పృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్యఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ, తచ్చక్షుర్దేవహితమ్పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్, పశ్యేమ శరదశ్శతఞ్జీవేమశ్శరదశ్శత న్నన్దామశ్శరద శ్శతమ్మోదా మశ్శరదశ్శత మ్భవా మశ్శరదశ్శతగ్ం శృణవామశ్శరద శ్శతమ్ప్రబ్రవామశ్శరద శ్శత మజీతాస్స్యామశ్శరదశ్శతం జ్యోక్చసూర్యన్దృశే,యఉదగాన్మహతోఽర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్యమధ్యాథ్స మావృషభో లోహితాక్ష స్సూర్యో విపశ్చిన్మన సాపునాతు'' ఇతి ఆదిత్యముపస్థాయ - శేషంప్రాతస్సన్ధ్యా వన్దనవత్ - కుర్యాత్.

యథాశక్తి గాయత్రీ సఙ్ఖ్యా, న్యూనస ఙ్ఖ్యాకం, మూల మన్త్రఞ్జపేత్.

తతఃవస్త్రనిష్పీడనఙ్కుర్యాత్.

భగవదారాధనక్రమః.

ఆజానుపాదౌ,ఆకూర్పరంపాణీప్రక్షాళ్య-స్వాచాన్తః, తత్తత్క్షేత్రాధీశం శ్రీరఙ్గనాథాదికం, భగవన్తం, మనసాభ్యర్చ్య-కట్యాముత్తరీయం సంవేష్ట్య-పూజాగృహాద్బహిర్ద్వారతోఽవస్థాయ-“చణ్డాదిద్వారపాలేభ్యోనమః'' ఇతి ద్విః ప్రణమ్య-గన్ధాదిభిరభ్యర్చ్య-ఆత్మప్రవేశనం యాచయిత్వా - హైద్రత్తా నుజ్ఞో ద్వారపార్శ్వేఽవస్థాయ - అస్త్రమన్త్రేణా భిమన్త్రితం, పుష్పం, దుష్టజన్తుపలాయనార్థం దేవగృహాన్తఃప్రాస్య - దేవగృహాన్దక్షిణ పాద

విన్యాస పూర్వకమ్ప్రవిశ్య-“కూర్మాదీన్ దివ్యలోక స్తదను మణి మయమ్మ ణ్టపన్తత్ర శేష స్తస్మిన్ ధర్మాదిపీఠ న్తదుపరి కమలఞ్చా మరగ్రాహిణీశ్చ। విష్ణుర్దేవీర్విభూషా యుధగణ మురగమ్పాదుకేవైనతేయం సేనేశన్ద్వారపాలాన్ కుముద ముఖగణాన్ విష్ణుభక్తాన్ ప్రపద్యే - ॥ నమోనమో వాఙ్మనసాతి భూమయే నమోనమో వాఙ్మనసైక భూమయే। నమోనమోఽనన్త మహావిభూతయే నమోనమోఽనన్తదయైకసిన్ధవే॥ నధర్మనిష్ఠోఽస్మి నచాత్మవేదీనభక్తిమాంస్త్వచ్చరణారవిన్దే। అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శరణ్యా త్వాత్పాదమూలం శరణమ్ప్రపద్యే॥ అపరాధసహస్ర భాజనమ్పతితమ్భీమ భవార్ణవోదరే। అగతిం శరణాగతంహరే కృపయాకేవలమాత్మ సాత్కురు॥ అమర్యాదః క్షుద్రశ్చలమతి రసూయాప్రసవభూః కృతఘ్నో దుర్మానీస్మర పరవశోవఞ్చనపరః। నృశంసః పాపిష్ఠః కథమహమితో దుఃఖజలధేర పారాదుత్తీర్ణ స్తవపరిచరేయఞ్చరణయోః” ఇత్యాదిభిశ్శ్లోకైర్భగవన్తమష్టాఙ్గ ప్రణామేనద్విః ప్రణమ్య- ప్రదక్షిణీకృత్యసాక్షత పుష్పాణిప్రకీర్య - కర్పూరాగరుచన్దనైర్ధూపయిత్వా - తాళత్రయపూర్వకం, ఘణ్టానాదేన భగవత్ప్రబోధన ఙ్కృత్వా- ప్రణవేన అస్త్రమన్త్రేణచ కవాటోద్ఘాటన ఙ్కృత్వా - విఘ్ననాభిగమ నారాధనే ప్రాతరకృతే “కౌసల్యాసు ప్రజారామ” ఇత్యాదిభిస్సమ్బోధ్య - నిశ్శబ్దే ప్రదేశే “ఓం భూంభూమ్యై నమః” ఇతి భువంసఙ్గృహ్య - మూలమన్త్రేణ దక్షిణ కరేణైవ “శోషయామి” - తేనమన్త్రేణ “దాహయామి” - తేనైవమన్త్రేణ “ప్లావయామి” ఇతి తస్యాయోగ్యతా మాపాద్య - అస్త్రమన్త్రేణ వీర్యాయాస్త్రాయఫట్) రక్షాఙ్కృత్వా - సురభి ముద్రామ్ప్రదర్శ్య - దార్భన్దారు మయంవా ఆత్మనో ఆసనన్దేవస్య పురస్తా ద్దక్షిణతస్సంస్తీర్య - సచ్ఛోటనాస్త్ర మన్త్రేణాభిమన్త్ర్య - “ఆసనమన్త్రస్య పృథివ్యామేరుపృష్ఠఋషిః - సుతలఞ్ఛన్దః - శ్రీకూర్మోదేవతా” ఇతి న్యస్య - “ఆసనే వినియోగః” ఇత్యుక్త్వా- “పృథ్వీత్వయాధృతా లోకా దేవిత్వం

విష్ణునా ధృతా । త్వఞ్చ ధారయ మాం దేవి పవిత్రం కురు చాసనమ్" ఇతి
మన్త్రేణ పద్మాసనాదిష్వేకమవలమ్బ్య - ఆసీనః, "అస్మద్గురుభ్యో[౧]
నమః" ఇత్యాదినా గురుపరమ్పరానుసన్ధాన పూర్వకం, నిత్యానుసన్ధాన
పూర్వకఞ్చ, భగవన్తం శరణముపగమ్య - తమేవ ప్రాప్యత్వేన ప్రాపకత్వే
నానిష్టనివర్తకత్వేన చ యథావస్థిత స్వరూప రూప గుణ విభూతి లీలోపక
రణ విస్తారమనుసన్ధాయ - కరిష్యమాణ భగవదారాధనపర్యన్తాతిమాత్ర
ప్రీతిజనకానుభవ జనకాత్యర్థ ప్రియావిరత విశదతమ ప్రత్యక్షరూపాను
ధ్యానానుకూల మనోవృత్తిసిద్ధ్యర్థం, ద్వయోచ్చారణ పూర్వకం, "అఖిల
హేయ" ఇత్యాది "అనన్య శరణస్త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణమహం ప్ర
పద్యే" ఇత్యన్తం బృహద్గద్య[౨] మనుసన్ధాయ - సాఙ్గ ప్రపదన మనుష్ఠాయ -
తదఙ్గాన్న్యాసదశకం వానుసన్ధాయ - (తత్ప్రకారః - "అహం మద్రక్షణ భరో
మద్రక్షణ ఫలం తథా । న మమ శ్రీపతేరేవేత్యాత్మానం నిక్షిపేద్బుధః ॥ న్య
స్యామ్యకిఞ్చన శ్శ్రీమన్ననుకూలోఽన్య వర్జితః । విశ్వాస ప్రార్థనా పూర్వ
మాత్మ రక్షాభరం త్వయి ॥ స్వామీ స్వశేషం స్వవశం స్వభరత్వేన నిర్భరమ్ ।
స్వదత్త స్వధియా స్వార్థం స్వస్మిన్న్యస్యతి మాం స్వయమ్ ॥ శ్రీమన్నభీష్ట వరద
త్వామస్మి శరణం గతః । ఏతద్దేహావసానే మాం త్వత్పాదం ప్రాపయ స్వ
యమ్ ॥ త్వచ్ఛేషత్వే స్థిరధియం త్వత్ప్రాప్త్యేక ప్రయోజనమ్ । నిషిద్ధకామ్య
రహితం కురు మాం నిత్యకిఙ్కరమ్ ॥ దేవీభూషణ హేత్యాది జుష్టస్య భగవం
స్తవ । నిత్యం నిరపరాధేషు కైఙ్కర్యేషు నియుఙ్క్ష్వ మామ్ ॥ మాం మదీయ
ఞ్చ నిఖిలం చేతనాచేతనాత్మకమ్ । స్వకైఙ్కర్యోపకరణం వరద స్వీకురు
స్వయమ్ ॥ త్వదేక రక్ష్యస్య మమ త్వమేవ కరుణాకర । న ప్రవర్తయ పాపాని
ప్రవృత్తాని నివర్తయ ॥ అకృత్యానాఞ్చ కరణం కృత్యానాం వర్జనఞ్చ మే ।

౧ అనుబన్ధే ద్రష్టవ్యః.

౨ బృహద్గద్యం = శరణాగతిగద్యం - అనుబన్ధే ద్రష్టవ్యః.

క్షమస్వనిఖిలన్దేవ ప్రణతార్తి హారప్రభో॥ శ్రీమాన్నియతపఞ్చాఙ్గం మద్ర క్షణ భరార్పణమ్ । అచీకరత్స్వయం స్వస్మిన్నతోఽహమిహనిర్భరః॥ సంసా రావర్త వేగప్రశమన శుభదృగ్దేశికప్రేక్షితో హంసన్త్యక్తోఽన్యోపాయై రనుచిత చరితేష్వద్య శాన్తాభిసన్ధిః । నిశ్శఙ్కస్తత్త్వ దృష్ట్యానిరవధికద యమ్ప్రార్థ్య సంరక్షకన్త్వాం న్యస్యత్వత్పాదపద్మేవరదనిజభ రన్నిర్భ రోనిర్భయోఽస్మి” ఇతి-

తజ్జనిత భగవత్ప్రసాదోపబృంహిత మనోవృత్తి స్తమేవభగవన్త మాత్మనస్స్వామిత్వేనాను సన్ధాయ - అత్యర్థప్రియా విరతవి శదతమ ప్ర త్యక్షరూపానుధ్యానేనధ్యా యన్నాసీత - తత స్తదను భవజ నితాతి మాత్రప్రీతి కారిత పరి పూర్ణకైఙ్కర్యరూప పూజా మారభేత.

అష్టావింశతి కృత్వో మనసాఽవర్తితేన మూల మన్త్రేణ ధర్మశా స్త్రోక్తేనమా త్రిఃప్రాణా నాయమ్య - “కృతఞ్చకరిష్యామి భగవన్నిత్యేనభ గవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతి చాతురాత్మ్య భగవద్వాసుదేవ పాదార విన్దా ర్చనేనేజ్యయాభగవత్కర్మణా భగవన్తంవాసుదేవమర్చయిష్యామి” ఇతిస ఙ్కల్ప్య - “భగవతోబలేనభగవతోవీర్యేణభగవతస్తేజసాభగవతఃకర్మణా భగవతః కర్మకరిష్యామి భగవతోవాసుదేవస్య” ఇతిబలమన్త్రమను సన్ధా య - “భగవానేవస్వని యామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిస్వ శేషతైక రసే నానే నాత్మనాస్వకీయైశ్చ దేహేన్ద్రియాన్తః కరణైస్స్వకీయ కల్యాణ తమ ద్రవ్యమయా నౌపచారిక సాంస్పర్శి కాభ్యవహారికాది సమస్త భోగానతి ప్రభూతానతి ప్రియతమానతి సమగ్రా నత్యన్తభక్తి కృతానఖిల పరిజన పరిచ్ఛదాన్వితాయ స్వస్మైస్వ ప్రీతయేస్వయమేవ ప్రతిపాదయితు ముపక్రమ తే” ఇత్యను సన్ధాయ.

భూతశుద్ధి క్రమః.

“ఓం లాం నమః పరాయసర్వాత్మనే నమః” ఇతి పాదయోర్న్యస్య సఙ్కర్షణ్ పృథివీఙ్గన్ధతన్మాత్రే విలాపయామి - గన్ధతన్మాత్ర మప్సువిలా పయామి” ఇతి చిన్తయేత్.

“ ఓం వాం నమః పరాయనివృత్త్యాత్మనేనమః ” ఇతి గుహ్యేన్యాసఙ్కుర్వన్ - “ అపోరసతన్మాత్రేవిలాపయామి - రసతన్మాత్రన్తేజసి విలాపయామి” ఇతి చిన్తయేత్.

“ ఓం రాం నమః పరాయవిశ్వాత్మనే నమః” ఇతి హృదయేన్యాసఙ్కుర్వన్ - తేజోరూపతన్మాత్రేవిలాపయామి - రూపతన్మాత్రం వాయౌ విలాప యామి” ఇతి చిన్తయేత్.

“ఓం యాంనమఃపరాయపురుషాత్మనేనమః”ఇతినాసాగ్రేన్యాస ఙ్కుర్వన్ - “ వాయుంస్పర్శతన్మాత్రేవిలాపయామి - స్పర్శతన్మాత్రమాకాశే విలాపయామి” ఇతి చిన్తయేత్.

“ఓం షాం నమః పరాయపరమేష్ఠ్యాత్మనేనమః” ఇతి మూర్ధ్నిన్యాసఙ్కుర్వన్ “ ఆకాశం శబ్దతన్మాత్రే విలాపయామి - శబ్దతన్మాత్రం ఘ్రాణ రస నచక్షుస్త్వక్శ్రోత్రాణిజ్ఞానేన్ద్రియాణి, పాయూపస్థపాద పాణివాగ్రూపకర్మేన్ద్రియాణి, మనశ్చాహఙ్కారేవిలాపయామి - అహఙ్కారమ్మహతివిలాపయామి - మహాన్తమ్ప్రకృతౌ విలాపయామి - ప్రకృతిన్తమసివిలాపయామి - తమఃపర మాత్మన్యేకీ భావయామి ” ఇతి చిన్తయేత్ - ఇతి తత్త్వసంహారః.

అష్టావింశతి* కృత్వోమూలమన్త్రేణ ప్రాణానాయమ్య - ప్రాణాయామకాలే రేచకసమయే హృత్పుణ్డరీ కస్థితమ్పరమాత్మానం బహిర్నిర్గమయ్య - స్వశీర్షోపరిద్వాదశాఙ్గులాదూర్ధ్వం శతదళపద్మన్ధ్యాత్వా - తన్మధ్యేభగవన్తం స్థాపితన్ధ్యాయేత్ - తతోమూలమన్త్రిదక్షిణేనపాణినా

* ఏతదారభ్యతత్త్వ సృష్టి న్యాసపర్యన్తం కేచనవిశేషాః గోపాల దేశిక గురుభిరనను గృహీతా అపికైశ్చనాచార్యైరుప దిష్టత్వాత్ గోపాల దేశిక గురుభిర ప్రతిషిద్ధత్వాచ్చ “ అ ప్రతి షిద్ధమనుమతం ” ఇతి న్యాయేన అస్మిన్ గ్రన్థే యోజితాః.

నాభిదేశేన్యస్య - మన్త్రోద్భూత చణ్డవాయ్వాప్యా యితనాభి దేశస్థవా *

యునాశరీరమన్తర్బహిశ్చసర్వన్తత్వక్రమేణ " శోషయామి " ఇతి విశోష్య-పున రష్టావింశతి కృత్వోమూలమన్త్రేణ ప్రాణానాయమ్య - ప్రాణాయామకాలే కుమ్భకసమయేహృత్ స్థితమ్ప్రకృతి వియుక్తజ్జీవా త్మానమ్మూర్ధన్య నాడ్యా బహిర్నిర్గమయ్య - మూలమన్త్రన్దక్షి ణేన పాణినాహృదయేన్యస్య, మన్త్రోద్భూత చక్రాగ్నిజ్వాలోప బృంహిత జాఠరాగ్ని నాత త్తత్సమష్టిప్రలీన సర్వతత్వ సర్వకిల్బిష సర్వాజ్ఞాన తద్వాస †

నంస్వదేహన్తత్వక్రమేణ "దాహయామి" ఇతి దగ్ధ్వా - దగ్ధత త్తత్స మష్టి ప్రలీనసర్వతత్వ సర్వకిల్బిష సర్వాజ్ఞాన తద్వాసనోభూత్వా తద్భస్మని రాజసతా మసాంశావపోహ్య సాత్వికాంశంస్థిత మ్భావయేత్ - భగ వద్దక్షిణ పాదాఙ్గుష్ఠాద ధస్తాన్మూలమన్త్రేణ స్వశీర్షోపరిస్థితం స్వాత్మా నమ్ప్రవేశయేత్ - అపరేణ ప్రాణాయామేన భగవత్ప్రసాదేన భగవ త్కైఙ్కర్యయోగ్య తామాపాద్య - తస్మాదాదాయ - తద్వామపాదా ఙ్గుష్ఠా ధస్తాన్మూల మన్త్రేణ స్వాత్మానం విన్యస్య - భగవద్వామ పాదా ఙ్గుష్ఠ నఖశీతాంశుమణ్డలగళద్దివ్యా మృతధారయాత్మానం సాత్విక భస్మచాభిషిచ్య - భగవత్ప్రసాదేన తదమృతమయం సర్వకైఙ్కర్య మనోహరం సర్వకైఙ్కర్య యోగ్యంశరీర ముత్పన్నన్ధ్యాత్వా - తస్మిన్ శరీరేపఞ్చోప నిషన్మన్త్రాన్ సృష్టిక్రమేణన్యసేత్ - తత్ప్రకారః-

"ఓం షౌం నమః పరాయ పరమేష్ఠ్యాత్మనేనమః" ఇతి మూర్ధ్నిన్యా సఙ్కుర్వన్ " పరమాత్మనః తమఉత్పాదయామి-తమసః ప్రకృతిముత్పా దయామి - ప్రకృతేర్మహాన్త ముత్పాదయామి - మహతోహ ఙ్కార

---

* "పృథివీం శోషయామి - గన్ధతన్మాత్రం శోషయామి" ఇత్యారభ్య క్రమేణ " తమశ్శోషయామి" ఇతిపర్యన్తంశోషణన్ధ్యాత్వా—

† పూర్వవత్ —

ముత్పాదయామి - అహఙ్కారాద్ఘ్రాణ రసనచక్షుస్త్వక్ఛ్రోత్రాణిజ్ఞానే న్ద్రియాణి, పాయూపస్థ పాదపాణి వాగ్రూప కర్మేన్ద్రియాణి మనశ్శబ్ద తన్మాత్రఞ్చోత్పాదయామి - శబ్దతన్మాత్రాదాకాశ ముత్పాదయామి" ఇతి చిన్తయేత్ —

"ఓం యాం నమః పరాయపురుషాత్మనేనమః" ఇతి నాసాగ్రేన్యాసఙ్కుర్వన్ "ఆకాశాత్ స్పర్శతన్మాత్ర ముత్పాదయామి - స్పర్శతన్మాత్రాద్వాయు ముత్పాదయామి" ఇతి చిన్తయేత్ —

"ఓం రాం నమః పరాయ విశ్వాత్మనేనమః" ఇతి హృదయేన్యాసఙ్కుర్వన్ "వాయోరూపతన్మాత్ర ముత్పాదయామి - రూపతన్మాత్రాత్తేజ ఉత్పాదయామి" ఇతి చిన్తయేత్ —

"ఓం వాం నమః పరాయ నివృత్త్యాత్మనేనమః" ఇతి గుహ్యేన్యాసఙ్కుర్వన్ "తేజసోరసతన్మాత్ర ముత్పాదయామి - రసతన్మాత్రాదప ఉత్పాదయామి" ఇతి చిన్తయేత్ —

"ఓం లాం నమః పరాయ సర్వాత్మనేనమః" ఇతి పాదయోర్న్యాసఙ్కుర్వన్ "అద్భ్యోగన్ధతన్మాత్ర ముత్పాదయామి-గన్ధతన్మాత్రాత్పృథివీ ముత్పాదయామి" ఇతి చిన్తయేత్ -

ఏవముత్పాదితం పరిశుద్ధదేహం ధ్యాత్వా తస్మిన్దేహే స్వాత్మానమ్ప్రవిష్టం ధ్యాత్వా పునరపి ప్రాణాయామేనైకేన భగవద్వామ పాదాఙ్గుష్ఠ వినిస్సృతా మృతధారయా శరీరవిశిష్టమాత్మాన మభిషిచ్య - కృతలాఞ్ఛనో ధృతోర్ధ్వ పుణ్డ్రః.

"అస్య శ్రీమదష్టాక్షర మహామన్త్రస్య బదరికాశ్రమవాసీ శ్రీమన్నారాయణఋషిః, దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, పరమాత్మా శ్రీమన్నారాయణోదేవతా" ఇతిన్యసేత్ - అఞ్జలిమ్బధ్వా - "అంబీజం - ఆయశక్తిః - మం కీలకం - హ్రీంకవచం - ఐంఅస్త్రం - విష్ణుస్తత్వం - శుక్లోవర్ణః - ఉదా

త్రాదిస్స్వరః-శ్రీవైకుణ్ఠఃక్షేత్రం - జీవాత్మ పరమాత్మ నోస్స్వస్వామి భావస్స మ్బన్ధః - శ్రీభగవదారాధ నార్థేవినియోగః" ఇత్యుక్త్వా - మూలమ న్త్రేణ పూర్వవత్ హస్త శుద్ధిఙ్కృత్వా వ్యాపకన్యా సఙ్కు ర్యాత్—

"ఓం ఓం అఙ్గుష్ఠాభ్యాంనమః" ఇతి అఙ్గుష్ఠయోస్తర్జ నీభ్యాం న్యస్య - "ఓంనమః తర్జనీభ్యాంనమః" ఇతి తర్జన్యోరఙ్గుష్ఠాభ్యాంన్యస్య - "ఓం నారాయణాయ మధ్యమాభ్యాంనమః" ఇతి మధ్యమయోరఙ్గుష్ఠా భ్యాంన్యస్య - "ఓం ఓం అనామికాభ్యాంనమః" ఇతి అనామికయో రఙ్గుష్ఠాభ్యాంన్యస్య - "ఓం నమః కనిష్ఠికాభ్యాంనమః" ఇతి కనిష్ఠికయో రఙ్గుష్ఠాభ్యాంన్యస్య - "ఓం నారాయణాయ కరతల కరపృష్ఠాభ్యాంనమః" ఇతి కరతల కరపృష్ఠయోః పరామృశ్య - ఇతి కరన్యాసః—

"ఓం ఓం జ్ఞానాయహృదయాయనమః" ఇతి అఙ్గుష్ఠ యుక్తత ర్జన్యా హృదయేన్యస్య - "ఓం నమః ఐశ్వర్యాయ శిరసేస్వాహా" ఇతి అనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గులీ భిర్మస్తకేన్యస్య - "ఓం నారాయణాయ శక్త్యై శిఖాయైవౌషట్" ఇతి అఙ్గుష్ఠనాళేన అధోముఖేనముష్టినా శిఖామధ్యే న్యస్య - "ఓం ఓం బలాయకవచాయహుమ్" ఇతి కణ్ఠాది కట్యన్తాన్త నుమ్పాణి భ్యాంవర్మ వత్స్పృష్ట్వా - "ఓం నమః తేజసే నేత్రాభ్యాంవౌషట్" ఇతి తర్జనీ మధ్యమాగ్రాభ్యాం యుగపన్నేత్ర ద్వయేన్యస్య - "ఓం నారాయణాయ వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" ఇతి సాస్త్రచ్ఛోటన సాఙ్గుష్ఠతర్జన్యగ్రేణ పూర్వాద్యాశ్చ తుర్దిశః పశ్చాదగ్న్యాది విదిశశ్చబధ్నీ యాత్ - ఇత్యఙ్గన్యాసః*—

* అవకాశాభావేపదన్యాసః కర్తవ్యః-అవకాశే సతి అక్షరన్యాస ఏవక ర్తవ్యః—

తతోయాగమారభేత - హృదయకమల మధోముఖ మూర్ధ్వ
ముఖ మున్నమయ్య - బాహ్యతోవక్ష్య మాణాధారశక్త్యాది కల్పనక్ర
మేణ యోగపీఠాన్తఙ్కల్పయిత్వా - పర్యఙ్కంనాగరాజఞ్చ కల్ప
యిత్వా - తస్యపీఠస్య దక్షిణపార్శ్వత స్స్వాత్మానమాసీనం విచిన్త్య -
తత్పీఠోపరి "సవ్యమ్పాదం" ఇతివక్ష్యమాణక్రమేణ సపరివారమ్భగవన్తం
విచిన్త్య - ధ్యాత్వా - "సౌవర్ణేస్థాలివర్యే మణిగణఖచితే గోఘృతా
క్తాన్ సుపక్వాన్ భక్ష్యాన్భోజ్యాంశ్చ లేహ్యాన్పరమ మపిహవిశ్చోష్య
మన్నంనిధాయ । నానాశాకైరుపేతం సదధిమధుఘృతం క్షీరపానీయ
యుక్తన్తామ్బూలఞ్చాత్మగేహే ప్రతిదివసమహమ్మాన సఙ్కల్పయామి"
ఇతి మానసైరతిమానుషై స్సాంస్పర్శికౌపచారికాభ్యవహారికై ర్భోగై
రభ్యర్చ్య - భగవన్తమ్ప్రణమ్య-ప్రసాద్య—

"భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష హృద్యాగన్తు మయాకృతం। ఆత్మసాత్కు
రుదేవేశ బాహ్యే త్వాం సమ్యగర్చయే ॥ విభోసకలలోకేశ ప్రణతార్తి
హరాచ్యుత । త్వామ్భక్త్యాపూజయామ్యద్య భోగైరర్ఘ్యాదిభిఃక్రమాత్ ॥"
ఇతి బాహ్యయాగమ్భగవతే నివేద్య - తదనుజ్ఞాతః, చణ్డాదిద్వారపాలాన్
గన్ధాదిభిరభ్యర్చ్య - సమ్భారాన్సమ్భృత్య - ఆత్మనోవామపార్శ్వే జల
భాజనేతోయముత్పూర్య - గన్ధపుష్ప యుతఙ్కృత్వా - మూలమ
న్త్రేణ సప్తకృత్వోభిమన్త్ర్య - మూలమన్త్రేణశోషణదాహనప్లా
వనానికృత్వా - దివ్యామృతమయన్తోయముత్పూర్య - అస్త్రమన్త్రేణ
రక్షాఙ్కృత్వా- సురభిముద్రామ్ప్రదర్శ్య-అన్యానిపూజాద్రవ్యాణ్యాత్మనో
దక్షిణపార్శ్వేనిధాయ - మూలమన్త్రేణ శోషణదాహనప్లావనైర్యోగ్య
తామాపాద్య - పురతస్స్వస్తీర్ణేపీఠే దేవప్రాచీక్రమేణ ఆగ్నేయాదిషు
కోణేషు, క్రమేణ అర్ఘ్య, పాద్యా చమనీయ, స్నానీయపాత్రాణి, మధ్యే
శుద్ధోదక పాత్రఞ్చ* నిధాయ - మూలమన్త్రేణా స్త్రమన్త్రేణవాప్ర

* ఏతేషాంపాత్రాణాం ప్రతిదినం వినిమయోయథా నస్యాత్తథా పరికల్ప
యేత్ :—

హుళ్య - శోషణదాహనప్లావనానికృత్వా - సంస్కృతతోయేన తాని పూరయిత్వా—

అర్ఘ్యపాత్రే:—సిద్ధార్థం - అక్షతాః - కుశాగ్రం - తిలం - యవం - గన్ధం - ఫలం - పుష్పం -

పాద్యపాత్రే:—దూర్వాం - విష్ణుపర్ణీం - శ్యామాకం - పద్మం - అక్షతాః - తిలం -

ఆచమనీయపాత్రే:—ఏలం - లవఙ్గం - తక్కోలం - జాతీం - కర్పూరం - చన్దనం - లామజ్జపుష్పం -

స్నానీయపాత్రే:—గన్ధం - సర్వౌషధీః* - రత్నం - ఫలం-బీజం - కుశం - తిలం - అక్షతాః - దధి - క్షీరం - ఘృతం - రజనీం -

ఇత్యుక్తతత్తద్ద్రవ్యాణి తత్తత్పాత్రేనిక్షిప్య - ద్రవ్యాభావే తులసీంవానిక్షిపేత్ - అర్ఘ్యాది పాత్రాణిపాణి నామూలమన్త్రైః గాథిమన్త్రైః - "ఓం నమోభగవతే, అర్ఘ్యమ్పరికల్పయామి" ఇత్యర్ఘ్యమ్పరికల్పయేత్ - "ఓం నమోభగవతే, పాద్యమ్పరికల్పయామి" ఇతిపాద్యమ్పరికల్పయేత్ - "ఓం నమోభగవతే, ఆచమనీయమ్పరికల్పయామి" ఇతి ఆచమనీయమ్పరి కల్పయేత్ - "ఓం నమోభగవతే, స్నానీయమ్పరికల్పయామి" ఇతి స్నానీయమ్పరికల్పయేత్ - ఓం "నమోభగవతే, శుద్ధోదకమ్పరికల్పయామి" ఇతి శుద్ధోదకమ్పరికల్పయేత్ - తతోర్ఘ్య పాత్రజలముద్ధరిణ్యాదాయ - యాగభూమిం సర్వాణియాగద్రవ్యాణ్యాత్మానఞ్చ ప్రత్యేకమ్ప్రోక్ష్య - ఆసనమ్పరికల్పయేత్ - తత్ప్రకారః—

---

* కోష్ఠమాంసి హరిద్రేద్వే మురాశైలేయచమ్పకాః।వచాకచోరముస్తాశ్చ సర్వౌషధ్యః ప్రకీర్తితాః॥

ఆధారశక్త్యాది పీఠకల్పనమ్.

ఓం ఆధారశక్త్యైనమః ఓం ప్రకృత్యైనమః ఓం అఖిలజగదాధారాయ కూర్మరూపిణే నారాయణాయనమః ఓం అనన్తాయ నాగరాజాయనమః ఓం భూంభూమ్యైనమః	ఇతి యథాస్థానముపర్యుపరి ధ్యాత్వా-ప్రణమ్య-
ఓం శ్రీవైకుణ్ఠాయదివ్యలోకాయనమః	ఇతి శ్రీవైకుణ్ఠ దివ్యలోకం ధ్యాత్వా - ప్రణమ్య.
ఓం శ్రీవైకుణ్ఠాయదివ్యజనపదాయనమః	ఇతి దివ్యజన పదంధ్యాత్వా-ప్రణమ్య.
ఓం శ్రీవైకుణ్ఠాయ దివ్యనగరాయనమః	ఇతి దివ్యనగరం ధ్యాత్వా-ప్రణమ్య.
ఓం శ్రీవైకుణ్ఠాయ దివ్యవిమానాయ నమః	ఇతి దివ్యవిమానం ధ్యాత్వా-ప్రణమ్య.
ఓం ఆనన్దమయాయ దివ్యమణ్టపరత్నాయనమః	ఇతి మణ్టపరత్నం ధ్యాత్వా-ప్రణమ్య.
ఓం ఆస్తరణ రూపాయానన్తాయనాగరాజాయనమః	ఇతి ఆస్తరణం ధ్యాత్వా-ప్రణమ్య.

తదుపరి.

ఓం ధర్మాయపీఠ పాదాయనమః ఇత్యాగ్నేయ్యాం ఓం జ్ఞానాయపీఠ పాదాయనమః ఇతినైరృత్యాం ఓం వైరాగ్యాయపీఠపాదాయనమః ఇతివాయవ్యాం ఓం ఐశ్వర్యాయపీఠ పాదాయనమః ఇత్యైశాన్యాం	ఇతి పీఠపాదాన్ విన్యస్య, ధ్యాత్వా, ప్రణమ్య.
ఓం అధర్మాయపీఠ గాత్రాయనమః ఇతి ప్రాచ్యాం ఓం అజ్ఞానాయపీఠ గాత్రాయనమః ఇతి దక్షిణస్యాం ఓం అవైరాగ్యాయపీఠగాత్రాయనమఃఇతిప్రతీచ్యాం ఓం అనైశ్వర్యాయపీఠ గాత్రాయనమః ఇత్యుత్తరస్యాం	పీఠగాత్రాణివిన్యస్య - ధ్యాత్వా - ప్రణమ్య.

ఓం ఏభిః పరిచ్ఛిన్నతనవేపీఠ భృతేసదాత్మనేన న్తాయనాగరాజాయనమః — సదాత్మకం సర్వకార్యోన్ముఖం విభుమనన్తం విన్యస్య.

తదుపరి.

ఓం అష్టదళ పద్మాయనమః — అష్టదళ పద్మం విన్యస్య

తస్య అష్టసుదళేషు,

ఓం విమలాయై చామరహస్తాయై నమః - పూర్వపత్రే
ఓం ఉత్కర్షిణ్యై చామరహస్తాయై నమః - ఆగ్నేయపత్రే
ఓం జ్ఞానాయై చామర హస్తాయై నమః - దక్షిణపత్రే
ఓం క్రియాయై చామరహస్తాయై నమః - నైరృతపత్రే
ఓం యోగాయై చామరహస్తాయై నమః - పశ్చిమపత్రే
ఓం ప్రహ్వ్యై చామరహస్తాయై నమః - వాయవ్యపత్రే
ఓం సత్యాయై చామరహస్తాయై నమః - ఉత్తరపత్రే
ఓం ఈశానాయై చామరహస్తాయై నమః - ఈశాన్య పత్రే

— ఇతి విమలాద్యాహరే ర్ముఖం వీక్షమాణాః, కరేణైకేనచామరాణి దధతీస్స్వలఙ్కృతాః, ఇతరైకహస్తేన శిరోనిహితేన నమస్యన్తీ రష్టౌశక్తీర్ధ్యాత్వా - ప్రణమ్య-గన్ధాదిభి రభ్యర్చ్య.

కర్ణికా పూర్వభాగే
ఓం అనుగ్రహాయై చామర హస్తాయైనమః — ఇతి పూర్వోక్త రూపామనుగ్రహాఖ్యాం చామరహస్తాంశక్తిం విన్యస్య - ధ్యాత్వా - ప్రణమ్య.

ఓం జగత్ప్రకృత యేదివ్యయోగ పీఠాయ నమః — ఇతి జగత్ప్రకృతి భూతమాధార శక్త్యాద్యఖిల దేవతామయ మద్భుతం యోగపీఠం విన్యస్య - ప్రణమ్యాభ్యర్చ్య.

ఓం దివ్యయోగ పర్యఙ్కాయనమః — ఇతి దివ్యయోగ పర్యఙ్కం విన్యస్య -

ఓం సహస్రఫణా మణిమణ్డితా యాఽనన్తాయ నాగరాజాయ నమః

ఇతి మధ్యేకుణ్డలీకృత విగ్రహం రజతాద్రిని భమున్నిమత్పద్మపత్రా రుణేక్షణం శైత్యసౌగన్ధ్య సౌకుమార్య మార్దవాదిగుణాకరం వితానమివ ఫణామణి సహస్రం వితత్యాసీన మనన్తం నాగరాజం విన్యస్య-ధ్యాత్వా భ్యర్చ్య.

ఓం పాద పీఠాత్మనేఽనన్తాయ నాగరాజాయనమః ఇతి పురతః పాదపీఠం విన్యస్య పురతః పార్శ్వతః పశ్చాదపి సర్వతః,

ఓం సర్వపరివారాణామ్పద్మాసనేభ్యో నమః ఇతి పద్మాసనాని విన్యస్య యోగ పీఠస్య పశ్చాత్ పురతః ప్రాగుత్తరే చక్రమేణ,

ఓం అనన్త గరుడ విష్వక్సేనా నాంసపీఠకపద్మాసనేభ్యో నమః

ఇతి సపీఠక పద్మాసనాని విన్యస్య - సర్వత్ర పుష్పాక్షతా న్వికీర్య-ధూపైర్ధూ పయిత్వా -

యోగ పీఠస్య పశ్చిమోత్తర దిగ్భాగేస మీపతః,

ఓం అస్మద్గురుభ్యో నమః

ఇతి రహస్యత్రయ గాయత్రీ ప్రదాతౄన్, తదర్థోపదేష్టౄన్, ఇజ్యాప్రయోగ శిక్షకాన్, భరన్యాసం కర్తౄంశ్చ, సర్వాన్ గురూన్, తదీయాన్ గురూంశ్చ, ధ్యాత్వా - ప్రణమ్య - గన్ధాద్యై రభ్యర్చ్య - అభివాద్య - ప్రసాద్య " గురవస్తదీయగురవోది శన్తుమమసాధ్వనుగ్రహమ్। యుష్మదుపజనితశక్తి మతిర్హరి మర్చయామి గతభీః ప్రసీదత " ఇతి ప్రణమ్య - అనుజ్ఞాప్య - భగవద్యాగమూరభేత—

ఓం శ్రీమతే నారాయణాయ నమః

కల్పితే నాగభోగేన మానీనం, భగవన్తన్నారాయణం, పుణ్డరీకదళామలాయతేక్షణం, కిరీట మకుట హారకేయూరకటకాదిసర్వభూషణై ర్భూషితం, ఆకుఞ్చిత దక్షిణ పాదం, ప్రసారిత వామపాదం, దక్షిణ జానున్యస్తప్రసారితదక్షిణభుజం, నాగభోగేవిన్యస్తవామ భుజం, ఊర్ధ్వ భుజద్వయేన శఙ్ఖచక్రధరం, సర్వేషాం సృష్టిస్థితి ప్రళయ హేతుభూతం, అఙ్గనాథం, "విరాజమాన" "చకాసతం" "ఉదగ్ర" "ప్రబుద్ధ" "స్ఫురత్" "అపూర్వ" "అచిన్త్య" ఇత్యాది స్తోత్రరత్న శ్లోక ప్రతిపాద్యం, పరమ సత్త్వపఞ్చశక్తిమయ విగ్రహం, పఞ్చోపనిషన్మన్త్రైః సృష్టి క్రమేణ ధ్యాత్వా—

"భగవన్ సమారాధ నాభిముఖోభవ" ప్రార్థ్య— మూలమన్త్రేణ దణ్డవత్ప్రణమ్యోత్థాయ— "బ్రహ్మాద్యాస్సకలాదేవాయన్న స్మర్తుమపీశ్వరాః । సఏష భగవా నద్యమ మప్రత్యక్షతాఙ్గతః ॥ స్వాగత మ్భగవన్నద్య మాన్తార యితుమాగతః । ధన్యోఽస్మ్యను గృహీతోఽస్మి కృతార్థోఽస్మి కృపానిధే" ఇతి స్వాగతన్నివేద్య— "సాన్నిధ్యఙ్కురుదేవేశ సర్వదా సర్వకామద । ద్రవ్యమన్త్ర క్రియాభక్తి శ్రద్ధాహానిం సహప్రభో ॥" ఇతి సాన్నిధ్యయాచనఙ్కుర్యాత్ — భగవన్తమ్ప్రణమ్య—

ఇత్యేవమేకః మన్త్రాహ్వాన సత్క్రియా విశేష ప్రకారః.

అథ దశాహ్వాన సత్క్రియా ప్రకారః.—

౧ - మన్త్రయోగః— తిష్ఠన్ ఉద్ధరిణ్యార్ఘ్యజల మాదాయ - తత్రపుష్పద్వయన్ని క్షిప్య - ధారణ విధారణే కృత్వా - ఉరస్థజలం కృత్వా - మూలమన్త్రేణ చతురావృత్తి పూర్వక మావాహ్య - భగవద్విగ్రహ చిన్తనమ్.

*

౨ - సమాహ్వానమ్— "ఓం పరమధామావస్థిత, మదనుగ్రహాభిమత, యోగోద్యతావతార, ఏహ్యేహ్యాభిమత సిద్ధిద, మన్త్రశరీర, ఓం నమో నమః"— "ఓం షాం నమః పరాయ పరమేష్ఠ్యాత్మనే నమః" ఇతి స్వాభిమతదివ్య దేశాద్భగవదుద్యోగ ధ్యానమ్ - "ఓం యాం నమః పరాయ పురుషాత్మనే నమః" ఇతి కరస్థ పాత్ర జలే భగవతః ప్రవేశ ధ్యానఞ్చ.

3 - కరపుష్పోప దర్శనమ్— "ఓం రాం నమః పరాయ విశ్వాత్మనే నమః" ఇతి పాత్రమ్భగవన్ముఖే దర్శయిత్వా - పురతో నిధాయ - ఏకమ్పుష్పం సజలంసతే జోహస్తే నాదాయ - దేవస్యముఖే దర్శనమ్.

౪ - బిమ్బోపవేశనమ్— "ఆవాహయామిలక్ష్మీశమ్పర మాత్మానమవ్యయమ్ । అతిష్ఠతామి మామ్మూర్తి మ్మదనుగ్రహ కామ్యయా । శ్రియాసార్ధంభుజగన్నాధో దేవో నారాయణః ప్రభుః॥" ఇతి ధ్యాత్వా - "ఓం వాం నమఃపరాయ నివృత్త్యాత్మనే నమః" ఇతి మన్త్రేణ తత్తన్మూర్తి మన్త్రేణచ శిరః ప్రభృతి పాదాన్తమ్పుష్ప జలాభ్యామ్భగవన్తమభిషిచ్య-బిమ్బేప్రవేశధ్యానమ్ - తత్పుష్పమ్భగవత్పాదయో స్సమర్పయేత్—

---

* వామహస్తతలే సజల ముద్ధరిణ్యాన్యాసః ధారణమ్ - దక్షిణపాణి నాచ్ఛాదనం విధారణమ్.

౫ - యోగవిగ్రహచిన్తనమ్—అన్యత్పుష్పమాదాయ - "ఓం లాం నమః పరాయసర్వాత్మనేనమః" ఇతి బ్రహ్మరన్ధ్రమ్పిధాయ - శేషమ్పుష్పమ్ విగ్రహ పాత్రేనిరస్య - మూలమన్త్రేణ భగవద్విగ్రహధ్యానమ్ - భగవతః శిరః ప్రభృతి పాదాన్తమ్పఞ్చోపనిషన్మన్త్రాణాం సృష్టిక్రమేణన్యాసః - తత్ప్రకారః:—

"ఓం షాం నమః పరాయ పరమేష్ఠ్యాత్మనేనమః" ఇతి భగవన్మూర్ధ్ని,

"ఓం యాం నమః పరాయ పురుషాత్మనేనమః" ఇతి నాసాగ్రే,

"ఓం రాం నమః పరాయ విశ్వాత్మనేనమః" ఇతి హృదయే,

"ఓం వాం నమః పరాయ నివృత్త్యాత్మనేనమః" ఇతి గుహ్యే,

"ఓం లాం నమః పరాయసర్వాత్మనేనమః" ఇతి పాదయోః, న్యాసః- మూలమన్త్రస్య భగవచ్ఛిరః ప్రభృతిపాదాన్తమవకుణ్ఠన రూపోవ్యాపకన్యాసః - మూలమన్త్రాక్షరాణాం సృష్టిన్యాసః - తత్ప్రకారః:—

"ఓం ఓం" ఇతి మధ్యమాఙ్గుల్యా భగవన్మూర్ధ్ని,

"ఓం నం" ఇతి తర్జన్యా మధ్యమాఙ్గుల్యాచనేత్రయోః,

"ఓం మోం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠా నామికయాముఖమధ్యే ఘ్రాణస్య పురతః,

"ఓం నాం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠ తర్జన్యగ్రేణ హృదయే,

"ఓం రాం" ఇతి దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన కనిష్ఠికయాచనాభా,

"ఓం యం" ఇత్యనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిర్గుహ్యే,

"ఓం ణాం" ఇత్యనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిర్జాన్వోః,

"ఓం యం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిః పాదయోః - న్యస్య - తతః, నాభ్యాది హృదయపర్యన్తం స్థితిన్యాసఞ్చకుర్యాత్ - తత్ప్రకారః:-

"ఓం ఓం" ఇతి దక్షిణాఙ్గుష్ఠేన కనిష్ఠికయాచనాభా,

"ఓం నం" ఇత్యనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గులీభిర్గుహ్యే,
"ఓం మోం" ఇత్యనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గులీ భిర్జానోః,
"ఓం నాం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గులీభిః పాదయోః,
"ఓం రాం" ఇతి మధ్యమాఙ్గుల్యా శిరసి,
"ఓం యం" ఇతి తర్జన్యా మధ్యమాఙ్గుల్యాచ నేత్రయోః,
"ఓం ణాం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠా నామికయోర్ముఖ మధ్యే ఘ్రాణస్యపురతః,
"ఓం యం" ఇతి సాఙ్గుష్ఠ తర్జన్యగ్రేణ హృదయే, - న్యసేత్ -

౬ - ప్రణామః—"ఓం నమో నారాయణాయ" ఇతి ప్రణమ్య.

౭ - సముత్థానమ్—"ఓం నమో నారాయణాయ" ఇతి ఉత్థాయ.

౮ - స్వాగతమ్—"బ్రహ్మాద్యాస్సకలాదేవాయ స్యస్మర్తు మపీశ్వరాః। సఏష భగవానద్య మమప్రత్యక్షతాఙ్గతః। స్వాగతమ్భగవన్నద్య మాన్తారయితుమాగతః। ధన్యోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మి కృతార్థోఽస్మి కృపానిధే" ఇతి మన్త్రేణ భగవతాస్వాగతమ్.

౯ - పుష్పం-మూలమన్త్రేణ భగవత్పాదారవిన్దయోః పుష్పసమర్పణమ్.

౧౦ - సాన్నిధ్యయాచనమ్—ఉద్ధరిణ్యార్ఘ్య జలమాదాయ - తత్రపుష్పన్నిక్షిప్య - "ఓం ఓం జ్ఞానాయ హృదయాయనమః భగవన్ సన్నిధత్స్వేహావిగ్రహే" ఇతి భగవన్మూర్ధ్ని పుష్పేణజలమ్ప్రదాయ - శేషమ్ప్రతిగ్రహ పాత్రేనిరస్య - పునరుద్ధరిణ్యార్ఘ్యజలమాదాయ - అన్యత్పుష్పన్నిక్షిప్య - "ఓం నాం బలాయకవచాయహుమ్ భగవన్ సన్నిధత్స్వేహావిగ్రహే" ఇతి భగవన్మూర్ధ్ని పుష్పేణజలమ్ప్రదాయ - శేషమ్ప్రతిగ్రహ పాత్రేనిరస్య - పునరుద్ధరిణ్యార్ఘ్య జలమాదాయ - తత్రపుష్పన్నిక్షిప్య - "ఓం యం తేజసే నేత్రాభ్యాంవౌషట్

భగవన్ యావదారాధన పరిసమాప్తిపర్యన్తం సన్నిధత్స్వ హావిగ్రహే.'' ఇతి భగవన్మూర్ధ్ని పుష్పేణజలమ్ప్రదాయ - శేషమ్ప్రతిగ్రహ పాత్రేనిరస్య - '' సాన్నిధ్యఙ్కురు దేవేశసర్వదాసర్వకామద। ద్రవ్యమన్త్రక్రియాభక్తి శ్రద్ధాహానిం సహప్రభో'' ఇతి పూర్వోక్తార్ఘ్యత్రయ పురస్సరం సాన్నిధ్యయాచనఙ్కుర్యాత్ —

ఇతి దశావాహన సత్క్రియాప్రకారః.

అథపూర్వోక్తాధారశక్త్యాది పీఠపరికల్పన శేషః:—

భగవద్వక్షసి దక్షిణతః.

ఓం శ్రీం శ్రియై నమః — ఇతి గోరోచన వర్ణాం, భగవన్నారాయణేత్యాది గద్యోక్త గుణసమ్పన్నాం, శ్రియమావాహ్య - ప్రణమ్య.

వామే.

ఓం భూం భూమ్యై నమః — ఇతి శ్యామాం, భూమిం, ఆవాహ్య-ప్రణమ్య

తత్రైవ.

ఓం నీం నీళాయై నమః — ఇతి హరితవర్ణాం, నీళాం, ఆవాహ్య-ప్రణమేత్

ఓం సర్వాభ్యో భగవద్దివ్యమహిషీభ్యో నమః. — ఇతి సర్వాభగవద్దివ్య మహిషీస్సమన్తతః ప్రణమ్య.

శ్రీభూమ్యాది బిమ్బేష్వివిద్యమానేదశావాహనసత్క్రియాఙ్కుర్యాత్ - తత్ప్రకారః:-

౧ - మన్త్రయోగః—ఉద్ధరిణ్యార్ఘ్య జలమాదాయ - తత్రపుష్పద్వయన్నిక్షిప్య - ధారణవిధారణేకృత్వా - ఉరస్థఙ్కృత్వా '' ఓం శ్రీం శ్రియైనమః'' ఇతి చతురావృత్తి పూర్వకమావాహ్య-శ్రీవిగహాచి న్తనమ్.

౨ - సమాహ్వానమ్—“ ఓం పరమధామావస్థితే, మదనుగ్రహాభిమతే, యోగోద్యతావతారే, ఏహ్యేహ్యభిమతసిద్ధిదే, మన్త్రశరీరే, ఓం నమో నమః - ఓం షాం నమః” ఇతి శ్రియ ఉద్యోగధ్యానమ్ - “ ఓం యాం నమః ” ఇతి కరస్థపాత్రజలే శ్రియః ప్రవేశధ్యానఞ్చ.

3 - కరపుష్పోపదర్శనమ్—“ ఓం రాం నమః ” ఇతి పాత్రం శ్రీముఖేదర్శయిత్వా - పురతోనిధాయ - ఏకమ్పుష్పంస జలంసతేజోహస్తేనాదాయ - శ్రియోముఖేదర్శనమ్.

౪ - బిమ్బోపవేశనమ్—“ ఓం వాం నమః” ఇతి మన్త్రేణ శ్రీమన్త్రేణచశిరః ప్రభృతి పాదాన్తమ్పుష్ప జలాభ్యామభిషిచ్య- బిమ్బే ప్రవేశధ్యానమ్. తత్పుష్పం శ్రియః పాదయోస్సమర్పయేత్.

౫ - యోగవిగ్రహచిన్తనమ్— అన్యత్పుష్పమాదాయ - “ ఓం లాం నమః ” ఇతి బ్రహ్మరన్ధ్రన్నిధాయ - శేషమ్పుష్పంత్రిగ్రహ పాత్రేనిరస్య - శ్రీమన్త్రేణ విగ్రహధ్యానమ్ - తతః, శిరః ప్రభృతి పాదాన్తం, పఞ్చోపనిషదాంస్పృష్ట్వా సఙ్కుర్యాత్ - తత్ప్రకారః:—

“ ఓం షాం నమః ” ఇతి మూర్ధ్ని,

“ ఓం యాం నమః ” ఇతి నాసాగ్రే,

“ ఓం రాం నమః ” ఇతి హృదయే,

“ ఓం వాం నమః ” ఇతి గుహ్యే,

“ ఓం లాం నమః ” ఇతి పాదయోః - న్యసేత్.

“ ఓం శ్రీం శ్రియైనమః ” ఇతి శ్రీమన్త్రేణ వ్యాపకన్యాసఙ్కృత్వా-

“ ఓం శ్రాం జ్ఞానాయహృదయాయనమః ” ఇత్యఙ్గుష్ఠ యుక్తతర్జన్యా హృదయే,

"ఓం శ్రీం ఐశ్వర్యాయ శిరసేస్వాహా" ఇత్యనఙ్గుష్ఠాభి రఙ్గుళీభిర్మస్తకే,

"ఓం శ్రూం శక్త్యై శిఖాయైవౌషట్" ఇత్యఙ్గుష్ఠనాళేన ముష్టినా, అధోముఖేన శిఖామధ్యే,

"ఓం శ్రైం బలాయక వచాయహుమ్" ఇతి కణ్ఠాదికట్యన్తాన్తను మ్పాణిభ్యాం వర్మవత్ప్రష్ట్వా -

"ఓం శ్రౌం తేజసేనేత్రాభ్యాంవౌషట్" ఇతి తర్జన్యామధ్యమాఙ్గుళ్యాచయుగపన్నేత్రద్వయే, న్యస్య -

"ఓం శ్రః వీర్యాయాస్త్రాయఫట్" ఇతి సాస్త్రచ్ఛోటేన సాఙ్గుష్ఠ తర్జన్యగ్రేణ పూర్వాద్యాశ్చతుర్దిశః పశ్చాదగ్న్యాద్యా విదిశశ్చ బధ్నీయాత్ -

ఇతి షడఙ్గన్యాసఙ్కుర్యాత్.

౬ - ప్రణామః—"ఓం శ్రీం శ్రియైనమః" ఇతి ప్రణమ్య -

౭ - సముత్థానమ్—"ఓం శ్రీం శ్రియైనమః" ఇతి ఉత్థాయ -

౮ - స్వాగతమ్—"ఓం శ్రీం శ్రియైనమః" ఇతి స్వాగతన్నివేద్య -

౯ - పుష్పమ్—"ఓం శ్రీం శ్రియైనమః" ఇతి పుష్పన్దత్త్వా -

౧౦ - సాన్నిధ్యయాచనమ్ - ఉద్ధరిణ్యార్ఘ్య జలమాదాయ - తత్రపుష్పన్నిక్షిప్య-"ఓం ఓం జ్ఞానాయహృదయాయనమః భగవతి శ్రీస్సన్నిధత్స్వహవిగ్రహే" ఇతి శ్రీ మూర్ధ్ని పుష్పేణ జలమ్ప్రదాయ - శేషమ్ప్రతిగ్రహ పాత్రేనిరస్య - పునరుద్ధరిణ్యార్ఘ్య జలమాదాయ - అన్యత్పుష్పన్నిక్షిప్య - "ఓం నాం బలాయక వచాయహుమ్, భగవతి శ్రీ స్సన్నిధత్స్వహవిగ్రహే" ఇతి శ్రీ మూర్ధ్ని పుష్పేణ జలమ్ప్రదాయ - శేషమ్ప్రతిగ్రహపాత్రేనిరస్య - పునరుద్ధరిణ్యార్ఘ్య జలమాదాయ - తత్ర

పుష్పన్నిక్షిప్య - "ఓం యం తేజసేనేత్రాభ్యాంవౌషట్ భగవతి శ్రీః, యావదారాధన పరిసమాప్తి సన్నిధత్స్వేహావిగ్రహే" ఇతి శ్రీ మూర్ధ్ని పుష్పేణ జలమ్ప్రదాయ - శేషమ్ప్రతిగ్రహపాత్రే నిరస్య - ఏవమర్ఘ్యత్ర యపుగస్సరం సాన్నిధ్యయాచనఙ్కుర్యాత్.

ఏవమ్భూమి నీళయోరపి మన్త్రయోగాది సాన్నిధ్యయాచనపర్యన్తం, తత్తన్మన్త్రైణకుర్యాత్ -

---

సాలగ్రామశిలాయాన్తు, ఆవాహనంవినా, ప్రణామ, సముత్థాన, స్వాగత, పుష్ప, సాన్నిధ్యయాచనాని కుర్యాత్ -

---

అథపూర్వోక్తాధారశక్త్యాది పీఠకల్పన శేషః:—

ఓం కిరీటాయ మకుటాధిపతయే నమః	ఇతి, ఉపరి భగవతః పశ్చిమ పార్శ్వే, చతుర్బాహుం, చతుర్వక్త్రం, కృతాఞ్జలి పుటం, మూర్ధ్ని భగవత్కిరీటన్ధారయన్తం, కిరీటాఖ్యం, దివ్య పురుషమ్ప్రణమ్య.
"ఓం కిరీటమాలాయై, ఆపీడాత్మనే నమః"	ఇతి స్వమాళినాదేవా పీడమ్బిభ్రతం, ఆపీడాత్మానం, దివ్యపురుషం, భగవతః పురతో ధ్యాత్వా - ప్రణమ్య.
ఓం దక్షిణ కుణ్డలాయ మకరాత్మనే నమః. ఓం వామ కుణ్డలాయ మకరాత్మనే నమః.	ఇతి భగవతో దక్షిణ వామపార్శ్వయోః, యథాక్రమం స్వమాళినా భగవచ్ఛ్రవణద్వయ తమ్మకరకుణ్డలాఖ్యం మూరిద్వయమ్ప్రణమ్య.
ఓం వైం వైజయన్త్యై వనమాలాయై నమః	ఇతి పఞ్చవర్ణాం, మృదుతనుం, పఞ్చ భూతాధార భూతాం, భూత మాలాఖ్యాం, మూర్తిమతీం, శ్రియమివస్థితాం, భగవతః పురతః ప్రణమ్య.

ఓం శ్రీమత్తులస్యై నమః	ఇతిపురతో వైజయన్తీపార్శ్వే "శ్యామాఙ్కమలపత్రాక్షీఙ్గోవిన్ద చరణ ప్రియాం। ప్రియాంశ్రియమివానన్యాంహరేర్నిత్య విభూషణం" ఇతి ప్రణమ్య.
ఓం శ్రీవత్సాయ శ్రీనివాసాయ నమః	ఇతి పురతః ప్రధాన తత్త్వాధారభూతం, హేమ ప్రభం, శ్రీవత్సమ్ప్రణమ్య.
ఓం హారాయ సర్వాభరణాధి పతయే నమః	ఇతి హారాత్మానమ్పురతః ప్రణమ్య.
ఓం కౌస్తుభాయ సర్వరత్నాధిపతయే నమః	ఇతి పురతో జీవతత్త్వాధారభూతం, భాస్వరవపుషం, కౌస్తుభాత్మానం సర్వరత్నాధిపతిమ్ప్రణమ్య.
ఓం కాఞ్చీగుణోజ్జ్వలాయ దివ్య పీతామ్బరాయ నమః	ఇతి పురతః పీతామ్బరమ్ప్రణమ్య.
ఓం సర్వేభ్యో భగవద్దివ్య భూషణేభ్యో నమః	ఇతి "తత్తదఙ్గ సముత్థాని తేజాంసీవపరాత్మనః। సుసారాణి సుగన్ధీని సుకుమారాకృతీని చ। మనోనయన హారీణి దేవస్యాపి నిజైర్గుణైః। స్వైరేవధార్యమాణానిరూపైర్బహువిధైశ్శుభైః। యథారూపం యథాస్థానం యథావర్ణం యథాక్రమమ్। ప్రణమ్య చిన్తయేద్భక్త్యా స్వైస్స్వైర్మన్త్రైః పురతోహరేః" ఇత్యాదిక్రమేణ భగవతః పురత ఏవనూపురాదీని సర్వాణి భూషణాని ధ్యాత్వా- ప్రణమ్య.

ఓం సుదర్శనాయ హేతిరాజాయ నమః	ఇతి సుదర్శనాత్మానం, రక్తవర్ణం, రక్తనేత్రం, ద్విభుజం, కృతాఞ్జలిపుటం, భగవన్తమాలోకయన్తం, తద్దర్శనానన్దబృహ్మితముఖం, మూర్ధ్ని భగవచ్చక్రం ధారయన్తం, మనస్తత్త్వాధిదైవతం, దక్షిణతః ప్రణమ్య.
ఓం నన్దకాయ ఖడ్గాధిపతయే నమః	ఇతి తత్రైవ, జ్ఞానతత్త్వాధిదైవతం, మూర్ధ్ని భగవత్ఖడ్గం ధారయన్తం, దివ్యపురుషం ప్రణమ్య.
ఓం పద్మాయ నమః	ఇతి తత్రైవ, శిరసి పద్మం ధారయన్తం, శైత్యసౌగన్ధ్యసౌన్దర్యమార్దవాదిగుణం, లీలాపద్మం, ధ్యాత్వా- ప్రణమ్య.
ఓం పాఞ్చజన్యాయ శఙ్ఖాధిపతయే నమః	ఇతి, వామతః, శఙ్ఖాత్మానం, సితవర్ణం, రక్తనేత్రం, ద్విభుజం, కృతాఞ్జలిపుటం, శఙ్ఖనాదానన్దబృహ్మితముఖం, మూర్ధ్ని భగవచ్ఛఙ్ఖం ధారయన్తం, సాత్త్వికాహఙ్కారాధిదైవతం, ప్రణమ్య.
ఓం కౌమోదక్యై గదాధిపతయే నమః	ఇతి తత్రైవ గదాం, దేవీం, మహత్తత్త్వాధిదైవతం, భగవద్గదాం శిరసా దధతీం ప్రణమ్య.
ఓం శార్ఙ్గాయ చాపాధిపతయే నమః	ఇతి తత్రైవ త్రిణతం, శిరసా భగవద్ధనుర్ధారయన్తం, తత్తదాకృతి శరతూణీరద్వయసమేతం, శార్ఙ్గాత్మానం, తామసాహఙ్కారాధిదైవతం ప్రణమ్య.
ఓం సర్వేభ్యో భగవద్దివ్యాయుధేభ్యో నమః	ఇతి సర్వాణి భగవద్దివ్యాయుధాని, స్వశిరోధృతస్వస్వరూపాయుధాని, ప్రణమ్య.
ఓం సర్వాభ్యో భగవత్పాదారవిన్దసంవాహినీభ్యో నమః	ఇతి భగవత్పాదారవిన్దసంవాహినీస్సమస్తాః ప్రణమ్య.

ఓం అనన్తాయ నాగరాజాయ నమః

ఇతి పృష్ఠతః, అనన్తనాగరాజం, చతుర్బాహుం, హలముసలధరం, కృతాఞ్జలిపుటం, ఫణామణి సహస్రమణ్డితోత్తమాఙ్గం, వారుణీకాన్తిభ్యాంపత్నీభ్యాంసమేతం, భగవన్తమాలోకయన్తం, తద్దర్శనానన్దబృహ్మితసర్వాఙ్గం, ధ్యాత్వా ప్రణమ్య.

ఓం సర్వేభ్యో భగవత్పరిజనేభ్యో నమః

ఇతి అనుక్తానసఙ్ఖ్యేయాన్, భగవత్పరిజనాన్, సర్వతః ప్రణమ్య.

ఓం భగవత్పాదుకాభ్యాం నమః

ఇతి పురతః, పాదుకే ప్రణమ్య.

ఓం సర్వేభ్యోభగవత్పరిచ్ఛదేభ్యో నమః

ఇతి సర్వాన్, పరిచ్ఛదాన్ సర్వతః ప్రణమ్య.

ఓం వైం వైనతేయాయ నమః

ఇతి, అగ్రతః, వైనతేయం, సమాసీనం, ద్విభుజం, కృతాఞ్జలిపుటం, భగవన్త మాలోకయన్తం, రుద్రాసుకీర్తిభ్యాంపత్నీభ్యాం సమేతం, వేదాధిదైవతం, ధ్యాత్వా, ప్రణమ్య.

ఓం భగవతే విష్వక్సేనాయ నమః

ఇతి, ప్రాగుత్తరే, దక్షిణాముఖం, చతుర్భుజం, కృతాఞ్జలిపుటం, శఙ్ఖచక్రధరం, నీలమేఘనిభం, సూత్రవత్యా పత్న్యా సమేతం, ధ్యాత్వా - ప్రణమ్య.

ఓం గం గజాననాయ నమః
ఓం జం జయత్సేనాయ నమః
ఓం హం హరివక్త్రాయనమః
ఓం కం కాలప్రకృతి సంజ్ఞకాయ నమః
ఓం సర్వేభ్యో భగవద్విష్వక్సేన పరిజనేభ్యో నమః

ఇతి విష్వక్సేన పరిజనాన్, తస్య సమన్తతః ప్రణమ్య.

ఓం చణ్డాయ ద్వారపాలాయ నమః
ఓం ప్రచణ్డాయ ద్వారపాలాయ నమః

ఇతి పూర్వద్వార పార్శ్వయోః శఙ్ఖచక్రగదాజ్ఞానముద్రాధరచతుర్హస్తౌ, చణ్డప్రచణ్డౌ ప్రణమ్య.

ఓం భద్రాయ ద్వారపాలాయ నమః
ఓం సుభద్రాయ ద్వారపాలాయ నమః

ఇతి దక్షిణ ద్వారపార్శ్వయోః పూర్వోక్తలక్షణౌ భద్రసుభద్రౌ ప్రణమ్య.

ఓం జయాయ ద్వారపాలాయ నమః
ఓం విజయాయ ద్వారపాలాయ నమః

ఇతి పశ్చిమద్వార పార్శ్వయోః పూర్వోక్త లక్షణౌ జయవిజయౌ ప్రణమ్య.

ఓం ధాత్రే ద్వారపాలాయ నమః
ఓం విధాత్రే ద్వారపాలాయ నమః

ఇతి ఉత్తరద్వార పార్శ్వయోః పూర్వోక్త లక్షణౌ ధాతృవిధాతారౌ, ప్రణమ్య.

ఓం సర్వేభ్యో భగవద్ద్వారపాలేభ్యో నమః

ఇతి సర్వాన్ ద్వారపాలాన్ సర్వతః ప్రణమ్య.

ఓం కుముదాయ గణాధిపతయే సవాహన పరివార ప్రహరణాయ నమః, ఇతి పూర్వస్యాం,
ఓం కుముదాక్షాయ గణాధిపతయే సవాహన పరివార ప్రహరణాయ నమః, ఇతి ఆగ్నేయ్యాం,
ఓం పుణ్డరీకాయ గణాధిపతయే సవాహనపరివార ప్రహరణాయ నమః, ఇతి దక్షిణస్యాం,
ఓం వామనాయ గణాధిపతయే సవాహన పరివార ప్రహరణాయ నమః, ఇతి నైరృత్యాం,
ఓం శఙ్కుకర్ణాయ గణాధిపతయే సవాహన పరివార ప్రహరణాయ నమః, ఇతి పశ్చిమాయాం,
ఓం సర్వనేత్రాయ గణాధిపతయే సవాహన పరివార ప్రహరణాయ నమః, ఇతి వాయవ్యాం,
ఓం సుముఖాయ గణాధిపతయే సవాహన పరివార ప్రహరణాయ నమః, ఇతి ఉత్తరస్యాం,
ఓం సుప్రతిష్ఠితాయ గణాధి పతయే సవాహన పరివార ప్రహరణాయ నమః, ఇతి ఐశాన్యాం,

ఇతి కుముదాది గణాధిపతీన్, చతుర్బాహూన్, శఙ్ఖచక్రగదాధరాన్, సవాహన పరివార ప్రహరణాన్, ధ్యాత్వా - ప్రణమ్య.

ఓం సర్వేభ్యో భగవత్పార్షదేభ్యో నమః { ఇతి పూర్వోక్తలక్షణాన్ సర్వాన్, పార్షదాన్, సమన్తతః ప్రణమ్య, గన్ధాద్యైరభ్యర్చయేత్.

*

పూజాయామావాహనస్థానాని:— క్షీరార్ణవాదిత్య మణ్డల హృదయాని; మథురాయోధ్యాది దివ్యావతారస్థానాని; అన్యానిపౌరాణికాని; శ్రీ రఙ్గాదీనియథారుచి.

ఏవమ్భగవన్తం నారాయణం, దేవీభూషణాయుధ పరిజన పరిచ్ఛద ద్వారపాల పార్షదైస్సేవ్యమానం, స్వాధీనత్రివిధచేతన నాచేతన స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదం, క్లేశకర్మాద్యశేష దోషాసంస్పృష్టం, స్వాభావికానవధికాతిశయజ్ఞాన బలైశ్వర్య వీర్యశక్తితేజః ప్రభృత్యసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవం, ధ్యాత్వా - ప్రణమ్య - మూలమన్త్రేణ స్వాత్మానమ్భగవతే నివేద్య - ప్రణమ్య - అనుజ్ఞాప్య- పూజామారభేత -

"ఇజ్యాకాలస్తృతీయోయ మహాంశస్సముపాగతః । సమ్భృతాశ్చైవ సమ్భారాః కల్పితాన్యాసనానిచ । స్నానాద్యర్థాని దేవేశత్వేచ్ఛావర్తేమది । అవలోకనదానేన తత్సర్వం సఫలఙ్కురు । తదర్థం సహదేవీభ్యాం సానుగైస్సచివైస్సహ । మదనుగ్రహాయ కృపయాప్యత్రాగన్తుం త్వమర్హసి" ఇతి విజ్ఞాప్య మన్త్రాసనామాసీయ - గన్ధాదిభిరభ్యర్చ్య - "యావదాద్యాసనం మన్త్రాసనాన్తం పూజ్యసేమయా । తావత్సాన్నిధ్యమత్రైవకురుష్వ పురుషోత్తమ" ఘణ్టానాదఙ్కృత్వా "ఓం నమోనారాయణాయ మన్త్రాసనం సమర్పయామి" ఇతి మన్త్రాసనమ్ప్రదాయ - మూలమన్త్రేణ పాదుకే ప్రదాయ - తత్రోపవిష్టే భగవతి, ఉద్ధరిణ్యార్ఘ్య జలమాదాయ. పాణిభ్యాఙ్ఘ్రేణ సముద్ధృత్య, తిష్ఠన్నవనతాననస్సన్ "భగవన్ మత్పూజామ్ప్రతిగృహ్ణీష్వ" ఇతి చిన్తయన్, భగవన్ముఖే దర్శయిత్వా- భగవద్దక్షిణ హస్తే కిఞ్చిత్ప్రదాయ - శేషమ

* ఆలయేషుతు మూలబిమ్బే సాళగ్రామ శిలావత్సాన్నిధ్య యాచనమాత్రమ్ - ఉత్సవాది బిమ్బానాం మూలబిమ్బాత్ - శ్ర్యాదీనాన్దేవీనాం శ్రీ వత్సాచ్చావాహనమ్.

ర్ఘ్యం, ప్రతిగ్రహపాత్రే ప్రక్షిపేత్ - ఉద్ధరిణీం సర్వార్థతోయేన ప్రక్షాళ్య-హస్తశాటికామ్ప్రదాయ - స్వహస్తౌ ప్రక్షాళ్య - పాదయోః పుష్పాణి దత్త్వా - తతస్స్వహస్తద్వయమ్ప్రసార్య - "అకృత్రిమప్రేమరస మధురై స్స్వకరామ్బుజైః। శుద్ధైస్స్వభావ సుభగైస్సుఖస్పర్శై స్సుగన్ధిభిః। సంవాహ్యమానమనిశం శేషశేషాశనాదిభిః। అసత్యస్యాతినీచస్య భక్తిహీనస్య దుష్కృతేః। మమాపికరయోరద్య స్వగ్రైవకృపయాహరే। నిధేహిచరణద్వన్ద్వన్త్వామస్మిశరణఙ్గతః" ఇతి సమ్ప్రార్థ్య - పాద్యపాత్రాజ్జలమాదాయ - "ఓం నమోనారాయణాయ భగవన్నిదమ్పాద్యమ్ప్రతిగృహ్ణీష్వ" ఇతి చిన్తయన్, భగవత్పాదయోః కిఞ్చిత్ప్రదాయ - మనసాపాదౌ ప్రక్షాళ్య - శేషమ్పాద్యం, ప్రతిగ్రహ పాత్రేప్రక్షిపేత్ - ఏవంద్విః - పూర్వవదుద్ధరిణీమ్ప్రక్షాళ్య - పాదౌ వస్త్రేణ సమ్మృజ్య - గన్ధపుష్పాణిదత్త్వా - ఆచమనీయ పాత్రాదాచమనీయమాదాయ - "ఓం నమోనారాయణాయ, ఆచమనీయమ్ప్రతిగృహ్ణీష్వ" ఇతిచిన్తయన్, భగవద్దక్షిణహస్తే కిఞ్చిద్దత్త్వా - ఆచామన్తమ్భగవన్తన్ధ్యాత్వా - శేషమాచమనమ్ప్రతిగ్రహపాత్రేప్రక్షిపేత్ - ఏవంత్రిః - పూర్వవదుద్ధరిణీమ్ప్రక్షాళ్య - తతోగన్ధ పుష్ప ధూప దీపా చమన ముఖవాస* † తామ్బూలాదీనిదత్త్వా - ప్రణమ్య - "ఆత్మాత్మీయం సర్వం, భగవన్నిత్యకిఙ్కరత్వాయస్వీకురు" ఇతి భగవతే నివేదయేత్ - అర్ఘ్యాదిస్నానాన్తవ్యతిరిక్తానాముపచారాణాం, ముఖ్య ద్రవ్యాలాభే సర్వార్థతోయేనైవదానం -

---

* కర్పూరకుఙ్కుమ మగుగ్గులు మాతులఙ్గవాసనా ద్రవ్యసముదాయః.

† ప్రతిభోగసమర్పణకాలే "అవలోకయదేవ" - "ఇదమ్ప్రతిగృహ్ణీష్వ" - "దత్తభోగానుబన్ధినస్సర్వాపరాధాన్ క్షమస్వ" - "అనేన భగవాన్ప్రీయతాంవాసుదేవః" ఇతిధ్యాయేత్ - మూలమన్త్రేణైవ సర్వోపచారాన్దద్యాత్.

తతః, స్నానాసనమాసీయ - గన్ధాదిభిర భ్యర్చ్య - ప్రణమ్య - “స్నానకాల స్త్వయమ్ప్రాప్త స్తవేచ్ఛా వర్తతేయది । అభ్యఙ్గ యిత్వా దేవేశసుస్నానజఙ్కర్తుమర్హసి । స్ఫటీకృతమ్మయాదేవ ఇదం స్నానపరేత్వయి। సపాదపీఠమ్పరమమిదం స్నానాసనమ్మహాత్ । ఆసాదయాశుస్నానార్థమ్మదనుగ్రహకామ్యయా” ఇతి విజ్ఞాప్య - ఘణ్టానాదఙ్కృత్వా - “ఓం నమో నారాయణాయ స్నానాసనం సమర్పయామి” ఇతి స్నానాసనమ్ప్రదాయ - మూలమన్త్రేణ పాదుకేప్రదాయ - తత్రోపవిష్టే భగవతి, మాలావస్త్రభూషణాన్యపనీయ, విష్వక్సేనాయదత్వా- స్నానశాటికామ్ప్రదాయ - పాద్యాచమన, పాదపీఠప్రదాన, దన్తకాష్ఠ జహ్వానిర్లేహన, గణ్డూష, ముఖప్రక్షాళన, హస్తప్రక్షాళనా చమనాదర్శ ప్రదర్శన, హస్తప్రక్షాళన ముఖవాసతామ్బూల, తైలాభ్యఙ్గన, ఉద్వర్తన, ఆమలకతోయ, ప్రక్షాళనతోయ, కఙ్కతశోధన, శాటికా ప్రదాన, హరిద్రాలేపన, ప్రక్షాళన, వస్త్రోత్తరీయయజ్ఞోప వీత, పాద్య, ఆచమన, పవిత్ర, గన్ధ, పుష్ప. ధూప, దీప, ఆచమనానిదత్వా - నృత్తగీతవాద్యాది సర్వమఙ్గళైస్సహ,[౧] పురుషసూక్తేన మూలమన్త్రేణచ భగవన్తం, పూర్వోక్తస్నానీయద్రవ్యైః, స్నానీయతోయేన శుద్ధోదకేనచాభిషిచ్య - నీరాజన, ఆచమన దేహశోధన వస్త్రోత్తరీయపాద్యాచమన కూర్చప్రసారణానిసమర్పయేత్.

తతః, అలఙ్కారాసన మాసీయ - గన్ధాదిభిరభ్యర్చ్య - ప్రణమ్య - “దేవ దేవజగన్నాథభూషాస్రక్చన్దనాదికమ్ । అలఙ్కారాసనమ్భద్రమధితిష్ఠ తృతీయకమ్” ఇతి విజ్ఞాప్య - ఘణ్టానాదఙ్కృత్వా - “ఓం నమో నారాయణాయ అలఙ్కారాసనం సమర్పయామి” ఇత్యలఙ్కారాసనమ్ప్రదాయ - మూలమన్త్రేణ పాదుకేప్రదాయ - తత్రోపవిష్టే, పఞ్చ

---

౧ అనుబన్ధోద్రష్టవ్యః.

పాత్రస్థతోయాన్య శేషాణి పరిహృత్య - స్నానీయవర్జమర్ఘ్యాదీని పూర్వవత్కల్పయిత్వా - అర్ఘ్యపాద్యా చమనీయానిదత్వా - గన్ధపుష్పపాదసమ్మర్దన వస్త్రోత్తరీయ భూషణపవిత్రోపవీతా చమనీయాని పుష్పప్రదానాలఙ్కారాఞ్జనోర్ధ్వ పుణ్డ్రాదర్శ ప్రదర్శనాచ మనానిసమర్ప్య - ఘణ్టానాదపూర్వకం, ధూపదీపశ్చతత ఆచమనన్దద్యాత్ - ధ్వజచ్ఛత్ర చామరవాహన శఙ్ఖచిహ్న కాహళీభేర్యాది సకలవాద్యనృత్తగీతాదిభిరభ్యర్చ్య* - ఏవంశ్రీ భూమినీళానాం, అనన్తగరుడవిష్వక్సేన హేతిరాజాదీనాం, పరాఙ్కుశాద్యస్మ దాచార్యాణాం స్నానాసనాద్యలఙ్కారాన్తం, అర్ఘ్యాద్యుపచారాన్ ప్రత్యేకమప్రత్యేకంసమర్ప్య - తదశక్తౌ, గన్ధ, పుష్ప, ధూపదీపాచమనీయాని దద్యాత్ - తదశక్తౌ, సర్వపరివారాణాం, పుష్పాఞ్జలింవాదద్యాత్ - అర్ఘ్యాదిజలాని ప్రతిగ్రహపాత్రేనిక్షిప్య - పూర్వవత్ పాత్రాణిసంశోధ్య - శోషణదాహనప్లావనానికృత్వా - అర్ఘ్యపాద్యా చమనీయ పానీయ సర్వార్థతోయాని పరికల్పయేత్ - అథమన్త్రపుష్పప్రకారః—

"హరిః ఓం, అగ్నిమీడేపురోహితం యజ్ఞస్యదేవమృత్విజమ్, హోతారగ్ంరత్నధాతమమ్,-హరిః ఓం" - "హరిః ఓం, ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయ వస్థోపాయ వస్సదేవోవస్సవితాప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణే, హరిః ఓం"-"హరిః ఓం, అగ్నఆయాహివీతయే, గృణానోహవ్యదాతయే, నిహోతాసత్సిబర్హిషి, హరిః ఓం" - "హరిః ఓం, శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవన్తుపీతయే, శంయోరభిస్రవన్తునః, హరిః ఓం"—"ఓమిత్యగ్రేవ్యాహరేత్, నమ ఇతి పశ్చాత్, నారాయణాయేత్యుపరిష్టా

---

* భిత్త్యసతి ప్రత్యేకఙ్కుర్యాత్.

త్, ఓమిత్యేకాక్షరం,నమ ఇతిద్వే అక్షరే, నారాయణాయేతిపఞ్చాక్షరాణి; ఏతద్వై నారాయణ స్యాష్టాక్షరంపదం, యోహవై నారాయణ స్యాష్టాక్షరంపదమధ్యేతి,అనపబ్రవస్సర్వమాయురేతి, విన్దతేప్రాజాపత్యగ్ంరాయస్పోషంగాపత్యమ్, తతోఽమృతత్వమశ్నుతే తతోఽమృతత్వమశ్నుత ఇతి, యఏవంవేద, ఇత్యుపనిషత్ - హారీః ఓం అథకర్మాణ్యాచారాద్యాని గృహ్యాన్తే ఉదగయన పూర్వపక్షాహః పుణ్యాహేషు కార్యాణి యజ్ఞోపవీతినా ప్రదక్షిణమ్ - అథాతస్సామయాచారికాన్ధర్మాన్వ్యాఖ్యాస్యామః, ధర్మజ్ఞసమయః ప్రమాణంవేదాశ్చ, చత్వారోవర్ణాః బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రాస్తేషాంపూర్వః పూర్వోజన్మతశ్శ్రేయాన్ — అథాతోదర్శపౌర్ణమాసౌవ్యాఖ్యాస్యామః, ప్రాతరగ్నిహోత్రగ్ంహుత్వా, హవ్యమాహవనీయమ్ప్రణీయాదగ్నీనన్వాదధాతి" - "ఇచ్ఛామోహిమహాబాహుం రఘువీరమ్మహాబలమ్ । గజేనమహతాయాన్తం రామఞ్ఛత్రావృతాననమ్" - "తన్దృష్ట్వా శత్రుహన్తారమ్మహర్షీణాం సుఖావహమ్ । బభూవహృష్టా వైదేహీ భర్తారమ్పరిషస్వజే" - "తాసామావిరభూచ్ఛౌరిస్స్మయమానముఖామ్బుజః । పీతామ్బరధరస్స్రగ్వీ సాక్షాన్మన్మథమన్మథః" - "పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయచ దుష్కృతామ్ । ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సమ్భవామి యుగేయుగే" - "ఏవ నారాయణశ్శ్రీమాన్ క్షీరార్ణవనికేతనః । నాగపర్యఙ్కముత్సృజ్య హ్యాగతో మధురామ్పురీమ్" - "వైకుణ్ఠేతు పరేలోకే శ్రియాసార్ధఞ్జగత్పతిః । ఆస్తేవిష్ణు రచిన్త్యాత్మా భక్తైర్భాగవతైస్సహ" "శెన్ఱాల్ కుడైయాం ఇరున్దాల్ శిఙ్గాశనమాం, నిన్ఱాల్ మరవడియాం నీళ్ కడలుళ్, ఎన్ఱుం పుణైయామ్మణివిళక్కాం పూంపట్టాంపుల్గుం అణైయాం, తిరుమాఱ్కరవు"-"కదాపునశ్శఙ్ఖ రథాఙ్గకల్పక ధ్వజారవిన్దాఙ్కుశ వజ్రలాఞ్ఛనమ్।

త్రివిక్రమత్వచ్చరణామ్బుజద్వయమ్మదీయమూర్ధాన మలఙ్కరిష్యతి " - "అఖిలభువన జన్మస్థేమ భఙ్గాదిలీ లేవినత వివిధభూత వ్రాతరక్షైకదీక్షే। శ్రుతిశిరసివిదీప్తే బ్రహ్మణి శ్రీనివాసే భవతుమమ పరస్మిన్ శేముషీభక్తి రూపా " - " మణివర ఇవశౌరేర్నిత్య హృద్యోపజీవః కలుషమతిర విన్దన్ కిఙ్కరత్వాధిరాజ్యమ్ । విధిపరిణతిభేదాద్వీక్షిత స్తేన కాలేగురుపరి షదు పఙ్క్తమ్పా ప్యగోపాయతిస్వమ్ " - " కల్యాణానామ వికలనిధిః కాపికారుణ్య సీమానిత్యా మోదానిగమవచ సామ్మౌళి మన్దారమాలా। సమ్పద్దివ్యా మధువిజయినస్సన్నిధత్తాం సదామేస్సైషాదేవీసకలభువన ప్రార్థనాకామధేనుః " - " ఉపవీతి నమూర్ధ్వపుణ్డ్రవన్తం త్రిజగత్పుణ్యఫలన్తదణ్డహస్తమ్ । శరణాగతిసార్థవాహ మీడే శిఖయాశేఖరిణమ్పతింయతీనామ్ " - " భాద్రపదమాస గత విష్ణు విమలర్క్షే వేఙ్కట మహీధ్రపతితీర్థదినభూతే। ప్రాదురభవజ్జగతి దైత్యారిఘణ్టో హన్త కవితార్కిక మృగేన్ద్ర గురుమూర్త్యా " ఇత్యాదిభిః, మూలమన్త్రేణచ ప్రత్యక్షరమ్పుష్పమ్ప్రదాయ - పురుషసూక్త, ద్వాదశాక్షర, విష్ణుగాయత్రీ, పఞ్చోపనిషన్మన్త్రైతిహాస పురాణాదిభిః, మన్త్రపుష్పంసమర్ప్య - కేశవాదిద్వాదశనామభిః, మత్స్యాదిదశనామభిః, అష్టోత్తర సహస్రనామభిశ్చ, అభ్యర్చ్య - దేవ్యాదిపార్షదాన్తం, తత్తన్మన్త్రేణ పుష్పమ్ప్రదాయ - ప్రణమ్య - ప్రతిదిశమ్ప్రదక్షిణప్రణామపూర్వక మ్భగవతే పుష్పాఞ్జలిన్దత్వా-పురతః ప్రణమ్య - శ్రుతిసుఖైస్స్తోత్రైస్స్తుత్వా - స్వాత్మానన్నిత్యకిఙ్కరత్వేననివేద్య - త్ద్థైవధ్యాత్వా - యథాశక్తి మూలమన్త్రఞ్జపిత్వా- సర్వభోగ ప్రపూరణీం శాలితణ్డులనిర్మితా మ్మాత్రాన్దత్వా - " భోగాపవర్గ ఫలదాన్భుఙ్క్ష్వభోగాన్ జగద్గురో। సతామప్యసతా మేషామస్తుతే పరిపూర్ణతా " ఇతి ప్రార్థ్య - ముఖవాస తామ్బూలాదీ న్నివేద్య ప్రదాయ -

భోజ్యాసనమాసీయ - గన్ధాదిభిరభ్యర్చ్య - " దేవ దేవ జగన్నాథ ప్రణతార్తిహరాచ్యుత । ప్రాప్యన్తు ప్రాపణే కాలేపత్యానీత ఏష తే ।

మృష్టమేధ్యస్థిరాన్నానిభక్ష్య భోజ్యాన్యనేకశః । సమ్పన్నాని జగన్నాథ భోజ్యాసనముపాశ్రయ" ఇతి ప్రార్థ్య - ఘణ్టానాదఞ్చకృత్వా - "ఓం నమోనారాయణాయ భోజ్యాసనం సమర్పయామి" ఇతి భోజ్యాసనమ్ప్రదాయ - మూలమన్త్రేణ పాదుకేప్రదాయ - తత్రోపవిష్టే భగవతి పాద్యాచమనార్ఘ్య*ణానిదత్వా - గుడఞ్చమాక్షికం సర్పిర్దధిక్షీరఞ్చ పాత్రేనిక్షిప్య - శోషణదాహనప్లావ నానికృత్వా - అర్ఘ్యజలేనప్రోక్ష్య - అవనతశిరాహర్షోత్ఫుల్లనయనో హృష్టమానసోభూత్వా, మధుపర్కమ్ప్రదాయ - ఆచమనీయన్దద్యాత్ -

యద్ద్రవ్యమ్భగవతే దీయతే తద్ద్రవ్యం శోషణాదిభిర్విశోధ్యార్ఘ్యజలేన సమ్ప్రోక్ష్యాస్త్ర మన్త్రేణ రక్షాఙ్కృత్వా, దద్యాత్ - తతశ్చగాం సువర్ణం రత్నానిచ దద్యాత్ - తతః, సుసంస్కృతాన్నమాజ్యాద్యన్దధి క్షీరమధూనిచ, ఫలమూలవ్యఞ్జనాని, మోదకాంశ్చ, అన్యాని లోకే ప్రియతమాని, శాస్త్రావిరుద్ధాని, ఆత్మనశ్చేష్టానిసమ్భృత్య - శోషణాదిభిర్విశోధ్య - అర్ఘ్యజలేనప్రోక్ష్య - అస్త్రమన్త్రేణ రక్షాఙ్కృత్వా - సురభిముద్రామ్ప్రదర్శ్య - దేవస్యపురతో నిధాయ - కృతాఞ్జలిస్సభయస్తిష్ఠన్, "అసత్యమశుచిన్నీచమపరాధైకభాజనమ్ । అల్పశక్తిమచైతన్య మనర్హన్త్వత్క్రియాస్వపి । మామనాదృత్యదుర్బుద్ధిం స్వయైవకృపయావిభో । అతిప్రభూతమత్యన్త భక్తిస్నేహోపపాదితమ్ । శుద్ధంసర్వగుణోపేతం సర్వదోషవివర్జితమ్ । స్వాసరూపంవిశేషేణస్వ దేవ్యోస్సదృశఙ్గుణైః । త్వమేవేదం హవిః కృత్వాస్వీకురుష్వసురేశ్వర।పాయసాన్నఙ్గుడాన్నఞ్చముద్గాన్నం శుద్ధమోదనమ్। దధిక్షీరాజ్యసమ్మిశ్ర న్నానాపూప ఫలాన్వితమ్। యతీన్ద్రయామునేయాద్యైః పరా

* అర్ఘ్యణం—" శీతలోదకసంయుక్తమేలాకర్పూరసంయుతమ్ । మన్దోష్ణం వాసనాయుక్తమర్ఘ్యణామ్బు సమీరితమ్ ॥ "

ఙ్కు-శముఖై రపి । నివేద్యమానన్నై వేద్యం స్వీకురుష్వసురేశ్వర । ” ఇతి సమ్ప్రార్థ్య - ఘణ్టానాదపురస్సరం, అర్ఘ్యేణపూర్వకం, హవిర్నివేదయేత్ - “ అతిప్రభూత మతిప్రియతమమతిసమగ్రమత్యన్తభక్తి కృతమిదంస్వీకురు” ఇతి ప్రణామపూర్వక మత్యన్తసాధ్వసవినయావనతః పరిషేచనోపస్తరణార్ఘ్యన్దేవస్య దక్షిణహస్తే, అర్ఘ్యేణామ్బుదత్వా - గ్రాసముద్రయా* హవిరాదికమ్మూలమన్త్రేణ మూర్తిమన్త్రేణచ నివేదయేత్ -మధ్యే మధ్యేపానీయఞ్చసమర్పయేత్ - తతశ్చానుపానతర్పణే† ప్రదాయ - సర్వార్ఘతోయేన హస్తప్రక్షాళన, గణ్డూష, ముఖప్రక్షాళనాని సమర్ప్య-తతః, పాద్యమాచమనీయఞ్చసమర్ప్య - ప్లోతవస్త్రేణముఖశోధనం, హస్తశోధనం , పాదశోధనఞ్చకృత్వా - గన్ధ పుష్ప ముఖవాస తామ్బూలాని సమర్పయేత్ -

దేవ్యాదీనాం హవిర్నివేదనపక్షే భగవన్నివేది తాన్నాత్కిఞ్చిదుద్ధృత్య హవిర్నివేదయేత్ - విష్వక్సేనాయ కిఞ్చిదుద్ధృత్య, అన్యత్సర్వన్త్రేధావిభజ్య, ఆత్మార్థమేకం , శారిభ్య ఏకం , ఏకంస్వాచార్య ప్రముఖేభ్యో నివేదయేత్ - అర్ఘ్యాద్యుపచారాన్ ప్రత్యేకం సమర్ప్య - గన్ధ పుష్ప తామ్బూలాని సమర్పయేత్ - పాత్రాణిసంశోధ్య - శోషణదాహనప్లావనానికృత్వా - కుమ్భతోయేన పాత్రాణ్యుత్పూర్య - శోషణాదిభిర్విశోధ్య - అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయ పానీయ సర్వార్ఘతోయాని పరికల్ప్య -

---

* మధ్యమానామికా మధ్యమపర్వణో రఙ్గుష్ఠయోగో గ్రాసముద్రా.

† అనుపానం = జమ్బీరరస సమిశ్రిత క్రాదీని - తర్పణం = “ అపక్వైర్వరతి పక్వైశ్చ సుపక్వైర్వర్జల పక్వకైః।పానీయైరిక్షుకలుషైర్నారికేళ ఫలామ్బుభిః। ఏతైరపిసమాయుక్త స్తర్పణం సముదాహృతమ్ ”

మన్త్రాసనమానీయ-కూర్చేనమార్జయిత్వా-గన్ధాదిభిరభ్యర్చ్య - "మన్త్రాసన మిదన్తుభ్యమ్మయాదత్తమనుత్తమమ్ । కూర్చేనశోధితంవిష్ణో పునరాసాదయప్రభో" ఇతి ప్రార్థ్య - ఘణ్టానాదఙ్కృత్వా - "ఓం నమో నారాయణాయ మన్త్రాసనాయనమః" ఇతి మన్త్రాసనమ్ప్రదాయ - మూలమన్త్రేణ పాదుకే ప్రదాయ - తత్రోపవిష్టే భగవతి పాద్యాచమన గన్ధ పుష్ప ధూపదీపాచమనాపూపఫలాచమనముఖవాసతామ్బూలా నిసమర్పయేత్ -

పర్యఙ్కాసనమానీయ-గన్ధాదిభిరభ్యర్చ్య - "భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష కరుణామృతవారిధే । ఆసాదయ మయాదత్తమ్పర్యఙ్కాసనముత్తమమ్" ఇతి ప్రార్థ్య-ఘణ్టానాదఙ్కృత్వా-"ఓం నమో నారాయణాయ పర్యఙ్కాసనం సమర్పయామి" ఇతి పర్యఙ్కాసనమ్ప్రదాయ - మూలమన్త్రేణ పాదుకేప్రదాయ-తత్రోపవిష్టే భగవతి, పాద్యాచమనందత్వా-మాల్యభూషణవస్త్రాణ్యపనీయ - విష్వక్సేనాయదత్వా - సుఖశయనోచితం సుఖస్పర్శం వాసస్తదుచితాని భూషణాని, ఉపవీతఞ్చప్రదాయ-ఆచమనన్దత్వా-గన్ధపుష్ప ధూపదీప ముఖవాస తామ్బూలాది భిరభ్యర్చ్యయేత్.

"చరణమ్పవిత్రం వితతమ్పురాణమ్, యేనపూతస్తరతిదుష్కృతాని, తేనపవిత్రేణ శుద్ధేనపూతాః, అతిపాప్మానమరాతిన్తరేమ, లోకస్య ద్వార మర్చిమత్పవిత్రమ్, జ్యోతిష్మద్భ్రాజమానమ్మహస్వత్, అమృతస్యధారాబహుధాదోహమానమ్, చరణన్నోలోకే సుధితాన్దధాతు"

"తద్విష్ణోః పరమమ్పదగ్ంసదాపశ్యన్తిసూరయః, దివీవచక్షురాతతమ్, తద్విప్రాసో విపన్యవోజాగృవాగ్ంసస్సమిన్ధతే, విష్ణోర్యత్పరమ

ష్పదమ్" - "పర్యాప్త్యై అనన్తరాయాయ సర్వస్తోమోతిరాత్ర ఉత్త మమహర్భవతి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్త్యై సర్వమేవతే నాప్నోతి సర్వ జ్జయతి" ఇతి నృత్తగీత వాద్యాదిభి స్సహనీరాజనం సమర్ప్య -

"శిత్తంశిరుకాలేవన్దునై చ్చేవిత్తు,
ఉన్ పొత్తామరై యడియే పోత్తుంపొరుళ్ కేళాయ్,
పెత్తంమేయ్త్తుణ్ణుం కులత్తిల్ పిఱందు,
నీకుత్తేవలెఙ్గళై క్కొళ్ళామల్ పోగాదు,
ఇత్తైప్పరై కొళ్వానన్రు కాణ్ గోవిన్దా,
ఎత్తైక్కుమెళ్ళేళ్ పిఱవిక్కుం,
ఉన్నన్నోడుత్తోమే యావోముననక్కే నామాట్ చెయ్వోం,
మత్తైనన్ కామఙ్గళ్ మాత్తేలోరెంబావాయ్"
"వఙ్గక్కడల్ కడైన్ద మాదవనై కేశవనై,
తిఙ్గళ్ తిరుముగత్తుచ్చే యిళై యార్ శెన్రిఱైంజి,
అఙ్గప్పరై గొణ్డవాత్తై అణిపుదువై,
పైఙ్గమలత్తణ్డెరియల్ పట్టర్ పిరాన్ కోదై శోన్న,
శఙ్గత్తమిళ్ మాలై ముప్పదుం తప్పామే,
ఇఙ్గిప్పరిశురై ప్పారీరిరండు మాల్వరైత్తోళ్,
శెఙ్గణ్ తిరుముగత్తు చ్చెల్వత్తిరుమాలాల్,
ఎఙ్గుంతిరువరుళ్ పెత్తిన్బురువ రెంబావాయ్"

"పల్లాణ్డు పల్లాణ్డు పల్లాయిరత్తాణ్డు, పలకోడినూఱాయిరం మల్లాణ్డతిణ్డోళ్ మణివణ్ణావున్, శెవ్వడి శెవ్విత్తిరుక్కాప్పు-

అడియోమోడుం నిన్నోడుం పిరివిన్రియాయిరం పల్లాణ్డు, వడివాయ్నిన్ వలమార్బినిల్ వాళ్గిన్ఱమఙ్గైయుంపల్లాణ్డు, వడివార్ శోదివల

త్రుత్రైయుం శుడరాళియుంపల్లాణ్డు, పడైబోర్పుక్కముళ్గ్జుమప్పాంచ శన్నియముం పల్లాణ్డే-”- ఇత్యాదిభిః, శ్రుతిసూక్తస్తోత్రైస్సుత్వా-“భగవన్మన్త్రమూర్తేః స్వపదమాసాదయ” ఇతి ప్రార్థ్య - “దేవస్వామిన్ జగన్నాథ శ్రియాభూమ్యాచనీళయా । జగద్రక్షణజాగర్యాం యోగనిద్రాముపాకురు” ఇతి చ ప్రార్థ్య -

“భగవానేవస్వ నియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేనానేనాత్మనాస్వకీయైశ్చ దేహేన్ద్రియాన్తః కరణైస్స్వకీయ కల్యాణతమద్రవ్యమయానౌపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవహారికాది సమస్తభోగాన తిప్రభూతానతి ప్రియతమానతి సమగ్రానత్యన్త భక్తికృతానఖిల పరిజన పరిచ్ఛదాన్వితాయస్వస్మై స్వప్రీతయే స్వయమేవ ప్రతిపాదితవాన్” ఇత్యనుసన్ధాయ -

“భగవన్ విష్వక్సేనారాధనాయ మామనుజానీహి” ఇతి భగవన్తమనుజ్ఞాప్య- భగవద్యాగావశిష్టైర్ద్రవ్యైర్విష్వక్సేనమభ్యర్చ్య - పూర్వోద్ధృతంహవి ర్విశ్చదత్వా - తదర్చనమ్పరిసమాప్య - తదన్నం, తత్పరిచారకేభ్యోనివేద్యజలే ప్రక్షిపేత్ - యద్వాతదనుచరో భూత్వాస్వయమ్భుఞ్జీత - “మనోబుద్ధ్యభిమానేన సహన్యస్యధరాతలే । కూర్మవచ్చతురఃపాదాన్ శిరస్తత్రైవ పఞ్చమమ్ । ప్రదక్షిణసమేతేన హ్యేవమ్పాఙ్గేనసర్వదా । అష్టాఙ్గేనప్రణామేనహ్యుపవిశ్యాగ్రతోవిభోః” ఇత్యుక్తాష్టాఙ్గేన ప్రణమ్య - ఇజ్యామధ్యే సమ్భావిత బుద్ధిపూర్వాపచారాగ్నైకల్యాది పరిహారార్థం శరణముపగచ్ఛేత్ -*

* “సత్యజ్ఞానానన్దా నన్తస్వరూపామల వత్సలస్వామి సుశీలసులభసర్వజ్ఞ సర్వశక్తే పరమకారుణిక కృతజ్ఞ స్థిరపరిపూర్ణ పరమోదారశుద్ధసత్వమయ దివ్య మఙ్గళ విగ్రహోపేత శ్రీమన్నారాయణాత్యన్తాకిఞ్చనోఽహమిత స్త్వదానుకూ

తతోర్ఘ్యజలమ్ప్రదాయ - "అనుయాగాది కఞ్చాథచికీర్షన్నైహికంవిధిమ్। దత్తానుజ్ఞః పరేణాపిగమనాయాత్మనోబహిః। నిర్గన్తుకామో నిక్షిప్య దేవన్ద్వావారికాదిషు। సభయస్సానుతాపశ్చ చణ్డాదీన్ద్వారపాలకాన్। కుముదాదీన్గణేశాంశ్చ చక్రాదీన్యాయుధాన్యపి। గరుడఞ్చవిశేషేణ శేషంశేషాశనన్తథా। ప్రణమ్య ధారయేద్దేవంసస్నేహాదరసాధ్వసమ్॥ నిక్షిపఞ్జీవనమివన్యస్యన్నివమహానిధిమ్। నిధిత్సన్నివ చక్షుస్స్వమర్పయన్నివకల్పకమ్। సర్వేభవన్తస్సగణాస్సన్నద్ధాస్సర్వదిక్ష్వపి। సావధానాశ్చతిష్ఠన్తు నిక్షిపామిభవత్స్వహమ్। మమనాథమ్మమగురుమ్ప్రియతరమ్మాతరఞ్చమే। హరింశ్రియమ్భువఞ్చాపి తాన్పాలయతసర్వతః। యథానిక్షిప్తరూపమ్మే సన్దర్శయతసర్వదా। భవతశ్శరణంలబ్ధ్వా వ్రజామిగతసాధ్వసః। ఇతి విజ్ఞాప్యతాన్ పశ్చాత్ప్రార్థయేతహరిఙ్గిరా। ననుదేవత్వమేవైకస్స్థావరచరఞ్జగత్। బ్రహ్మాదిస్థావరాన్తఞ్చ పరిపాసిబిభర్షిచ। సంహరిష్యసిచాప్యన్తే రూపైస్తైస్తైర్యథేప్సితైః। కేనత్వమ్పాల్యసేదేవ కేనవాత్వం విహన్యసే। అతస్త్వమేవత్వాద్దవ్యా చణ్డాదీన్పాలకానపి। మాఞ్చమామకమప్యేతత్సర్వఙ్గృహమశేషతః। పాలయిత్వా స్వసఙ్కల్పమాత్రేణ మధుసూదన। త్వామ్మయాత్వయి నిక్షిప్తం విశ్వస్తేనార్థికల్పకమ్। ఆగతాయయథాకాలం సర్వమ్మేదాతుమర్హసి" ఇతి విజ్ఞాపయేత్ -

---

ల్యమేవకరిష్యే, త్వత్ప్రీతికూల్యన్నకరిష్యే-మమచ, ఇజ్యామధ్యే సమ్భావిత బుద్ధిపూర్వకాపచారాజ్ఞవైకల్యాదిపరిహారరూపరక్షాయాస్త్వాం వినాకల్పకోటిసహస్రేణాపి సాధనన్నాస్తి - త్వమేవోపాయస్తద్రక్షానేష్టిత్వా, ఏతద్రక్షాఙ్కరిష్యసీతిసుదృఢమధ్యవస్యామి - త్వమేవైతద్రక్షాఙ్కురు - దేహేన్ద్రియాది విలక్షణోహమ్మదీయత్వేనాభిమతఞ్చ వస్తుసర్వస్వామినే శ్రీమతే నారాయణాయతుభ్యమేవ నమమ-ఏతద్రక్షాభర ఉక్తగుణ విశిష్టాయతుభ్యమేవనమమ - ఏతద్రక్షాఫలమపితుభ్యమేవనమమ"

"సర్వదేశదశాకాలేష్వ వ్యాహతపరాక్రమా । రామానుజార్య దివ్యాజ్ఞావర్ధతామభివర్ధతామ్ । రామానుజార్య దివ్యాజ్ఞా ప్రతివాసరముజ్జ్వలా । దిగన్తవ్యాపినీ భూయాత్సాహిలోకహితైషిణీ । శ్రీమన్ శ్రీరఙ్గ శ్రియమనుపద్రవామనుదినం సంవర్ధయ । శ్రీమన్ శ్రీరఙ్గ శ్రియమనుపద్రవామనుదినం సంవర్ధయ । నమోరామానుజార్యాయ వేదాన్తార్థప్రదాయినే । ఆత్రేయపద్మనాభార్య సుతాయగుణశాలినే । రామానుజదయాపాత్రంజ్ఞానవైరాగ్యభూషణమ్ । శ్రీమద్వేఙ్కటనాథార్యం వన్దే వేదాన్తదేశికమ్ ॥ -

వాఴియిరామానుశప్పిళ్ళాన్ మాతకవాల్ వాఴుం, అణినికమాన్తగురు, వాఴియవన్ మాఱన్ మఱైయుమిరామానుశన్ పాషియముం తేరుంబడియురైక్కుం శీర్ -

వంజప్పరశమయం మాత్తవందోన్ వాఴియే,
మన్నుపుగఴ్ ప్పూదూరాన్ మనముహప్పోన్ వాఴియే
కంజత్తిరుమంగైయుహక్కవందోన్ వాఴియే,
కలియనురై కుడికొండ కరుత్తుడైయోన్ వాఴియే,
శెంజొల్ త్తమిఴ్ మఱైగళ్ తెళిందురైప్పోన్ వాఴియే,
తిరుమలై మాల్తిరుమణియాయ్ శిఱక్కవందోన్ వాఴియే,
తంజప్పరకదియై త్తందరుళ్వోన్ వాఴియే,
శెందమిఴ్ త్తూప్పుల్ తిరువేంగడవన్ వాఴియే,

నానిలముం తాన్ వాఴ నాన్మఱైగళ్ తాం వాఴ,
మానకరిల్ మాఱన్ మఱై వాఴ,
ఞానియర్గళ్ శెన్నియణి శేర్,

తూప్పుల్ వేదాన్త దేశికనే ఇన్నుమొరు నూఱుత్తాణ్డిరుమ్ ॥— వాఴియణి తూప్పుల్ వరునికమాన్తాశిరియన్, వాఴియవన్పాదారవిన్దముమలర్ వాఴియవన్ కోదిలాత్తాళ్ మలరైక్కొణ్డాడిక్కొణ్డిరుక్కుం, తీదిలానల్లోర్ తిరళ్ -

శ్రీమల్లక్ష్మణయోగీన్ద్రసిద్ధాన్తవిజయధ్వజమ్ । విశ్వామిత్రకులో
ద్భూతం వరదార్యమహమ్భజే ॥ సర్వతన్త్రస్వతన్త్రాయ సిమ్హాయకవివా
దినామ్ । వేదాన్తాచార్య వర్యాయ వేఙ్కటేశాయమఙ్గళమ్ ॥ నభస్య
మాసి శ్రోణాయా మవతీర్ణాయసూరయే । విశ్వామిత్రాన్వయాయాస్తు
వేఙ్కటేశాయమఙ్గళమ్ ॥ పితాయస్యానన్తసూరిః పుణ్డరీకాక్షయజ్వనః ।
పౌత్రోయస్తనయస్తోతా రమ్యాయాస్తస్య మఙ్గళమ్ ॥ వేఙ్కటేశా
వతారోయన్త ద్ఘణ్టాంశోథవాభవేత్ । యతీన్ద్రాంశోథవేత్యేవం విత
ర్క్యాయాస్తు మఙ్గళమ్ ॥ శ్రీభాష్యకారఃపన్థాన మాత్మనాదర్శితమ్పునః ।
ఉద్ధర్తుమాగతోనూన మిత్యుక్తాయాస్తుమఙ్గళమ్ ॥ యోబాల్యేవరదార్య
స్య ప్రాచార్యస్యపరాన్దయామ్ । అవాప్యవృద్ధిఙ్గమితస్తస్మైయోగ్యాయ
మఙ్గళమ్ ॥ రామానుజార్యాదాత్రేయాన్మాతులాత్సకలాఃకలాః । అవాప
వింశత్యబ్దేయస్తస్మై ప్రాజ్ఞాయమఙ్గళమ్॥శ్రుతప్రకాశికాభూమౌయేనాదౌ
పరిరక్షితా । ప్రవర్తితాచ పాత్రేషుతస్మై శ్రేష్ఠాయమఙ్గళమ్ ॥ సాంస్కృ
తీభిర్ద్రామిడీభిర్బహ్వీభిః కృతిభిర్జనాన్ । యస్సముజ్జీవయామాసతస్మై
సేవ్యాయమఙ్గళమ్ ॥ యఃఖ్యాతి లాభపూజాసు విముఖోవైష్ణవేజనే ।
క్రయణీయదశామ్ప్రాప్త స్తస్మైభవ్యాయమఙ్గళమ్ ॥ యస్మాదేవమయా
సర్వం శాస్త్రమగ్రాహినాన్యతః । తస్మైవేఙ్కటనాథాయ మమనా
థాయమఙ్గళమ్ ॥ పిత్రేబ్రహ్మోపదేష్ట్రే మేగురవేదైవతాయచ । ప్రాప్యా
యప్రాపకాయాస్తు వేఙ్కటేశాయ మఙ్గళమ్ ॥ యఃకృతంవరదార్యేణ
వేదాన్తాచార్య మఙ్గళమ్ । ఆశాస్తేను దినంసోపి భవేన్మఙ్గళభాజనమ్ ॥
భాద్రపదమాసగత విష్ణువిమలర్క్షే వేఙ్కటమహీధ్ర పతితీర్థదినభూతే ।
ప్రాదురభవజ్జగతి దైత్యరిపు ఘణ్టాహన్త కవితార్కిక మృగేన్ద్రగురు
మూర్త్యా ॥ సశఙ్ఖచక్రలాఞ్ఛన సదూర్ధ్వపుణ్డ్ర మణ్డితస్సకణ్ఠలగ్న సత్తు
ళస్యనర్ఘ పద్మమాలికః । సితాన్తరీయ సూత్తరీయ యజ్ఞసూత్ర శోభితో
మమావిరస్తు మానసేగురుస్స వేఙ్కటేశ్వరః॥ అనన్తసూరిసూనవేభినన్ద్య

మానవైభవాద్దిగన్తవాది హంసజైత్రకాళమేఘ దేశికాత్ । ఉపాత్త సర్వశాసనాయ హన్తవర్ష వింశతౌ పునః పునర్నమస్క్రియాస్తు వేఙ్కటేశ సూరయే ॥ క్రమేసతతఙ్కరుణా జలధిఙ్కరుణా విషయఙ్కమలాధి పతేః । కలివైరిశఠారివచోరసి కఙ్కవితార్కికకేసరి సూరిగురుమ్ ॥ కవితార్కికకళభవ్రజకబళీకృతి సిమ్హాఙ్కమలాపతి కరుణారస పరివర్ధిత బోధమ్ । యతినాయక పద పఙ్కజయుగళీపరతన్త్రిమ్భజ మానసబుధ వేఙ్కటపతి దేశికమనిశమ్ ॥ గురావాదిహంసామ్బుదాచార్య శిష్యేజనా భక్తిహీనాయతీన్ద్రప్రియే మాస్మభూ ద్యతీన్ద్రప్రియోవిష్ణు కారుణ్యదూరాః కుతోముక్తివార్తాహి తాదృగ్విధానామ్ ॥ వేదేసఞ్జాతఖేదే మునిజన వచనేప్రాప్త నిత్యావమానే సఙ్కీర్ణే సర్వవర్ణే సతితదనుగుణే నిష్ప్రమాణేపురాణే । మాయావాదేసమోదే కలికలుషవశాచ్ఛూన్య వాదేవివాదే ధర్మత్రాణాయయో భూత్సజయతుభగవాన్ విష్ణుఘణ్టావతారః ॥ ఆశామతఙ్గజగణానవిశ్య వేగాన్నివేదేయతితిష్ఠతి భృతఃప్రసభన్నిరుధ్య । కార్యాఃకథాహ వకుతూహలిభిః పరేషాఙ్కణ్ణేస ఏషకవితార్కిక సిమ్హనాదః ॥ కవితార్కికసిమ్హాయకల్యాణ గుణశాలినే । శ్రీమతేవేఙ్కటేశాయ వేదాన్త గురవేనమః ॥"

అచమ్య—తీర్థాదికం స్వీకుర్యాత్ - గన్ధాదికమ్భృయాత్.

ధనుర్మాసేతు బ్రాహ్మముహూర్తే భగవదారాధనఙ్కుర్యాత్ - తదనన్తరమేవ సన్ధ్యావన్దనఙ్కుర్యాత్.

వైశ్వదేవ క్రమః

పాదౌప్రక్షాళ్య - ద్విరాచమ్య - త్రిః ప్రాణానాయమ్య—"శ్రీభగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం, ప్రాతర్వైశ్వదేవమన్త్రేణ అద్భిర్వా) కరిష్యే" ఇతిసఙ్కల్ప్య—"కృతఞ్చకరిష్యామి భగవన్నిత్యేన భగవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతి చాతురాత్మ్య భగవద్వాసుదేవ పాదారవిన్దార్చనేన ప్రాతర్వైశ్వదేవేన భగవత్కర్మణా భగవన్తం వాసుదేవ మర్చయిష్యామి" ఇతిసఙ్కల్ప్య —"భగవతోబలేన భగవతో వీర్యేణ భగవత స్తేజసా భగవతః కర్మణా భగవతః కర్మకరిష్యామి భగవతో వాసుదేవస్య" ఇతి బలమన్త్ర మనుసన్ధాయ -"భగవానేవస్వ నియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేన మయాస్వకీయైశ్చోపకరణై స్స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమపురుష స్సర్వశేషీస్వశేష భూతమిదమ్ప్రాతర్వైశ్వదేవాఖ్యఙ్కర్మస్వస్మై స్వప్రీతయేస్వయమేవకారయతి" ఇతి సాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా - ఔపాసనాగ్నిం విచ్ఛిన్నాగ్నిశ్చేత్పచనాగ్ని మ్ప్రతిష్ఠాప్య - తత్ప్రకారః - స్థణ్డిలఙ్కల్పయిత్వా - ప్రాచీఃపూర్వ ముదక్సంస్థ న్దక్షిణారమ్భ మాలిఖేత్ - అథోదీచీః పురస్సంస్థ మ్పశ్చిమారమ్భమాలిఖేత్ - అవాక్రోఽభ్యుక్ష్య-తృణం నైరృత్యాన్నిరస్య-అపఉపస్పృశ్య-"భూర్భువస్సువరోమ్" ఇతి, అగ్నిమ్ప్రతిష్ఠాప్య - ఉద్ధృత్యాజ్యతేఽవోక్షణతోయశేషమ్ప్రోక్షోయ మన్యన్నిదధాత్యుదగ్వాయథా బహిస్స్యాచ్ఛపరిస్తరాణామ్- ఆత్మనః పురతోదర్భాన్ సంస్తీర్య-తదుపరివారి పాత్రన్నిధాయ-జలమ్పూరయిత్వా-భార్యాదిః పాకకృజ్జనో వైశ్వదేవార్థం స్థాపిత మన్నమాదాయ- "భూతమ్" ఇత్యుక్త్వాన్వయ జమానాయదద్యాత్ - "తత్సుభూతం విరాడన్న న్తన్మాక్షాయి" ఇత్యుచ్చరన్ యజమానో గృహీత్వా - అగ్నావధిశ్రి

త్య - వామభాగే నిక్షిప్య - ప్రోక్ష్య - దక్షిణోత్తర తయాద్వేధా విభజ్య- ఉత్తరభాగ మ్పూర్వ పశ్చిమ తయాత్రేధా విభజ్య-దక్షిణభాగ మ్పూర్వ పశ్చిమ తయాన్యూనాధికత్వేన ద్వేధా విభజ్య - "ఓం అదితేను మన్యస్వ - ఓం అనుమతేను మన్యస్వ - ఓం సరస్వతేను మన్యస్వ - దేవసవితః ప్రసువ" ఇత్యగ్నిమ్పరిషిచ్య - అగ్నావేకాం సమిధన్దర్భం వాప్రక్షిప్య - దక్షిణభాగే పూర్వభాగాదామలక ప్రమాణమన్నం సంహతాఙ్గులినాదాయ - హవిఃపాత్రం వామహస్తేన స్పృశన్, ఉత్తానేన పాణినా, అఙ్గుష్ఠాగ్రేణ హవిర్నిష్పీడ్య,

"ఓం అగ్నయేస్వాహా" ఇతిహుత్వా "అగ్నయ ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా-

"ఓం విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్వాహా" ఇతిహుత్వా "విశ్వేభ్యోదేవేభ్య ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా,

"ఓం ధ్రువాయభూమాయస్వాహా" ఇతిహుత్వా "ధ్రువాయభూమాయేదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా,

"ఓం ధ్రువక్షితయేస్వాహా" ఇతిహుత్వా "ధ్రువక్షితయ ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా,

"ఓం అచ్యుతక్షితయేస్వాహా" ఇతిహుత్వా "అచ్యుతక్షితయఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా,

"ఓం అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా" ఇతిపూర్వా హుత్యసంయుతం, అగ్నౌ, ఈశాన్యాం, జుహుయాత్ "అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా,

దర్భమప్రక్షిప్య - "ఓం అదితేన్వమగ్ంస్థాః - అనుమతేన్వమగ్ంస్థాః - సరస్వతేన్వమగ్ంస్థాః - దేవసవితః ప్రాసావీః" ఇతిపరిషేచయేత్.

బ లి హ ర ణ క్ర మః.

శ్రోత్రాచమనఙ్కృత్వా - ప్రాణానాయమ్య - "శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం, బలిహరణమన్నేన (అద్భిర్వా కరిష్యే" ఇతిస ఙ్కల్ప్య - దక్షిణ భాగద్వయ మన్న మేకీకృత్య - అగ్నేః పశ్చాద్భూమి మద్భిస్సమ్మృజ్య - వ్యాహృతిభిః ప్రోక్ష్య -

"ఓం ధర్మాయస్వాహా" ఇతి దత్వా - "ధర్మాయేదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా- తదుత్తరతః,

"ఓం అధర్మాయస్వాహా" ఇతి దత్వా-"అధర్మాయేదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా- ఉభయమ్పరిషిచ్య -
ధర్మబలేః పశ్చిమాదారభ్య, అద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య-

"ఓం అద్భ్యస్స్వాహా" ఇతి దత్వా - "అద్భ్య ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా - పరిషిచ్య -
తత్పూర్వతః, అద్భిస్సమ్మృజ్య, ప్రోక్ష్య -

"ఓం ఓషధి వనస్పతిభ్య స్స్వాహా" ఇతి దత్వా - "ఓషధివనస్పతిభ్య ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా -

తత్పూర్వతః, అద్భిస్సమ్మృజ్య, ప్రోక్ష్య -

"ఓం రక్షోదేవ జనేభ్యస్స్వాహా" ఇతి దత్వా - "రక్షోదేవజనేభ్య ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా-ఉభయమ్పరిషిచ్య -

అథర్మబలేరుత్తరతః, పశ్చిమాదారభ్య తత్సలమద్భిస్సమ్మృజ్య-ప్రోక్ష్య-
"ఓం గృహ్యాభ్యస్స్వాహా" ఇతి దత్వా - "గృహ్యాభ్య ఇదన్నమమ"
ఇత్యుక్త్వా -
తత్పురతః, అద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య -
"ఓం అవసానేభ్యస్స్వాహా" ఇతిదత్వా - "అవసానేభ్య ఇదన్నమమ"
ఇత్యుక్త్వా -
తత్పురతః, అద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య -
"ఓం అవసాన పతిభ్యస్స్వాహా" ఇతి దత్వా - "అవసాన పతిభ్య
ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా -
తత్పురతః, అద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య -
"ఓం సర్వభూతేభ్యస్స్వాహా" ఇతి దత్వా - "సర్వభూతేభ్య ఇదన్న
మమ" ఇత్యుక్త్వా - చతుర్ణామేకమ్పరిషేచనఙ్కృత్వా -
అథర్మబలేః పశ్చిమాదారభ్య, అబ్బలేరుత్తరతః, అద్భిస్సమ్మృజ్య-
ప్రోక్ష్య -
"ఓం కామాయస్వాహా" ఇతి దత్వా "కామాయేదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా-
పరిషిచ్య -
తత్పురతః, అద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య -
"ఓం అన్తరిక్షాయస్వాహా" ఇతి దత్వా - "అన్తరిక్షాయేదన్నమమ"
ఇత్యుక్త్వా-పరిషిచ్య -
తత్పురతః, అద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య -
"ఓం యదేజతి జగతియచ్చ చేష్టతి నామ్నోభాగోయన్నామ్నే స్వాహా"

ఇతి దత్వా - "నామ్న ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా - పరిషేచ యేత్ -

ఏవన్దత్తాఃద్వా దశబలయః పూర్వాద్వా పశ్చిమాద్వా ఉత్తరాద్వా దక్షిణాద్వా యథాఋజవో భవేయుః తథాకల్పనీయాః -

ద్వాదశ బలిభ్యోదక్షిణతః, పశ్చిమాదారభ్య, ప్రాగవధి, దీర్ఘం, అద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య - పశ్చిమాదారభ్య,

"ఓం పృథివ్యైస్వాహా" ఇతి దత్వా "పృథివ్యా ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా-

"ఓం అన్తరిక్షాయస్వాహా" ,, "అన్తరిక్షా యేదన్నమమ" ,,

"ఓం దివేస్వాహా" ,, "దివ ఇదన్నమమ" ,,

"ఓం సూర్యాయస్వాహా" ,, "సూర్యాయేదన్నమమ" ,,

"ఓం చన్ద్రమసేస్వాహా" ,, "చన్ద్రమస ఇదన్నమమ" ,,

"ఓం నక్షత్రేభ్యస్స్వాహా" ,, "నక్షత్రేభ్య ఇదన్నమమ" ,,

"ఓం ఇన్ద్రాయస్వాహా" ,, "ఇన్ద్రాయేదన్నమమ" ,,

"ఓం బృహస్పతయేస్వాహా" ,, "బృహస్పతయ ఇదన్నమమ"

"ఓం ప్రజాపతయేస్వాహా" ,, "ప్రజాపతయ ఇదన్నమమ" ,,

"ఓం బ్రహ్మణేస్వాహా" ,, "బ్రహ్మణ ఇదన్నమమ" ,,

సర్వేషామేకప్పరిషేచనమ్.

పృథివ్యాదిషు దశబలిషు, ఆదితః, అబ్బలిపర్యన్తఞ్చ తుష్టయం,

మధ్యేధర్మ బలిపర్యన్తఞ్చ తుష్టయం, తత్పురతో బలిద్వయఞ్చ కుర్యాత్-
*
అయమేవవ్యజనాకారః.

ఏతద్దక్షిణతః.

ప్రాచీనావీతీ - భూమిమద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య -

"ఓం స్వధాపితృభ్యః" ఇతి పితృతీర్థేనబలిన్దత్వా - "పితృభ్య ఇదన్న మమ" ఇత్యుక్త్వా - అప్రదక్షిణమ్పరిషిచ్య -

ఉపవీతీ - తదుత్తరతః, భూమిమద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య -

"ఓం నమోరుద్రాయ పశుపతయేస్వాహా" ఇతి దత్వా - "రుద్రాయ పశుపతయ ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా -

అపఉపస్పృశ్య - పరిషిచ్య -

అవశిష్టాన్నేముష్టిత్రయమ్పాత్రాన్తరే గృహీత్వా - బహిర్గత్వా-
అద్భిర్భూమిం సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య -

"యేభూతాః ప్రచరన్తి దివాబలిమిచ్ఛన్తోవితుదస్య ప్రేష్యాః, తేభ్యోబలిమ్పుష్టి కామోహరామి మయిపుష్టిమ్పుష్టి పతిర్దధాతుస్వాహా" ఇతి దత్వా - "దివాచరేభ్యో భూతేభ్య ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా -

పరిషిచ్య-తత్పురతః,

†
"ఐన్ద్రీవారుణవాయవ్యా సౌమ్యాయామ్యాశ్చ నైరృతాః । వాయసాః

---

* ధ్వజాకార, నరాకార, వల్మీకాకార, చక్రాకార, వ్యజనాకార ప్రభృతయో బహవోవైశ్వదేవాకారా ధర్మశాస్త్రేదృశ్యన్తే - తేషుచక్రాకార వ్యజనాకారావేవ, అకామానాంవిహితౌ - తయోరాకార యోర్బలీన్ప్ర రిక్షేచనా నిచయథాకుర్యాత్తత్ప్రకారావైశ్వదేవప్రకరణాన్తే పృథక్ప్ర దర్శితస్త యోశ్చిత్రయోర్ద్రష్టవ్యాః.

† సమ్ప్రదాయే సతిదద్యాత్.

ప్రతిగృహ్ణన్తు బలిమ్భూమా మయార్పితమ్" ఇతి దత్వా - "వాయ సేభ్య ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా -

పరిషిచ్య - తత్పురతః,

* "యౌశ్వానౌశ్యా మశబలౌ వైవస్వత కులోద్భవౌ । తాభ్యామ్బ లిమ్ప్రదాస్యా మిస్యాతామేతా వహింసకౌ" ఇతి దత్వా - "శ్వభ్యామి దన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా -

పరిషిచ్య - పాదౌప్రక్షాళ్య - ఆచమ్య -

భార్యాదినా ధర్మాదిద్వా వింశతిబలీన్ అన్యత్రాపనీయ - పితృబ లిం రుద్రబలింబహిః ప్రక్షిప్య - అగ్నిసమీపమాగత్య -

ప్రాణానాయమ్య-"శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం, అగ్రదానఙ్కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య-

అగ్నేరుత్తరతః భూమిమద్భి స్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య -

అన్నస్య, ఉత్తరభాగత్రయే పూర్వభాగే, అన్నముష్టిమాదాయ -

"అకామోపహతాయశ్రోత్రియాయాగ్రన్దదామి" ఇతి భూమౌ నిధాయ -

"అకామోపహతాయశ్రోత్రియాయ ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా-

పరిషేచయేత్.

పఞ్చమహాయజ్ఞక్రమః.

శ్రోత్రాచమనఙ్కృత్వా-ప్రాణానాయమ్య-"శ్రీభగవదాజ్ఞయా-శ్రీమన్నా రాయణ ప్రీత్యర్థం, దేవయజ్ఞేనయక్ష్యే" ఇతిసఙ్కల్ప్య-"విద్యుదసివిద్యమే

---

* సమ్ప్రదాయే సతిదద్యాత్.

పాప్మాన మృతాత్సత్యముపైమి ” ఇతి దక్షిణకరతలేన, అపఉపస్పృశ్య వామకరతలం సమ్మృజ్య - “ ఓం అదితేను మన్యస్వ - ఓం అనుమతేను మన్యస్వ - ఓం సరస్వతేను మన్యస్వ - దేవసవితః ప్రసువ ” ఇత్యగ్నిమ్పరిషిచ్య - అగ్నౌ దర్భమ్ప్రక్షిప్య - ఉత్తరభాగద్వయే పశ్చిమభాగాద్ధ విర్గృహీత్వా - “ ఓం దేవేభ్యస్స్వాహా” ఇత్యగ్నౌ హుత్వా- “దేవేభ్య ఇదన్నమమ ” ఇత్యుక్త్వా - దర్భమ్ప్రక్షిప్య - “ఓం అదితేన్వమగ్ంస్థాః- అనుమతేన్వ మగ్ంస్థాః - సరస్వతేన్వ మగ్ంస్థాః-దేవసవితః ప్రాసావీః ” ఇతి పునఃపరిషిచ్య - “ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మాన మృతాత్సత్యము పాగామ్ ” ఇతి దక్షిణ కరతలేన అపఉపస్పృశ్య - వామకరతలం సమ్మృజ్య -

---

శ్రోత్రాచమనఙ్కృత్వా-ప్రాచీనావీతీ- “ శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం, పితృయజ్ఞేనయక్ష్యే”- ఇతి సఙ్కల్ప్య - “విద్యుదసి విద్యమే పాప్మాన మృతాత్సత్యము పైమి ” ఇతి దక్షిణ కరతలేన అపఉపస్పృశ్య, వామకరతలం సమ్మృజ్య-అగ్నేర్దక్షిణతో భూమిమద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య - దేవయజ్ఞశేషాద్ధ విర్గృహీత్వా - “ ఓం పితృభ్యస్స్వధా నమస్కరోమి” ఇతి పితృతీర్థేన బలిన్నిధాయ - “ పితృభ్య ఇదన్నమమ” ఇత్యుక్త్వా - అప్రదక్షిణమ్పరిషిచ్య - “ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమృతాత్సత్యము పాగామ్” ఇతి దక్షిణకరతలేన, అపఉపస్పృశ్య, వామకరతలం సమ్మృజ్య - ఉపవీతీ -

---

శ్రోత్రాచమనఙ్కృత్వా - ప్రాణానాయమ్య - "శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం, భూతయజ్ఞేనయక్ష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య - విద్యుదసి విద్యమేపాప్మానమృతాత్సత్యముపైమి" ఇతి దక్షిణకరతలేన, అపఉపస్పృశ్య, వామకరతలం సమ్మృజ్య - అగ్రదానాత్పశ్చిమభాగే అద్భిస్సమ్మృజ్య - ప్రోక్ష్య - దేవపితృయజ్ఞశిష్టం హవిర్గృహీత్వా - "ఓం భూతేభ్యోబలిగ్ం హరామి" ఇతి దేవతీర్థేన భూతబలిన్దత్వా - "భూతేభ్య ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా - పరిషిచ్య - "వృష్టిరసి వృశ్చమేపాప్మానమృతాత్సత్యముపాగామ్" ఇతి దక్షిణకరతలేన, అపఉవస్పృశ్య, వామకరతలం సమ్మృజ్య -

---

శ్రోత్రాచమనఙ్కృత్వా - ప్రాణానాయమ్య "శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం, మనుష్యయజ్ఞేనయక్ష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమృతాత్సత్యముపైమి" ఇతి దక్షిణకరతలేన, అపఉపస్పృశ్య, వామకరతలం సమ్మృజ్య - మధ్యమభాగాదగ్రదానాన్నద్విగుణఙ్గృహీత్వా - అగ్రభూతబల్యోర్మధ్యే "సనుష్యేభ్యోన్నన్దదామిహన్తా" ఇతి దేవతీర్థేన భూమాబలిన్నిధాయ - "మనుష్యేభ్య ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా - పరిషిచ్య - "వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమృతాత్సత్యముపాగామ్" ఇతి దక్షిణకరతలేన, అపఉవస్పృశ్య, వామకరతలం సమ్మృజ్య -

---

శ్రోత్రాచమనఙ్కృత్వా - "ఓం శ్రీవిష్ణవేస్వాహా" ఇత్యగ్నౌ దర్భమ్ప్రక్షిప్య - "శ్రీవిష్ణవే పరమాత్మన ఇదన్నమమ" ఇత్యుక్త్వా - ఉత్థాయ - "అగ్నేనయ సుపథారాయే అస్మాన్, విశ్వానిదేవ వయునా

నిర్విద్వాన్, యుష్మయోర్థ్యస్మజ్ఞు హుత్రాణమేనః, భూయిష్ఠా_న్తేనమ ఉ_క్తింవి ధేమ, ఓం అగ్నయేనమః, మ_న్త్రహీనక్రియా హీనమ్భ_క్తి హీనంహుతాశన । యద్ధుతన్తు మయాదేవ పరిపూర్ణ న్త దస్తుతే । ప్రాయశ్చిత్తాన్య శేషాణితపః కర్మాత్మకానివై । యానితేషామశేషాణాఙ్కృష్ణాను స్మరణమ్పరమ్ ” ఇత్యుపస్థాయ - ప్రణమ్య - అభివాదయేత్.

బహిర్నిర్గత్య - ఆచమ్య - పితృబలిమన్నేన బహిఃప్రక్షిప్య-పాత్రస్థం, ఉ_త్తరభాగా వశిష్టాన్నం, భోజనార్థాన్నేన సంయోజయేత్ - దక్షిణ భాగా వశిష్టాన్నమ్పరిహరేత్ -

“ భగవానేవస్వ నియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృ_త్తి స్వశేషతైకరసేనమయాస్వకీ యైశ్చోపకరణై స్స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమపురుష స్సర్వశేషీస్వశేషభూతమిదం వైశ్వదేవాఖ్య ఙ్కర్మస్వస్మై స్వప్రీతయే స్వయమేవ కారితవాన్ ” ఇతి సాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా - “ అనేనవైశ్వదేవాఖ్యేన కర్మణా భగవాన్ప్రియతాంవాసుదేవః ” ఇతి వైశ్వదేవం సమాపయేత్ -

---

తతోయతిభ్యో బ్రహ్మచారిభ్యః, భిక్షాన్దద్యాత్ - వైశ్వదేవాత్పూర్వం యతయోభిక్షార్థ మాగతాశ్చేద్వైశ్వ దేవార్థ మన్నముద్ధృత్య, పాత్రాన్తరేనిధాయ, యతిభ్యోభిక్షాన్దద్యాత్ - ఉద్ధృతాన్నేన వైశ్వదేవ ఙ్కుర్యాత్ -

---

తతః అతిథిమఙ్గణే* గోదోహనమాత్రం,† దిదృక్షుస్థిత్వా, అతిథీన్,* అభ్యాగతాన్, బాలాన్వృద్ధాన్, రోగిణః, గర్భిణీః, పరిచారకాంశ్చ ప్రథమమ్భోజయేత్ -

---

* ఏకరాత్రమేవ పరగృహేనివసన్, అజ్ఞాతోబ్రాహ్మణః, అతిథిః - జ్ఞాతస్తు, అభ్యాగతః -

† నాడికాయాశ్చతుర్భాగః -

చక్రాకారః

పూర్వం

అగ్నిః

దేవబలిః

అగ్రం

మనుష్యాః

భూతాః

౩౦ పితరః

బ్రహ్మ

ప్రజాపతిః

సర్వభూతాః

నామ

అవసానపతయః

బృహస్పతిః

అన్తరిక్షం

కామః

వ్యజనాకారః

పూర్వం

అగ్నిః
౨౯
దేవబలిః

౩౦ పితరః

అగ్రం ౨౮
మనుష్యాః ౩౨
భూతాః ౩౧

౨౨ బ్రహ్మో
౨౧ ప్రజాపతిః
౨౦ బృహస్పతిః

అధర్మః ౨
ధర్మః ౧
సర్పా ౯

భో జ న క్ర మః.

పాదౌప్రక్షాళ్య - ద్విరాచమ్య-ప్రణవేనగోమయజలేన భుక్తిపాత్రస్యాన్యూ నాతిరిక్తశ్చతురశ్రమణ్డల మిజ్యాప్రదేశే సమీపేకృత్వా - తత్ర, జమ్బూ, పనస, కాఞ్చీ, నాళికేర, పలాశ*, కదళీ, ఉహీనా, పిశాచోదుమ్బుర, పద్మ†, ఆమ్రపత్రాణామ్, సౌవర్ణరాజతానామ్, అన్యతమంశోధితమ్పాత్ర మ్పాత్రంవానిధాయ - పానపాత్రన్దక్షిణపార్శ్వే నిధాయ - ప్రాఙ్ముఖః, పాదాభ్యాఙ్కరాభ్యా మాస్యేనచ పఞ్చభిరార్ద్రైః, వర్తుళ దర్భపవిత్ర మనామికాయాన్ధృత్వా - పత్న్యాదిభిర్దర్వ్యాదినా పరివిష్టమన్నం, ఆజ్యసిక్తం, దృష్ట్వా-ప్రాఞ్జలిః " అస్మాకన్నిత్య మస్త్వేతత్ " ఇత్యుక్త్వా - హస్తేన, అన్నం, అనుల్లఙ్ఘ్య-పాద్యేనశుద్ధజలేన వావ్యాహృతిభిః ప్రోక్ష్య-శోషణాదిభిర్విశోధ్య - వ్యాహృతిభి రన్యైశ్చ పావనమన్త్రై రభిమన్త్ర్య-అన్తర్యామిణేనివేద్య - పరగృహేచేత్స్వార్చాయైనివేద్య - తతోఽన్తర్యామిణే నివేద్య - ప్రణవ వ్యాహృతిభిః ప్రథమ పరిషేచనఙ్కృత్వా - భార్యాదిదత్తేన, అర్ఘ్యజలేన " సత్యన్త్వర్తేన పరిషిఞ్చామి " ‡ ఇతి ద్వితీయపరిషేచనఙ్కృత్వా - కుక్కుటాసనసంస్థితః, పాదాభ్యామ్బా దేనవా

---

* వల్లీపలాశ పత్రభిన్నం.

† స్థలపద్మ పత్రభిన్నం.

‡ రాత్రిభోజనకాలే " ఋతన్త్వాసత్యేన పరిషిఞ్చామి" ఇతివదేత్.

భూమిం సంస్పృశ్య, వామహస్తాఙ్గుష్ఠ తర్జనీసహిత మధ్యమయావామ భాగేపాత్రం స్పృష్ట్వా - అన్నస్య దక్షిణభాగే పరదత్తేన పాద్యేన "అమృతోపస్తరణమసి" ఇతి మన్త్రేణ నిశ్శబ్దమాపోశనఙ్కుర్యాత్ - ఆపోశనార్థజలే పూరితేపునర్న పూరయేత్ - సాఙ్గుష్ఠమధ్యమ యానామికయా, ఆమలకప్రమాణమన్నమ్ప్రాగాది చతుర్దిక్షుమధ్యేచ గృహీత్వా- "ఓం ప్రాణాయస్వాహా - ఓం అపానాయస్వాహా - ఓం వ్యానాయ స్వాహా - ఓం ఉదానాయస్వాహా-ఓం సమానాయస్వాహా" ఇతి క్రమేణ ప్రాణాహుతీర్హుత్వా-మనసా "ప్రాణామోదన్నమమ" ఇత్యాది, ఉద్దేశ్య త్యాగన్తదాత దాకృత్వా - దన్తస్పర్శవర్జం, పృథక్పృథఙ్నిగీర్య - ఉత్తరాపోశనపర్యన్తం, భుక్తిపాత్రం స్పృశన్నేవభోక్తుం శక్తశ్చేద్వా మహాస్తన్నత్యజేత్ - నోచేత్, ప్రాణాహుతిపర్యన్తం వాస్పృశేత్ -తదనన్తరం వామహస్తమ్ప్రక్షాళయేత్ - తావత్పర్యన్తజాఙ్ఘవన్మాని స్యాత్ -అనన్తరం,భార్యాఽన్యో వాశాస్త్రవిరుద్ధాని* భగవన్నివేదితాని ఆత్మనశ్చేష్టాని పరివేషయేత్ - అన్నోపదం శాద్యానయన నిషేధార్థం వాచం వదేత్ - అతిథీనాంప్ర సాదనాయమాకిఞ్చిన్య ద్యోతకవాచంవదేత్ - నాన్యాంవాచంవదేత్ - వక్త్రనిస్సృత మ్భుక్తశిష్టం, కబళశేషం, నపునర్భక్షీత - పాత్రేచనమిశ్రయేత్ - భుక్తాదక్షిణహస్తేనజ లాదికన్నపిబేత్ -

---

* శాస్త్రవిరుద్ధమాన భోజన పదార్థంగళ్ ఆరు విధంగళ్ - అవై యావన:—

౧ - జాతిదుష్టం :— వెంగాయం - వెళ్ళైయ్పూండు - ఉళ్లి - ముళ్లాంగి - వెళ్ కత్తారి - శొరక్కాయ్ - మురుంగై - తాని - కాట్టుక్కరణై - అమ్మణం దాళ్ - శిఱుకాంజోరి - శివంద అగత్తి - కుమ్మట్టి - పనంపఴం-

అపూపశాకమూల ఫలాదీన్ హస్తేనైవ అవచ్ఛిద్య భక్షయేత్ - నతు దన్తైః - ప్రత్యక్షలవణం వర్జయేత్ - తైలపక్వ మపక్వంవాదర్వ్యాన దద్యాత్ - అన్న, వ్యఞ్జన, పానీయ, దధి, క్షీర, ఘృతానిపాత్ర పర్ణాదికం వినాహస్తేన నదద్యాత్ - ఓదనవ్యఞ్జనాదిషు దోషోక్తిర్నవదేత్ -దేవన

మూంగిల్ కుటుత్తు-తేతాంకొట్టై - ఆలై - అత్తి - కొన్నై - పీర్కంగాయ్- శణక్కీరై - శిఱుకీరై - పేయ్ప్పిడల్ - కొట్టిక్కిళంగు - మణ్ణుప్పు - పుణ్ణాక్కు - శివంద పెరుంగాయం - కాడి - కోవై - నాయ్క్కుడై - అరశు - కురింజి - శిత్తవరై - గంజా - కంబు - శోళం - వరగు - కుసుంబై - కేళ్వరగు - ఎళ్లు, ఉళుందు ఇవైతవిర కృష్ణధాన్యంగళ్ - కిళింజల్ శుణ్ణాంబు.

౨ - క్రియాదుష్టం:— ఋతుస్నాన దినత్తిల్ స్త్రీయాలే తొడపట్టదుం, పఞ్చసంస్కారమిల్లాద పురుషనాలే పక్వమానదుమాన అన్నం - కైయాలేకొళుప్పప్పట్ట తయిర్ - వాయాలే వూదప్పట్టదుం అన్యకైయినాల్ కలైక్కప్పట్టదుం వస్త్రత్తినాల్ వడికట్ట పడాదదుమాన జలం - పునఃపాకం పణ్ణిన అన్నం - విక్రయిక్కప్పట్ట అన్నం - శుట్ట ఉప్పు - మోర్ తవిర సారం యెడుక్కప్పట్టు నిస్సారమాన పదార్థంగళ్ - రాత్రియిల్ దీప మిల్లామల్ నిలా, అగ్ని, ఇవైగళుడైయ వెళిచ్చత్తిల్ భుజిక్కప్పట్ట అన్నం - భోజనమధ్యేయిల్ పరిమాఱప్పట్ట నెయ్ - నగత్తాలే కిండప్పట్టనవై - పితా, సదాచార్యన్, మూత్తతమయన్, భర్తా ఇవర్ గళుడైయ యెచ్చిల్ తవిరమట్రవర్ గళాల్ యెచ్చిల్ పణ్ణప్పట్ట పదార్థంగళ్ - కాయ్చిన్న ఇళనీర్.

3 - కాలదుష్టం:— మూన్ఱు వరుషత్తుక్కు మేల్పట్టు పళశాన ధాన్యంగళ్ - ఒరుమాసత్తుక్కు మేల్పట్టు పళశాన అరిశి, వెత్తిలై - ఒరు పక్షత్తుక్కు మేల్పట్టు పళశాన నెయ్, ఎణ్ణెయ్, పయత్తం పరుప్పు - ఒరు పక్షత్తుక్కు మేల్పట్టు వుపయోగప్పట్ట మణ్ పాత్రంగళిలే పక్వమాన పదార్థంగళ్-ఒరు నాళైక్కు మేల్పట్టు వైత్తజలం - ఒరు రాత్రిక్కు మేల్పట్టు వైత్త పక్వమాన అతావదు, పర్యుషితత్వ దోషముళ్ల పదార్థంగళ్ - (అడియిల్ శొల్లప్పట్ట పదార్థంగళుక్కు పర్యుషితత్వ దోషమిల్లై:— పాల్ - ఉప్పు - పాక్కు -

వనే, తమసి, అనావృతస్థలే, హర్మ్యే, భూమౌ, శూన్యగృహే, నభుఞ్జీత-రాత్రౌ, అహనివాద్విర్ణ భుఞ్జీత - అపరరాత్రే, అర్ధరాత్రే, అహ్నో

మంజళ్ - వత్తల్ - వడాం - వరత్త అరిశి, తువరై, పయిరు ముదలా వహై - శుణ్ణాంబు - మిళగు - ఊరుగాయ్‌గళ్ - ఇంజి - బెల్లప్పాగు - మూవోడు శేర్కప్పట్ట తయిర్ - అవిల్ - క్షీరాన్నం - పాతి - జలత్తిల్ శేర్క ప్పట్ట అన్నం - ఎణ్ణెయ్, నెయ్, తయిర్ ఇవైగళిల్ యొదినాలే యావదు కూడిన అన్నం - పఴంగళ్ - తెరట్టుప్పాల్ - మరుందు - పునః పాకం పణ్ణిన శాకంగళ్ -) అకాలత్తిల్ వుండుపణ్ణ ప్పట్ట ఫలంగళ్ - ప్రథమై తిథియిల్ పూశనిక్కాయ్ - ద్వితీయై తిథియిల్ కత్తారిక్కాయ్ - అష్టమీ తిథియిల్ తేంగాయ్ - దశమీ తిథియిల్ పొడలంగాయ్ - ఏకాదశి తిథియిల్ అవరైక్కాయ్ - త్రయోదశి తిథియిల్ యెళ్లు - చతుర్దశి తిథియిల్ పుళి - సప్తమి, న్యాయిఱ్ఱుక్కిఴమై, ఇంద దినంగళిల్ నెల్లిక్కాయ్ - పగలిల్ పాల్, విళాంపఴం, పాతి - రాత్రియిల్ యెళ్లు కలంద పదార్థంగళ్, తయిర్, మావు, తేన్, నల్లెణ్ణెయ్, ఇంజి - పిత్రుదినంగళిల్ కల్యాణపూశనిక్కాయ్, కత్తారిక్కాయ్, పచ్చైమిళగాయ్, పొడలంగాయ్, కొత్తమల్లి, పెరుంగాయం, ఎలుమిచ్చైపఴం, ఎలుమైప్పాల్, తువరంపరుప్పు, కడుగు, కడలై, కారామణి, కొళ్ళు, వెళ్లవరైక్కాయ్, అరక్కీరై - ద్వాదశి పారణైయిల్ పుళి, కడుగు, ఉళుందు, పయత్తంపరుప్పు, నల్లెణ్ణెయ్- కత్తారిక్కాయి, వాఴైయిలై -

౩ - సంసర్గదుష్టం:— ఉప్పోడుకూడిన నెయ్, పాల్ - నూల్, పుఴు, ఈ, మయిర్, నగం, ఇవైగళిల్ యేదాయినుం కలంద అన్నం - (ఆపత్కాలత్తిల్ ఇంద అన్నత్తైభుజిక్క వేండియిరుందాల్ అదిల్ పిండమాత్రంయెడుత్తువైత్తు విట్టు, మఱ్ఱ అన్నత్తై తీర్థత్తినాల్ ప్రోక్షిత్తు శాంబలై యావదుమణ్ణైయావదు పోట్టు స్వీకరిక్కలాం) - సన్యాసిగళుడైయ భిక్షాపాత్రత్తిల్ పట్ట అన్నం - సన్యాసిగళాల్ కొడుక్కప్పట్ట అన్నం-తేంగాయ్ శేర్త్తపాల్ - పుళిశేర్త్త పయిత్తంపరుప్పు -

౪ - ఆశ్రయదుష్టం:— వెణ్గల పాత్రత్తిల్ వైక్క ప్పట్ట ఇళనీర్ - తామ్రపాత్రత్తిల్ వైక్కప్పట్ట తేన్, నెయ్, పాల్- ఇరుంబుపాత్రత్తినాల్ పరిమారప్ప

మధ్యభాగేవాన భుఞ్జీత - తిష్ఠన్నాసనారూఢపాదః, అకృతాచమనః, ఏకవస్త్రధరః, ప్రావృతమస్తకః. అన్త్యంస్పృశన్, చణ్డాళ, రజస్వలా శూద్రాది శబ్దం శృణ్వన్, పఙ్క్తిదూషకైస్సహతిష్ఠన్, నభుఞ్జీత - పాణౌ, అఞ్జలౌ, పర్ణపృష్ఠే, మృత్పాత్రే, వస్త్రేనభుఞ్జీత - ఏకపఙ్క్తిభుఞ్జానేషు భోజనాద్విరమ్యనోత్తిష్ఠేత్ - ఆపదియద్యుత్తిష్ఠేత్, తదా, అగ్ని, భస్మ, స్తమ్భ, సలిల, దర్భ, ద్వార, నిమ్నభూమిష్వన్యతమేన పఙ్క్తిభేదః కార్యః - తైలేక్షుయన్త్ర, పతిత, శూద్ర, రజస్వలా, ముసలానాంయావత్కాలం శబ్దశ్శ్రూయతే తావత్కాలన్నభుఞ్జీత - భార్యాదిభిశ్చకలహం, పుత్రాదీనాఞ్చ భర్త్సనం, తేషాముచ్ఛిష్టదానఞ్చ వర్జయేత్ - పాయస, దధి, క్షీర, అమ్బు, సర్పింషి, అన్యానిచనిశ్శబ్దమ్పిబేత్ - పాత్రస్థం పానీయం, పీతశేషం, భూమావాకిఞ్చిన్నిస్రావ్యపిబేత్ - దధి, క్షీర,

---

ట్టపదార్థంగళ్ - ఇరుంబుపాత్రత్తిల్ వైక్కప్పట్ట జలం - కన్రుపిఱంద పత్తు నాళ్గళుక్కుళ్ పట్ట పశువిన్ పాల్ - మోర్కలంద పాల్ - శినైప్పశువిన్ పాల్ - కన్రుశెత్తపశువిన్ పాల్ - వేఱుపశువిన్ కన్రినాల్ కఱక్కప్పట్టపాల్ - రెట్టైకన్రుపోట్ట పశువిన్ పాల్ - శంఖపాత్రత్తియజలం-

౬ - నిమిత్తదుష్టం:— బ్రాహ్మణర్గళాల్ విక్రయిక్కప్పట్ట పాల్ - నాయ్, కాక్కై, కోఴి, ఎలి, పూనై, కీరిప్పిళ్ళై ఇవై ముదలానదుగళాల్ తొడప్పట్ట అన్నం, వ్యంజనం - మనుష్యాళ్, పశుక్కళ్, ఇవైగళాల్ మోరప్పట్ట అన్నం- పాదప్రక్షాళనం పణ్ణినశేషజలం - కాలాలే తొడప్పట్టదుం తాండప్పట్టదుమాన అన్నం-సత్రత్తిల్ పోడప్పట్ట అన్నం - తణ్ణీర్ పందల్ జలం-వెళుత్తుక్కొండు పోడప్పట్ట అన్నం-తలైవాశలై విట్టు వేఱేవఴియాయ్ కొండువరప్పట్ట అన్నం - కాందిపోన అన్నం - నాలుదరం కళైయప్పడాద అరిశియుం పయత్తంపరుప్పుం - నాలుదరం అలంబప్పడాద శాకంగళుం ఫలంగళుం - నామరూపంగళాలే అఱియప్పడాద పదార్థంగళ్ - తనక్కెన్రు ప్రత్యేకమాయ్ పాకంశెయ్యప్పట్ట పదార్థంగళ్ - భూమియిల్ విఴాదమఴైనీర్ -

ఆజ్య, సలిల, సక్తు, పాయసవ్యతిరిక్తం సర్వంసశేషమశ్నీయాత్ - భోజనేదీపనాశశ్చేత్ తదాసూర్యంస్మరన్ హస్తాభ్యాం పాత్రంస్పృశన్, ఆదీపదర్శనంనాద్యాత్ - పునర్దీపేసత్యపి పాత్రస్థమేవాన్నమద్యాత్ - "గోవిన్దాయనమః" ఇతి ప్రతికబళం, గోవిన్దమనుస్మరేత్ - తతోవర్తుళపవిత్రవేష్టనంవిస్రస్య - అనామికాయాన్ధృత్వా - అన్యదత్తేన పాద్యతీర్థేన "అమృతాపిధానమసి" ఇతి సశేషముత్తరాపోశనఙ్కుర్యాత్ - శేషం "రౌరవేఽపుణ్య నిలయేపద్మార్బుద నివాసినామ్। అర్థినాముదకన్దత్త మక్షయ్యముపతిష్ఠతు" ఇతిమన్త్రేణ భోజనపాత్రస్య వామతోదేవతీర్థేన భువినిస్రావ్య - విస్రంసితన్దర్భఞ్చతురశ్రమణ్డల ఏవనిక్షిపేత్ - నబహిః, నభోజనపాత్రేవా- హస్తమ్ప్రక్షాళ్యవా, ఉద్ధూయవా, నిర్లేహ్యవా, ఉత్తరాపోశనం నగృహ్ణీయాత్ - ఉత్తరాపోశనాత్పశ్చాత్ భోజనపాత్రం నస్పృశేత్-ఉత్థాయ - బహిర్నిర్గత్య, ఆసీనః, వామపార్శ్వే త్రీన్గణ్డూషాన్కృత్వా - మాషాదిమాత్రైర్మృద్భిర్వా హస్తమ్ప్రక్షాళ్య - పునశ్చ త్రయోదశగణ్డూషాన్ దన్తశోధనఞ్చకుర్యాత్ - అథవా, పూర్వమేవ షోడశగణ్డూషాన్కుర్యాత్ - గణ్డూషకాలే, తర్జన్యాదన్తశోధనన్న కుర్యాత్ - తతస్తోయఞ్చనపిబేత్ - మృద్ఘర్షణాదిభిః, హస్తప్రక్షాళనఙ్కృత్వా - తతోముఖ ప్రక్షాళనఙ్కృత్వా - పాదౌప్రక్షాళయేత్ - భుక్తిస్థలే శోధితే భోజనాసనమ్బహిరానీయ, తత్రోపవిశ్యద్విరాచామేత్ - ఆచమనాత్పూర్వంశ్వ శూద్రాదీన్ననిరీక్షేత)

"ప్రాణానాఙ్గ్రన్థిరసిరుద్రోమావిశాన్తకస్తేనాన్నేనాప్యాయస్వ"

ఇతి హృదయంస్పృశేత్ - "అఙ్గుష్ఠమాత్రః పురుషోఽఙ్గుష్ఠఞ్చసమాశ్రితః। ఈశస్సర్వస్య జగతః ప్రభుః ప్రీణాతివిశ్వభుక్" ఇతి దక్షిణపాదాఙ్గుష్ఠే. ఊర్ధ్వదక్షిణ హస్తేన జలంనిస్రావ్య- "శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిశ్యామృత

గ్ంహుతస్త్వ ప్రాణమన్నేనాప్యాయస్వ - అపానేనివిశ్యామృతగ్ంహుతమపానమన్నే నాప్యాయస్వ - వ్యానేనివిశ్యామృతగ్ంహుతంవ్యానమన్నేనాప్యాయస్వ - ఉదానేనివిశ్యామృతగ్ంహుతముదానమన్నేనాప్యాయస్వ - సమానేనివిశ్యామృతగ్ంహుతగ్ంసమానమన్నే నాప్యాయస్వ - బ్రహ్మణిమఆత్మాఽమృతత్వాయ" ఇతి హుతమభిమన్త్ర్య - "ఓం నారాయణాయవిద్మహే వాసుదేవాయధీమహి, తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్" ఇతి సూర్యాయార్ఘ్యమేకన్దత్వా - ఆత్మానమ్పరిషిచ్య -సూర్యమభివీక్షేత - రాత్రౌదీప మవలోకయేత్ - "ఉదుత్యఞ్జాతవేదసన్దేవం వహన్తికేతవః, దృశేవిశ్వాయ సూర్యమ్" ఇత్యాదిత్యముపతిష్ఠేత - తతః, "విష్ణురత్తాతథైవాన్న మ్పరిణామశ్చవై సదా । సత్యేన తేనమే భుక్తఞ్జీర్యత్వన్న మిదన్తథా "ఇత్యుచ్చార్య, ఉదరమ్పరిమృజ్య - "ఓం" ఇతి బ్రహ్మణి స్వాత్మానం యోజయేత్ -

ఆసీనో యథాశక్తి మూలమన్త్రన్ద్వాదశాక్షరాదికంవాజపేత్ -

కృష్ణాష్టమీ, కృష్ణచతుర్దశీ, పౌర్ణమాసీతిథిషు, ఏకవారమేవ భోజనఙ్కుర్యాత్ -అమావాస్యాయాం, సఙ్క్రమణే, శ్రాద్ధదినే, నిమిత్తదినేరాత్రౌ భోజనన్నకుర్యాత్ - గ్రస్తాస్తగే చన్ద్రే, గ్రహణాత్పూర్వస్యాం రాత్రౌ పరస్మిన్నహనిచనభుఞ్జీత - గ్రస్తాస్తగే సూర్యే, గ్రహణాత్పూర్వస్మిన్నహ్ని పరస్యాంరాత్రౌచనభుఞ్జీత - చన్ద్రసూర్యౌదృష్ట్వైవభుఞ్జీత - చన్ద్రగ్రస్తోదయే, అహ్నిసూర్యగ్రస్తోదయే రాత్రౌభోజనన్నకుర్యాత్ - సూర్యగ్రహణే పూర్వంయామ చతుష్టయం, చన్ద్రగ్రహణేపూర్వన్తు యామత్రయన్నభుఞ్జీత -

భుక్త్వా, ఆర్ద్రపాదోన గృహాద్బహిర్వ్రజేత్.

తామ్బూలచర్వణ క్రమః.

సహభుక్తవద్భ్యః, భగవన్నివేదితన్తామ్బూలన్దద్యాత్ - తతః స్వయఞ్చాశ్నీయాత్ - ఏకక్రముకం, క్రముకత్రయం, అధికంవాదద్యాత్ - నక్రముకద్వయం - తామ్బూలచర్వణదశాయాం న్నాగవల్లీదళమాస్యాన్తరేనిధాయ - అనన్తరం, ఖణ్డితక్రముకఞ్చనిధాయ - అగ్రసిరా మూలోభయపార్శ్వాగ్రవర్జం, సశోధితచూర్ణం, క్షాళితనాగవల్లీ పర్ణఞ్చర్వయేత్ - చూర్ణం, నాగవల్లీదళస్యపృష్ఠ ఏవఘర్షయేత్ - వాన్తర్భాగే - చూర్ణాధారపర్ణం, శీర్ణపర్ణం, యమళపర్ణం, పర్ణద్వయమేకీకృత్య, నభక్షయేత్ - ఏకాదశ్యాం, ద్వాదశ్యాం, పితృదినేషు, తామ్బూలంవర్జయేత్ -

“భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేనమయా స్వకీయైశ్చోపకరణైస్స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమపురుషస్సర్వశేషీస్వశేషభూతమిదం, ఇజ్యాఖ్యం, కర్మ స్వస్మైస్వ ప్రీతయే స్వయమేవ కారితవాన్” ఇతి సాత్వికత్యాగఙ్కృత్వా - “అనేన, ఇజ్యాఖ్యేనకర్మణా భగవాన్ప్రీయతాంవాసుదేవః” ఇతి ఇజ్యాం సమాపయేత్.

స్వాధ్యాయ ప్రకరణమ్.

తతశ్చతుర్థేకాలే,

“కృతఞ్చకరిష్యామి భగవన్నిత్యేన భగవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతి చాతురాత్మ్య భగవద్వాసుదేవ పాదారవిన్దార్చనేన స్వాధ్యాయేన

భగవత్కర్మణాభగవన్తం వాసుదేవ మర్చయిష్యామి" ఇతిసఙ్కల్ప్య "భగవతోఽబలేన భగవతోఽవీర్యేణ భగవతస్తేజసాభగవతః కర్మణాభగవతః కర్మకరిష్యామి భగవతో వాసుదేవస్య" ఇతి బలమన్త్రమనుసన్ధాయ - "భగవా నేవస్వనియామ్యస్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిస్వశేషతైకరసేన మయాస్వకీయైశ్చోపకరణైః స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమపురుష స్సర్వశేషీ స్వశేషభూతమిదం, స్వాధ్యాయాఖ్యం, కర్మస్వస్మైస్వప్రీతయే స్వయమేవకారయతి" ఇతి సాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా -

చతుర్ముఖ సరస్వతీ ప్రసాదవిదిత సకలవేదతదుప. బృంహణార్థేన యోగమహిమ సాక్షాత్కృతపరావర తత్త్వయాథాత్మ్యేన వాల్మీకి మహర్షిణా లోకానుగ్రహాయ ప్రణీతం "వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్" ఇత్యాది వాసర్వాభ్యుపగతవేదాపర పర్యాయమహిమానం, "మధ్యాహ్నేస్త్రీప్రసఙ్గత" ఇత్యుక్తరీత్యాస్వాధ్యాయకాలే, అవశ్యపఠనీయ తయాసఙ్గృహీతం శ్రీమద్రామాయణాఖ్య మితిహాసం శరణాగతి సారభూతం సార్థమనుసన్దధీత - అర్థానుసన్ధానాశక్తౌ శ్రీమద్రామాయణ గ్రన్థమూలమాత్ర పారాయణఙ్కుర్యాత్ -

వేదాన్తద్వయవ్యాఖ్యాన సాపేక్షాధికారీచేత్, ఉపనిషద్భాగ, శ్రీమద్భాష్య, భగవద్గీతా, తద్భాష్య. శ్రీమద్రహస్యత్రయసార, స్వయోగమహిమ సాక్షాత్కృత నిగమాన్త శ్రీమత్పరాఙ్కుశ పరమాచార్య దృష్ట ద్రావిడగాథా సహస్రసంహితా, తద్వ్యాఖ్యాన పరిశీలనం, అనసూయుభ్యః, పరావరతత్త్వ నిర్ణయాభిలాషిభ్యః, వీతరాగేభ్యః, ప్రశ్రితేభ్యః, స్వశిష్యేభ్యః, నిగమాన్త తద్వ్యాఖ్యాన ప్రవచనాదికఞ్చ కుర్యాత్ - వ్యాఖ్యానమనపేక్ష్యాపి వేదాన్త ద్వయానుసన్ధానాధికారీచేత్, వ్యాఖ్యేయ వేదద్వయభాగ ఏవచిన్తనీయః - తత్రాపి సాక్షాద్భగవత్ప్రతిపాదక ఏవభాగశ్చిన్తనీయః - తదశక్తౌ, మనుపరాశరవ్యాస శుకశౌనకాది పరమఋషి ప్రణీత భగవత్ప్రీణన స్వచిత్తరఞ్జకేతిహాస పురాణ పరిశీలనఙ్కుర్యాత్ -

తదశక్తౌ, భగవత్ప్రాప్త్యుపాయోపేయ ప్రతిపాదక భగవన్మన్త్ర జపఙ్కుర్యాత్ - తదశక్తౌ, సర్వసారభూతాష్టాక్షర మన్త్రజపంవాకుర్యాత్ - తదశక్తౌ, సర్వకాల కీర్తనీయాని భగవన్నామాని సఙ్కీర్తయేత్ - అనధ్యాయ దినేషు* వేదాభ్యాసనిషేధాత్ స్మృతీతిహాస పురాణ పఠన మన్త్రజపాదికఙ్కుర్యాత్ - ఆశౌచదినే భగవన్నామ కీర్తనానికుర్యాత్ -

తదేవం, యథాధికారం, యథాసమ్భవం, యథాశక్తి, యథావిధి సమ్యాభ్యాయవాప్యథగ్వా భగవత్ప్రీణన స్వచిత్తరఞ్జక, యోగజ్ఞాన ప్రదీప స్నేహాయమాన వచనమాత్ర పాపోదయ నివర్తక, ఇతిహాస పురాణ భగవత్స్తోత్ర నిగమాన్తద్వయ తద్వ్యాఖ్యానానాం, శ్రవణ, మనన, ప్రవచనసత్సంవాదవ్యాపకమన్త్ర జపాదయః, అనుష్ఠేయాః - తదనన్తరం, బన్ధుజన కార్యం, ఆత్మకార్యం, గృహక్షేత్రాది చిన్తనఞ్చకుర్యాత్ -ఆత్మ పోష్యరక్షణార్థంయావన్తి ధనాని సమ్పాదయేత్ బహ్వాయాసవర్జంశాస్త్రవిరుద్ధ మార్గేణయదృచ్ఛా ప్రాప్తానితావన్తిధనాన్యేవలబ్ధ్వాసన్తుష్యేత్ -

---

సాయంసన్ధ్యావన్దనవిధిః.

అథలోహితాయతిసూర్యే, వస్త్రపరివర్తనపూర్వకం, సాయంసన్ధ్యామపాసీత - తత్ప్రకారః - ప్రాఙ్ముఖ ఉదఙ్ముఖోవా, ఆసీనః,

* చతుర్దశీ - అష్టమీ - అమావాస్యా - పౌర్ణమాసీ - ప్రతిపత్ - మన్వాది - యుగాది - విషువత్సఙ్క్రాన్తిదినాని; యస్మిన్దినే, ఉదయాత్పరం, అస్తమయాత్పూర్వంవాత్రిముహూర్తమనధ్యాయతిథిప్రాప్తిః తద్దినం; యస్యాఞ్చతుర్దశ్యాం సూర్యాస్తమయాత్పూర్వం, పౌర్ణమాస్యాః, అమావాస్యాయావా ప్రాప్తిః, తచ్చతుర్దశీ పూర్వభూత త్రయోదశీతిథిః; యస్మాద్దినాత్, పూర్వదినే, అపరదినేచ అనధ్యాయః, తద్దినఞ్చ.

ద్విరాచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - "శ్రీభగవదాజ్ఞయా భగవత్ప్రీత్యర్థం సాయంసన్ధ్యాముపాసిష్యే" ఇతిసఙ్కల్ప్య - "ఆపోహిష్ఠేతిమన్త్రస్య" ఇత్యారభ్య "ఆత్మానమ్పరిషిచ్య" ఇతిపర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్కుర్యాత్ - "అగ్నిశ్చేత్యనువాకస్య సూర్యఋషిః, దేవీగాయత్రీచ్ఛన్దః, అగ్నిర్దేవతా" ఇతి న్యస్య - "అపాంప్రాశనేవినియోగః" ఇత్యుక్త్వా - హస్తే, ఆచమనవజ్జలఙ్గృహీత్వా - "అగ్నిశ్చమామన్యుశ్చమన్యుపతయశ్చమన్యుకృతేభ్యః, పాపేభ్యోరక్షన్తామ్, యదహ్నాపాపమకార్షమ్, మనసావాచాహస్తాభ్యామ్, పద్భ్యాముదరేణశిశ్నా, అహస్తదవలుమ్పతు,యత్కిఞ్చ దురితమ్మయి, ఇదమహమ్మామమృతయోనౌ, సత్యేజ్యోతిషిజుహోమిస్వాహా" ఇత్యపఃప్రాశ్య - ఆచమ్య - "దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతిమన్త్రస్య" ఇత్యారభ్య "రాక్షసముద్రారహితాఞ్జలినాతోయేన" ఇతిపర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - అర్ధాస్తమితేసూర్యే, ప్రత్యఙ్ముఖస్తిష్ఠన్, అర్ఘ్యత్రయన్దత్వా - అర్ఘ్యాత్పూర్వం సూర్యాస్తమయేసతి, ప్రాణానాయమ్య - "సాయంసన్ధ్యాకాలాతిక్రమప్రాయశ్చిత్తార్థం, తుర్యార్ఘ్యప్రదానఙ్కరిష్యే" ఇతిసఙ్కల్ప్య -"సప్తవ్యాహృతిసమ్పుటితగాయత్ర్యా" ఇత్యారభ్య "సన్తర్ప్య ఆచమ్య" ఇతిపర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - విష్ణ్వాయతనం, తత్సమీపం, అన్యద్వాగత్వా, తత్స్థలం వ్యాహృతిభిః ప్రోక్ష్య - తత్రఉదగగ్రదర్భేష్వాసీనః, "ఆసనమన్త్రస్య" ఇత్యారభ్య "దశవారం" ఇతి పర్యన్తంప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - "సాయంసన్ధ్యాగాయత్రీమన్త్రజపఙ్కరిష్యే" ఇతిసఙ్కల్ప్య - "ఆయాత్విత్యనువాకస్య" ఇత్యారభ్య "ఇత్యనువాకేనావాహ్య" ఇతి పర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - "సాయంసరస్వతీం శ్యామాంరవిమణ్డల మధ్యగామ్ । సామవేదం వ్యాహరన్తీఞ్చక్రాయుధధరాంశుభామ్ । ధ్యాయామి విష్ణుదైవత్యాంవృద్ధాఙ్గరుడవాహనామ్" ఏవన్ధ్యాత్వా - "ఆసనాదిషోడశ" ఇత్యారభ్య "సవితాదే

వతా, ఇతి న్యస్య” ఇతి పర్యన్తం ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - “సాయంస న్ధ్యాజపేవినియోగః” ఇత్యుక్త్వా - “అస్త్రమన్త్రేణ” ఇత్యారభ్య “సంహతాఞ్జులి కరద్వయం” ఇతిపర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - నాభి సమముద్ధృత్య, “కనిష్ఠికామూలమారభ్య” ఇత్యారభ్య “శ్రీః ప్రాణానా యమ్య” ఇతిపర్యన్తం, ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - “సాయంసన్ధ్యోపస్థాన ఙ్కరిష్యే” ఇతిసఙ్కల్ప్య - “ఉత్తమ ఇత్యనువాకస్య” ఇత్యారభ్య “గాయత్రీముద్వాస్య” ఇతిపర్యన్తం ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్ - “ఇమమ్మ ఇతి పఞ్చర్చాం, దేవరాతఋషిః, గాయత్రీ, త్రిష్టుప్, గాయత్రీ, జగతీ, త్రిష్టు భశ్ఛన్దాంసి, వరుణో దేవతా” ఇతిన్యస్య - “సాయంసన్ధ్యోపస్థానేవిని యోగః” ఇత్యుక్త్వా - “ఇమమ్మేవరుణ శ్రుధీహవమద్యాచమృడయ, త్వామవస్యురాచకే, తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వన్దమానస్తదాశాస్తేయజ మానోహవిర్భిః, అహేడమానోవరుణేహబోధ్యురుశగ్ంసమాన ఆయుః ప్రమోషీః, యచ్చిద్ధితేవిశోయథాప్రదేవ వరుణవ్రతమ్, మినీమసి ద్యవిద్యవి, యత్కిఞ్చేదంవరుణదైవ్యేజనేఽభిద్రోహమ్మనుష్యాశ్చరామసి, అచిత్తీయత్తవధర్మాయుయోపిమమానస్తస్మాదేనసో దేవరీరిషః, కితవాసో యద్రిరిపుర్నదీవియద్వా ఘాసత్యముతయన్నవిద్మ, సర్వాతావిష్యశిథిరే వదేవాథాతేస్యామవరుణప్రియాసః” ఇత్యుపస్థాయ - శేషం, ప్రాత స్సన్ధ్యావన్దనవత్ కుర్యాత్.

*

ప్రదోషరహితరాత్రౌ, ఆశౌచరహితః, శ్రీమదష్టాక్షరమపియథా శక్తిజపేత్ - ప్రదోషరాత్రౌ, అష్టాక్షరన్నైవజపేత్ - ప్రదోష, అన

---

* చతుర్థీ, సప్తమీ, త్రయోదశీ, ఇందతిథిగళిల్ సూర్యాస్తమయత్తుక్కు మేల్

ధ్యాయ రాత్రిషు, ఆపదిచ, గాయత్రీ జపస్యసఙ్కోచఃకార్యః. తత్ప్రకార స్త్వేవం:—ప్రతిపత్, పౌర్ణమాసీ, అమావాస్యా రాత్రిషు, షట్త్రింశత్స ఙ్ఖ్యయా ; చతుర్థీ, అష్టమీ, చతుర్దశీ రాత్రిషు, చతుఃపఞ్చాశత్స ఙ్ఖ్యయా; సప్తమీరాత్రౌ, సప్తత్రింశత్సఙ్ఖ్యయా; విష్వాయన త్రయోదశీ రాత్రిషు అష్టావింశతిసఙ్ఖ్యయా, గాయత్రీజపఙ్కుర్యాత్ - మహాప్రదోషాఖ్యే త్రయోదశీప్రదోషే, దివసస్యాష్టమ భాగమారభ్య, అర్ధరాత్రిపర్యన్తం గాయత్రీజప, సాయమౌపాసన, వైశ్వదేవహోమ, సాయమభిగమన, భగవదారాధనవ్యతిరిక్త దశాయాం, ఆత్మనోహితమిచ్ఛన్ స్వయఙ్, కాష్ఠ వన్మౌనఙ్కుర్యాత్ - శ్రాద్ధభోజనరాత్రౌ, ఆశౌచదినే, ఆపదిచ దశసఙ్ఖ్య యాగాయత్రీజపఙ్కుర్యాత్, విమానస్థం ప్రదోషే, స్వగృహార్చామర్ధరాత్రే, నపశ్యేన్నప్రణమేత్ - ఆస్థానమణ్డపే పీఠ్యాన్తు సర్వదాపశ్యేత్ప్రణమేచ్చ-

---

వారిపూరిత పాత్రఙ్గృహీత్వా, గృహమాసాద్య - ప్రాతఃకాలవత్, ఆహితాగ్ని రగ్నిహోత్రఙ్కుర్యాత్ - అనాహితాగ్ని రౌపాసనఙ్కు ర్యాత్ -తతః శ్రీ విష్ణుసహస్రనామ[౧] పారాయణఙ్కుర్యాత్ -

---

కాలవిశేషత్తుక్కు ప్రదోషమెన్ఱు పేర్. చతుర్థీ సప్తమీతిథిగళిల్ సూర్యాస్తమ యమ్ముదల్ మూన్ఱు ముహూర్తకాలం ప్రదోషం - త్రయోదశీ తిథియిల్ పగలినెట్టాం భాగమ్ముదల్ అర్ధరాత్రిపర్యన్తం ప్రదోషం. ఎన్దదినం సూర్యా స్తమయానన్తరం ఒన్బదునాழిగైక్కుళ్ చతుర్థీ తిథివరుగిన్ఱదో అన్దదినంప్ర దోషం. మత్తానాళ్ సూర్యాస్తమయానన్తరం చతుర్థీశేషనాழిగై ఇరున్దాల్ అన్దదినం ప్రదోషం. ఎన్దదినం సూర్యాస్తమయానన్తరం పదినైన్దు నాழిగై క్కుళ్ సప్తమీవరుగిన్ఱదో అన్దదినం ప్రదోషం. మత్తానాళ్ సూర్యాస్తమయా నన్తరం సప్తమీ ఒరునాழిగై ఇరున్దాల్ అన్దదినం ప్రదోషం. ఎన్దదినత్తిల్ సూర్యోదయాది అఱుబదునాழిగైక్కుళ్ త్రయోదశి వరుగిన్ఱదో అన్దదినం ప్రదోషం. మత్తానాళ్ సూర్యాస్తమయానన్తరం అరైనాழిగై త్రయోదశి ఇరున్దాలుం అన్దదినం ప్రదోషం.

౧ అనుబన్ధోద్రష్టవ్యః—

తతః, ప్రాతరభిగమనరీత్యా సాయమ్భగవన్తం శరణముపగచ్ఛేత్ - తత్రత్యరక్షాస్థానే "సాయమ్భగవదారాధన మారభ్యయోగ సమాపన పర్యన్త భగవత్కైఙ్కర్యోత్పాదనరూపరక్షాయాం" ఇతివాక్యమ్ప్రయుజ్య,అనుసన్ధేయం -

---

షడాసనపూర్వకం, ఇజ్యాకాలీన భగవదారాధనవత్ తదారాధనఙ్కుర్యాత్ -తదశక్తౌ, మన్త్రాసన, అర్ఘ్యపాద్యాచమన, గన్ధమాల్య పుష్ప ధూపదీప మాత్రాదాన, భోజ్యాసన, పాద్యాచమన, అర్హణామ్బుసమర్పణ హవిర్నివేదన పునర్మన్త్రాసనాన్తఙ్కుర్యాత్ - పర్యఙ్కాసన పాద్యాచమనీయాని సమర్ప్య - క్షీరాజ్యశర్కరోపేత నైవేద్యంసమర్ప్య - నమస్కృత్య, నాగభోగసమన్వితే పుష్పధూపైరామోదితే యోగపర్యఙ్కే శ్రీభూమినీళాభిస్సహ భగవన్తంశాయయేత్ - నీరాజనఙ్కృత్వా - అర్ఘ్యంసమర్ప్య - చక్రాద్యైరస్త్రైః వైనతేయేనచ దశదిక్షురక్షాన్ధృత్వా - దేవగృహాద్వామపాదవిన్యాసపూర్వకమ్బహిర్గచ్ఛేత్ -

---

తతః, దేవాలయఙ్గత్వా శ్రియఃపతిం విమానస్థమ్పశ్యేత్ - తదసమ్భవే విమానం, గోపురంవాపశ్యేత్ -

---

తతః, వైశ్వదేవేషడాహుతీర్హుత్వా "యేభూతాఃప్రచరన్తినక్తమ్బలిమిచ్ఛన్తోవితుదస్యప్రేష్యాః, తేభ్యోబలిమ్పుష్టికామోహరామిమయిపుష్టిమ్పుష్టిపతిర్దధాతుస్వాహా" "నక్తఞ్చారేభ్యో భూతేభ్య ఇదన్నమమ" ఇతి మన్త్రేణవైహాయసబలిఙ్కుర్యాత్ - బలిహరణ పఞ్చమహా యజ్ఞాంస్తు నకుర్యాత్ - కేచిద్బలిహరణ మపికుర్వన్తి - యథాసమ్ప్రదాయ మనుష్ఠేయం -

---

రాత్రౌ విశేషాత్, అతిథీన్ యథాశక్త్యభి పూజయేత్ -

తతః, పూర్వవత్, భోజనఙ్కుర్యాత్ - భోజననిషేధకశాస్త్రం వినా, అన్యేననిమిత్తేన భోజనేవిలుప్తే ప్రాణాగ్నిహోత్ర మన్త్రాఞ్జపేత్ -

---

తతః, దివేవ,మన్త్రజపం, స్వాధ్యాయం, "రాత్రౌచోరప్రసఙ్గేన" ఇత్యుక్తరీత్యా శ్రీమద్భాగవతాది సాత్వికపురాణ పఠనఞ్చకుర్యాత్ -

---

"భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేనమయాస్వకీయైశ్చోపకరణైస్స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమ పురుషస్సర్వశేషీ స్వశేషభూతమిదం, స్వాధ్యాయాఖ్యం, కర్మస్వ స్మైస్వప్రీతయేస్వయమేవకారితవాన్" ఇతి సాత్వికత్యాగఙ్కృత్వా - "అనేన, స్వాధ్యాయాఖ్యేనకర్మణా భగవాన్ప్రీయతాం వాసుదేవః" ఇతి స్వాధ్యాయం సమాపయేత్ -

---

యోగప్రకరణమ్.

సుప్రక్షాళిత పాణిపాదస్స్వాచాన్త శ్శుచౌదేశే, ప్రాఙ్ముఖః, ఆసీనః త్రిఃప్రాణానాయమ్య- "కృతఞ్చకరిష్యామి భగవన్నిత్యేన భగవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతి చాతురాత్మ్య భగవద్వాసుదేవ పాదారవిన్దార్చనేన యోగేన భగవత్కర్మణా భగవన్తం వాసుదేవ మర్చయిష్యామి" ఇతి సఙ్కల్ప్య - "భగవతోబలేన భగవతోవీర్యేణ భగవత స్తేజసా భగవతః కర్మణా భగవతః కర్మకరిష్యామి భగవతో వాసుదేవస్య" ఇతి బలమన్త్రమనుసన్ధాయ - "భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేన మయాస్వకీయై శ్చోపకరణైః స్వారాధనైక ప్రయోజ

నాయ పరమ పురుష స్సర్వశేషీ స్వశేష భూతమిదంయోగాఖ్య ఙ్కర్మ స్వస్మైస్వప్రీతయే స్వయమేవకారయతి" ఇతి సాత్త్వికత్యాగఙ్కృత్వా- ద్వయమనుసన్ధాయ - "అఖిలహేయప్రత్యనీక" ఇత్యాది-పూర్వో క్తప్రకారేణ బృహద్గద్యమనుసన్ధాయ -

* తతోయోగఙ్కుర్యాత్ - తస్య, అఙ్గాన్యష్ట - తత్ప్రకారః—

అష్టాఙ్గయోగక్రమః.

౧ యమః— (మనసః, ఏకస్మిన్నేవ, అవస్థాపకంయోగాఙ్గం - ఏతదఙ్గాని పఞ్చ- ౧ (బ్రహ్మచర్యం (యోషిత్సుభోగ్యతాబుద్ధి యుక్తేక్షణాదిరహితత్వం) - ౨ అహింసా (అప్రాణిపీడా - ౩ సత్యం (భయాదేరహేతుభూతంవాక్యం - ౪ అస్తేయం (అచౌర్యం - ౫ అపరిగ్రహః (నిషిద్ధద్రవ్యాణామనాదానం -

౨ నియమః - యోగాభ్యాసినః పురుషస్య నియామకంయోగాఙ్గం - ఏతదఙ్గానిపఞ్చ:— ౧ సన్తోషః (విషయత్యాగః - ౨ శౌచం (అభక్ష్యపరిహారానిన్దిత సంసర్గస్వధర్మవ్యవస్థానాని) - 3. తపః (ఉపవాసాది) - ౪. స్వాధ్యాయః (వేదవేదాన్త తదఙ్గావలోకనాదిః - ౫. ప్రణిధానం పరబ్రహ్మణిచిత్తాసక్తిః -

3. ఆసనమ్ - భగవత్సన్నిధౌ, అన్యత్రవా, వివిక్తే, గోమయేనోపలిప్తే శుచౌదేశే దర్భానాస్తీర్య - దార్వాసనన్నిధాయ - తదుపర్య

బృహద్గద్యం = శరణాగతిగద్యం - అనుబన్ధోద్రష్టవ్యః.

* పరమాత్మ జీవాత్మ స్వరూపానుసన్ధాన పూర్వకం, ఇన్ద్రియాణీవశీకృత్యమనసఃపరబ్రహ్మణ్యే వసంయోగః.

జినం, తదుపరివస్త్రంసన్నిధాయ - ప్రాఙ్ముఖ ఉపవిశ్య - స్వస్తిక, గోముఖ, బద్ధ, పద్మ, వీర, సింహ, భద్ర, ముక్త, మయూరాద్యాసనేషుస్వాభిమతేన కేనచిదాసనేనస్థిత్వా - గురూన్భగవన్త ఞ్చప్రణమ్య - భూతశుద్ధిఞ్చకృత్వా - కాయశిరోగ్రీవాస్థి వక్షస్స్థలాని సమానికృత్వా - దృశౌ నాసాగ్రన్యస్తే వినిమీలితలక్షణే కృత్వా - తాలుతలస్థాం జిహ్వాం దశనావళేరన్తరే ఓష్ఠపుటావిషల్లగ్నౌ చకృత్వా- ఊరుమధ్యప్రదేశయోర్బాహూ కూర్పరౌ ధృత్వా- దక్షిణోత్తరౌ పాణీకృత్వా - యోగపట్టేనాఖిలం విగ్రహం సన్ధార్య - అపానదేశం సన్నిరుద్ధ్య ధ్వాన్తమేవవికాస్యైవమవస్థానమ్ -

౪. ప్రాణాయామః* - సచ, రేచకపూరకకుమ్భకావస్థాత్రయ సమాశ్రితః - తత్ర రేచకోనామ, కనిష్ఠానామికాభ్యాం వామనాసికాంరుద్ధ్వా - నేత్రేసమ్యఙ్నిమీల్య - దక్షిణనాసయా (ఉచ్ఛ్వాసేనముఖనాసాభ్యామ్బహిర్నిర్గచ్ఛేత్) ప్రాణవాయుబహిర్విసర్జనం - పూరకో నామ, అఙ్గుష్ఠేనదక్షిణ నాసికాం సమ్యగ్రుద్ధ్వా - వామనాసయాన్తరేబాహ్యవాయుపూరణం-కుమ్భకోనామ, అఙ్గుళీభిస్తాభిరేవనాసికాద్వయంరుద్ధ్వా-ఓష్ఠాభ్యాం, ఆస్యంరుద్ధ్వా - ప్రాణవాయుబాహ్యవాయ్వోర్యుగపద్బన్ధనం - ఏతేత్రయోపిమాత్రా† భేదాదుత్తమమధ్యమాధమాభవన్తి - తత్రోత్తమః షట్త్రింశన్మాత్రకః- మధ్యమః చతుర్వింశతిమాత్రకః - అధమః ద్వాదశమాత్రకః - అత్రైవకుమ్భకావస్థాయాం, మూలమన్త్రస్య మన్త్రరత్నస్య వాపఞ్చవింశత్యభ్యస్తస్యమనసోచ్చారణమ్ -

---

* ప్రాణః = స్వదేహోత్పన్నవాయుః - ఆయామః = తన్నిరోధః.

† నశీఘ్రేణనవిళమ్బేన జానుప్రదక్షిణీకృత్య, అఙ్గుళిస్ఫోటనం యావత్కాలేన కుర్యాత్తావాన్కాలః.

౫. ప్రత్యాహారః – శబ్దాదివిషయేషు సఞ్చారిభిః, చక్షురాదిభిస్సహ తేభ్యో విషయేభ్యః మనస్సమాకర్షణమ్-

౬. ధారణా– ప్రసన్నవదనే పుణ్డరీకదళామలాయతేక్షణే, సుకుమారకపోలే, సువిస్తీర్ణలలాటఫలకోజ్జ్వలే, సమకర్ణాన్తవిన్యస్త చారుకుణ్డల భూషణే, ఉల్లాసాతిశయమనోజ్ఞభ్రూలతే, ప్రవాళాతిశోభ్యాధర బిమ్బే, శఙ్ఖాభిరామకణ్ఠే, శఙ్ఖచక్రగదాబ్జ కేయూర కటకాదివి భూషితాత్యుజ్జ్వల చతుర్బాహౌ, అతికోమళ దివ్యరేఖాలఙ్కృతా తామ్రకరతలే, దివ్యాఙ్గుళీయక విరాజితాతికోమళ దివ్యనఖావళీ విరాజితాతి రక్తాఙ్గుళీభిరలఙ్కృతే, సువిస్తీర్ణశ్రీవత్సకౌస్తుభ ముక్తా హారవైజయన్తీవన మాలాఙ్కితవక్షసి, వలిత్రిభఙ్గినామగ్న నాభి నాదివ్యముక్తా దామోదరబన్ధన కాఞ్చీగుణాదినోదరేణ విరాజ మానే, కదళీప్రకాణ్డరుచిరసమస్థితోరుయుగ్మే, మణిదర్పణాయ మానజఙ్ఘాయుగ్మే, తత్క్షణోన్మీలిత పుణ్డరీకసదృశ శఙ్ఖచక్రాదిలా ఞ్ఛన చరణయుగళే, అతిమనోహర కిరీట మకుట చూడావతంసే, విమలపీతామ్బరే, యుగపదుదిత సూర్యసహస్రతేజసి, శుద్ధసత్త్వ మయే, శ్రియఃపత్యౌ నారాయణే పరబ్రహ్మణి, ఆత్మమానస స్యాచ ఞ్చలత్వేనస్థాపనమ్ -

౭. ధ్యానమ్ - తస్మిన్పరబ్రహ్మణి, విషయాన్తరస్పృహాశూన్యేన మనసా తైలధారావదవిచ్ఛేదేనహరేః, సమస్తావయవానాం తత్తదస్త్రభూ షణభూషితానాం సంస్మరణమ్ -

౮. సమాధిః - భగవతః పూర్వోక్తాస్త్రభూషణాదిరాహిత్యే న త్రివిధపరి చ్ఛేదరహిత నిరవధికసుఖరూప స్వరూపతయా ధ్యానమ్.

ఏవం కర్తుమశక్తః, అర్చిరాది మార్గేణ శ్రీవైకుణ్ఠనాథ శ్రీమత్పా దారవిన్దప్రాప్తిప్రకారరీత్యా అనుస్మరేత్.

శ్రీ వైకుణ్ఠగతి చిన్తనప్రకారః.

అనాదికాలమారభ్య సంసారసాగర నిమగ్న జీవోద్ధరణాయ, పరమ కారుణికః, శ్రియఃపతిః, అజ్ఞాత, యాదృచ్ఛిక, ఆనుషఙ్గిక, ప్రాసఙ్గిక సామాన్య బుద్ధిమూల సుకృతవిశేషాన్ వ్యాజీకృత్య, తాన్ విశేషతః కటాక్షయిత్వా, సదాచార్యానుగ్రహ లబ్ధజ్ఞాన పాత్రభూతాన్ కృత్వా - తన్ముఖేనస్వస్మిన్ భరసమర్పణఙ్కారయిత్వా - శరీరపాతసఙ్కల్పిత సమయే ప్రాప్తే, సుహృత్సుసుకృతం, ద్విషత్సుదుష్కృతఞ్చ, ఆరోప్య - ఏతద్దేహావసానసమయే కాష్ఠపాషాణవత్ స్థితాన్ దృష్ట్వా, కేవలంస్వీయ దయయైవ ప్రబోధ్య-మోక్షమప్రాప్నువానిత్య భిలషితాన్ విస్మరణ శీలాన్ కృత్వా-వాక్పాణిపాద పాయూపస్థాఖ్య కర్మేన్ద్రియాణి, ఘ్రాణరసనాచక్షుస్త్వక్ఛ్రోత్రాఖ్య జ్ఞానేన్ద్రియాణి చమనసాసంయోజ్య - తాదృశమ్మనః ప్రాణవాయు నాసంయోజ్య - ప్రాణవాయుఞ్జీ వాత్మనాసంయోజ్య - తాదృశజ్జీవం *త్రిస్థూణక్షోభదశాయాంస్థూల దేహమథనోద్భూత సూక్ష్మపఞ్చభూతైస్సంయోజయతి - ఏవం, ఇన్ద్రియప్రాణభూత సూక్ష్మసంయుక్తం జీవం, నిసర్గసౌహార్దవాన్, హార్దః, స్వస్మిన్ విశ్రమయ్య - ఏవం, స్థూల శరీరాత్, విద్వదవిద్వత్సాధారణం, ఉత్క్రాన్తిక్రమఙ్గమయిత్వా-అనన్తరంస్వర్గ నరకలోకగమనార్థ మార్గద్వారభూతేషు శతసఙ్ఖ్యాకనాడీ విశేషేషు యథానగచ్ఛేత్తథా మార్గేభ్యోనివర్త్య, అర్చిరాదిమార్గద్వారభూతాయాంశతాధికాయాం సుషుమ్నేతి, బ్రహ్మనాడీతి. మూర్ధన్య నాడీత్యా

---

* త్రిస్థూణం = ముదుగిల్ వంశమెన్ఱు పేరుడైయ ప్రధానమాన ఎలుంబు మూన్ఱై.
క్షోభదశాయాం = కడైశియద్దశైయిల్.

ఖ్యాం వహన్త్యాం హృదయ మధ్యనాడ్యాం ప్రవేశ్య-ఏకాదశద్వార*సహిత బ్రహ్మపురాఖ్యస్థూల శరీరాన్మూర్ధన్యనాడ్యాఖ్య ప్రధానద్వారేణ ముముక్షుఙ్గృహీత్వానిష్క్రమ్య - సూర్యమణ్డల మధ్యమార్గేణారోప్య - పునస్సంసారహేతు భూతకర్మవాసనారూప నిశ్రేణికాన్నివర్త్య - దేవయాన మార్గమ్ప్రాప్య - తన్మార్గే, అర్చిరితి, అహరితి, శుక్లపక్ష ఇతి, ఉత్తరాయణమితి, సంవత్సర ఇతి, వాయు రితి, ఆదిత్య ఇతి, చన్ద్ర ఇతి, వైద్యుత ఇతి, అమానవసంజ్ఞకస్యాస్య సహకారిణో వరుణేన్ద్ర ప్రజాపతయః ఇతి చనామ్నా ప్రసిద్ధైః, ప్రత్యుద్గమనపూర్వకంస బహుమానంస్వస్వసీమాపర్యన్తమ్మార్గ ప్రవర్తనార్థ మనువ్రజద్భిః, ఆతివాహకైస్స† హస్వాయమ్ప్రధానస్రక్, క్రమేంగమయిత్వా-తత్తత్సీమాన్తేషు భగవచ్ఛాస్త్రోక్త భోగాననుభావ్య - ఏవమర్చిరాదిమార్గేణ ప్రకృతిమణ్డలాదూర్ధ్వ దేశావస్థితం, చిరకాలమారభ్య ద్రష్టుమభిలషితం అవైష్ణవానామప్రాప్యం శ్రీవైకుణ్ఠాఖ్యదివ్యలోక సమీపఙ్గమయిత్వా - తత్రప్రవహన్త్యాః, అప్రాకృత సలిలాయాః, విరజానద్యాః, అవారతీరే, భక్తిప్రపత్తివశీకృత భగవత్సఙ్కల్పేన స్థాపితం, గతిమాత్రార్థ మనువర్తమానం సూక్ష్మశరీరం విసృజ్య - శరీరంవినైవ సఙ్కల్ప మాత్రాదేవ విరజాయాః, ఉత్తరతీరమ్ప్రాప్య - అప్రాకృతశరీరమ్ప్రాదాయ - ఐరమ్మదీయాఖ్య సరఃపర్యన్తఙ్గమయిత్వా - అనన్తరంసోమ సవన సంజ్ఞకాశ్వత్థ సమీపమ్ప్రాప్య - తత్ర, శతమ్మాలాహస్తాః, శతమఞ్జనహస్తాః, శతఞ్చూర్ణహస్తాః, శతంవాసోహస్తాః, శతమ్మాభరణహస్తాః, ఏవంరీత్యాపఞ్చ శతసఙ్ఖ్యాప్సరోభిః సఙ్ఘశస్సఙ్ఘశః, ప్రత్యుద్గమయ్య - బ్రహ్మాలఙ్కారై రలఙ్క

---

* నవరన్ధ్రాణి, నాభిః, శిరస్థితబ్రహ్మరన్ధ్రఞ్చ

† విదుషాం, అతివాహే (గచ్ఛతాం, మార్గ ప్రవర్తనే) పరమ పురుషేణ యుక్తాః అతివాహికాః దేవతావిశేషా ఏతేఽర్చిరాదయః.

ర్య - తతః, తిల్యానామకవృక్ష సమీపమ్ప్రాప్య, తత్ర, శ్రీ వైకుణ్ఠనాథస్య దివ్యగన్ధమ్ప్రవేశ్య - సాలజ్యాఖ్యస్థాన సమీపమ్ప్రాప్య, తత్ర శ్రీ వైకుణ్ఠనాథస్య దివ్యరసమ్ప్రవేశ్య-అపరాజితాఖ్యమాయతన సమీపమ్ప్రాప్య, తత్ర శ్రీ వైకుణ్ఠనాథస్య దివ్యతేజఃప్రవేశ్య- తతో నిత్యసూరిభిః ప్రత్యుద్గమయ్య - మహాగోపురద్వార సమీపఙ్గమయిత్వా-తత్రత్య, ఇన్ద్రప్రజాపత్యాఖ్యద్వారపాలాభ్యాం, దివ్యద్వారక వాటాతిక్రమణపూర్వకం శ్రీవైకుణ్ఠ నగరమ్ప్రవేశయేత్. రాజవీధీగమనసమయే, తత్రత్య సూరయః స్వస్వగృహేషు ముక్తమానీయ యధోచితమ్పాదా ప్రక్షాళయేయుః. దేశాన్తరగతపుత్ర సన్దర్శన జనితానన్ద వత్యో మాతర ఇవ శ్రీ భూమినీళాదేవ్యోపి, ఏతద్దర్శన జనితప్రీత్యతిశయాత్, శరత్కాల పరిపూర్ణ చన్ద్రమణ్డలసదృశ దివ్యానన శాలిన్యః, స్వీయపరిచారికా సహితాః, స్వాప రమధనభూత భగవత్పాదుకాయుగళ, దివ్యచూర్ణ, పూర్ణకుమ్భ, మఙ్గళ దీపాది సత్కారణోపకరణై సహప్రత్యుద్గచ్ఛేయుః. సర్వేశ్వరో భగవాన్ శ్రియఃపతిరపి, ఏతమ్ముక్తం, ప్రత్యుద్గమ్య హిరణ్మయ దివ్యవిమాన సమీపఙ్గమయేత్. తత్రబ్రహ్మాయశాంసి ఏనమ్ప్రవిశేయుః. తతో ముక్తః, నిరవధిక పరమానన్ద నిత్యముక్త సేవిత సర్వేశ్వరాధిష్ఠితం, ఆనన్దమయ మణ్టపమ్ప్రవిశ్య - తత్రత్యైః, కుముదాదిదివ్యపార్షదైః చణ్డాదిద్వారపాలకైః స్నేహబహుమాన మాలోకితః, విష్వక్సేననియుక్తాస్థాన నిర్వాహకమఙ్గళా శాసనాని ప్రాప్య - తన్మణ్టపమధిరుహ్య - తత్రస్థితగ్గరుడమ్పాదయోః ప్రణమ్య - నిత్యసూరి గోష్ఠీమధ్యఙ్గత్వా - తత్రత్యాన్పూర్వాచార్యాన్ కృతజ్ఞతాజ్ఞాపన పూర్వకమ్ప్రణమ్య - తతః, దివ్యసింహాసనే, అష్టదళ దివ్యపద్మస్యాష్టసుదళేషు ప్రాగాదిక్రమేణవిమలాదీరష్టౌ, కర్ణికాపూర్వ భాగే, అనుగ్రహాఞ్చదృష్ట్వా -తత్పద్మమధ్యే కర్ణికోపరి దివ్యయోగ పర్యఙ్కే సహస్ర ఫణామణిశోభిత మనన్తన్నాగరాజన్దృష్ట్వా - అనన్తభోగిని, శేష శేషాశనాది సర్వమ్పరిజనమ్భగవతస్తత్తదవస్థోచిత పరిచర్యాయామాజ్ఞాప

మస్త్య, శీలరూపగుణవిలాసాదిభిరాత్మాను రూపయా శ్రియా భూమ్యా నీళయా చ సహాసీనం, పుణ్డరీకదళామలాయతేక్షణం, దివ్యాయుధ దివ్యభూషణై ర్భూషితం, ఆకుఞ్చితదక్షిణపాదం, ప్రసారిత వామపాదం, దక్షిణజాను న్యస్త ప్రసారితదక్షిణభుజం, నాగభోగేవిన్యస్త వామభుజం, నిరతిశయ భోగ్యం, వాసుదేవాఖ్యం శ్రీ వైకుణ్ఠనాధం సంసేవ్య - తతో దివ్యభూషణ దివ్యాయుధభూషితాన్ తదీయాన వయవాన్ప్రత్యేక శోఽనుభూయ - తతః, శ్రీ శఠకోపాఖ్య పాదుకానివేశ స్థానభూత పాదపీఠపర్యన్తం గత్వా - అత్యన్తసాధ్వసవినయా వనతో భూత్వా పునఃపునః ప్రణమ్య - మామైకాన్తికాత్యన్తిక పరిచర్యాకరణాయ స్వీకురుష్వేతి యాచమానః, తతో భగవతా స్వయమేవాత్మ సఞ్జీవనేనావలోకనే నావలోక్య - సమస్తక్లేశాపహేన నిరతిశయసుఖావహేన ఆత్మీయ శ్రీ మత్పాదారవిన్దయుగళేన శిరస్యలఙ్కృతః, భాగవతకైఙ్కర్య భగవత్కైఙ్కర్య సామ్రాజ్యభోగ్యతామాప్రాపితః, అమృతసాగరాన్తర్ని మగ్నసర్వావయవ ఇవానన్దనిర్భరస్తత్పాదారవిన్దయుగళ మేవావలమ్బ్య తత్పర్యఙ్కమారుహ్య - అఙ్కగత కుమారన్యాయేన భగవతాఽనుమోదితో భగవతస్సహజ సౌహార్దేనాపహత పాప్మత్వాది రూపగుణాష్టకావిర్భావమ్ప్రాప్తస్సముక్తః, భగవతా స్వస్య దివ్యచరిత్రాణి, పతన్ముఖాచ్ఛ్రుతవ్యానీత్యభిసన్ధాయ - “కోసి” ఇతి పృష్టః, నిత్యసంసార్య వస్థాతో నిత్యసూర్య వస్థాప్రాపయితుర్భగవతోఽప్రతీకార మహోపకారంస్మృత్వా వక్ష్యమాణ ప్రకారేణోత్తరాణి విజ్ఞాపయేత్:-“అనాదికాలం సంసారార్ణవే సమ్యఙ్మగ్న స్త్వద్దాస భూతోహమిదానీమ్భవతో దివ్యాత్మ స్వరూపాను భవరూపార్ణవేమగ్నోస్మి - మదీయస్వరూపం సర్వజగదాత్మ భూతభవత్స్వరూపాధీనం మదీయప్రవృత్తినివృత్తీ భవత్సఙ్కల్పాధీనే, మదీయోభోగః భవద్భోగాధీన ఇతిచాజ్ఞాసిషం-మకార వివరణ ప్రతిపాదిత నిరుపాధిక భవద్దాస్యైకత్వం స్థితస్స్వరూపప్రాప్తస్త్వత్కైఙ్కర్యేషు నిత్యసూరివదప్రతిహత స్వాత

న్త్రీత్యా మహ్యం ప్రాప్తవానస్మి - సర్వాణి జగన్తి, అహఙ్కృత్య, త్వత్కైఙ్కర్యోపకరణాని ఇతీదానీమేవ ప్రత్యక్షీకృతవానస్మి - సర్వాత్మనా త్వదైశ్వర్య కైవల్యానుభవరసాన్మదీయత్వాదనుభవమహోదధిలేశ తుల్యాత్ యథానన్యస్తథాఽనుభూయ భోక్తా భోగ్యశ్చాహమిదానీం మానం - ఇతః పరం త్వమేవ త్వన్నిత్యకైఙ్కర్యాణి కారయితుమ్మయి కృపాఙ్కురు". ఏవం విజ్ఞాపయతి ముక్తే తచ్ఛ్రుత్వా, అవిముక్తస్తన్య పానరసముగ్ధశిశు ప్రథమజల్పితం శ్రుత్వేవపరమానన్దనిర్భరః, శ్రియఃపతిః, "జగత్సమస్తం, యదపాఙ్గసంశ్రయం" "యస్యా వీక్ష్య ముఖం" "యద్భ్రూవిభ్రమభేదతః" ఇత్యుక్తవైభవశాలిన్యాః, అఖిలజగన్మాతుశ్శ్రియో ముఖం సాభిప్రాయం వీక్ష్య, ఏకాభిప్రాయయా శ్రియా సహ ముక్తకటాక్షయిత్వా, తయా సహ, తం, అనవధిక కృపయాఽనుగృహ్ణాతి. ఏవం, పరమశేషిణో భగవతః, పురుషకారభూతాయాః లక్ష్మ్యాశ్చ కృపాప్రాప్తః సముక్తః, పరభక్తి,పరజ్ఞాన, పరమభక్తియుక్తః, పరిపూర్ణోత్తరావధి రహిత విశద తమానన్య ప్రయోజనానవధిక ప్రియ భగవదనుభవజనిత, నిరతిశయ ప్రీతి పరీవాహభూత కైఙ్కర్యైకమనోరథః,ఐకాన్తికాత్యన్తిక నిత్యకిఙ్కరః, సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థాసు సర్వవిధ కైఙ్కర్యాణి సర్వవిధ శరీరైరనుభూయ, అనవధికాతిశయానన్ద మహార్ణవనిమగ్నో భవతి.

ఇత్యుక్తముక్త నిరతిశయ దశాం యథారోగ్యం యథాశక్తి, యథాకామమనోరథం, అనుసన్దధాన ఏవ సుఖమాసీనో నిద్రాసమాగమ పర్యన్తం భగవద్ధ్యానరసాస్వాదేన స్వాత్మానం కృతార్థయన్నాసీత-ఏవం కర్తుమశక్తౌ, శ్రీవైకుణ్ఠగద్యమనుసన్దధీత - తదశక్తౌ, భగవద్ధ్యాన సోపానం వాఽనుసన్దధీత -

---

తతోనిద్రాప్రసక్తౌ, పృథివీమారభ్య ప్రకృతి పర్యన్తానితత్త్వాని భగవదారాధనోపకరణాని స్వస్వకారణేసంహృత్య - ప్రకృతిన్తమస్యుపసంహృత్య, తమోజీవ ఉపసంహృత్య, జీవమ్పరమాత్మని ఉపసంహృత్య - వివిధవ్యాపారనిరతస్య భగవత్కైఙ్కర్యోపకరణ భూతస్యేన్ద్రియ వర్గస్య విశ్రాన్త్యర్థం స్వయముపనతాన్నిద్రా, మ్భగవత్కైఙ్కర్య త్వేనానుసన్ధాయ -

"భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిస్వ శేషతైకరసేన మయా స్వకీయైశ్చోపకరణైః స్వారాధనైక ప్రయోజనాయ పరమ పురుష స్సర్వ శేషీ స్వశేష భూతమిదం యోగాఖ్యఙ్కర్మ స్వస్మైస్వప్రీతయే స్వయమేవ కారితవాన్" ఇతి సాత్త్వికత్యాగఙ్కుర్యాత్ -

"అనేన యోగాఖ్యేన కర్మణా భగవాన్ప్రీయతాం వాసుదేవః" ఇతి యోగం సమాపయేత్ -

---

శయనవిధిః.

పాదౌప్రక్షాళ్య - సమ్మృజ్య - ద్విరాచమ్య - అనార్ద్రపాణిపాదాస్యః, శాస్త్రోక్తప్రకారేణ సముచితేప్రోక్షితే శయనీయే, ప్రాసాద ఖట్వా* పర్యఙ్కన్యాయేన నాడీపురీతద్బ్రహ్మాణి, స్వాత్మనశ్శయన మనుసన్ధాయ - లక్ష్మీపరిష్వఙ్గవ్యఙ్గకేన మాధవశబ్దేన "క్షీరసాగరతరఙ్గ శీకరాసారతారకిత చారుమూర్తయే। భోగి భోగశయనీయశాయినే మాధవాయ మధువిద్విషేనమః" ఇతి శ్లోకేనచ భగవన్తఙ్కీర్తయన్, పరమాత్మని

* నాడీ, ప్రాసాదస్థానీయం- పురీతత్, ఖట్వాస్థానీయం - బ్రహ్మతు, పర్యఙ్కస్థానీయం - అతోబ్రహ్మైవ సాక్షాత్సుషుప్తిస్థానమ్.

స్వస్య పరిష్వఙ్గ విశేషఞ్చ పరామృశ్య భగవతశ్చరణారవిన్ద యోర్విన్యస్త శిరస్కః, తమేవమాధవం హృదయేధ్యాయన్ సుఖంశయీత -

శూన్యగృహే, వృక్షమూలే, చతుష్పథే, దేవాలయే, శర్కరా లోష్ఠపాంసుషు, దీక్షాంవినాదర్భేషు మృగచర్మణివా, ధాన్యగోదేవ విప్ర గురూణాముస్నతస్థలే నశయీత - స్వగృహేప్రాక్షిరాః, పథిప్రత్యక్షిరాః, శ్వశురస్యాన్యస్యగృహే దక్షిణాశిరాః, శయీత - కదాపినోదక్షిరాస్స్వ పేత్ - ననగ్నః, నార్ద్రవాసాః, స్వపేత్ - అవిశాలాయాం, నిమ్నోన్న తాయాం, మలినాయాం, సూక్ష్మజన్తు ప్రచురాయాం వాశయ్యాయాం, నస్వపేత్ - రాత్రౌయామ చతుష్టయే మధ్యయామద్వయ ఏవనిద్రామను భవేత్ -

సన్తానార్థతయా, భగవత్కైఙ్కర్యబుద్ధ్యా - సాత్త్వికత్యాగ పుర స్సరం, సువస్త్రవేషధరయా, దయితయా, అరోగయా, శుద్ధచిత్తయా, ధర్మపత్న్యాసహ, అనిషిద్ధ దినేషు సంవిశేత్-షష్ఠ్యష్టమ్యేకాద శీ ద్వాదశీ చతుర్దశ్య మావాస్యా పూర్ణిమాతిథిషు, సఙ్క్రాన్తివ్యతీపాత శ్రాద్ధోపవా సదినేషు, బుధవారే, అశ్విన్యాశ్లేషా మఘా మూలా స్వాతీ జ్యేష్ఠాపూర్వ త్రయజన్మ నక్షత్రేషు, నిమిత్తదినే, మన్వాదిషు, యుగాదిషు, స్త్రీరజోదర్శన ప్రభృతిదిన చతుష్టయేచ స్త్రీసంగమం వర్జయేత్ - అజాతపు త్రాప్పత్నీం ఋతుకాలే*, అనిషిద్ధాయాంరాత్రౌ అప్రార్థితోప్యుపేయాత్ - అన్యరాత్రౌతుప్రార్థిత ఏవోపేయాత్ - ఏకస్యాన్త్వేకదైవ స్త్రియఙ్గ చ్ఛేత్ - అష్టమాసా దూర్ధ్వఙ్గర్భిణీన్నగచ్ఛేత్ - వ్యవాయావధి స్త్రి యా సహాసంవిశేత - తతః పృథగేవశయీత-ఋతుకాలే సఙ్గమే, యజ్ఞ

---

* రజోదర్శన ప్రభృతిషోడ శాహోరాత్రాత్మకః కాలోగర్భ గ్రహణసమర్థో ఋతుః.

సూత్రం, ఉపవీతమేవ - అనృతౌతుపృష్ఠ భాగతోనివీతమేతత్కృత్వా_స్త్రియ గ్గచ్ఛేత్-ఋతావుపేయాద్య ద్యుభయోస్స్నానం, అనృతౌతు మూత్రో_క్తద్విగుణశౌచమాచరేత్ - పృథగ్వ_స్త్రిణ్ఛ్యోభావ విధారయేతాం. -

యదా యదా నిద్రావిచ్ఛేదః, తదా తదా భగవ_న్తన్ధ్యాయేత్ -పునరానిద్రాగమాత్, తానినామానికీ_ర్తయేచ్చ - నిద్రాసమయే, దుస్స్వప్నదర్శనే, పాదౌహస్తౌప్రక్షాళ్య, ద్విరాచమ్య, భగవ_న్తమ్ప్రణమ్య, తన్నామసఙ్కీ_ర్తయేత్ -

గ్రన్థోపసంహారః.

ఏవంవ_ర్తమానస్య సర్వఃకాలోప్య వన్ధ్యోభవతి - సర్వేవ్యాపారాః, భగవత్కైఙ్కర్య రూపాభవ_న్తి - సర్వోపి, ఆనుషఙ్గికోభోగః, క్రీడాశుక క్షీరాస్వాదన్యాయేన స్వామిభోగ శేషభూతోభవతి - ఇతి భగవత్కైఙ్కర్యరతేః, పరమైకా_న్తినః, అనాదిమాయా నిశావసానే, అన_న్తమోక్షవాసర ప్రారమ్భేచ ప్రత్యూషవత్, అవస్థితోయం, ఆయుశ్శేషకాలః, ఇతి సర్వన్నిరవద్యమ్.

పఞ్చకాలప్రకాశ స్సమ్పూర్ణః.

శ్రీమతే నిగమా_న్త మహాదేశికాయ నమః.

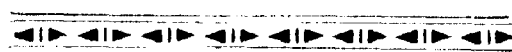
అనుబన్ధః

విషయానుక్రమణికా.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీయాళవన్దార్ స్తోత్రమ్.

స్వాదయన్నిహ సర్వేషామ్ త్రయ్యన్తార్థం సుదుర్గ్రహమ్ ।
స్తోత్రయామాస యోగీన్ద్రస్తం వన్దే యామునాహ్వయమ్ ॥

నమోఽచిన్త్యాద్భుతాక్లిష్ట జ్ఞానవైరాగ్యరాశయే । నాథాయ మునయేఽగాధ భగవద్భక్తిసిన్ధవే ॥ ౧ ॥ తస్మై నమో మధుజిదఙ్ఘ్రిసరోజతత్త్వ జ్ఞానానురాగమహిమాతిశయాన్తసీమ్నే । నాథాయ నాథమునయేఽత్ర పరత్ర చాపి నిత్యం యదీయచరణౌ శరణం మదీయమ్ ॥ ౨ ॥ భూయో నమోఽపరిమితాచ్యుతభక్తి తత్త్వజ్ఞానామృతాబ్ధిపరివాహశుభైర్వచోభిః । లోకేఽవతీర్ణపరమార్థసమగ్రభక్తి యోగాయ నాథమునయే యమినాం వరాయ ॥ 3 ॥ తత్త్వేన యశ్చిదచిదీశ్వరతత్స్వభావభోగాపవర్గతదుపాయగతీరుదారః । సన్దర్శయన్నిరమిమీత పురాణరత్నం తస్మై నమో మునివరాయ పరాశరాయ ॥ ౪ ॥ మాతా పితా యువతయస్తనయా విభూతిస్సర్వం యదేవ నియమేన మదన్వయానామ్ । ఆద్యస్య నః కులపతేర్వకుళాభిరామం శ్రీమత్తదఙ్ఘ్రియుగళం ప్రణమామి మూర్ధ్నా ॥ ౫ ॥ యన్మూర్ధ్ని మే శ్రుతిశిరస్సు చ భాతి యస్మిన్నస్మన్మనోరథపథస్సకలస్సమేతి । స్తోష్యామి నః కులధనం కులదైవతం తత్పాదారవిన్దమరవిన్దవిలోచనస్య ॥ ౬ ॥ తత్త్వేన యస్య మహిమార్ణవశీకరాణుశ్శక్యో న మాతుమపి శర్వపితామహాద్యైః । కర్తుం తదీయమహిమస్తుతిముద్యతాయ మహ్యం నమోఽస్తు కవయే నిరపత్రపాయ ॥ ౭ ॥ యద్వా శ్రమావధి యథామతి వాప్యశక్తః స్తౌమ్యేవమేవ ఖలు తేఽపి సదా స్తువన్తః । వేదాశ్చతుర్ముఖముఖాశ్చ మహార్ణవాన్తః కో మజ్జతోరణుకులాచలయోర్విశేషః ॥ ౮ ॥ కిఞ్చైష శక్త్యతిశయేన న తేఽనుకమ్ప్యస్స్తోతాఽపి తు స్తుతికృతేన పరిశ్రమేణ । తత్ర

శ్రమస్తుసులభో మమమన్దబుద్ధే రిత్యుద్యమోఽయముచితో మమచాబ్జనేత్ర
॥ ౯ ॥ నావేక్షసేయదితతోభువనాన్యమూనినాలమ్ప్రభోభవితుమేవకుతః
ప్రవృత్తిః । ఏవంనిసర్గసుహృదిత్వయిసర్వజన్తోస్స్వామిన్నచిత్రమిదమాశ్రి
తవత్సలత్వమ్ ॥ ౧౦ ॥ స్వాభావికానవధికాతిశయేశితృత్వం నారాయణత్వ
యినమృష్యతివైదికఃకః । బ్రహ్మాశివశ్శతమఖఃపరమస్స్వరాడిత్యే తేఽపియ
స్యమహిమార్ణవవిప్రుషస్తే ॥ ౧౧ ॥ కశ్శ్రీశ్శ్రియఃపరమసత్త్వసమాశ్రయః
కఃకఃపుణ్డరీకనయనఃపురుషోత్తమఃకః । కస్యాయుతాయుతశతైకకలాంశకాం
శేవిశ్వం విచిత్రచిదచిత్ప్రవిభాగవృత్తమ్ ॥ ౧౨ ॥ వేదాపహారగురుపాతక
దైత్యపీడా ద్యాపద్విమోచనమహిష్ఠఫలప్రదానైః । కోఽన్యఃప్రజాపశుపతీ
పరిపాతికస్యపాదోదకేన సశివస్స్వశిరోధృతేన ॥ ౧౩ ॥ కస్యోదరేహరవిరి
ఞ్చముఖఃప్రపఞ్చః కోరక్షతీమమజనిష్టచకస్యనాభేః । క్రాన్త్వానిగీర్యపున
రుద్గిరతిత్వదన్యః కఃకేనవైషపరవానితిశక్యశఙ్కః ॥ ౧౪ ॥ త్వాంశీలరూప
చరితైఃపరమప్రకృష్టసత్త్వేన సాత్త్వికతయాప్రబలైశ్చశాస్త్రైః । ప్రఖ్యాత
దైవపరమార్థవిదామ్మతైశ్చ నైవాసురప్రకృతయఃప్రభవన్తిబోద్ధుమ్ ॥
౧౫ ॥ ఉల్లఙ్ఘితత్రివిధసీమసమాతిశాయి సమ్భావనన్తవపరిబ్రఢిమస్వభా
వమ్ । మాయాబలేనభవతాపినిగూహ్యమానమ్పశ్యన్తికేచిదనిశన్త్వదనన్య
భావాః ॥ ౧౬ ॥ యదణ్డమణ్డాన్తరగోచరఞ్చ యద్దశోత్తరాణ్యావరణాని
యానిచ । గుణాఃప్రధానమ్పురుషఃపరమ్పద మ్పరాత్పరమ్బ్రహ్మచతేవిభూత
యః ॥ ౧౭ ॥ వశీవదాన్యోగుణవానృజుశ్శుచిర్మృదుర్దయాళుర్మధురస్స్థిరస్స
మః । కృతీకృతజ్ఞస్త్వమసిస్వభావతస్సమస్త కల్యాణగుణామృతోదధిః
॥౧౮॥ ఉపర్యుపర్యబ్జభువోఽపిపూరుషాన్ప్రకల్ప్యతేయేశతమిత్యనుక్రమాత్ ।
గిరస్త్వదేకైకగుణావధీప్సయా సదాస్థితానోద్యమతోఽతిశేరతే ॥ ౧౯ ।
త్వదాశ్రితానాఞ్జగదుద్భవస్థితి ప్రణాశసంసారవిమోచనాదయః । భవన్తి
లీలావిధయశ్చవైదికాస్త్వదీయ గమ్భీరమనోఽనుసారిణః ॥ ౨౦ ॥ నమో
నమోవాఙ్మనసాతిభూమయే నమోనమోవాఙ్మనసైకభూమయే । నమో

నమోఽనన్తమహావిభూతయే నమోనమోఽనన్తదయైకసిన్ధవే ॥౨౧॥ నధ
ర్మనిష్ఠోస్మి నచాత్మవేదీన భక్తిమాంస్త్వచ్చరణారవిన్దే । అకిఞ్చనోఽనన్య
గతిశ్శరణ్య త్వత్పాదమూలంశరణమ్ప్రపద్యే ॥ ౨౨ ॥ ననిన్దితఙ్కర్మత
దస్తిలోకే సహస్రశోయన్నమయావ్యధాయి । సోఽహంవిపాకావసరేముకున్ద
క్రన్దామిసమ్ప్రత్యగతిస్తవాగ్రే ॥౨౩॥ నిమజ్జతోఽనన్తభవార్ణవాన్తశ్చిరా
యమేకూలమివాసిలబ్ధః । త్వయాపిలబ్ధమ్భగవన్నిదానీమనుత్తమమ్పాత్ర
మిదన్దయాయాః ॥ ౨౪ ॥ అభూతపూర్వమ్మమభావికింవా సర్వంసహే
మేసహజంహిదుఃఖమ్ । కిన్తుత్వదగ్రేశరణాగతానా మ్పరాభవోనాథనతే
ఽనురూపః ॥ ౨౫ । నిరాసకస్యాపినతావదుత్సహే మహేశహాతుంతవ
పాదపఙ్కజమ్ । రుషానిరస్తోపిశిశుస్స్తనన్ధయో నజాతుమాతుశ్చరణౌజిహా
సతి ॥ ౨౬ ॥ తవామృతస్యన్దినిపాదపఙ్కజే నివేశితాత్మాకథమన్యదిచ్ఛతి ।
స్థితేఽరవిన్దేమకరన్దనిర్భరే మధువ్రతోనేక్షురకంహివీక్షతే ॥౨౭॥ త్వదఙ్ఘ్రి
ముద్దిశ్యకదాపికేనచి ద్యథాతథావాపిసకృత్కృతోఽఞ్జలిః।తదైవముష్ణాత్య
శుభాన్యశేషత శ్శుభానిపుష్ణాతినజాతుహీయతే ॥ ౨౮ ॥ ఉదీర్ణసంసారద
వాశుశుక్షణిం క్షణేననిర్వాప్యపరాఞ్చనిర్వృతిమ్ । ప్రయచ్ఛతిత్వచ్చ
రణారుణామ్బుజ ద్వయానురాగామృతసిన్ధుశీకరః ॥ ౨౯ ॥ విలాసవిక్రాన్త
పరావరాలయ న్నమస్యదార్తిక్షపణేకృతక్షణమ్ । ధనమ్మదీయన్తవపాద
పఙ్కజఙ్కదానుసాక్షాత్కరవాణిచక్షుషా ॥ ౩౦ ॥ కదాపునశ్శఙ్ఖరథాఙ్గకల్ప
కధ్వజారవిన్దాఙ్కుశవజ్రలాఞ్ఛనమ్ । త్రివిక్రమత్వచ్చరణామ్బుజద్వయ మ్మ
దీయమూర్ధానమలఙ్కరిష్యతి ॥ ౩౧ ॥ విరాజమానోజ్వలపీతవాససం స్మి
తాతసీసూనసమామలచ్ఛవిమ్ । నిమగ్ననాభిన్తనుమధ్యమున్నతం విశాల
వక్షస్స్థలశోభిలక్షణమ్ ॥ ౩౨ ॥ చకాసతఞ్జ్యాకిణకర్కశై శ్శుభై శ్చతుర్భి
రాజానువిలమ్బిభిర్భుజైః । ప్రియావతంసోత్పలకర్ణభూషణ శ్లథాలకాబన్ధవి
మర్దశంసిభిః ॥ ౩౩ ॥ ఉదగ్రపీనాంసవిలమ్బికుణ్డలా లకావలీబన్ధురకమ్బుకన్ధ
రమ్ । ముఖశ్రియాన్యక్కృతపూర్ణనిర్మలా మృతాంశుబిమ్బామ్బురుహో

జ్వలశ్రియమ్ ॥ ౩౪ ॥ ప్రబుద్ధముగ్ధామ్బుజచారులోచనం సవిభ్రమభ్రూలతముజ్జ్వలాధరమ్ । శుచిస్మితకోమలగణ్డమున్నసం లలాటపర్యన్తవిలమ్బితాలకమ్ ॥ ౩౫ ॥ స్ఫురత్కిరీటాఙ్గదహారకణ్ఠికా మణీన్ద్రకాఞ్చీగుణనూపురాదిభిః । రథాఙ్గశఙ్ఖాసిగదాధనుర్వరైర్లసత్తులస్యా వనమాలయోజ్జ్వలమ్ ॥ ౩౬ ॥ చకర్థయస్యాభవనమ్భుజాన్తరన్తవ । ప్రియన్ధామయదీయజన్మభూః జగత్సమస్తం యదపాఙ్గసంశ్రయం యదర్థమమ్భోధిరమన్థ్యబన్ధిచ ॥ ౩౭ ॥ స్వవైశ్వరూప్యేణసదానుభూతయాప్యపూర్వవద్విస్మయమాదధానయా । గుణేనరూపేణవిలాసచేష్టితైస్సదాతవైవోచితయాతవశ్రియా ॥ ౩౮ ॥ తయాసహాసీనమనన్తభోగిని ప్రకృష్టవిజ్ఞానబలైకధామని । ఫణామణివ్రాతమయూఖమణ్డలప్రకాశమానోదరదివ్యధామని ॥ ౩౯ ॥ నివాసశయ్యాసనపాదుకాంశుకో పధానవర్షాతపవారణాదిభిః । శరీరభేదైస్తవశేషతాఙ్గతైర్యథోచితంశేషఇతీరితేజనైః ॥ ౪౦ ॥ దాసస్సఖావాహనమాసనన్ధ్వజో యస్తేవితానంవ్యజనన్త్రయీమయః । ఉపస్థితన్తేనపురోగరుత్మతా త్వదఙ్ఘ్రిసమ్మర్దకిణాఙ్కశోభినా ॥ ౪౧ ॥ త్వదీయభుక్తోజ్ఝితశేషభోజినా త్వయానిసృష్టాత్మభరేణయద్యథా । ప్రియేణసేనాపతినాన్యవేదితత్తథానుజానన్తముదారవీక్షణైః ॥ ౪౨ ॥ హతాఖిలక్లేశమలైస్స్వభావతస్సదానుకూల్యైకరసైస్తవోచితైః । గృహీతతత్తత్పరిచారసాధనైర్నిషేవ్యమాణంసచివైర్యథోచితమ్ ॥ ౪౩ ॥ అపూర్వనానారసభావనిర్భర ప్రబుద్ధయాముగ్ధవిదగ్ధలీలయా । క్షణాణువత్క్షిప్తపరాదికాలయా ప్రహర్షయన్తమ్మహిషీమ్మహాభుజమ్ ॥ ౪౪ ॥ అచిన్త్యదివ్యాద్భుతనిత్యయౌవన స్వభావలావణ్యమయామృతోదధిమ్ । శ్రియశ్శ్రియమ్భక్తజనైకజీవితంసమర్థమాపత్సఖమర్థికల్పకమ్ ॥ ౪౫ ॥ భవన్తమేవానుచరన్నిరన్తరం ప్రశాన్తనిశ్శేషమనోరథాన్తరః । కదాహమైకాన్తికనిత్యకిఙ్కరః ప్రహర్షయిష్యామిసనాథజీవితః ॥ ౪౬ ॥ ధిగశుచిమవినీతన్నిర్దయమ్మామలజ్జం పరమపురుషయోఽహంయోగివర్యాగ్రగణ్యైః । విధిశివసనకాద్యైర్ధ్యాతుమత్యన్తదూరం తవపరిజనభావ

జ్ఞానమయేకామవృత్తః ॥౪౭॥ అపరాధసహస్రభాజనమ్పతితమ్భీమభవార్ణ వోదరే। అగతింశరణాగతంహరే కృపయా కేవలమాత్మసాత్కురు ॥౪౮॥ అవివేకఘనాన్ధదిఙ్ముఖే బహుధాసన్తతదుఃఖవర్షిణి। భగవన్భవదుర్దినేపథస్ఖలితమ్మామవలోకయాచ్యుత ॥ ౪౯ ॥ నమృషాపరమార్థమేవమేశృణువిజ్ఞాపనమేకమగ్రతః। యదిమేనదయిష్యసేతతో దయనీయస్తవనాథదుర్లభః ॥ ౫౦ ॥ తదహన్త్వదృతేననాథవాన్మదృతేత్వన్దయనీయవాన్నచ। విధినిర్మితమేతదన్వయమ్భగవన్పాలయమాస్మజీహపః ॥ ౫౧ ॥ వపురాదిషుయోఽపికోఽపివాగుణతోఽసానియథాతథావిధః। తదహన్తవపాదపద్మయోరహమద్యైవమయాసమర్పితః ॥౫౨॥ మమనాథయదస్తియోఽస్మ్యహం సకలన్తద్ధితవైవమాధవ। నియతస్వమితిప్రబుద్ధధీరథవాకిన్నుసమర్పయామితే ॥ ౫౩ ॥ అవబోధితవానిమాంయథామయినిత్యాంభవదీయతాం స్వయమ్। కృపయైవమనన్యభోగ్యతాంభగవన్భక్తిమపిప్రయచ్ఛమే ॥ ౫౪ ॥ తవదాస్యసుఖైకసఙ్గినాంభవనేష్వస్త్వపికీటజన్మమే। ఇతరావసథేషుమాస్మభూదపిమేజన్మచతుర్ముఖాత్మనా ॥ ౫౫ ॥ సకృత్త్వదాకారవిలోకనాశయాతృణీకృతానుత్తమభుక్తిముక్తిభిః। మహాత్మభిర్మామవలోక్యతాన్నయక్షణేఽపితేయద్విరహోఽతిదుస్సహః ॥ ౫౬ ॥ నదేహన్నప్రాణాన్నచసుఖమశేషాభిలషితన్నచాత్మానన్నాన్యత్కిమపితవశేషత్వవిభవాత్। బహిర్భూతన్నాథక్షణమపిసహేయాతుశతధావినాశన్తత్సత్యమ్మధుమథనవిజ్ఞాపనమిదమ్ ॥ ౫౭ ॥ దురన్తస్యానాదేరపరిహరణీయస్యమహతో నిహీనాచారోఽహన్నృపశురశుభస్యాస్పదమపి। దయాసిన్ధోబన్ధో నిరవధిక వాత్సల్యజలధే తవస్మారంస్మారఙ్గుణగణమితీచ్ఛామిగతభీః ॥ ౫౮ ॥ అనిచ్ఛన్నప్యేవంయదిపునరితీచ్ఛన్నివరజస్తమశ్ఛన్నచ్ఛద్మస్తుతివచన భఙ్గీమరచయమ్। తథాపీత్థంరూపంవచనమవలమ్బ్యాపికృపయాత్వమే వైవమ్భూతన్ధరణిధరమేశిక్షయమనః ॥ ౫౯ ॥ పితాత్వమ్మాతాత్వన్దయితతనయస్త్వ మ్ప్రియసుహృత్త్వమేవత్వమ్మిత్రఙ్గురురసిగతిశ్చాసిజగతామ్। త్వదీయస్త్వద్భృత్యస్తవ

పరిజన స్త్వద్గతిరహమ్ప్రపన్నశ్చైవంసత్యహమపితవైవాస్మిహిభరః ॥౬౦॥ జనిత్వాహంవంశేమహతిజగతిఖ్యాతయశసాం శుచీనాంయుక్తానాం గుణపురుషతత్వస్థితివిదామ్ । నిసర్గాదేవత్వచ్చరణకమలైకాన్తమనసామధోధఃపాపాత్మాశరణదనిమజ్జామితమసి ॥ ౬౧ ॥ అమర్యాదఃక్షుద్రశ్చలమతిరసూయాప్రసవభూః కృతఘ్నోదుర్మానీస్మరపరవశోవఞ్చనపరః । నృశంసఃపాపిష్ఠఃకథమహమితోదుఃఖజలధేరపారాదుత్తీర్ణస్తవపరిచరేయం చరణయోః ॥ ౬౨ ॥ రఘువరయదభూస్త్వన్తాదృశో వాయసస్యప్రణతఇతిదయాళుర్యచ్చచైద్యస్యకృష్ణ । ప్రతిభవమపరాద్ధుర్ముగ్ధ సాయుజ్యదోఽభూర్వదకిమపదమాగస్తస్యతేస్తిక్షమాయాః ॥ ౬౩ ॥ ననుప్రపన్నస్సకృదేవనాథ తవాహమస్మీతిచయాచమానః । తవానుకమ్ప్యస్స్మరతఃప్రతిజ్ఞామ్మదేకవర్జఙ్కిమిదంవ్రతన్తే ॥ ౬౪ ॥ అకృత్రిమత్వచ్చరణారవిన్దప్రేమప్రకర్షావధిమాత్మవన్తమ్ । పితామహన్నాథమునింవిలోక్యప్రసీదమద్వృత్తమచిన్తయిత్వా ॥ ౬౫ ॥ యత్పదామ్భోరుహధ్యాన విధ్వస్తాశేషకల్మషః । వస్తుతాముపయాతోఽహం యామునేయన్నమామితమ్ ॥

శ్రీయాళవన్దార్ స్తోత్రమ్ సమాప్తమ్.

దయాశతకమ్.

శ్రీమాన్వేఙ్కటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాన్తాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది. ॥

ప్రపద్యే తం గిరిం ప్రాయః శ్రీనివాసానుకమ్పయా । ఇక్షుసారస్రవన్త్యేవ యన్మూర్త్యా శర్కరాయితమ్ ॥౧॥ విగాహే తీర్థబహులాం శీతలాం గురుసన్తతిమ్ । శ్రీనివాసదయామ్భోధిపరీవాహపరమ్పరామ్ ॥౨॥ కృతినః కమలావాసకారుణ్యైకాన్తినో భజే । ధత్తే యత్సూక్తిరూపేణ త్రివేదీ సర్వయోగ్యతామ్ ॥౩॥ పరాశరముఖాన్వన్దే భగీరథనయే స్థితాన్ । కమలాకాన్తకారుణ్యగఙ్గాప్లావితమద్విధాన్ ॥ ౪ ॥ అశేషవిఘ్నశమనమనీకేశ్వరమాశ్రయే । శ్రీమతః కరుణామ్భోధౌ శిక్షాస్రోత ఇవోత్థితమ్ ॥ ౫ ॥ సమస్తజననీం వన్దే చైతన్యస్తన్యదాయినీమ్ । శ్రేయసీం శ్రీనివాసస్య కరుణామివ రూపిణీమ్ ॥ ౬ ॥ వన్దే వృషగిరీశస్య మహిషీం విశ్వధారిణీమ్ । తత్కృపాప్రతిఘాతానాం క్షమయా వారణం యయా ॥ ౭ ॥ నిశామయతు మాం నీళా యద్భోగపటలైర్ధ్రువమ్ । భావితం శ్రీనివాసస్య భక్తదోషేష్వదర్శనమ్ ॥ ౮ ॥ కమప్యనవధిం వన్దే కరుణావరుణాలయమ్ । వృషశైలతటస్థానాం స్వయం వ్యక్తిముపాగతమ్ ॥ ౯ ॥ అకిఞ్చననిధిం సూతిమపవర్గత్రివర్గయోః । అఞ్జనాద్రీశ్వరదయామభిష్టౌమి నిరఞ్జనామ్ ॥ ౧౦ ॥ అనుచరశక్త్యాదిగుణామగ్రేసరబోధవిరచితాలోకామ్ । స్వాధీనవృషగిరీశాం స్వయం ప్రభూతాం ప్రమాణయామి దయామ్ ॥ ౧౧ ॥ అపి నిఖిలలోకసుచరితముష్టింధయదురితమూర్ఛనాజుష్టమ్ । సఞ్జీవయతు దయే మామఞ్జనగిరినాథరఞ్జనీ భవతీ ॥ ౧౨ ॥ భగవతి దయే భవత్యా వృషగిరినాథే సమాప్లుతే తుఙ్గే । అప్రతిఘమజ్జనానాం హస్తాలమ్బో మదాగసాం మృగ్యః ॥ ౧౩ ॥ కృపణజనకల్పలతికాం కృతాపరాధస్య నిష్క్రియామాద్యామ్

మ్ । వృషగిరినాథదయే త్వాంవిదన్తి సంసారతారిణీంవిబుధాః ॥ ౧౪ ॥ వృషగిరిగృహమేధిగుణాబోధబలైశ్వర్యవీర్యశక్తిముఖాః । దోషాభవేయురేతేయదినా మదయేత్వయావినాభూతాః ॥ ౧౫ ॥ ఆసృష్టిసన్తతానామపరాధానాన్నిరోధినీజగతః । పద్మాసహాయకరుణే ప్రతిసఞ్చరకేళిమాచరసి ॥౧౬॥ అచిదవిశిష్టాన్ప్రళయేజన్తూ నవలోక్యజాతనిర్వేదా । కరణకళేబరయోగం వితరసివృషశైలనాథకరుణేత్వమ్ ॥ ౧౭ ॥ అనుగుణదశార్పితేన శ్రీధరకరుణే సమాహితస్నేహా । శమయసితమఃప్రజానాం శాస్త్రమయేనస్థిరప్రదీపేన ॥ ౧౮ ॥ రూఢావృషాచలపతేః పాదేముఖకాన్తిపత్రలచ్ఛాయా । కరుణేసుఖయసివినతా౯ కటాక్షవిటపైః కరాపచేయఫలైః ॥ ౧౯ ॥ నయనేవృషాచలేన్దోస్తారామైత్రీందధానయాకరుణే । దృష్టస్త్వయైవజనిమానపవర్గమకృష్టపచ్యమనుభవతి ॥ ౨౦ ॥ సమయోపనతైస్తవప్రవాహైరనుకమ్పేకృతసమ్ప్లవాధరిత్రీ । శరణాగతసస్యమాలినీయం వృషశైలేశకృషీవలన్ధినోతి ॥ ౨౧ ॥ కలశోదధిసమ్పదోభవత్యాః కరుణేసన్మతిమన్థసంస్కృతాయాః । అమృతాంశమవైమి దివ్యదేహమ్మృతసఞ్జీవనమఞ్జనాచలేన్దోః ॥ ౨౨ ॥ జలధేరివశీతతాదయేత్వం వృషశైలాధిపతేస్స్వభావభూతా । ప్రళయారభటీనటీస్తదీక్షా మ్ప్రసభఙ్గ్యాహయసిప్రసక్తిలాస్యమ్ ॥ ౨౩ ॥ ప్రణతప్రతికూలమూలఘాతీప్రతిఘః కోపివృషాచలేశ్వరస్య । కళమేయనసాపచాయనీత్యా కరుణేకిఙ్కరతాన్తవప్రాపయాతి ॥ ౨౪ ॥ అబహిష్కృతనిగ్రహాన్విదన్తః కమలాకాన్తగుణాన్స్వతన్త్రతాదీ౯ । అవికల్పమనుగ్రహన్దుహానాత్వద్భవతీమేవదయేభజన్తిసన్తః ॥ ౨౫ ॥ కమలానిలయస్త్వయాదయాళుః కరుణేనిష్కరుణానిరూపణేత్వమ్ । అతఏవహితావకాశ్రితానాన్దురితానాత్వద్భవతిత్వదేవభీతిః ॥ ౨౬ ॥ అతిలఙ్ఘితశాసనేష్వభీక్ష్ణం వృషశైలాధిపతిర్విజృమ్భితోష్మా । పునరేవదయేక్షమానిదానైర్భవతీమాద్రియతేభవత్యధీనైః ॥ ౨౭ ॥ కరుణేదురితేషు మామకేషుప్రతికారాన్తరదుర్జయేషుఖిన్నః । కవచాయితయాత్వయైవ శార్ఙ్గీవిజయస్థానముపాశ్రితోవృషాద్రిమ్ ॥ ౨౮ ॥

మయితిష్ఠతిదుష్కృతాంప్రధానే మితదోషానితరాన్విచిన్వతీత్వమ్ । అప
రాధగణైరపూర్ణకుక్షిః కమలాకాన్తదయేకథమ్భవిత్రీ ॥ ౨౯ ॥ అహమ
స్మ్యపరాధచక్రవర్తీ కరుణేత్వఞ్చగుణేషుసార్వభౌమీ । విదుషీస్థితిమీదృ
శీంస్వయమ్మాంవృషశైలేశ్వర పాదసాత్కురుత్వమ్ ॥ ౩౦ ॥ అశిథిలకరణే
స్మిన్నక్షతశ్వాసవృత్తౌవపుషిగమనయోగ్యే వాసమాసాదయేయమ్ । వృష
గిరికటకేషువ్యఞ్జయత్సుప్రతీతైర్మధు మథనదయేత్వాం వారిధారావిశేషైః
॥ ౩౧ ॥ అవిదితనిజయోగక్షేమమాత్మానభిజ్ఞం గుణలవరహితమ్మాంగోప్తృకా
మాందయేత్వమ్ । పరవతిచతురైస్తైర్విభ్రమైశ్శ్రీనివాసే బహుమతిమనపా
యాంవిన్దసిశ్రీధరణ్యోః ॥ ౩౨ ॥ ఫలవితరణదక్షమ్పక్షపాతానభిజ్ఞమ్ప్రగుణ
మనువిధేయమ్ప్రాప్యపద్మాసహాయమ్ । మహతిగుణసమాజేమాన పూర్వన్ద
యేత్వమ్ప్రతివదసియథార్థమ్పాప్మనామ్మామకానామ్ ॥ ౩౩ ॥ అనుభవితు
మఘౌఘన్నాలమాగామికాలః ప్రశమయితుమశేషన్నిష్క్రియాభిర్నశ
క్యమ్ । స్వయమితిహిదయేత్వం స్వీకృతశ్రీనివాసా శిథిలితభవభీతిశ్శ్రేయసే
జాయసేనః ॥ ౩౪ ॥ అవతరణవిశేషైరాత్మలీలాపదేశైరవమతి మనుక
మ్పేమన్దచిత్తేషువిన్దన్ । వృషభశిఖరినాథస్త్వన్నిదేశేన నూనమ్భజతిశరణ
భాజామ్భావినోజన్మభేదాన్ ॥ ౩౫ ॥ పరహితమనుకమ్పేభావయన్త్యా
మ్భవత్యాం స్థిరమనుపధిహార్దం శ్రీనివాసోదధానః । లలితరుచిషులక్ష్మీభూమి
నీళాసునూనమ్ప్రథయతి బహుమానన్త్వత్ప్రతిచ్ఛన్దబుద్ధ్యా ॥ ౩౬ ॥ వృష
గిరినవిధేషువ్యాజతోవాసభాజాన్దురిత కలుషితానాన్దూయమానాదయే
త్వమ్ । కరణవిలయకాలేకాన్దిశీకస్మృతీనాంస్మరయసి బహులీలమ్మాధవం
సావధానా ॥ ౩౭ ॥ దిశిదిశిగతివిద్భిర్దేశికైర్నీయమానా స్థిరతరమనుక
మ్పేస్త్యానలగ్నాగుణైస్త్వమ్ । పరిగతవృషశైలమ్పారమారోపయన్తీభవజ
లధిగతానామ్పోత పాత్రీభవిత్రీ ॥ ౩౮ ॥ పరిమితఫలసఙ్గాత్ప్రాణినఃకిమ్ప
చానానిగమవిపణిమధ్యేనిత్యముక్తానుషక్తమ్ । ప్రసదనమనుకమ్పే ప్రాప్త
వత్యాభవత్యావృషగిరిహరినీలంవ్యఞ్జితన్నిర్విశన్తి ॥ ౩౯ ॥ త్వయిబహుమతి

హీనశ్శ్రీనివాసానుకమ్పే జగతి గతిమిహాన్యాం దేవి సమ్మన్యతే యః । సఖలు విబుధ
సిన్ధౌ సన్నికర్షే వహన్త్యాం శమయతి మృగతృష్ణావీచికాభిః పిపాసామ్ ॥ ౮౦ ॥
ఆజ్ఞాఖ్యాతిం ధనమనుచరానాధిరాజ్యాదికం వా కాలే దృష్ట్వా కమలవసతేరప్య
కిఞ్చిత్కరాణి । పద్మాకాన్తం ప్రణిహితవతీం పాలనేఽనన్యసాధ్యే సారాభిజ్ఞా
జగతి కృతినస్సంశ్రయన్తే దయే త్వామ్ ॥ ౮౧ ॥ ప్రాజాపత్యప్రభృతివిభవ
మ్ప్రేక్ష్య పర్యాయదుఃఖఞ్జన్మాకాంక్షన్వృషగిరి వనే జఙ్గమం స్థాణుమాం వా ।
ఆశాసానాః కతిచన విభో స్త్వత్పరిష్వఙ్గధన్యైరఙ్గీకారం క్షణమపి దయే హార్ద
తుఙ్గైరపాఙ్గైః ॥ ౮౨ ॥ నాభీపద్మస్ఫురణసుభగా నవ్యనీలోత్పలాభా క్రీడా
శైలం కమపి కరుణే వృణ్వతీ వేఙ్కటాఖ్యమ్ । శీతా నిత్యం ప్రసదనవతీ శ్రద్ధధా
నావగాహ్యా దివ్యా కాచిజ్జయతి మహతీ దీర్ఘికా తావకీనా ॥ ౮౩ ॥ యస్మిన్దృ
ష్టే తదితరసుఖైర్గమ్యతే గోష్పదత్వం సత్యం జ్ఞానం త్రిభిరవధిభిర్ముక్తమానన్దసి
న్ధుమ్ । త్వత్స్వీకారాత్తమిహ కృతినస్సూరిబృన్దానుభావ్యం నిత్యాపూర్వ
న్నిధిమివ దయే నిర్విశన్త్యఞ్జనాద్రౌ ॥ ౮౪ ॥ సారం లబ్ధ్వా కమపి మహతశ్శ్రీనివా
సామ్బురాశేః కాలే కాలే ఘనరసవతీ కాళికేవానుకమ్పే । వ్యక్తోన్మేషా మృగప
తిగిరౌ విశ్వమాప్యాయయన్తీ శీలోపజ్ఞం క్షరతి భవతీ శీతళం సద్గుణౌఘమ్
॥ ౮౫ ॥ భీమే నిత్యం భవజలనిధౌ మజ్జతాం మానవానామాలమ్బార్థం వృషగిరిపతి
స్త్వన్నియోగాత్ప్రయుఙ్క్తే । ప్రజ్ఞాసారం ప్రకృతిమహతా మూలభాగేన జు
ష్టం శాఖాభేదైస్సుభగమనఘం శాశ్వతం శాస్త్రపాణిమ్ ॥ ౮౬ ॥ విద్వత్సే
వాకతకనికషైర్వీతపఙ్కాశయానాం పద్మాకాన్తః ప్రణయతి దయే దర్పణం
తే స్వశాస్త్రమ్ । లీలాదక్షాన్త్వదనవసరే లాళయన్విప్రలిప్సాన్మాయాశా
స్త్రాణ్యపి శమయితుస్త్వత్ప్రపన్నప్రతీపాన్ ॥ ౮౭ ॥ దైవాత్ప్రాప్తే వృషగిరి
తటం దేహినిత్వన్నిదానాత్స్వామిన్పాహీత్యవశవచనే విన్దతి స్వాపమన్త్యమ్ ।
దేవశ్శ్రీమాన్దిశతి కరుణే దృష్టిమిచ్ఛం స్త్వదీయాముద్ఘాతేన శ్రుతిపరిషదాము
త్తరేణాభిముఖ్యమ్ ॥ ౮౮ ॥ శ్రేయస్సూతిం సకృదపి దయే సమ్మతాం యస్స
ఖీన్తే శీతోదారామలభత జనశ్శ్రీనివాసస్య దృష్టిమ్ । దేవాదీనామయమను

ణాంగాన్దేహావత్వేపివిన్దన్న్నాన్యుక్తో బలిభిరనఘైః పూర్వ్యతేతత్ప్రియుక్తైః ॥ ౪౯ ॥ దివ్యాపాఙ్గం దిశసి కరుణే యేషు సద్దేశికాత్మా క్షిప్రం ప్రాప్తా వృషగిరిపతిం క్షత్రబన్ధ్వాదయస్తే । విశ్వాచార్యా విధిశివముఖాస్స్వాధికారోపరుద్ధా మన్యే మాతాజడ ఇవ సుతే వత్సలా మాదృశే త్వమ్ ॥ ౫౦ ॥ అతికృపణోఽపి జన్తురధిగమ్య దయే భవతీమశిథిలధర్మసేతుపదవీం రుచిరామచిరాత్ । అమితమహార్ఘశీలజలమతిలఙ్ఘ్య భవామ్బునిధిం వృషాచలేశపదపత్తననిత్యధనీ ॥ ౫౧ ॥ అభిముఖభావసమ్పదభిసమ్భవినాం భవినాం క్వచిదనలఙ్క్రియా క్వచిదభఙ్గురగాఢగతిః । విమలరసావహా వృషగిరీశదయే భవతీ సపది సరస్వతీవ శమయత్యఘమప్రతిఘమ్ ॥ ౫౨ ॥ అపి కరుణే జనస్య తరుణేన్దువిభూషణతామపి కమలాసనత్వమపి ధామ వృషాద్రిపతేః । తరతమభావశేషితతనుత్వనుతేర్వితతిః పరహితవర్ష్మణా పరిపచేలిమకేలిమతీ ॥ ౫౩ ॥ ధృతభువనా దయే త్రివిధగత్యనుకూలతరా వృషగిరినాథపాదపరిరమ్భవతీ భవతీ । అవిదితవైభవాపి సురసిన్ధురివాతనుతే సకృదవగాహమానమపతాపమపాపమపి ॥ ౫౪ ॥ నిగమసమాశ్రితాఽఖిలలోకసమృద్ధికరీ భజదఘకూలముద్వహగతిః పరితః స్ఫురితా । ప్రకటితహంసమత్స్యకమఠాద్యవతారశతా విబుధసరిచ్ఛ్రియం వృషగిరీశదయే వహసి ॥ ౫౫ ॥ జగతి మితమ్పచా త్వదితరా తు దయే తరలాఫలనియమోజ్ఝితా భవతి సన్తపనాయ పునః । త్వమిహ నిరఙ్కుశప్రశకనాదివిభూతిమతీ వితరసి దేహినాం నిరవధిం వృషశైలనిధిమ్ ॥ ౫౬ ॥ సకరుణలౌకికప్రభుపరిగ్రహనిగ్రహయోర్నియతిముపాధిచక్రపరివృత్తిపరమ్పరయా । వృషభమహీధ్రశేశకరుణే వితరజ్జయతాం శ్రుతిమితసమ్పదత్వఙ్కథమస్తు వితావిశయః ॥ ౫౭ ॥ వృషగిరికృష్ణమేఘజనితా జగతీతాపహరాస్త్వదభిమతిం సువృష్టిముపజీవ్య నివృత్తతృషః । బహుషు జలాశయేషు బహుమానమపోహ్య దయే న జహతి సత్త్వధర్మగతిచాతకవత్కృతినః ॥ ౫౮ ॥ త్వదుదయతూలికాభిరమునా వృషశైలజుషా స్థిరతరశిల్పినేవ పరికల్పితచిత్రధియః । యతిపతియామునప్రభృతయః ప్రథయన్తి దయే జగతి హితం న తస్త్వయి భరన్యసనాదధికమ్ ॥ ౫౯ ॥ మృదు

హృదయే దయే మృదితకామహితే మహితే ధృతవిబుధే బుధేషు వితతాత్మధురే మధురే । వృషగిరిసార్వభౌమదయితే మయి తే మహతీమ్భువకని ధేని ధేహి భవమూలహరాం లహరీమ్ ॥ ౬౦ ॥ అకూపారై రేకోదకసమయవైతణ్డికజవై రనిర్వాప్యాం తృష్ణే ప్రాంశుపయితుమవిద్యాఖ్యబడబామ్ । కృపే త్వం తత్తాదృక్పృథిమవృషపృథ్వీధరపతిస్వరూపద్వైగుణ్యాద్విగుణనిజబిన్దుః ప్రభవసి ॥ ౬౧ ॥ వివిత్సావేతాళీవిగమపరిశుద్ధేపి హృదయే పటుప్రత్యాహారప్రభృతి పుటపాకప్రచకితాః । సమస్తస్త్వన్నారాయణశిఖరికూటస్థకరుణే నిరుద్ధత్వద్ద్రోహా నృపతిసుతనీతిం న జహతి ॥ ౬౨ ॥ అనన్యాధీనస్సన్ భవతి పరతన్త్రః ప్రణమతాం కృపే సర్వద్రష్టా న గణయతి తేషామపకృతిమ్ । పతిస్త్వత్పారార్థ్యం ప్రథయతి వృషక్ష్మాధరపతిర్వ్యవస్థాం వైయ్యాత్యాదితి విఘటయన్తీ విహరసి ॥ ౬౩ ॥ అపామ్పత్యుశ్శత్రూనసహనమునేర్నిగళజన్కృపే కాకస్యైకం హితమితి హినస్తి స్మ నయనమ్। విలీనస్వాతన్త్ర్యో వృషగిరిపతిస్త్వద్విహృతిభిర్దిశత్యే వన్ద్వైరాజనితసుగతిన్దణ్డనగతిమ్ ॥ ౬౪ ॥ నిషాదానాన్నేతా కపికులపతిః కాపి శబరీ కుచేలః కుబ్జా సా వ్రజయువతయో మాల్యకృదితి । అమీషాన్నిమ్నత్వం వృషగిరిపతేరున్నతిమపి ప్రభూతైస్స్రోతోభిః ప్రసభమనుకమ్పే సమయసి ॥ ౬౫ ॥ త్వయా దృష్టస్సృష్టిమ్భజతి పరమేష్ఠీ నిజపదే వహన్త్యాస్త్రీరష్టా విహరతి మృడానీపరిబృఢః । బిభర్తి స్వారాజ్యం వృషశిఖరిశృఙ్గారి కరుణే శునాసీరో దేవాసురసమరనాసీరసుభటః ॥ ౬౬ ॥ దయే దుగ్ధోదన్వద్వ్యతియుతసుధాసిన్ధునయత స్త్వదాశ్లేషాన్నిత్యఞ్జనితమృతసఞ్జీవనదశాః। స్వదన్తే దాన్తేభ్యశ్శ్రుతివదనకర్పూరగుళికా వివృణ్వన్తశ్చిత్తం వృషశిఖరివిశ్వమ్భరగుణాః ॥ ౬౭ ॥ జగజ్జన్మస్థేమప్రళయరచనాకేళిరసికో విముక్త్యేకద్వారం విఘటితకవాటం ప్రణయినామ్ । ఇతి త్వయ్యాయత్తం ద్వితయముపధీకృత్య కరుణే విశుద్ధానాం వాచాం వృషశిఖరినాథస్స్తుతిపదమ్ ॥ ౬౮ ॥ కలిక్షోభోన్మీలత్తితికలుషకూలఙ్కషజవై రనుచ్ఛేదై రేతైరవటతటవైషమ్యరహితైః। ప్రవాహైస్తే పద్మాసవాచరపరిష్కారిణి కృపే వికల్పన్తే నల్పా వృషశిఖరిణో నిర్ఝరగుణాః ॥ ౬౯ ॥

ఖిలఙ్క్షేత్రోऽవృత్తేః కిమిదమితి విస్మేరభువనజకృపేసిష్ఠాత్స్మాభృత్కృతముఖచమ
త్కారకరణమ్ । భరన్యాసచ్ఛన్నప్రబలవృజిన ప్రాభృతభృతామ్ప్రతిప్రస్థాన
స్తేశ్రుతినగరశృఙ్గాటకజుషః ॥ ౨౦ ॥ త్రివిధచిదచిత్సత్తాస్థేమప్రవృత్తినియా
మికా వృషగిరివిభోరిచ్ఛాసాత్వమ్పరైరపరాహతా । కృపణపరభృత్కృజకృ
ర్వాణప్రభూతగుణాన్తరావహాసికరుణే వైచక్షణ్యామ్మదీక్షణసాహసే ॥ ౨౧ ॥
వృషగిరిపతేర్హార్ద్యావిశ్వావతారసహాయినీక్షపితనిఖిలావద్యాదేవీ క్షమాది
నిషేవితా । భువనజననీపుంసామ్భోగాపవర్గవిధాయినీవితమసిపదేవ్యక్తిన్ని
త్యామ్బిభర్తి దయే స్వయమ్ ॥ ౨౨ ॥ స్వయముదయినస్సిద్ధాద్యా విష్కృతా
శ్చ శుభాలయా వివిధవిభవవ్యూహావాసాః పరఞ్చపదంవిభోః । వృషగిరిముఖే
ష్వేతేష్విచ్ఛావధిప్రతిలబ్ధయే దృఢవినిహితా నిశ్రేణిస్త్వన్దయే నిజపర్వభిః ॥౨౩॥
హితమితిజగద్దృష్ట్యా క్లృప్తైరక్లృప్తఫలాన్తరైరమతిపి హితైరన్యైర్ధర్మాయి
తైశ్చయదృచ్ఛయా । పరిణతబహుచ్ఛద్మాపద్మాసహాయదయే స్వయమ్ప్రదిశ
సినిజాభిప్రేతన్త్వప్రశామ్యదపత్రపా ॥ ౨౪ ॥ అతివిధిశివైశ్వర్యాత్మానుభూ
తిరసజ్ఞానాం హృదయమిహాऽపచ్ఛిన్దద్వ్యషామసఙ్గదశార్థినీ । తృషితజనతాతీర్థ
స్నానక్రమక్షపితైనసాంవితరసి దయే పీతాతజకృవృషాద్రిపతేః పదమ్ ॥ ౨౫ ॥
వృషగిరిసుధాసిన్ధౌ జన్తుర్దయే నిహితస్త్వయా భవభయపరీతాపచ్ఛిత్త్యై భజ
న్నఘమర్షణమ్ । ముషితకలుషో ముక్తేరగ్రేసరైరభిపూర్యతే స్వయముపనతై
స్స్వాత్మానన్దప్రభృత్యనుబన్ధిభిః ॥ ౨౬ ॥ అనితరజుషామస్తర్యాలేప్యపాయపరిప్ల
వే కృతవిదనఘావిచ్ఛిద్యైషా జకృపేయమవశ్యతామ్ । ప్రపదనఫలప్రత్యాదేశ
ప్రసఙ్గవివర్జితమ్ప్రతివిధిముపాదిత్సేసాధ్యంవృషాద్రిహితైషిణా ॥ ౨౭ ॥ క్షణవిలయి
నాంశాస్త్రార్థానాంఫలాయనివేశితే పితృసురగణేనిర్వేశాత్ప్రాగపిప్రళయఙ్గతే ।
అధిగతవృషక్ష్మాభృన్నాథా మకాలవంశవదాంప్రతిభువమివవ్యాచక్షుస్త్వా
జకృపేనిరుపప్లవామ్ ॥ ౨౮ ॥ త్వదుపసదనాదద్యశ్వోవామహాప్రళయేపివావితరతి
నిజమ్పాదామ్భోజంవృషాచలశేఖరః । తదిహకరుణేతత్తత్క్రీడాతరఙ్గపరమ్ప
రాతరతమతయా జుష్టాయాస్తే దురత్యయతాంవిదుః ॥ ౨౯ ॥ ప్రణిహితధియా

స్త్వత్సమ్పృక్తౌ వృషాద్రిశిఖామణౌ ప్రసృమరసుధాధారాకారా ప్రసీదతి భావనా। దృఢమితి దయే దత్తాస్వాదం విముక్తివలాహకం నిభృతగరుతో నిధ్యాయన్తి స్థిరాశయచాతకాః ॥ ౮౦ ॥ కృపే విగతవేలయా కృతసమగ్రపోషైస్త్వయా కలిజ్వలనదుర్గతే జగతి కాళమేఘాయితమ్। వృషక్షితిధరాదిషు స్థితిపదేషు సానుప్లవైర్వృషాద్రిపతివిగ్రహైర్వ్యపగతాఖిలావగ్రహైః ॥ ౮౧ ॥ ప్రసూయ వివిధఞ్జగత్తదభివృద్ధయే త్వద్దయే సమీక్షణవిచిన్తనప్రభృతిభిస్స్వయన్త్వాదృశైః। విచిత్రగుణచిత్రితాం వివిధదోషవైదేశికీం వృషాచలపతేస్తనుం విశసి మత్స్యకూర్మాదికామ్ ॥ ౮౨ ॥ యుగాన్తసమయోచితమ్భజతి యోగనిద్రారసం వృషక్షితిభృదీశ్వరే విహరణక్రమాజ్జాగ్రతి। ఉదీర్ణచతురర్ణవీకదనవేదినీమ్మేదినీం సముద్ధృతవతీ దయే త్వదభిజుష్టయా దంష్ట్రయా ॥ ౮౩ ॥ సటాపటలభీషణే సరభసాట్టహాసోద్భటే స్ఫురత్క్రుధిపరిస్ఫురద్భ్రుకుటికేపి వక్త్రే కృతే। దయే వృషగిరీశితుర్దనుజడిమ్భదత్తస్తనా సరోజసదృశా దృశా సముదితాకృతిర్దృశ్యసే ॥ ౮౪ ॥ ప్రసక్తమధునా విధిప్రణిహితైస్సపర్యోదకైస్సమస్తదురితచ్ఛిదా నిగమగన్ధినా త్వం దయే। అశేషమవిశేషతస్త్రిజగదఞ్జనాద్రీశితుశ్చరాచరమచీకరచ్చరణపఙ్కజేనాఙ్కితమ్ ॥ ౮౫ ॥ పరశ్వథతపోధనప్రధనసత్క్రియాపాకృతక్షితీశ్వరపశుక్షరత్క్షతజకుఙ్కుమస్థాసకైః। వృషాచలదయాళునా ననువిహర్తుమాలిప్యథా నిధాయ హృదయే దయే నిహితరక్షితానాం హితమ్ ॥ ౮౬ ॥ కృపే కృతజగద్ధితే కృపణజన్తుచిన్తామణే రమాసహచరం క్షితౌ రఘుధురీణయన్త్యా త్వయా। వ్యభజ్యత సరిత్పతిస్సకృదవేక్షణాత్తత్క్షణాత్ప్రకృష్టబహుపాతకప్రశమహేతునా సేతునా ॥ ౮౭ ॥ కృపే పరవతస్త్వయా వృషగిరీశితుః క్రీడితఞ్జగద్ధితమశేషతస్తదిదమిత్థమధ్యాప్యతే। మదచ్ఛలపరిచ్యుతప్రణతదుష్కృతప్రేక్షితైర్హతప్రబలదానవైర్హలధరస్య హేలాశతైః ॥ ౮౮ ॥ ప్రభూతవిబుధద్విషద్భరణఖిన్నవిశ్వమ్భరాభరాపనయనచ్ఛలాత్త్వమవతార్య లక్ష్మీధరమ్। నిరాకృతవతీ దయే నిగమసౌధదీపశ్రియా విపశ్చిదవిగీతయా జగతి గీతయాన్ధన్తమః ॥ ౮౯ ॥ వృషాద్రిహయసాదినః ప్రబలదోర్మరుత్ప్రేక్షిత

స్త్వ్వాస్ఫుటతటిద్గుణ స్త్వదవ సేకసంస్కారవాన్ । కరిష్యతిదయేకలిప్రబల
ఘర్మనిర్మూలనమ్పునః కృతయుగాఙ్కురమ్భు వికృపాణధారాధరః ॥ ౯౦ ॥
విశ్వోపకారమితి నామసదాదుహానామద్యాపిదేవి భవతీమవధీరయన్తమ్ ।
నాథేనివేశయవృషాద్రిపతౌ దయేత్వంన్యస్తస్వర క్షణభరం స్వయమాత్మ
నైవ ॥ ౯౧ ॥ నైసర్గికేణతరసా కరుణేనియుక్తానిఘ్నేతరేపిమయితే విత
తిర్యదిస్యాత్ । విస్మాపయేద్వృషగిరీశ్వరమప్యవార్యావేలాతి లఙ్ఘనదశేవమ
హామ్బురాశేః ॥ ౯౨ ॥ విజ్ఞాతశాసనగతిర్విపరీతవృత్త్యావృత్రాదిభిఃపరిచితా
మ్పదవీమ్భజామి । ఏవంవిధేవృషగిరీశదయే మయిత్వందీనేవిభోశ్శమయ దణ్డధ
రత్వలీలామ్ ॥ ౯౩ ॥ మాసాహసోక్తిఘనకఞ్చుకవఞ్చితాన్యః పశ్యత్సుతేషువి
దధామ్యతిసాహసాని । పద్మాసహాయకరుణే నరుణత్సికిన్త్వఘోరఙ్కులిఙ్గశకు
నేరివచేష్టితమ్మే ॥ ౯౪ ॥ విక్షేపమర్హసిదయేవిఫలాయితేఽపివ్యాజంవిభావ్య
వృషశైల పతేర్విహారమ్ । స్వాధీనసత్త్వ సరణిస్స్వయమత్రజన్తౌద్రాఘీయ
సీదృఢతరాగుణవాగురాత్వమ్ ॥ ౯౫ ॥ సన్తన్యమాన మపరాధగణంవిచి
న్త్యత్రస్యామిహన్తభవతీఞ్చ విభావయామి । అహ్నాయమేవృషగిరీశదయే
జహీమామాశీవిషగ్రహణకేళినిభామవస్థామ్ ॥ ౯౬ ॥ ఔత్సుక్యపూర్వము
పహృత్యమహాపరాధాన్మాతఃప్రసాదయితుమిచ్ఛతి మేమనస్త్వామ్ । ఆలీహ్య
తాన్ని రవశేషమలబ్ధతృప్తిస్త్వామ్యస్యహేలాన్వృషగిరీశధృతాదయేత్వమ్
॥ ౯౭ ॥ జహ్యాద్వృషాచలపతిః ప్రతిఘోపినత్వాంజఘ్న్యోపతప్తజనశీతళతాముద
న్వాన్ । సామామరున్తుదభరవ్యసనానువృత్తిస్తద్వత్కశైస్స్పృశదయేతవకేళి
పద్మైః ॥ ౯౮ ॥ దృష్టేఽపిదుర్బలధియద్దమనేపిదృష్టం స్నాత్వాపిధూళిరసి
కమ్భుజనేపిభీమమ్ । బధ్వాగ్రహేణవృషశైల పతేర్దయేమాన్త్వద్వారణంస్వ
యమనుగ్రహ శృఙ్ఖలాభిః ॥ ౯౯ ॥ నాతఃపరఙ్కిమపి మేత్వయినాథనీయ
మ్మాతర్దయేమయికురుష్వతథాప్రసాదమ్ । బద్ధాదరోవృషగిరిప్రణయీయథా
సౌముక్తానుభూతి మిహదాస్యతిమేముకున్దః ॥ ౧౦౦ ॥ నిస్సీమవైభవజుషా
మ్మిషతాఙ్గుణానాంస్తోతుర్దయే వృషగిరీశగుణేశ్వరీన్త్వామ్ । తైరేవనూనమవ

శై రభినన్దితమ్మే సత్యాపిత స్తవబలాదకుతోభయత్వమ్ ॥ ౧౦౧ ॥ అద్యాపితద్వృషగిరీశదయే భవత్యామారమ్భమాత్రమనిదమ్ప్రథమస్తుతీనామ్ । సన్దర్శితస్వపరనిర్వహణా సహేథాః మన్దస్య సాహసమిదన్త్వయి వన్దినో మే ॥౧౦౨॥ ప్రాయోదయే త్వదనుభావమహామ్బురాశౌ ప్రాచేతసప్రభృతయోపి పరన్తటస్థాః । తత్రావతీర్ణమతలస్పృశమాప్లుతమ్మాం మ్మద్వాపతేః ప్రహసనోచితమాద్రియేథాః ॥ ౧౦౩ ॥ వేదాన్తదేశికపదే వినివేశ్య బాలన్దేవో దయాశతకమేతదవాదయన్మామ్ । వైహారికేణ విధినా సమయే గృహీతం వీణావిశేషమివ వేఙ్కటశైలనాథః ॥ ౧౦౪ ॥ అనవధిమధికృత్య శ్రీనివాసానుకమ్పామవితథవిషయత్వాద్విశ్వమవ్రీడయన్తీ । వివిధకుశలనీవీ వేఙ్కటేశప్రసూతా స్తుతిరియమనవద్యా శోభతే సత్వభాజామ్ ॥ ౧౦౫ ॥ శతకమిదముదారం సమ్యగభ్యస్యమానాన్వృషగిరిమధిరుహ్య వ్యక్తమాలోకయన్తీ । అనితరశరణానామాధిరాజ్యేభిషిఞ్చేచ్ఛమితవిమతిపక్షా శార్ఙ్గధన్వానుకమ్పా ॥ ౧౦౬ ॥ విశ్వానుగ్రహమాతరం వ్యతిషజత్స్వర్గాపవర్గాం సుధాసధ్రీచీమివ వేఙ్కటేశ్వరకవిర్భక్త్యా దయామస్తుత । పద్యానామిహ యద్విధేయ భగవత్సఙ్కల్పకల్పద్రుమాజ్ఝఞ్ఝామారుతధూతచూతనయతస్సామ్పాతికోఽయఙ్క్రమః ॥౧౦౭॥ కామం సన్తు మిథః కరమ్బితగుణావద్యాని పద్యాని నః కస్యాస్మిన్ శతకే సదమ్బుకతకే దోషశ్రుతింఝామ్యతి । నిష్ప్రత్యూహవృషాద్రినిర్ఝరఝరత్కారచ్ఛలేనోచ్ఛలద్దీనాలమ్బనదివ్యదమ్పతిదయాకల్లోలకోలాహలః ॥ ౧౦౮ ॥

దయాశతకం సమ్పూర్ణమ్.

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।
శ్రీమతే వేఙ్కటేశాయ వేదాన్తగురవే నమః ।

ముకున్దమాలా.

ఘుష్యతే యత్ర నగరే రఙ్గయాత్రా దినే దినే ।
తమహం శిరసా వన్దే రాజానం కులశేఖరమ్ ॥

శ్రీవల్లభేతి వరదేతి దయాపరేతి భక్తప్రియేతి భవలుణ్ఠనకోవిదేతి । నాథేతి నాగశయనేతి జగన్నివాసే త్యాలాపనం ప్రతిపదం కురు మే ముకున్ద ॥౧॥ జయతు జయతు దేవో దేవకీనన్దనోఽయం జయతు జయతు కృష్ణో వృష్ణివంశప్రదీపః । జయతు జయతు మేఘశ్యామలః కోమలాఙ్గో జయతు జయతు పృథ్వీభారనాశో ముకున్దః ॥ ౨ ॥ ముకున్ద మూర్ధ్నా ప్రణిపత్య యాచే భవన్తమేకాన్తమియన్తమర్థమ్ । అవిస్మృతిస్త్వచ్చరణారవిన్దే భవే భవే మేఽస్తు భవత్ప్రసాదాత్ ॥ ౩ ॥ నాహం వన్దే తవ చరణయోర్ద్వన్ద్వమద్వన్ద్వహేతోః కుమ్భీపాకం గురుమపి హరే నారకం నాపనేతుమ్ । రమ్యారామామృదుతనులతా నన్దనే నాపి రన్తుం భావే భావే హృదయభవనే భావయేయం భవన్తమ్ ॥ ౪ ॥ నాస్థా ధర్మే న వసునిచయే నైవ కామోపభోగే యద్యద్భవ్యం భవతు భగవన్ పూర్వకర్మానురూపమ్ । ఏతత్ప్రార్థ్యం మమ బహుమతం జన్మజన్మాన్తరేఽపి త్వత్పాదామ్భోరుహయుగగతా నిశ్చలా భక్తిరస్తు ॥ ౫ ॥ దివి వా భువి వా మమాస్తు వాసో నరకే వా నరకాన్తక ప్రకామమ్ । అవధీరితశారదారవిన్దౌ చరణౌ తే మరణేఽపి చిన్తయామి ॥ ౬ ॥ కృష్ణ త్వదీయపదపఙ్కజపఞ్జరాన్తమద్యైవ మే విశతు మానసరాజహంసః । ప్రాణప్రయాణసమయే కఫవాతపిత్తైః కణ్ఠావరోధనవిధౌ స్మరణం కుతస్తే ॥ ౭ ॥ చిన్తయామి హరిమేవ సన్తతం మన్దహాసితాననామ్బుజమ్ । నన్దగోపతనయం పరాత్పరం నారదాదిమునిబృన్దవన్దితమ్ ॥ ౮ ॥ కరచరణసరోజే కాన్తిమన్నేత్రమీనే శ్రమముషి భుజవీచివ్యాకులేఽగాధమార్గే హరిసరసి విగాహ్యాపీయ తేజోజలౌఘం భవమరుపరిఖిన్నః ఖేదమద్య త్యజామి

॥ ౯ ॥ సరసిజనయనేసశఙ్ఖచక్రేమురభిదిమావిరమస్వచిత్తరన్తుమ్, । సుఖతరమపరన్న జాతుజానేహరిచరణస్మరణామృతేనతుల్యమ్ ॥ ౧౦ ॥ మాభీర్మన్దమనోవిచిన్త్యబహుధాయామీశ్చిరంయాతనా నామీనః ప్రభవన్తిపాపరిపవస్స్వామీనను శ్రీధరః । ఆలస్యంవ్యపనీయ భక్తిసులభ న్ధ్యాయస్వనారాయణం లోకస్యవ్యసనాపనోదనక రోదాసస్యకిన్నక్షమః ॥ ౧౧ ॥ భవజలధిగతానాన్ద్వన్ద్వవాతాహతానాం సుతదుహితృకళత్రత్రాణభారార్దితానామ్ । విషమవిషయతోయేమజ్జతామప్లవానా మ్భవతుశరణమేకోవిష్ణుపోతోనరాణామ్ ॥ ౧౨ ॥ భవజలధిమగాధన్దుస్తరన్నిస్తరేయఙ్కథమహమితిచేతోమాస్మగాఃకాతరత్వమ్ । సరసిజదృశిదేవేతావకీభక్తిరేకా నరకభిదినిషణ్ణాతారయిష్యత్యవశ్యమ్ ॥ ౧౩ ॥ తృష్ణాతోయె మదనపవనో ద్ధూతమోహోర్మిమాలే దారావర్తేతనయసహజ గ్రాహసఙ్ఘాకులేచ. । సంసారాఖ్యేమహతిజలధౌమజ్జతాన్నస్త్రిధామన్పాదామ్భోజేవరద భవతోభక్తినావమ్ప్రయచ్ఛ॥ ౧౪ ॥ మాద్రాక్షంక్షీణపుణ్యాన్క్షణమపిభవతోభక్తిహీనాన్పదాబ్జే మాశ్రౌషంశ్రావ్యబన్ధన్తవచరితమపాస్యాన్యదాఖ్యాన జాతమ్ । మాస్మార్షమ్మాధవత్వామపిభువనపతే చేతసాఽపహ్నువానా న్మాభూవన్త్వత్సపర్యా వ్యతికరరహితోజన్మజన్మాన్తరేపి ॥ ౧౫ ॥ జిహ్వేకీర్తయ కేశవమ్మురరిపుఞ్చేతోభజశ్రీధరమ్పాణిద్వన్ద్వసమర్చయాచ్యుతకథాశ్శ్రోత్రద్వయత్వంశృణు । కృష్ణంలోకయలోచనద్వయహరేర్గచ్ఛాఙ్ఘ్రియుగ్మాలయ ఞ్జిఘ్రఘ్రాణముకున్దపాదతులసీమ్మూర్ధన్నమాధోక్షజమ్ ॥ ౧౬ ॥ హేలోకాశ్శృణుతప్రసూతిమరణవ్యాధేశ్చికిత్సామిమాం యోగజ్ఞాస్సముదాహరన్తిమునయో యాంయాజ్ఞవల్క్యాదయః ।, అన్తర్జ్యోతిరమేయమేక మమృత ఙ్కృష్ణాఖ్యమాపీయతాన్తత్పీ తమ్పరమౌషధం వితనుతేనిర్వాణమాత్యన్తికమ్ ॥ ౧౭ ॥ హేమర్త్యాఃపరమంహితంశృణుతవో వక్ష్యామిసంక్షేపతస్సంసారార్ణవమాపదూర్మిబహుళం సమ్యక్ప్రవిశ్యస్థితాః । నానాజ్ఞానమపాస్యచేతసినమో నారాయణాయేత్యముమ్మన్త్రం సప్రణవమ్ప్రణామ సహితమ్ప్రావర్తయధ్వ

మ్ముహాః ॥౧౮॥ పృథ్వీరేణురణుః పయాంసి కణికాః ఫల్గుస్స్ఫులిఙ్గో లఘుస్తేజో నిశ్శ్వసనం మరుత్తనుతరం రన్ధ్రం సుసూక్ష్మం నభః । క్షుద్రా రుద్రపితామహప్రభృతయః కీటాస్సమస్తాస్సురా దృష్టే యత్ర స తావకో విజయతే భూమావధూతావధిః ॥ ౧౯ ॥ బద్ధేనాఞ్జలినా నతేన శిరసా గాత్రైస్సరోమోద్గమైః కణ్ఠేన స్వరగద్గదేన నయనేనోద్గీర్ణబాష్పామ్బునా । నిత్యం త్వచ్చరణారవిన్దయుగళధ్యానామృతాస్వాదినామస్మాకం సరసీరుహాక్ష సతతం సమ్పద్యతాం జీవితమ్ ॥ ౨౦ ॥ హే గోపాలక హే కృపాజలనిధే హే సిన్ధుకన్యాపతే హే కంసాన్తక హే గజేన్ద్రకరుణాపారీణ హే మాధవ । హే రామానుజ హే జగత్త్రయగురో హే పుణ్డరీకాక్ష మాం హే గోపీజననాథ పాలయ పరం జానామి న త్వాం వినా ॥ ౨౧ ॥ భక్తాపాయభుజఙ్గగారుడమణిస్త్రైలోక్యరక్షామణిర్గోపీలోచనచాతకామ్బుదమణిస్సౌన్దర్యముద్రామణిః । యః కాన్తామణిరుక్మిణీఘనకుచద్వన్ద్వైకభూషామణిశ్శ్రేయో దేవశిఖామణిర్దిశతు నో గోపాలచూడామణిః ॥ ౨౨ ॥ శత్రుచ్ఛేదైకమన్త్రం సకలముపనిషద్వాక్యసమ్పూజ్యమన్త్రం సంసారోత్తారమన్త్రం సముపచితతమస్సఙ్ఘనిర్యాణమన్త్రమ్ । సర్వైశ్వర్యైకమన్త్రం వ్యసనభుజగసన్దష్టసన్త్రాణమన్త్రం జిహ్వే శ్రీకృష్ణమన్త్రం జప జప సతతం జన్మసాఫల్యమన్త్రమ్ ॥ ౨౩ ॥ వ్యామోహప్రశమౌషధం మునిమనోవృత్తిప్రవృత్త్యౌషధం దైత్యేన్ద్రార్తికరౌషధం త్రిభువనే సఞ్జీవనైకౌషధమ్ । భక్తాత్యన్తహితౌషధం భవభయప్రధ్వంసనైకౌషధం శ్రేయఃప్రాప్తికరౌషధం పిబ మనశ్శ్రీకృష్ణదివ్యౌషధమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఆమ్నాయాభ్యసనాన్యరణ్యరుదితం వేదవ్రతాన్యన్వహం మేదశ్ఛేదఫలాని పూర్తవిధయస్సర్వే హుతం భస్మని । తీర్థానామవగాహనాని చ గజస్నానం వినా యత్పదద్వన్ద్వామ్భోరుహసంస్మృతిర్విజయతే దేవస్స నారాయణః ॥ ౨౫ ॥ శ్రీమన్నామ ప్రోచ్య నారాయణాఖ్యం కేన ప్రాపుర్వాఞ్ఛితం పాపినోఽపి । హా నః పూర్వం వాక్ప్రవృత్తా న తస్మిన్ తేన ప్రాప్తం గర్భవాసాదిదుఃఖమ్ ॥ ౨౬ ॥ మజ్జన్మనః ఫలమిదం మధుకైటభారే మత్ప్రార్థనీయమదనుగ్రహ ఏష ఏవ । త్వద్భృత

భృత్యపరిచారకభృత్యభృత్య భృత్యస్యభృత్య ఇతిమాం స్మరలోకనాథ ॥ ౨౭ ॥ నాథేనఃపురుషోత్తమేత్రిజగతామేకాధిపే చేతసా సేవ్యేస్వస్యపదస్య దాతరిసురే నారాయణే తిష్ఠతి । యఙ్కఞ్చిత్పురుషాధమఙ్కతిపయగ్రామే శమల్పార్థదం సేవాయైమృగయామహేనరమహో మూకావరాకావయమ్ ॥ ౨౮ ॥ మదనపరిహరస్థితిమ్మదీయే మనసిముకున్దపదారవిన్దధామ్ని । హరనయనకృశానునాకృశోసి స్మరసినచక్రపరాక్రమమ్మురారేః ॥ ౨౯ ॥ తత్వమ్బ్రువాణానిపరమ్పరస్తాత్ మధుక్షరన్తీవసతాంఫలాని । ప్రావర్తయప్రాఞ్జలిరస్మిజిహ్వే నామానినారాయణగోచరాణి ॥ ౩౦ ॥ ఇదంశరీరమ్పరిణామపేశలమ్పతత్యవశ్యంశ్లథసన్ధిజర్ఝరమ్ కిమౌషధైః క్లిశ్యసిమూఢదుర్మతే నిరామయఙ్కృష్ణరసాయనమ్పిబ ॥ ౩౧ ॥ దారావారాకరవరసుతాతేతనూజోవిరిఞ్చిస్స్తోతా వేదస్తవసురగణోభృత్యవర్గఃప్రసాదః । ముక్తిర్మాయాజగదవికలన్తావకీదేవకీతే మాతామిత్రంవలరిపుసుతస్త్వయ్యతోన్యన్నజానే ॥ ౩౨ ॥ కృష్ణోరక్షతునోజగత్త్రయగురుః కృష్ణన్నమస్యామ్యహఙ్కృష్ణేనామరశత్రవోవినిహతాః కృష్ణాయతస్మైనమః । కృష్ణాదేవసముత్థితఞ్జగదిదఙ్కృష్ణస్యదాసోస్మ్యహఙ్కృష్ణేతిష్ఠతిసర్వమేతదఖిలంహేకృష్ణరక్షస్వమామ్ ॥ ౩౩ ॥ తత్వమ్ప్రసీదభగవన్కురుమయ్యనాథే విష్ణోఃకృపామ్పరమకారుణికఃకిలత్వమ్ । సంసారసాగరనిమగ్నమనన్తదీన ముద్ధర్తుమర్హసిహరేపురుషోత్తమోసి ॥ ౩౪ ॥ నమామినారాయణపాదపఙ్కజఙ్కరోమినారాయణపూజనంసదా । వదామినారాయణనామనిర్మలం స్మరామినారాయణతత్వమవ్యయమ్ ॥ ౩౫ ॥ శ్రీనాథనారాయణవాసుదేవ శ్రీకృష్ణభక్తప్రియచక్రపాణే । శ్రీపద్మనాభాచ్యుతకైటభారే శ్రీరామపద్మాక్షహరే మురారే ॥ ౩౬ ॥ అనన్తవైకుణ్ఠముకున్దకృష్ణ గోవిన్దదామోదరమాధవేతి। వక్తుంసమర్థోపినవక్తికశ్చిత్ అహోజనానాం వ్యసనాభిముఖ్యమ్ ॥ ౩౭ ॥ ధ్యాయన్తియేవిష్ణుమనన్తమవ్యయం హృత్పద్మమధ్యేసతతం వ్యవస్థితమ్ । సమాహితానాం సతతాభయప్రదన్తేయాన్తిసిద్ధిమ్పరమాఞ్చవైష్ణవీమ్

॥ ౩౮ ॥ క్షీరసాగరతరఙ్గశీకరాసారతారకితచారుమూర్తయే। భోగిభోగశయనీయశాయినే మాధవాయమధువిద్విషేనమః ॥ ౩౯ ॥ యస్యప్రియౌశ్రుతిధరౌకవిలోకవీరౌమిత్రేద్విజన్మవరపద్మశరావభూతామ్ । తేనామ్బుజాక్షచరణామ్బుజషట్పదేన రాజ్ఞాకృతాకృతిరియఙ్కులశేఖరేణ । ౪౦ ॥

ముకున్దమాలా సమ్పూర్ణా

శ్రీ వేఙ్కటేశ సుప్రభాతమ్.

వన్దేశ్రీనయనోత్పలస్యశశినం శేషాచలాధీశ్వరమ్బ్రహ్మాద్యర్చితపాదపద్మయుగళం లోకైకనేత్రోత్సవమ్ । వాసిష్ఠైస్సనకాదిభిర్మునిగణైస్సంసేవ్యమానంసదా భక్తానామఖిలార్థదాయినమహం శ్రీవేఙ్కటేశఙ్గురుమ్ ॥ కౌసల్యాసుప్రజారామ పూర్వాసన్ధ్యాప్రవర్తతే । ఉత్తిష్ఠనరశార్దూలకర్తవ్యన్దైవమాహ్నికమ్ ॥ మాతస్సమస్తజగతామ్మధుకైటభారేర్వక్షోవిహారిణిమనోహరదివ్యరూపే । శ్రీస్వామినిశ్రితజనప్రియదానశీలే శ్రీవేఙ్కటేశదయితేతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౧ ॥ తవసుప్రభాత మరవిన్దలోచనేభవతుప్రసన్నముఖచన్ద్రమణ్డలే । విధిశఙ్కరేన్ద్రవనితాభివన్దితేవృషశైలనాథదయితే దయానిధే ॥ ౨ ॥ అత్ర్యాదిసప్తఋషయస్సముపాస్యసన్ధ్యా మాకాశసిన్ధుకమలానిమనోహరాణి । ఆదాయపాదయుగమర్చయితుమ్ప్రపన్నాశ్శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౩ ॥ పఞ్చాననాబ్జభవషణ్ముఖవాసవాద్యాస్త్రైవిక్రమాదిచరితంవిబుధాస్స్తువన్తి । భాషాపతిఃపఠతివాసరశుద్ధిమారా

చ్ఛేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ४ ॥ ఈషత్ప్రఫుల్లసరసీరుహనారికేళ పూగద్రుమాదిసుమ నోహరపాళికానామ్ । ఆవాతిమన్దమనిలస్సహదివ్య గన్ధై శ్శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౫ ॥ ఉన్మీల్యనేత్రయుగముత్త మపఞ్జరస్థాః పాత్రావశిష్టకదళీఫలపాయసాని । భుక్త్వాసలీలమథు కేళిశు కాః పఠన్తి శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౬ ॥ భృఙ్గావళీచమకరన్ద రసానువిద్ధాఝుఙ్కారగీతనినదై స్సహ సేవనాయ । నిర్యాత్యుపాన్తసరసీక మలోదరేభ్య శ్శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౭ ॥ తన్త్రీప్రకర్షమధు రస్వనయావిపఞ్చ్యా గాయత్యనన్తచరితన్తవనారదోపి । భాషాసమగ్రమధు కృత్కరచారురమ్యై శ్శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౮ ॥ యోషా గణేనవరదధ్నివిమథ్యమానే ఘోషాలయేషుదధిమన్థనతీవ్రఘోషాః । రోషాత్కలింవిదధ తేకకుభశ్చకుమ్భా శ్శేషాద్రిశేఖరవిభోత వసుప్రభాతమ్ ॥ ౯ ॥ అన్తర్దధేతిమిరజాలమథాన్తరిక్షేపుంసానిజేనసమమేత్యచచక్రవాకీ। తారస్వనై స్సమముదేతిచతామ్రచూడై శ్శేషాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాత మ్ ॥ ౧౦ ॥ క్షోణీధరాగ్రసరసాంసరసీరుహాణిపాణౌనిమన్త్రితజలానిమహీ సురాణామ్ । చన్ద్రాంశుసారథికరాః ప్రచరన్తిచోర్ధ్వం శేషాద్రిశేఖరవిభోత వసుప్రభాతమ్ ॥ ౧౧ ॥ పద్మేశమిత్రశతపత్రగతాళివర్గో హర్తుంశ్రియఙ్కువ లయస్యనిజాఙ్గలక్ష్మ్యా । భేరీనినాదమివకుర్వతిఝుఙ్క్రియాభి శ్శేషాద్రి శేఖర విభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౧౨ ॥ శ్రీమన్నభీష్టవరదాఖిలలోకబన్ధో శ్రీశ్రీనివా సజగదేకదయైకసిన్ధో । శ్రీదేవతాగ్రహ భుజాన్తరదివ్యమూర్తే శేషాద్రి శేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౧౩ ॥ శ్రీశేషశైలగరుడాచలవేఙ్కటాద్రి నారాయణాద్రివృషభాద్రి వృషాద్రిముఖ్యాః । ఆఖ్యాన్త్వదీయవసతేరని శమ్వదన్తి శేషాద్రి శేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౧४ ॥ శ్రీస్వామిపుష్కరిణి కాప్లవనిర్మలాఙ్గా శ్శ్రేయోర్థినోహరవిరిఞ్చి సనన్దనాద్యాః । ద్వారేవసన్తి వరవేత్రహతోత్తమాఙ్గా శ్శేషాద్రిశేఖరవిభో తవసుప్రభాతమ్ ॥ ౧౫ ॥ త్వ త్పాదధూళిభరణస్ఫురితోత్తమాఙ్గా స్స్వర్గాపవర్గనిరపేక్ష నిజాన్తరఙ్గాః ।

భక్త్యావసన్నిభువికిఙ్కరకృత్య లోలాశ్శేషాద్రి శేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్
॥ ౧౬ ॥ త్వద్గోపురాగ్రశిఖరాణి నిరీక్షమాణాస్స్వర్గాపవర్గపదవీపదమాశ్ర
యన్తే । మర్త్యాత్వమత్రభువనేసురనాయకాద్యాశ్శేషాద్రి శేఖరవిభోతవ
సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౭ ॥ శ్రీభూమినాయకదయాదిగుణామృతాబ్ధే దేవాదిదేవ
జగదేకశరణ్యమూర్తే । శ్రీమన్ననన్తగరుడాదిభిరర్చితాఙ్ఘ్రే శ్శేషాద్రిశేఖ
రవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౧౮ ॥ సూర్యేన్దుభౌమబుధవాక్పతికావ్యసౌరిస్వ
ర్భానుకేతుదివిషత్పరిషత్ప్రధానాః । త్వద్దాసదాసచరమావధిదాసదాసాశ్శే
షాద్రిశేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్॥ ౧౯ ॥ సేవాపరాశ్శివసురేశకృశానుధర్మ
రక్షోమ్బునాధపవమానధనాధినాధాః । బద్ధాఞ్జలిప్రవిమలేనిజశీర్షదే
శేశేషాద్రి శేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౨౦ ॥ ధాటీషుతేవిహగరాజమృ
గాధిరాజనాగాధిరాజగజరాజహయాధిరాజాః । స్వస్వాధికారమహిమాధి
కమర్థయన్తేశేషాద్రి శేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౨౧ ॥ శ్రీపద్మనాభపు
రుషోత్తమవాసుదేవవైకుణ్ఠమాధవజనార్దనచక్రపాణే। శ్రీవత్సచిహ్నశరణాగత
పారిజాతశేషాద్రి శేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౨౨ ॥ కన్దర్పదర్పహరసున్ద
రదివ్యమూర్తే కాన్తాకుచామ్బురుహకుట్మలలోలభృఙ్గ । కల్యాణనిర్మలగు
ణాకరదివ్యకీర్తే శేషాద్రి శేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౨౩ ॥ మీనాకృతేక
మఠకోలనృసింహవర్ణిన్స్వామిన్ పరశ్వథతపోధనరామభద్ర । శేషాంశరామ
యదునన్దనకల్కిరూపశేషాద్రి శేఖరవిభోతవసుప్రభాతమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఏలాల
వఙ్గఘనసారసుగన్ధతీర్థ న్దివ్యంవియత్సరసిహేమఘటేషుపూర్ణమ్ । ధృ
త్వాద్యవైదికశిఖామణయఃప్రహృష్టాస్తిష్ఠన్తివేఙ్కటపతే తవసుప్రభా
తమ్ ॥ ౨౫ ॥ లక్ష్మీనివాసనిరవద్యగుణైకసిన్ధోసంసారసాగరసముత్తరణైక
పోత । వేదాన్తవేద్యనిజవైభవభక్తభోగ్యశేషాద్రి శేఖరవిభోతవసుప్రభా
తమ్ ॥ ౨౬ ॥ భాస్వానుదేతివికచానిసరోరుహాణిసమ్పూరయన్తినినదైఃక
కుభోవిహఙ్గాః । శ్రీవైష్ణవాస్సతతమర్థితమఙ్గళాస్తేధామాశ్రయన్తి తవ
వేఙ్కటసుప్రభాతమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఇత్థంవృషాచలపతేరిహసుప్రభాతంయేమానవ

వాః ప్రతిదినమ్పఠితుమ్ప్రవృత్తాః । తేషామ్ప్రభాతసమయే స్మృతిరఙ్గభాజా
మ్ప్రజ్ఞామ్పరార్థసులభామ్పరమామ్ప్రసూతే ॥ ౨౯॥

శ్రీ వేఙ్కటేశ సుప్రభాతమ్ సమాప్తమ్.

శ్రీ వేఙ్కటేశ స్తోత్రమ్.

కమలాకుచచూచుకకుఙ్కుమతో నియతారుణితాతులనీలతనో ।
కమలాయతలోచనలోకపతే విజయీభవ వేఙ్కటశైలపతే ॥౧॥ సచతుర్ము
ఖషణ్ముఖపఞ్చముఖ ప్రముఖాఖిలదైవతమౌళిమణే । శరణాగతవత్సలశౌర్య
నిధే పరిపాలయమాం వృషశైలపతే ॥ ౨ ॥ అతివేలతయాతవదుర్విషహైర
తివేలకృతైరపరాధశతైః । భరితన్త్వరితంవృషశైలపతే పరయాకృపయా
పరిపాహిహరే ॥ ౩ ॥ అతివేఙ్కటశైలముదారమతేజనతాభిమతాధిగతా
న్నరతాత్ । పరదేవతయాగదితాన్నిగమైః కమలాదయితాన్నపరఙ్కల
యే ॥ ౪ ॥ కలవేణురవావశగోప వధూశతకోటివృతాత్స్మరకోటిసమాత్ ।
ప్రతివల్లవిచాభిమతాసుకృతా ద్వసుదేవసుతాన్నపరఙ్కలయే ॥ ౫ ॥ అభి
రామగుణాకరదాశరథే జగదేకధనుర్ధరధీరమతే । రఘునాయకరామరమేశ
విభోవరదోభవదేవదయాజలధే ॥ ౬ ॥ అవనీతనయాకమనీయకరంరజనీకర
చారుముఖామ్బురుహమ్ । రజనీచరరాజతమోమిహిరఙ్కమనీయమహంర
ఘురామమయే ॥ ౭ ॥ వినావేఙ్కటేశన్ననాథోననాథస్సదావేఙ్కటేశస్స్మరా
మిస్స్మరామి ।హరే వేఙ్కటేశప్రసీదప్రసీదప్రియంవేఙ్కటేశప్రయచ్ఛప్రయచ్ఛ
॥౮॥ అహన్దూరతస్తేపదామ్భోజయుగ్మప్రణామేచ్ఛయానిత్యసేవాఙ్కరోమి।
సకృత్సేవయానిత్యసేవాఫలత్వమ్ప్రయచ్ఛప్రయచ్ఛప్రభోవేఙ్కటేశ ॥ ౯ ॥
అజ్ఞానినామయాదోషాన శేషాన్విహితాన్హరే । క్షమస్వత్వం క్షమస్వ
త్వంశేషశైలశిఖామణే. ॥ ౧౦ ॥

శ్రీ వేఙ్కటేశ స్తోత్రం సమాప్తమ్.

దశావతారస్తోత్రమ్

శ్రీమాన్వేఙ్కటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాన్తాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

దేవో నశ్శుభమాతనోతు దశధా నిర్వర్తయన్భూమికాం రఙ్గే ధామని లబ్ధనిర్భరరసైరధ్యక్షితో భావుకైః । యద్భావేషు పృథగ్విధేష్వనుగుణాన్భావాన్స్వయమ్బిభ్రతీ యద్ధర్మైరిహ ధర్మిణీ విహరతే నానాకృతిర్నాయికా ॥ ౧ ॥ నిర్మగ్నశ్రుతిజాలమార్గణదశాదత్తక్షణైర్వీక్షణైరన్తస్తన్వదివారవిన్దగహనాన్యౌదన్వతీనామపామ్ । నిష్ప్రత్యూహతరఙ్గరిఙ్ఖణమిథః ప్రత్యూఢపాథశ్ఛటాడోలారోహసదోహళమ్భగవతో మాత్స్యం వపుః పాతు నః ॥ ౨ ॥ అవ్యాసుర్భువనత్రయీమనిభృతఙ్కణ్డూయనైరద్రిణా నిద్రాణస్య పరస్య కూర్మవపుషో నిశ్వాసవాతోర్మయః । యద్విక్షేపణసంస్కృతోదధిపయః ప్రేఙ్ఖోళపర్యఙ్కికానిత్యారోహణనిర్వృతో విహరతే దేవస్సహైవ శ్రియా ॥ ౩ ॥ గోపాయేదనిశఞ్జగన్తి కుహనాపోత్రీ పవిత్రీకృతబ్రహ్మాణ్డప్రళయోర్మిఘోషగురుభిర్ఘోణారవైర్ఘుర్ఘురైః । యద్దంష్ట్రాఙ్కురకోటిగాఢఘటనానిష్కమ్పనిత్యస్థితిర్బ్రహ్మస్తమ్బమసౌదసౌ భగవతీ ముస్తేవ విశ్వమ్భరా ॥ ౪ ॥ ప్రత్యాదిష్టపురాతనప్రహరణగ్రామక్షణమ్పాణిజైరవ్యాత్త్రీణి జగన్త్యకుణ్ఠమహిమా వైకుణ్ఠకణ్ఠీరవః । యత్ప్రాదుర్భవనాదవన్ధ్యజఠరా యాదృచ్ఛికాద్వేధసాం యా కాచిత్సహసా మహాసురగృహస్థూణా పితామహ్యభూత్ ॥ ౫ ॥ వ్రీడావిద్ధవదాన్యదానవయశోనాసీరధాటీభటస్త్రైయక్షమ్మకుటమ్పునన్నవతు నస్త్రైవిక్రమో విక్రమః । యత్ప్రస్తావసముచ్ఛ్రితధ్వజపటీవృత్తాన్తసిద్ధాన్తిభిస్స్రోతోభిస్సురసిన్ధురష్టసు దిశాసౌధేషు దోధూయతే ॥ ౬ ॥ క్రోధాగ్నిఞ్జమదగ్నిపీడనభవం సన్తర్పయిష్యన్ క్రమా

దక్షత్రామిహ సన్తతక్షయఇమాన్త్రిస్సప్తకృత్వఃక్షితిమ్ । దత్త్వాకర్మణిద క్షిణాఙ్క్వచనతామాస్కన్ద్యసిన్ధుం వసన్నబ్రహ్మణ్య మపాకరోతుభగవా నాబ్రహ్మకీటమ్మునిః ॥ ౭ ॥ పారావారపయో విశోషణకలాపారీణకాలానల జ్వాలాజాలవిహార హారివిశిఖవ్యాపారఘోరక్రమః । సర్వావస్థసకృత్ప్రపన్న జనతాసంరక్షణైక వ్రతీధర్మోవిగ్రహవానధర్మ విరతిన్ధన్వీసతన్వీతునః ॥ ౮ ॥ ఫక్కత్కౌరవపట్టణప్రభృతయఃప్రాస్తప్రలమ్బాదయస్తాలాఙ్కస్యతథావిధా విహృతయస్తన్వన్తుభద్రాణినః । క్షీరంశర్కరయే వయాభిరపృథగ్భూతాః ప్రభూతైర్గుణై రాకౌమారకమస్వదన్తజగతే కృష్ణస్యతాః కేళయః ॥ ౯ ॥ నాథాయైవ నమఃపదమ్భవతునశ్చిత్రై శ్చరిత్రక్రమైర్భూయోభిర్భువనాన్య మూనికుహనాగోపాయగోపాయతే । కాళిన్దీరసికాయకాళియఫణిస్ఫారస్ఫ టావాటికారఙ్గోత్సవవిశఙ్కచఙ్క్ర మధురాపర్యాయ చర్యాయతే ॥ ౧౦ ॥ భావిన్యాదశయాభవన్నిహభవధ్వంసాయనః కల్పతాఙ్కల్కీవిష్ణుయశస్సుతః కలికథాకాలుష్యకూలఙ్కషః । నిశ్శేషక్షతకణ్టకేక్షితితలేధారాజలౌఘైర్ధ్రువ న్ధర్మఙ్కార్తయుగమ్ప్రరోహ యతియన్నిస్త్రింశధారాధరః ॥ ౧౧ ॥ ఇచ్ఛామీన విహారకచ్ఛపమహాపోత్రిన్ యదృచ్ఛాహరేరక్షావామన రోష రామకరుణా కాకుత్స్థహేలాహలిన్ । క్రీడావల్లవకల్కివాహన దశాక ల్కిన్నితి ప్రత్యహఞ్జల్పన్తః పురుషాఃపునన్తుభువనమ్పుణ్యౌఘపణ్యాపణాః ॥ ౧౨ ॥ విద్యోదన్వతి వేఙ్కటేశ్వరకవౌజాతఞ్జగన్మఙ్గళన్దేవేశస్యదశావతార విషయం స్తోత్రంవివక్షేతయః । వక్త్రేతస్యసరస్వతీబహుముఖీభక్తిః పరా మానసేశుద్ధిః కాపితనౌదిశాసుదశసుఖ్యాతిశ్శుభాజృమ్భతే ॥ ౧౩ ॥

దశావతారస్తోత్రమ్ సమ్పూర్ణమ్.

అభీతిస్తవః

శ్రీమాన్వేఙ్కటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాన్తాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అభీతిరిహ యుజ్యతాం యదవధీరితానాన్త్వయా యద్భయాభయ విధాయినో జగతి యన్ని దేశస్థితాః । తదేతదతిలఙ్ఘిత ద్రుహిణశమ్భుశక్రాదికం రమాసఖమధీమహే కిమపి రఙ్గధుర్యం మహః ॥ ౧ ॥ దయాశిశిరితాశయా మనసి మే సదా జాగ్రతు శ్శ్రియాధ్యుషిత వక్షసశ్శ్రితపురుద్వృధా సైకతాః । జగద్దురితఘస్మరా జలధిశిమ్భదమ్భస్పృశ స్సుకృత్పరిణతరక్షణప్రథితసంవిదస్సంవిదః ॥ ౨ ॥ యదద్యమితబుద్ధినా బహుళమోహభాజా మయా గుణగ్రథితకాయవాఙ్మనసవృత్తివైచిత్ర్యతః । అతర్కితహితాహితక్రమ విశేషమారభ్యతే తదప్యుచితమర్చనమ్ప్రగృహాణ రఙ్గేశ్వర ॥ ౩ ॥ మరుత్తరణిపావకత్రిదశనాథకాలాదయస్స్వ కృత్యమధికుర్వతే త్వదపరాధతో బిభ్యతః । మహాత్కమపి వజ్రముద్యతమివేతి యచ్ఛ్రూయతే తరత్యనఘ తద్భయం య ఇహ తావకస్తావకః ॥ ౪ ॥ భవన్తమిహ యస్సుధీర్నియత చేతనాచేతనమ్పనాయతి నమస్యతి స్మరతి వక్తి పర్యేతి వా । గుణజ్ఞమపి వేత్తి వా తవ గుణేశ గోపాయితుః కదాచన కుతశ్చన క్వచన తస్య న స్యాద్భయమ్ ॥ ౫ ॥ స్థితే మనసి విగ్రహే గుణినిధాతుసామ్యే సతి స్మరేదఖిలదేహినాం య ఇహ జాతు చిత్త్వామజమ్ । తమేవ ఖలు సన్ధయాన్త మథదీర్ఘనిద్రావశం స్వయంవిహితసంస్మృతిర్నయసి ధామ నైశ్రేయసమ్ ॥ ౬ ॥ రమాదయిత రఙ్గభూరమణ కృష్ణ విష్ణో హరే త్రివిక్రమ జనార్దన త్రియుగనాథ నారాయణ । ఇతీవ శుభదాని యః పఠతి నామధేయాని తే న తస్య యమవశ్యతా నరకపాతభీతిః కుతః ॥ ౭ ॥ కదాచిదపి రఙ్గభూరసిక యత్ర దేశే వశీ త్వదేకనియతాశయస్త్రిదశవన్దితో వర్తతే । తదక్షత

తపోవన స్తవచ రాజధానీ స్థిరా సుఖస్య సుఖమాస్పదం సుచరితస్య శార్ఙ్గిన్మహత్
॥ ౮ ॥ త్రివర్గపథవర్తినా త్రిగుణలఙ్ఘనోద్యోగినా ద్విషత్ప్రమథ నార్థినా
మపిచరఙ్గదృశ్యోదయాః । స్ఖలత్సమయకాతరీహరణజాగరూకాః ప్రభో కర
గ్రహణదీక్షితాః క ఇహ తే న దివ్యా గుణాః ॥ ౯ ॥ బిభేతి భవభృత్ప్రభో త్వదు
పదేశతీవ్రౌషధాత్క్వ దధ్వరసమర్పితే బళిశభక్షవత్ప్రియతే । అపథ్యపరిహా
రధీవిముఖమిత్థమాకస్మికే తమప్యవసరే క్రమాదవతి వత్సలా త్వద్దయా ॥ ౧౦ ॥
అపార్థ ఇతి నిశ్చితః ప్రహరణాదియోగ స్తవ స్వయం వహసి నిర్భయ స్తదపి రఙ్గపృ
థ్వీపతే । స్వరక్షణమివాభవత్ప్రణతరక్షణం తావకం యదాత్థ పరమార్థవిన్ని
యతమ స్తరాత్తే తతే ॥ ౧౧ ॥ లఘిష్ఠసుఖసఙ్గతైస్స్వకృతకర్మనిర్వర్తితైః
కళత్రసుతసోదరానుచరబన్ధుసమ్బన్ధిభిః । ధనప్రభృతిభిరపి ప్రచురభీతిభేదో
త్తరైః నబిభ్రతి ధృతిం విభో త్వదనుభూతిభోగార్థినః ॥ ౧౨ ॥ నవత్వమపి శ
క్యతే నరకగర్భవాసాదికం వపుశ్చ బహుధాతుకం న్నిపుణచిన్తనే తాదృశమ్ ।
త్రివిష్టపముఖ స్తదాతవపదస్య దేదీప్యతః కిమత్ర న భయాస్పదం భవతి రఙ్గపృథ్వీ
పతే ॥ ౧౩ ॥ భవన్తిముఖభేదతో భయనిదానమేవ ప్రభో శుభాశుభవికల్పితా
జగతి దేశకాలాదయః । ఇతి ప్రథితసాధ్వసే మయి దయిష్యసే త్వం న చేత్క
ఇత్థమనుకమ్పితా త్వదనుకమ్పనీయశ్చకః ॥ ౧౪ ॥ సకృత్ప్రపదనస్పృశామ
భయదాననిత్యవ్రతీ న చ ద్విరభిభాషసే త్వమితి విశ్రుతస్సూక్తితః । యథోక్తక
రణం విదుస్తవ తు యాతుధానాదయః కథం వితథమస్తు తత్కృపణసార్వ
భౌమే మయి ॥ ౧౫ ॥ అనుక్షణసముత్థితే దురితవారిధౌ దుస్తరే యదిక్వచన ని
ష్కృతిర్భవతి సాపి దోషావిలా । తదిత్థమగతౌ మయి ప్రతివిధానమాధీయ
తాం స్వబుద్ధిపరికల్పితజ్యమపి రఙ్గధుర్య త్వయా ॥ ౧౬ ॥ విషాదబహు
ళాదహం విషయవర్గతో దుర్జయాద్బిభేమి వృజినోత్తరస్త్వదనుభూతి విచ్ఛే
దతః । మయా నియత నాథ వా నయమితి త్వమర్థాపయన్దయాఘన జగత్పతే ద
యితరఙ్గ సంరక్ష మామ్ ॥ ౧౭ ॥ నిసర్గనిరనిష్టతా తవ నిరంహసశ్శ్రూయతే
తత స్త్రియుగసృష్టివద్భవతి సంహృతిః క్రీడితమ్ । తథాపి శరణాగతప్రణయభ

ఙ్గభీతోభవాన్యదిష్టమిహాయద్భవేత్తి మహిమా స్తతజ్జహ్యాపః ॥ ౧౮ ॥ కయా
ధుసుతవాయసద్విరదపుఙ్గవద్రౌపదీవిభీషణభుజఙ్గమవ్రజగణామ్బరీషాదయః।
భవత్పదసమాశ్రితాభయవిముక్తిమాపుర్యథాలభేమహితథావయం సహదిర
ఙ్గధుర్యత్వయా ॥ ౧౯ ॥ భయంశమయరఙ్గధామ్న ఽనితరాభిలాషస్పృ
శాం శ్రియస్సహచర ప్రభోశ్రితవిపక్షమున్మూలయ । స్వయంసముదితం
వపుస్తవనిశామయన్తస్సదా వయన్త్రిదశనిర్వృతిమ్భువిముకున్దవిన్దేమహి
॥ ౨౦ ॥ శ్రియఃపరిబృఢేత్వయిశ్రిత జనస్యసంరక్షకే సదద్భుతగుణోదధావితి
సమర్పితోఽయమ్భరః । ప్రతిక్షణమతఃపరమ్ప్రథయరఙ్గధామాదిషు ప్రభుత్వ
మనుపాధికమ్ప్రథితహేతిభిర్హేతిభిః ॥ ౨౧ ॥ కలిప్రణిధిలక్షణైః కలితశాక్యలో
కాయితైస్తురుష్క-యవనాదిభిర్జగతిజృమ్భమాణమ్భయమ్ । ప్రకృష్టనిజశక్తి
భిఃప్రసభమాయుధైఃపఞ్చభిః క్షితిత్రిదశరక్షకైః క్షపయరఙ్గనాథక్షణాత్
॥ ౨౨ ॥ దితిప్రభవదేహభృద్దహనసోమసూర్యాత్మక స్తమఃప్రమథనమ్ప్రభోస
ముదితాస్త్రిబృన్దంస్వతః । స్వవృత్తివశవర్తితత్రిదశవృత్తిచక్రమ్పునః ప్రవర్త
యతుధామ్ని తేమహతిధర్మచక్రస్థితిమ్ ॥ ౨౩ ॥ మనుప్రభృతిమానితేమహతి
రఙ్గధామాది కేదనుప్రభవదారుణైర్దరము దీర్యమాణమ్పరైః । ప్రకృష్ట
గుణక శ్రియావసుధయాచసన్ధుక్షిత ప్రయుక్తకరుణోదధే ప్రశమయస్వశ
క్త్యాస్వయమ్ ॥ ౨౪ ॥ భుజఙ్గమవిహఙ్గమప్రవరసైన్యనాథాఃప్రభో త్వథైవ
కుముదాదయో నగరగోపురద్వారపాః । అచిన్త్యబలవిక్రమాస్త్వమివరఙ్గ
సంరక్షకాజితన్తఇతివాదినో జగదనుగ్రహేజాగ్రతి ॥ ౨౫ ॥ విధిస్త్రిపుర
మర్దన స్త్రిదశపుఙ్గవఃపావకో యమప్రభృతయోఽపియద్వ్యమతిరక్షణేనక్ష
మాః । రిరిక్షిషతియత్రచప్రతిభయన్నకిఞ్చిత్క్వచిత్సనః ప్రతిభటాన్ప్రభోశ
మయ రఙ్గధామాదికే ॥ ౨౬ ॥ సకైటభతమోరవిర్మధుపరాగ జఞ్ఝా
మరుద్ధిరణ్యగిరిదారణ త్రుటితకాలనేమిద్రుమః । కిమత్రబహునాభజద్భవప
యోధిముష్టింధయస్త్రివిక్రమభవత్క్రమః క్షిపతుమంక్షురఙ్గద్విషః ॥ ౨౭ ॥
యతిప్రవరభారతీరసభరేణనీతంవయః ప్రఫుల్లపలితంశిరఃపదమిహాక్షమమ్ప్రా

ర్థయే । నిరస్తరిపుసమ్భవేక్ష్వచన రజ్గముఖ్యేవిభో పరస్పరహితైషిణామ్పరిసరేషుమాంవర్తయ ॥ ౨౮ ॥ ప్రబుద్ధగురువీక్షణప్రథిత వేఙ్కటేశోద్భవామిమామభయసిద్ధయే పఠతరఙ్గభర్తుస్తుతిమ్ । భయస్త్వ జతభద్రమిత్యభిదధత్సవఃకేశవ స్స్వయఙ్ఘనఘృణానిధిర్గుణగణేనగోపాయతి ॥ ౨౯ ॥

అభీతిస్తవస్సమ్పూర్ణః.

శ్రీసన్ధ్యార్థదీపికా.

మూలం.—ఆపోహిష్ఠామయోభువః। తానఊర్జేదధాతన । మహేరణాయచక్షసే । యోవశ్శివతమోరసః । తస్యభాజయతేహనః । ఉశతీరివమాతరః । తస్మాఅరఙ్గమామవః । యస్యక్షయాయజిన్వథ । ఆపోజనయథా చనః ॥

పదం.—ఆపః, హి, స్థ, మయోభువః, తాః, నః, ఊర్జే, దధాతన, మహే, రణాయ, చక్షసే, యః, వః, శివతమః, రసః, తస్య, భాజయత, ఇహ, నః, ఉశతీః, ఇవ, మాతరః, తస్మై, అరం, గమామ, వః, యస్య, క్షయాయ, జిన్వథ, ఆపః, జనయథ, చ, నః.

అర్థం.—(హే) ఆపః=(ఓ)జలఙ్గళే, (యూయం=నీఙ్గళ్,) మయోభువః=సర్వప్రాణికళుక్కుం సుఖస్థానఙ్గళాక, స్థాహి=ఇరుక్కిరీర్కళన్రో, తాః=అప్పడిప్పట్ట నీఙ్గళ్, మహే=మహత్త్వానతుం, రణాయ=రమణీయమానతుమాన, చక్షసే=ఇన్ద్రియఙ్గళ్ పొరుట్టు, (ఇన్ద్రియప్రకాశసిద్ధ్యర్థం) నః=ఎఙ్గళుక్కు, ఊర్జే=అన్నత్తై, దధాతన=కొడుఙ్గళ్. (ఇఙ్గే అన్నశబ్దత్తుక్కు ఇన్ద్రియపోషకవిషయఙ్గళిలే తాత్పర్యం) వః=ఉఙ్గళుక్కు, యః=యాతొరు, శివతమః=పుణ్యతమమాన, రసః=సుఖరూపమానపరమాత్మావో, తస్య=అన్దపరమాత్మావై, నః=ఎఙ్గళై, ఇహ=ఇన్దజన్మత్తిలేయే, ఉశతీః=స్నేహయుక్తాళాన, మాతరఇవ=తాయార్కళ్పోల, భాజయత=అడైవియుఙ్గళ్. (యూయం=నీఙ్గళ్,)

యస్య = ఎన్ద బ్రహ్మత్తినుడైయ, క్షయాయ = వాసత్తైయుం పొరుట్టు, జిన్వథ = ప్రీతాళాక అకిరీరకళో, తస్మై = అన్ద పరమాత్మావై పొరుట్టు, వః = ఉఙ్గళై, అరం = మికవుం, గమామ = అడైయక్కడవోం. (హే) ఆపః = (ఓ) జలఙ్గళే, నః = ఎఙ్గళై, జనయథాచ = సన్తైయుళ్ళవాళాకప్పణ్ణుఙ్గళ్. (బ్రహ్మసాక్షాత్కారయోగ్యాళాకప్పణ్ణుఙ్గళ్).

(బ్రహ్మానుభవత్తుక్కు ఉపయోగమాన ఐహికసమృద్ధియైయుం, బ్రహ్మానుభవత్తైయుం, కొడుఙ్గళెన్నుతాత్పర్యం).

మూలం—దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషమ్ । జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః । సురభినోముఖా కరత్ । ప్రణఆయూగ్ంషితారిషత్ ॥

పదం—దధిక్రావ్ణ్ణః, అకారిషం, జిష్ణోః, అశ్వస్య, వాజినః, సురభి, నః, ముఖా, కరత్, ప్ర, నః, ఆయూగ్ంషి, తారిషత్.

అర్థం—జిష్ణోః = దుష్టనిగ్రహత్తిల్ జయశీలనాయుం, అశ్వస్య* = అన్తర్బహిస్సర్వవ్యాపకనాయుం, వాజినః = భక్తరక్షణత్తిల్ త్వరైయుళ్ళవనాయుమిరుక్కిఱ, దధిక్రావ్ణ్ణః† = జగత్తుక్కళై ఆక్రమిక్కిఱపరమాత్మావుక్కు, అకారిషం = స్తోత్రం శెయ్కిఱేన్. (సః = అవన్) నః = ఎఙ్గళుడైయ, ముఖా = ముఖఙ్గళైయుం మనస్సైయుం, సురభి = పరిశుద్ధఙ్గళాక, కరత్ = పణ్ణక్కడవన్. నః = ఎఙ్గళుక్కు, ఆయూగ్ంషి = ఆయుస్సుక్కళై, ప్రతారిషత్ = ఉపద్రవమిల్లామల్ పూర్ణమాయ్ కొడుక్కక్కడవన్. (ఆయుస్సు ఇల్లావిట్టాలుం, ఉళ్ళ ఆయుస్సిల్ వ్యాధిముదలియ ఉపద్రవమిరున్దాలుం స్తోత్రం శెయ్యశక్తియిల్లామల్ పోకిఱపడియాల్, భగవత్స్తోత్రోపయుక్తమాక ఆయురారోగ్యఙ్గళ్ ప్రార్థిక్కప్పట్టతినాల్ ముముక్షుత్వహానియిల్లైయెన్ఱు అఱియత్తక్కతు)

మూలం-సూర్యశ్చమామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యోరక్షన్తామ్ । యద్రాత్రియాపాపమకార్షమ్ । మనసావాచా హస్తాభ్యామ్ । పద్భ్యాముదరేణశిశ్నా । రాత్రిస్తదవలుమ్పతు । యత్కిఞ్చదురితమ్మయి । ఇదమహమ్మామమృతయోనౌ । సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా ॥

---

* అశూవ్యాప్తౌ ఇతి ధాతుః.

† దధి = జగత్తై, క్రామతి = ఆక్రమిక్కిఱాన్.

పదం—సూర్యః, చ, మా, మన్యుః, చ, మన్యుపతయః, చ, మన్యుకృతేభ్యః, పాపేభ్యః, రక్షన్తాం, యత్, రాత్రియా, పాపం, అకార్షం, మనసా, వాచా, హస్తాభ్యాం, పద్భ్యాం, ఉదరేణ, శిశ్నా, రాత్రిః, తత్, అవలుమ్పతు, యత్, కిఞ్చ, దురితం, మయి, ఇదం, అహం, మాం, అమృతయోనౌ, సూర్యే, జ్యోతిషి, జుహోమి, స్వాహా.

అర్థం—సూర్యశ్చ * =నిరుపాధికప్రేరకనాన పరమాత్మావుం, మన్యుశ్చ=క్రోధముం, మన్యుపతయశ్చ=కోపత్తుక్కు ఉత్పాదకఙ్గళాన రాగాదికళుం, మా=ఎన్నై, మన్యుకృతేభ్యః=క్రోధాదికళాలే శెయ్యప్పట్ట (ఉణ్డాన,) పాపేభ్యః=పాపఙ్గళినిన్ఱుం, రక్షన్తాం=రక్షిక్కక్కడవర్కళ్. (సర్వేశ్వరనే క్రోధంముదలానవైకళై నివర్తిప్పణ్ణి ఎఙ్గళై పాపసమూహఙ్గళినిన్ఱుం విముక్తనాక్కక్కడవనెన్ఱుభావం. ఇతినాల్ ఉత్తరాఘాసంశ్లేషత్తైచ్చొన్నపడి). రాత్రియా=రాత్రియిల్, మనసా=మనస్సాలేయుం, వాచా=వాక్కాలేయుం, హస్తాభ్యాం=కైకళాలేయుం, పద్భ్యాం=కాల్కళాలేయుం, ఉదరేణ=వయత్తాలేయుం, శిశ్నా=గుహ్యాఙ్గళాలేయుం, యత్=యాతొరు, పాపం=పాపత్తై, అకార్షం=శెయ్తేనో, తత్=అన్దపాపత్తై, రాత్రిః † =చతుర్విధపురుషార్థప్రదాతావాయుం నిరుపాధికరక్షకనుమానపరమాత్మా, అవలుమ్పతు=నశిక్కప్పణ్ణక్కడవన్. (అన్దపాపఙ్గళ్ మూన్ఱువిదఙ్గళ్. అదిల్ అభక్ష్యభక్షణం, అభోజ్యభోజనం, అపేయపానం, అయాజ్యయాజనం, అసత్ప్రతిగ్రహణం, పరదారాభిమర్శనం, పరద్రవ్యాపహరణం, ప్రాణిహింసనం, ఇవైశారీరఙ్గళ్. వాక్పారుష్యం, అనృతం, వివాదం, శ్రుతివిక్రయం, ఇవైవాచికఙ్గళ్. పరోపతాపనం, పరాభిద్రోహం, క్రోధలోభమోహాహఙ్కారఙ్గళ్, ఇవైమానసికఙ్గళ్. ఇదినాల్ ప్రపన్ననుక్కు పూర్వాఘనాశత్తైచ్చొన్నపడి). యత్కిఞ్చ=ఇన్నుంయాతొరు, దురితం=ప్రారబ్ధరూపమాన పాపమానతు, మయి=ఎన్నిడత్తిల్, (వర్తతే=ఇరుక్కిఱతో, తదపి=అన్దపాపత్తైయుం, నశిక్కప్పణ్ణక్కడవన్). ఇదం=ఇన్ద, అహం=అనన్యగతికనాయుం అకిఞ్చననాయుమాననాన్, అమృతయోనౌ=మోక్షత్తుక్కుకారణమాన, జ్యోతిషి=నిరుపాధికతేజస్సానన, సూర్యే=నియన్తావాన పరమాత్మావినిడత్తిల్, స్వాహా=స్వాహాయెన్ఱు, మాం=ఎన్నై, జుహోమి=సమర్పణంపణ్ణుకిఱేన్.

---

* సు=నన్ఱాయ్, ఎన్ఱాల్ నిరుపాధికనాయ్, ఈరయతి=ప్రేరణమ్పణ్ణానిఱ్కిఱ, నిరుపాధికప్రేరకన్.

† "రాదానేత్రైస్పాలనే" ఎన్గిఱధాతు. "రాఆదానే" ఎన్గిఱధాతువినాల్ జగత్సంహర్తృత్వముంశొల్లలాం.

(జగత్కారణభూతనుం మోక్షప్రదనుమాన శ్రియఃపతియినిడత్తిల్ ఇన్దఆత్మావై సమర్పణంపణ్ణినాల్ అవన్ సకలప్రతిబన్ధకనివృత్తిపూర్వకమాయ్ బ్రహ్మానుభవంకొడుప్పనెన్టుతాత్పర్యం).

మూలం-ఆపఃపునన్తు పృథివీమ్పృథివీపూతా పునాతుమామ్ । పునన్తుబ్రహ్మణస్పతిర్బ్రహ్మ పూతాపునాతుమామ్ । యదుచ్ఛిష్టమభోజ్యం యద్వాదుశ్చరితమ్మమ । సర్వమ్పునన్తుమామాపోఽసతాఞ్చ ప్రతిగ్రహగ్ంస్వాహా ॥

పదం.——ఆపః, పునన్తు, పృథివీం, పృథివీ, పూతా, పునాతు, మాం, పునన్తు, బ్రహ్మణస్పతిః, బ్రహ్మపూతా, పునాతు, మాం, యత్, ఉచ్ఛిష్టం, అభోజ్యం, యద్వా, దుశ్చరితం, మమ, సర్వం, పునన్తు, మాం, ఆపః, అసతాం, చ, ప్రతిగ్రహం, స్వాహా.

అర్థం.——ఆపః=వర్షోదకఙ్గళ్, పృథివీం=భూమియై, పునన్తు=పరిశుద్ధమాకప్పణ్ణక్కడవతుకళ్. (శుద్ధస్వరూపమాకిఱతినాల్ వర్షజలత్తుక్కు పృథివీపావనకరత్వం శొల్లప్పట్టతు.) పూతా=ఇప్పడి పరిశుద్ధమాన, పృథివీ=భూమియానతు, మాం=ఎన్నై, పునాతు=పరిశుద్ధం పణ్ణక్కడవతు. (పృథ్వీగత జలత్తై ప్రాశనంపణ్ణువతినాల్ ఎన్టు భావం) (జలఙ్గళ్ పరమాత్మావుక్కు విశేషస్థానమా యిరుప్పతినాల్ పృథివీ అభిమతవల్లభైయానత్తినాలుం రెణ్డుక్కుం పావనకరత్వం శొల్లప్పట్టతు) బ్రహ్మణః=బ్రహ్మావుక్కు, పతిః=ప్రభువాన పరమాత్మా, అల్లతు ప్రణవత్తుక్కు ముఖ్య ప్రతిపాద్యనాన పరమాత్మా,(మా=ఎన్నై) పునన్తు=శుద్ధిపణ్ణక్కడవన్. బ్రహ్మపూతా=పరమాత్మావాలే పరిశుద్ధమాన భూమియానతు, మాం=ఎన్నై, పునాతు=శుద్ధిపణ్ణక్కడవతు, అల్లతు, బ్రహ్మపూతాః=పరమాత్మావాలే పరిశుద్ధమాన జలఙ్గళ్, పునన్తు=శుద్ధిపణ్ణక్కడవతుకళ్. ఉచ్ఛిష్టం=పురుషాన్తరభుక్తశేషమాన, యత్=యాతొరు అన్నమానతు, (భుక్తం=ఎన్నాలే భుజిక్కప్పట్టతో) అభోజ్యం=జాతియాలేయావతు ఆశ్రయత్తాలేయావతు నిమిత్తత్తాలేయావతు దుష్టమాయిరుక్కప్పట్ట అన్నాదియానతు, (భుక్తం=భుజిక్కప్పట్టతో,) యద్వా=యచ్చ=ఇన్నుం, మమ=ఎన్నుడైయ, దుశ్చరితం=మనోవాక్కాయ త్రివిధకరణఙ్గళాలే శెయ్యప్పట్ట యాతొరు దుష్టశెయ్కైయో, అసతాం=అసత్తుక్కళుడైయ, ప్రతిగ్రహఞ్చ=ద్రవ్యత్తై వాఙ్గికొళ్ళుకైయో, సర్వం=ఇవై యెల్లాత్తైయుం, ఆపః=జలఙ్గళ్, పునన్తు=శుద్ధిపణ్ణక్కడవతుకళ్. (కీழ்చొన్న పాపనివృత్తి మూలమాయ్) మాం=ఎన్నైయుం (పునన్తు=శుద్ధిపణ్ణక్కడవతుకళ్.) (ఇఙ్గే అప్ పృథివీశబ్దఙ్గళుక్కు భగవత్ప

రత్వాం తెటిన్దకొ(ళ్ళవేణ్డియతు) స్వాహా=ఇతెల్లా త్తైయుం భగవత్పాదారవిన్దజ్ఞళిలే స్వాహా వెన్ఱు సమర్పి త్తేన్.

మూలం.—అగ్నిశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యు పతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యోరక్షన్తామ్ । యదహ్నా పాపమకార్షమ్ । మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ । పద్భ్యాముదరేణశిశ్నా । అహ స్తదవలుమ్పతు । యత్కిఞ్చదురితమ్మయి । ఇదమహమ్మామమృతయోనౌ । సత్యే జ్యోతిషిజుహోమిస్వాహా ॥

పదం.—అగ్నిః, చ, మా, మన్యుః, చ, మన్యుపతయః, చ, మన్యుకృతేభ్యః, పాపేభ్యః, రక్షన్తాం, యత్, అహ్నా, పాప, అకార్షం, మనసా, వాచా, హస్తాభ్యాం, పద్భ్యాం, ఉదరేణ, శిశ్నా, అహః, తత్, అవలుమ్పతు, యత్, కిం, చ, దురితం, మయి, ఇదం, అహం, మాం, అమృతయోనౌ, సత్యే, జ్యోతిషి, జుహోమి, స్వాహా.

అర్థం.—అగ్నిః* = పరమాత్మా.
అహ్నా = దిన త్తిల్.
అహః = అహింసకనాన, అల్లతు, భ క్తర్గళై క్కొ(విడాదవనాన శ్రియఃపతి.
మున్ శొన్న పాపజ్ఞళినిన్ఱుం రక్షిక్కవేణుమెన్ఱు మున్నోడే అన్వయం, అప్పడిప్పట్ట.
సత్యే = నిరుపాధికస త్తై యుడై యవనాన పరమాత్మావినిడ త్తిల్.
మత్తుం పదజ్ఞళుక్కు "సూర్యశ్చ" మ న్త్రింపోలవే అర్థం.

మూలం.—ఓమ్.

పదం.—అ, ఉ, మ్,

అర్థం.—"అకార ఉకార మకార ఇతి" ఎన్గిఱ శ్రుతియాలే ప్రణవమానతు అ, ఉ, మ్ ఎన్ఱు మూన్ఱు పదముళ్లతు. ఇతిల్ "అ" ఎన్గిఱ పదం లు ప్త చతుర్థీకమాయుం. "అవరక్షణే" ఎన్గిఱ ధాతువాలే నిరుపాధిక సర్వరక్షణార్థ ప్రతిపాదకమాయుం, రక్షకత్వోపయు క్తమాన దయావాత్సల్యాది గుణాకర్షకమాయుం, "అకారో వై సర్వావాక్"

---

* అగ్రం = ఉత్కృష్టస్థానమాన పరమపదత్తై, నయతి = అడైవిక్కిఱవన్.

ఎన్నిఱ ప్రమాణత్తాలే సర్వవాచకజ్ఞళ్కక్కుం కారణమాకైయాలే సర్వవాచ్యత్తుక్కుం కారణభూత బ్రహ్మప్రతిపాదకమాయుం, కారణత్తోప్పయుక్తమాన జ్ఞానశక్త్యాది సూచకమాయుం, “అనిషేధీపుమాన్ విష్ణు” ఎన్నిఱ నిఘణ్టువాలే విష్ణుపరమాయుం మిరుక్కుం. ఇతిల్ “ఆయ” ఎన్నిఱ చతుర్థీ శేషత్వత్తై చ్చొల్లుకిఱతు.

“ఉ” ఎన్నిఱ పదం లక్ష్మీవాచకమాయుం, “తదేవాగ్నిస్తద్వాయుస్తత్సూర్యస్తదుచన్ద్రమాః” ఎన్నిఱ శ్రుతియిలే ఏవకారస్థానత్తిల్ ఉకార మిరుక్కిఱతుపోలే ఇవ్విడత్తిలుం అవధారణవాచకమాయు మిరుక్కుం.

“మ్” ఎన్నిఱ పదం “మన అవబోధనే” ఎన్నిఱ ధాతువాలే జ్ఞాన గుణకార్థకమాయుం, జ్ఞానస్వరూపార్థకమాయు మిరుక్కుం.

జ్ఞానత్తై స్వరూపమాయుం గుణమాయు ముళ్ల జీవన్ సర్వరక్షకనుం సర్వకారణనుం లక్ష్మీ విశిష్టనుమాన నారాయణ నొరువనుక్కే శేషభూతనెన్ఱు వాక్యార్థం. ఇన్ద అర్థం పద్మోద్భవ సంహితైయిల్ “అకారేణోచ్యతేవిష్ణు స్సర్వలోకేశ్వరోహరిః । ఉకారేణోచ్యతేలక్ష్మీర్మకారోదాసవాచకః ॥” ఇన్దశ్లోకత్తిలే శొల్లప్పట్టతు.

మూలం-ఓంభూః ఓంభువః ఓగ్ంసువః ఓమ్మహః ఓంజనః ఓంతపః ఓగ్ం సత్యమ్.

పదం——సులభం.

అర్థం——ఓంభూః= భూలోకశరీరకనాయ్, ఓంభువః= భువర్లోకశరీరకనాయ్, (మఱ్ఱపదఙ్గళుక్కు-ఇప్పడియేఅర్థం).

మూలం-తత్సవితుర్వరేణియం, భర్గోదేవస్యధీమహి, ధియోయోనః ప్రచోదయాత్.

పదం——తత్, సవితుః, వరేణియం, భర్గః, దేవస్య, ధీమహిః, ధియః, యః, నః, ప్రచోదయాత్.

అర్థం—— దేవస్య=ఇన్దశబ్దం “దివ్ క్రీడాకాన్తిగతిషు” ఎన్నిఱధాతువినిన్ఱుండానిష్పన్నమాకైయాలే చేతనాచేతనాత్మక జగత్తిఱ్కుక్కారణమాయిరుక్కిఱ అవనుం

నిరతిశయకాన్తియుక్తనుమాన, సవితుః * = సకలజగత్స్రష్టావాన వాసుదేవనుడైయ, †
వరేణియం = ఎల్లామహాత్మాక్కళాలే ప్రార్థనీయమానతుం, తత్ = వేదాన్తప్రసిద్ధమానతు
మాన, భర్గః = సర్వాజ్ఞాననివర్తక సర్వకర్మఫలవిపాకహేతు సర్వాధారకమానతేజస్సై,
ధీమహి = ధ్యానంపణ్ణక్కడవోం. యః = యాతొరు తేజస్సానతు, నః = ఎఙ్గళుక్కు,
ధియః = త్యాజ్యోపాదేయాదివిషయకమానఉపాసనాదికళుక్కు ఉపయుక్తమానసర్వజ్ఞా
నఙ్గళైయుం, ప్రచోదయాత్ = ప్రేరిక్కక్కడవతు. (ఏవక్కడవతు) జగత్కారణతయా
ఉపాసిక్కప్పట్ట పరబ్రహ్మమానపురుషోత్తమన్ తైలధారావదవిచ్ఛిన్నస్మృతి సన్తానరూ
పభక్తియైనమక్కు ఉణ్డుపణ్ణక్కడవనెన్ఱు తాత్పర్యం.

ఉపాయాన్తరత్తైవిట్టు భగవానొరువనైయే సాధనమాకవుడైయప్రపన్ననుక్కు
సదాజప్యమాన ద్వయత్తినుడైయఅర్థత్తై ఇన్దగాయత్రీప్రతిపాదిక్కిఱతు:—

తత్సవితుః = ఇతుబరేపదం, "తచ్ఛబ్దవాచక శ్రీమాన్ గాయత్ర్యర్థ ఇతీరితః"
ఎన్గిఱపరాశరసంహితావచనత్తాలే తచ్ఛబ్దత్తుక్కు సకలశ్రుతిప్రసిద్ధేతరవ్యావర్తకశ్రియః
పతిత్వవిశిష్టనెన్ఱు అర్థమాకైయాలే ద్వయత్తిలిరుక్కప్పట్ట శ్రీమచ్ఛబ్దార్థం ఇతిల్ శొల్లప్పడు
కిఱతు. సవితుః = "షూఙ్ ప్రాణిప్రసవే" ఎన్గిఱధాతువాలే ఏఱ్పట్టసకలజగత్కారణత్వ
ముళ్ళవనాయుంతదుపయుక్తఅవాప్తసమస్తకామత్వ, సర్వజ్ఞత్వ, సర్వశక్తిత్వాది గుణము
ళ్ళవనుం. ఇన్దవర్థం, "సవితా సకలోత్పత్తిస్థితిసంహారకారణమ్" ఎన్గిఱనిర్వచనత్తాలేయుం
ఏఱ్పడుకిఱతు. దేవస్య = "దివ్ క్రీడాకాన్తిషు" ఎన్గిఱధాతువాలే ఏఱ్పట్టనిరతిశయానన్ద
యుక్తనుంనిరతిశయకాన్తియుళ్ళవనుమాన నారాయణనుడైయ, వరేణియం = ఆశ్రయణీయ
మాన, (ఇత్తాల్ తదుపయుక్తవాత్సల్యస్వామిత్వసౌశీల్యసౌలభ్యాదిగుణఙ్గళ్ తోన్ఱుకిఱతు)
"సవితుః" "దేవస్య" "వరేణియం" ఎన్గిఱశబ్దఙ్గళినాలే నారాయణశబ్దార్థపౌష్కల్యం
తోన్ఱుకిఱతు. భర్గః = నిరతిశయౌజ్జ్వల్యసౌన్దర్యాదిగుణవిశిష్టవిగ్రహత్తై. ఇఙ్గేవిగ్రహశబ్దం
ప్రకృతోపయుక్తమాన చరణరూపమాన అవయవవిశేషత్తైచ్చొల్లుకిఱతు, ఇతువరైక్కుం
గాయత్రియిల్ "తత్సవితుర్వరేణియంభర్గోదేవస్య" ఎన్గిఱపర్యన్తత్తాల్ "శ్రీమన్నారా
యణచరణౌ" ఎన్గిఱపర్యన్తముళ్ళశబ్దార్థం ప్రతిపాదిక్కప్పడుకిఱతు. ధీమహి = శరణ్యత్వే
నధ్యానంపణ్ణక్కడవోం. ఇతినాల్ "శరణంప్రపద్యే" ఎన్గిఱశబ్దార్థం శొల్లప్పడుకిఱతు.
ఇన్దగాయత్రీపూర్వఖణ్డత్తాల్ ద్వయత్తినుడైయ పూర్వఖణ్డార్థం శొల్లప్పడుకిఱతు. "యః"
ఎన్గిఱపదం సకలప్రమాణప్రసిద్ధలక్ష్మీవిశిష్ట నారాయణప్రతిపాదకమాన తచ్ఛబ్దత్తుక్కుప్రతి

* "షూఙ్ ప్రాణిప్రసవే" ఎన్గిఱధాతు.
† అభేదేషష్ఠీ.

సమ్బన్ధియాకైయాల్ ఇవ్వర్థత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱతు. నః=భగవానైయే ఉపాయోపేయ మాక పెఱ్ఱనమక్కు, ధియః=పరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమ అనన్య ప్రయోజనఅనవధి కాతిశయాతిప్రియభగవదను భవజనితప్రీతికారితకైఙ్కర్య విషయజ్ఞానఙ్గళై. ఇన్దధీశబ్దం "తజ్జ్ఞానమజ్ఞానమతోऽన్యదుక్తమ్" ఎన్గిఱపురాణవచనం. కైఙ్కర్యజ్ఞానంతాన్ జ్ఞానం, తదితరజ్ఞానంఅజ్ఞానమెన్గిఱ అర్థత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱతినాలే కైఙ్కర్య విషయజ్ఞానత్తైయే ప్రధానమాకచ్చొల్లుకిఱతు. ప్రచోదయాత్=ఏవక్కడవన్, స్వముఖోల్లాసహేతుభూతమాన పరిచర్యైయిల్ ఆజ్ఞాపిక్కక్కడవనెన్ఱుతాత్పర్యం. ఇఙ్గేప్రార్థనార్థకలకారత్తాలే కైఙ్కర్య ప్రార్థనైశొల్లప్పట్టతు. "యః" ఎన్గిఱపదత్తాలే "శ్రీమతేనారాయణ" ఎన్గిఱశబ్దార్థముం, "నోధియః ప్రచోదయాత్" ఎన్గిఱశబ్దఙ్గళినాలే కైఙ్కర్యప్రార్థనావాచకమాన "ఆయ" శబ్దార్థముం, కైఙ్కర్యత్తిల్ భగవానాలేయే ఏవప్పట్టవన్ ఎన్గిఱతాత్పర్యత్తాలే మమకార నివృత్తియైచ్చొల్లుకిఱ నమశ్శబ్దార్థముం శొల్లప్పట్టతు.

మూలం-ఓమాపోజ్యోతీరసోऽమృతమ్బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్.

పదం—ఓం, ఆపః, జ్యోతిః, రసః, అమృతం, బ్రహ్మ, భూః, భువః, సువః, ఓం.

అర్థం—ఆపః=జలభూతముం, జ్యోతిః=తేజోభూతముం (పఞ్చభూతఙ్గళ్) రసః=రసవిషయముం (పఞ్చవిషయఙ్గళ్) అమృతం=కాలముం, బ్రహ్మ=మూలప్రకృతియుం, భూః=భూలోకముం, భువః=భువర్లోకముం, సువః=సువర్లోకముం, (సర్వలోకఙ్గళ్) ఇవైయెల్లాం, ఓం=బ్రహ్మాత్మకం. (ఆదియిలుం అన్త్యత్తిలుం ఇన్దప్రణవంశొల్లుకిఱతినాల్ బ్రహ్మత్తిలిరున్దే ఉత్పత్తియుం అతిలేయేలయముం ఎన్గిఱఅర్థం ఏర్పడుకిఱతు) గాయత్రియిల్ ముదల్ ప్రణవత్తినాల్ జీవనుక్కు భగవచ్ఛేషత్వముం గాయత్రీశిరస్సాలే అచేతనవర్గత్తుక్కు భగవదాత్మకత్వముం ప్రతిపాదిక్కప్పట్టతు. ఇప్పడిచేతనాచేత నాత్మక ప్రపఞ్చవిశిష్టనాన పరమాత్మావినుడైయ ఉపాసనంగాయత్రీయాలే ప్రతిపాదిక్కప్పట్టతు.

మూలం-ఆయాతువరదాదేవీ । అక్షరంబ్రహ్మసమ్మితమ్ । గాయత్రీఛ్ఛన్దసా
మ్మాతేదమ్బ్రహ్మజుషస్వనః । ఓజోऽసి సహోऽసి బలమసి భ్రాజోऽసి
దేవానాన్ధామనామాऽసి విశ్వమసి విశ్వాయు స్సర్వమసి సర్వాయు
రభిభూరోఙ్గాయత్రీ మావాహయామి.

పదం-ఆయాతు, వరదా, దేవీ, అక్షరం, బ్రహ్మసమ్మితం, గాయత్రీం, ఛన్దసాం, మాతా, ఇదం, బ్రహ్మ, జుషస్వ, నః, ఓజః, అసి, సహః, అసి, బలం, అసి, భ్రాజః,

అసి, దేవానాం, ధామ, నామ, అసి, విశ్వం, అసి, విశ్వాయుః, సర్వం, అసి, సర్వాయుః, అభిభూః, ఓం, గాయత్రీం, ఆవాహయామి.

అర్థం—వరదా=ఆశ్రితాభీష్ట ఫలప్రదైయాన, దేవీ=బ్రహ్మాత్మికైయాన గాయత్రీ, ఆయాతు=అస్మదనుగ్రహార్థం సాక్షాదావిర్భవిక్కక్కడవళ్. (అన్దగాయత్రీ ఎప్పడిప్పట్టవళెన్నిల్) అక్షరం=నాశరహితైయాయుం, బ్రహ్మ=వేదత్తుక్కు, సమ్మితం=తుల్యమానవళుం, అథవా, బ్రహ్మ=ప్రణవం, సమ్మితం=అతక్కు సమానమానవళ్, ఎన్దాల్, ప్రణవత్తైప్పోలసర్వార్థ సజ్గ్రాహికై, అథవా, బ్రహ్మసమ్మితం=బ్రహ్మ=పరమాత్మా, (అవనోడే) సమ్మితం=సమానం, (సర్వజగత్కారణానపరమాత్మావైప్పోలే సర్వవాఙ్మయమూలభూతమానవేదత్తుక్కుం మాతా వెన్ఱుతాత్పర్యం) (అప్పడిప్పట్ట) ఛన్దసాం=త్రిష్టుప్ముదలానఛన్దస్సుకళుక్కు (వేదఙ్గళుక్కు) మాతా=ప్రధానైయాన, గాయత్రీం * =గాయత్రీయాననీ, నః=ఎఙ్గళుడైయ, ఇదం=ఇన్ద, బ్రహ్మ=స్తోత్రత్తై, జుషస్వ=గ్రహి.ఓజోసి=ఇన్ద్రియఙ్గళుక్కు శక్తియాకిఱాయ్,సహోసి=వేగవాన్గళుక్కు వేగమాకిఱాయ్,బలమసి=భరిక్కిఱవర్కళుక్కు బలమాకిఱాయ్, భ్రాజోసి=ప్రకాశవాన్గళుక్కు ప్రకాశమాకిఱాయ్,దేవానాం=దేవతైకళుక్కు, నామ=ప్రసిద్ధమాన, ధామాసి=స్థానమాకిఱాయ్, విశ్వమసి=విష్ణువైప్పోలే సర్వాక్రమణసమర్థమాకిఱాయ్, విశ్వాయుః=సమస్తభూతఙ్గళుడైయ ఆయుర్వర్ధకైయాయ్ (అసి=ఆకిఱాయ్) సర్వమసి=ఎల్లారుక్కుం నిర్వాహికియాకిఱాయ్, సర్వాయుః=సమస్తపేర్కళుక్కుంకాలవ్యవస్థైపణ్ణుకిఱాయ్, అభిభూః=సమస్తపాపఙ్గళైయుం అవమానప్పడుత్తుకిఱాయ్, (ఇప్పడిప్పట్ట) గాయత్రీం=గాయత్రీయానవున్నై, ఓం=ఓంఎన్ఱుమన్త్రత్తాలే, ఆవాహయామి=ఎన్నిడత్తిల్ వరువ్వడియాయ్ ప్రార్థిక్కిరేన్ (ఇన్దగాయత్రీప్రతిపాద్యన్ పరమాత్మానారాయణనే ఎన్ఱుపూర్వమే శొల్లప్పట్టిరుక్కిఱతినాలే ఆవాహనత్తిలుం పరమాత్మావుక్కు ప్రాధాన్యం శొల్లప్పట్టతు).

మూలం-ఉత్తమేశిఖరేదేవిభూమ్యాంపర్వతమూర్ధని। బ్రాహ్మణేభ్యోహ్యనుజ్ఞానఙ్గచ్ఛదేవియథాసుఖమ్.

పదం—ఉత్తమే, శిఖరే, దేవి, భూమ్యాం, పర్వతమూర్ధని, బ్రాహ్మణేభ్యః, హి, అనుజ్ఞానం, గచ్ఛ, దేవి, యథాసుఖం.

---

* గాయన్తం=శుద్ధాన్తఃకరణత్తోడుస్తోత్రంపణ్ణుకిఱవనై, త్రాయతే=రక్షిక్కిఱతు.

అర్థం——(హే) దేవి=(ఓ) గాయత్రీ, పర్వత=మేర్వాది పర్వతఙ్గళుడైయ, మూర్ధని=ఊర్ధ్వభాగత్తిలేయిరానిర్కిఱ, ఉత్తమే=శ్రేష్ఠమాన, అతావతు, ఏకాన్తిబుద్ధ్యాదిభాగవతపరిగృహీతమాన, శిఖరే=కొడిముడియిలే, యథాసుఖం=ఎప్పడిసుఖమో అప్పడి, గచ్ఛ=పో, దేవి=నిరతిశయకాన్తియుళ్లవళే, బ్రాహ్మణేభ్యః=నిరన్తరోపాసకాళాన బ్రాహ్మణర్గళాలే, అనుజ్ఞానం=అనుజ్ఞైయానతు, (కృతం=పణ్ణప్పట్టతు.)

అహరహస్సన్ధ్యోపాసనానన్తరం కర్తవ్యమాన అభిగమనోపాదనాదికళుక్కు నియమిక్కవేణుమెన్ఱుతాత్పర్యం. "సన్ధ్యాహీనోఽశుచిర్నిత్య మనర్హస్సర్వకర్మసు" ఎన్ఱుసన్ధ్యావన్దనకర్మానన్తరమే ఇతరకర్మఙ్గళై యనుష్ఠిక్కవేణుం.

మూలం-మిత్రస్యచర్షణీ ధృతశ్శ్రవో దేవస్యసానసిమ్ । సత్యఞ్చిత్రశ్రవస్తమమ్ । మిత్రోజనాన్యాతయతిప్రజానన్మిత్రోదాధార పృథివీముతద్యామ్ । మిత్రః కృష్టీరనిమిషాభిచష్టే సత్యాయహవ్యఙ్ఘృతవద్విధేమ । ప్రసమిత్రమర్తో అస్తుప్రయస్వాన్యస్త ఆదిత్య శిక్షతివ్రతేన । నహన్యతే నజీయతే త్వోతోనైనమగ్ంహో అశ్నోత్యన్తితోన దూరాత్.

పదం——మిత్రస్య, చర్షణీధృతః, శ్రవః, దేవస్య, సానసిం, సత్యం, చిత్రశ్రవస్తమం, మిత్రః, జనాన్, యాతయతి, ప్రజానన్, మిత్రః, దాధార, పృథివీం, ఉత, ద్యాం, మిత్రః, కృష్టీః, అనిమిషా, అభిచష్టే, సత్యాయ, హవ్యం, ఘృతవత్, విధేమ, ప్ర, సః, మిత్ర, మర్తః, అస్తు, ప్రయస్వాన్, యః, తే, ఆదిత్య, శిక్షతి, వ్రతేన, న, హన్యతే, న, జీయతే, త్వా, ఉతః, న, ఏనం, అగ్ంహః, అశ్నోతి, అన్తితః, న, దూరాత్.

అర్థం——చర్షణీ=జ్ఞానికళై, ధృతః=పోషిక్కిఱవనాయుం, దేవస్య=క్రీడాయుక్తనాయుం, మిత్రస్య * =సర్వరక్షకనుం వేదాన్తఙ్గళినాల్ అపరిచ్ఛిన్నమహిమైయుళ్లవనుమాన పరమాత్మావినుడైయ, శ్రవః=యశస్సానతు, సా=నన్ఱాక, నసిం † =

* మితం=అళవై, రాతి=ఖణ్డిక్కిఱవన్, ఎన్ఱిఅవ్యుత్పత్తియాలే ఏఱ్పట్టవేదాన్తాపరిచ్ఛిన్న మహిమైయుళ్ళవన్.

† నసిం=నసయతిఎన్ఱాల్ కుటిలమాకప్పణ్ణుకిఱాన్, అతావతు, వణఙ్గప్పణ్ణుకిఱాన్.

సేవిక్క_త్తక్క_తు. (అన్వయశేష్సుఎప్పడిప్పట్టదెన్ఱాల్) సత్యం=కాలాన్తరత్తిలేయుం నాశరహితమానతుం, చిత్రశ్రవస్తమం=ఆశ్చర్యమాన భగవచ్చేష్టితఙ్గళై ప్పఱ్ఱియతాకైయాల్ కేట్ప్రక్కి_ఱవర్క_ళుక్కు_ అధికసుఖకరమానతు మాయిరుక్కి_ఱతు. (అప్పడిప్పట్ట యశస్సై స్తోత్రంపణ్ణుకిఱేన్).

మిత్రః=పరమాత్మా, జనాన్=పుణ్యపాపాత్మక ఉభయకర్మయుక్తాళాన జనఙ్గళై, ప్రజానన్=అత్తత్కర్మానుగుణమాక అనుగ్రహిక్కి_ఱవనాయ్, యాతయతి=అవాళవాళ్ కర్మఙ్గళిలే నియోగిక్కి_ఱాన్. (కర్మానుగుణమాయ్ ప్రేరకనాయిరుక్కైయాలే వైషమ్యనైర్ఘృణ్య (నిర్దయత్వ) దోషప్రసక్తి యిల్లైయెన్ఱు తాత్పర్యం) పృథివీం=భూమియైయుం, ఉత=మేలుం, ద్యాం=ఆకాశత్తైయుం, మిత్రః=పరమాత్మా, దాధార=ధరిత్తాన్, కృష్టీః=ప్రజైకళై, అనిమిషా=కణ్కొట్టామల్ జాగరూకనాయ్, మిత్రః=పరమాత్మా, అభిచష్టే = ప్రకాశిక్క_ప్పణ్ణుకిఱాన్, (జ్ఞానప్రదానత్తాలే రక్షిక్కి_ఱాన్. ఎల్లారాలే భజిక్క_త్తక్క_ అవిచ్ఛిన్నాశ్చర్య శ్రావ్యతమయశోవత్త్వముం, నానావిధ జన్తుసమూహప్రేరకత్వముం, పృథివ్యాదిసకలతత్త్వధారకత్వముం, అసఙ్కు_చితజ్ఞానత్తాలే సర్వజన్తుక్క_ళై ప్రకాశిప్పిక్కి_ఱతుం పరమపురుషచిన్హఙ్గళ్.)

సత్యాయ=అవికారనానభగవానేయుం పొరుట్టు, హవ్యం=పురోడాశాదియై, ఘృతవత్=నెయ్యోడుకలన్దిరుక్కు_మ్బడి, విధేమ=నివేదనంపణ్ణక్క_డవోం.

కీఴ్చొన్న "శ్రవస్తమం" పర్యన్తముళ్ళ వాక్యఙ్గళినాలే భగవానైయుం పొరుట్టు ముతల్ వాచికకైఙ్క_ర్యముం, "మిత్రోజనాన్" ఇత్యాదికళినాలే మానసికకైఙ్క_ర్యముం, "సత్యాయహవ్యం" ఇత్యాదివాక్యత్తాలేకాయికకైఙ్క_ర్యముం శొల్లప్పట్టతు.

(హే) మిత్ర=వారీర్ భగవానే, ఆదిత్య * =సర్వత్తైయుం ప్రళయకాలత్తిలే భక్షిక్కి_ఱవనే, యః=యాతొరు, మర్తః=మనుష్యన్, వ్రతేన=పూజావ్రతత్తోడే కూడియవనాయ్, తే=ఉన్ పొరుట్టు, శిక్షతి=అన్నముతలానతుకళాలే ఉపచారంపణ్ణుకిఱానో, సః=అన్దమనుష్యనానవన్, ప్ర=మికవుం ఉత్కృష్టమాన, ప్రయస్వాన్=అన్నాదిసమ్పత్తుళ్ళవనాక, అస్తు=ఆకక్క_డవన్. (యాతొరువన్ భగవదారాధనం పణ్ణామల్ భుజిక్క_క్కూ_డాదెన్ఱ నియమయుక్తనాయ్ ఆరాధనం పణ్ణుకిఱానో అవనుక్కు_ భగవానానపురుషోత్తమన్ ప్రకృష్టమాన అన్నంఎన్ఱాల్ బ్రహ్మానుభవత్తైక్కొ_డుక్కి_ఱానెన్ఱు తాత్పర్యం).

---

* "అదభక్షణే" ఎన్ఱధాతు.

త్వా=ఉన్నారే. ఉతః=రక్షిక్కప్పెట్టవన్, నహన్యతే=మృత్యువాలే కొల్లప్పెడ మాట్టాన్, నజీయతే=శబ్దస్పర్శాది విషయజ్ఞళాలే జయిక్కప్పెడమాట్టాన్. (ఇత్తాల్ మోక్షం పెఱుకిఱవరై యిల్ ఆధ్యాత్మికాదిదుఃఖజ్ఞళిల్ నిన్నుం భగవాన్ రక్షిక్కుమెన్ను సిద్ధం).

ఏనం=ఇన్ద ఉన్ భక్తనె, అగంహః=పాపమానతు, అన్తితః=ఇన్దజన్మత్తిలే యుం, దూరాత్=పూర్వజన్మత్తిలేయుం, నాశ్నోతి=అడైకిఱదిల్లై. (ఇత్తాల్ ముముక్షువుక్కు పూర్వపుణ్యపాపజ్ఞళుడైయ నాశముం ఉత్తరపుణ్యపాపజ్ఞళుడైయ అణుకామైయుం కాణ్బిక్కప్పెట్టన).

మూలం—ఆసత్యేన రజసా వర్తమానో నివేశయన్నమృతమ్మర్త్యఞ్చ। హిరణ్యయేన సవితా రథేనా దేవో యాతిభువనావిపశ్యన్। ఉద్వయన్తమసస్పరి పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరమ్। దేవన్దేవత్రాసూర్య మగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్। ఉదుత్యఞ్జాతవేదసన్దేవం వహన్తికేతవః। దృశే విశ్వాయసూర్యమ్। చిత్రన్దేవానాముదగా దనీకఞ్చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః। ఆప్రాద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగం సూర్య ఆత్మాజగతస్తస్థుషశ్చ। తచ్చక్షుర్దేవహితమ్పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్। పశ్యేమశరదశ్శతఞ్జీవేమశరదశ్శత న్నన్దామశరదశ్శత మ్మోదామశరదశ్శతమ్భవామశరదశ్శతగం శృణవామశరదశ్శతమ్ప్రబ్రవామశరదశ్శతమజీతాస్స్యామశరదశ్శతఞ్జ్యోక్చ సూర్యన్దృశే। యఉదగాన్మహతోర్ణవాద్విభ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాత్సమావృషభోలోహితాక్షస్సూర్యోవిపశ్చిన్మనసాపునాతు.

పదం.—ఆ, సత్యేన, రజసా, వర్తమానః, నివేశయన్, అమృతం, మర్త్యం, చ, హిరణ్యయేన, సవితా, రథేన, ఆ, దేవః, యాతి, భువనా, విపశ్యన్, ఉత్, వయం, తమసః, పరి, పశ్యన్తః, జ్యోతిః, ఉత్తరం, దేవం, దేవత్రా, సూర్యం, అగన్మ, జ్యోతిః, ఉత్తమం, ఉత్, ఉ, త్యం, జాతవేదసం, దేవం, వహన్తి, కేతవః, దృశే, విశ్వాయ, సూర్యం, చిత్రం, దేవానాం, ఉదగాత్, అనీకం, చక్షుః, మిత్రస్య, వరుణస్య, అగ్నేః, ఆ, అప్రాః, ద్యావాపృథివీ, అన్తరిక్షం, సూర్యః, ఆత్మా, జగతః, తస్థుషః, చ, తత్, చక్షుః, దేవ

హితం, పురస్తాత్, శుక్రం, ఉచ్చరత్, పశ్యేమ, శరదః, శతం, జీవేమ, శరదః, శతం, నన్దామ, శరదః, శతం, మోదామ, శరదః, శతం, భవామ, శరదః, శతం, శృణవామ, శరదః, శతం, ప్రబ్రవామ, శరదః, శతం, అజీతాః, స్యామ, శరదః, శతం, జ్యోక్, చ, సూర్యం, దృశే, యః, ఉదగాత్, మహతః, అర్ణవాత్, విభ్రాజమానః, సరిరస్య, మధ్యాత్, సః, మా, వృషభః, లోహితాక్షః, సూర్యః, విపశ్చిత్, మనసా, పునాతు.

అర్థం.——సత్యేన=వికారరహితమాన లోకత్తిలేయుం, ఎన్గాల్ కాలకృత పరిణామరహితమాన వైకుణ్ఠలోకత్తిలేయుం, రజసా=త్రిగుణసమ్మోగుణ ప్రకృతికార్యమాన బ్రహ్మాణ్డ సహస్రత్తిలేయుం (ఇన్దరెణ్డు శబ్దఙ్గళినాల్ నిత్యలీలావిభూతిద్వయం శొల్లప్పట్టతు.) ఆవర్తమానః = అన్తర్బహిస్థితనాయుం, దేవః — క్రీడాశీలనుమాన, సవితా = సకల జగత్సృష్టికర్తావాన పరమాత్మా, అమృతం = బ్రహ్మానుభవత్తైయుం, మర్త్యఞ్చ=నశ్వరమాన ఐశ్వర్యకైవల్యపుత్రాదిఫలత్తైయుం, నివేశయన్=కొడుక్కిఅవనాయ్ క్కొణ్డు, హిరణ్యయేన=మనోహరమాన, రథేన=గరుడరథత్తాలే, ("సుపర్ణోసి గరుత్మాన్" ఎన్గిర శ్రుతియాలే గరుడనుక్కు విష్ణురథత్వం సుప్రసిద్ధం) అల్లతు, హిరణ్యయేన=శ్లాఘ్యతమమాన, రథేన=ప్రణవరథత్తాలే, ఆ=నాలుపక్కత్తిలేయుం, యాతి=సఞ్చరిక్కిఱాన్ ("ఓంకార రథమాస్థాయస్థితః పురుషోత్తమ" ఎన్గిర స్మృతియాలే సర్వవాఙ్మయమూలమాన ప్రణవత్తుక్కు రథత్వనిరూపణంయుక్తమే).ఎన్గుమ్బొళుదు కిఱవనాక వరుకిఱానెన్గాల్, భువనా=సకలప్రాణిసఙ్ఘఙ్గళై, పశ్యన్=అవఙ్గళ్ అవర్గళ్ కర్మానుగుణమాక నియమిక్కిఱతుక్కు విశేషమాకప్పార్క్కిఱవనాక. (ఇప్పడిప్పట్టవనై ఉపాసి ఎన్ఱు అధ్యాహారం పణ్ణిక్కొళ్ళువతు).

తమసః=ప్రకృతియై క్కాట్టిలుం, పరి=మేలేయిరుక్కిఱ, ఉత్తరం=ఉత్కృష్టతరమాన, జ్యోతిః=తేజఃప్రచురమాన పరబ్రహ్మత్తై, ఉత్పశ్యన్తః=ఊర్ధ్వముఖమాక ధ్యానమ్పణ్ణుకిఱ, వయం=నాఙ్గళ్, దేవత్రా=దేవతైకళిల్, ఎన్గాల్ నిత్యసూరికళిలేయుం ఇరానిన్ఱ, ఉత్తమం దేవం=దేవతైకళుక్కుళ్ ఉత్కృష్టతమమాన, జ్యోతిః=తేజోరూపమాన, సూర్యం=పరమాత్మావై, అగన్మ=అడైవోం (సంసార సాగరత్తిల్ నిన్ఱుం ముక్తాళాకక్కడవోమెన్ఱు తాత్పర్యం) (సమస్త కార్యకారణజాతత్తై అతిక్రమిత్తిరుక్కిఱతినాల్ ఆఘ్రాణిక్కప్పడాత సంసారసాగరత్తై యుడైయనాయుం మిన్నల్పోల ప్రకాశిక్కిఱ నిరతిశయ తేజోయుక్తమాన శరీరముడైయవనుమాన పరమపురుషనై ఉపాసిక్కిఱ జీవన్ సర్వవ్యాప్తనుం అప్పడిప్పట్ట విగ్రహవిశిష్టనుమాన పరమాత్మావైయే అడైకిఱానెన్ఱు శొల్లప్పట్టతు).

ఉదుత్యం=ఉత్కృష్టనాకవే, అతావతు, విట్టుప్పిటియాద స్వస్వభావముళ్లవనాకవే అవతరిత్త, జాతవేదసం=భూతఙ్గళై యఱిన్దవనాయుం జాతవేదస్సెన్నిఱ పెయరై యుడైయవనుమాన, దేవంసూర్యం=పరమాత్మావై, కేతవః=ప్రభావప్రకాశఙ్గళాన జ్ఞానశక్తివాత్సల్యాది దివ్యాత్మగుణఙ్గళ్, విశ్వాయ=ఎల్లారుడైయ, దృశే=దర్శనత్తైయుం పొరుట్టు, వహన్తి=అవతరిప్పిక్కిఱ అతుకళ్. (పరమపదత్తిల్ నిత్యముక్తాళుడన్ నిరతిశయానన్దానుభవమ్పణ్ణాకిఱ వాసుదేవన్ లీలావిభూతియిల్ తాపత్రయమహాజ్వాలైయాలే కొళుత్తప్పట్టుం, ముక్తాళుక్కు అనుభవయోగ్యమాన బ్రహ్మానన్దానుభవమిల్లామైయాల్ అతిక్షుద్రవిషయభోగఙ్గళిలే ఆసక్తాళాయుం సఙ్కటావస్థైయైయనుభవిత్తుత్తప్యమానాళుమాన జీవన్గళై ప్పార్త్తు నిరవధిక వాత్సల్య కారుణ్యాది పరిపూర్ణత్వత్తాలే రామకృష్ణాది ప్రాదుర్భావముఖమాయ్ భూమియిల్ అవతరిత్తాన్, అప్పడిప్పట్ట భగవానై భజిక్కవేణుమెన్ఱు తాత్పర్యం).

దేవానాం=దేవతైకళుక్కు, చిత్రం=నానావిధం, అనీకం=బలం, (యాతొరు సర్వేశ్వరనిడత్తిలిరున్దు) ఉదగాత్=ఉణ్డాచ్చుతో, (మత్స్యకూర్మాది స్వమూర్త్తిభేదఙ్గళాలేయుం, భగవచ్ఛత్రుఘ్నసాత్యకిబలభద్రాది పరికరఙ్గళాలేయుం ఎన్ద భగవానాలే దేవతైకళుక్కు సహాయబలమ్పణ్ణప్పట్టతో అవనై భజియుఙ్గోళెన్ఱు పూర్వత్తోడే అన్వయం) మిత్రస్య=సూర్యనుక్కుం, వరుణస్య=వరుణనుక్కుం, అగ్నేః=అగ్నిక్కుం, (సర్వదేవర్గళుక్కు) చక్షుః=కణ్ పోల జ్ఞానప్రదనాన, సూర్యః=పరమాత్మా, ద్యావాపృథివీ=స్వర్గభూమికళైయుం, అన్తరిక్షం=ఆకాశత్తైయుం, (సమస్తవస్తుజాతత్తైయుం), ఆ=నాలుపక్కత్తిలేయుం, అప్రాః=తన్నాలేయే నిఱైప్పిక్కిఱాన్, (అకైయాలే తాన్) జగతః=జఙ్గమత్తుక్కుం, తస్థుషశ్చ=స్థావరత్తుక్కుం, (సమస్తజగత్తుక్కుం) ఆత్మా = ఆత్మావాకిఱాన్, (నియమన పూర్వకమాక అవైకళెల్లాత్తిలేయుం వ్యాపిత్తిరుక్కిఱానెన్ఱు అర్థం. ఇప్పడిప్పట్టపరమాత్మా ఉపాస్యనెన్ఱు వాక్యశేషం).

తత్=శ్రుతిప్రసిద్ధనుం, చక్షుః=సర్వజనఙ్గళుక్కు జ్ఞానప్రదనుం, దేవహితం=దేవతైకళుక్కు హితత్తై ప్రవర్త్తిక్కప్పణ్ణుకిఱవనుం, శుక్రం=శుద్ధస్వరూపనుం, ఉచ్చరత్=ఉద్యద్రూపన్ ఎన్ఱాల్ శుద్ధస్వరూపమాన పడియాల్ ఎత్తైక్కుం నశియాతవనై, (ఇప్పడిప్పట్ట పరమాత్మావై) పురస్తాత్=ఎదిరే, శరదశ్శతం=బహుకాలంవరైయిల్, పశ్యేమ=బలారోగ్యైశ్వర్యాది యుక్తాళాయ్ పార్క్కక్కడవోం, (అన్దసాక్షాత్కారసిద్ధ్యర్థం) శరదశ్శతం=అనేకవర్షకాలం, జీవేమ=జీవిక్కక్కడవోం, శరదశ్శతం=బహుకాలం, నన్దామ=సన్మిత్రపుత్ర శిష్యాదికళుడన్ భగవద్గుణ విభూతికళై ప్పార్త్తుసన్తోషిక్కక్కడ

వోం, శరదశ్శతం=బహుకాలం, మోదామ=పూర్వోక్తానన్దత్తినుడైయ చరమావస్థైయై యుడైయక్కడవోం, శరదశ్శతం=బహుకాలం, భవామ=ఉత్తరోత్తరమభివృద్ధాళాకక్కడవోం, శరదశ్శతం=బహుకాలం, శృణవామ=ప్రియహితాలాపఙ్గళాన భగవత్కథైకళై కేట్కక్కడవోం, శరదశ్శతం=బహుకాలం, ప్రబ్రవామ=బాహ్యకుదృష్టికళ్ విషయత్తిలే కఠినవాక్కుకళుళ్ల వాళాకక్కడవోం, శరదశ్శతం=బహుకాలం, అజీతాః= వేదవిరోధవాదాదికళాన కుష్కతార్కికాళాలే జయిక్కప్పడాతవాళాక, స్యామ=ఆకక్కడవోం, జ్యోక్=బహుకాలం, సూర్యం=పరమాత్మావై, దృశే=పార్క్క అపేక్షిక్కిరోం, యః=యాతొరుపరమాత్మా, మహతః=మహత్తాన, అర్ణవాత్=సముద్రత్తిల్ నిన్ఱుం వెళియిలే (సమస్తతత్వఙ్గళిన్ ఉళ్లుంపుఱముం) ఉదగాత్=స్పష్టమాయ్ (శ్రుతికళినాలే) అఱియప్పడుకిఱానో, సరిరస్య=సముద్రజలత్తినుడైయ, మధ్యాత్=మధ్యత్తిల్, విభ్రాజమానః=విశేషమాక ప్రకాశిక్కిఱానో (సర్వాన్తర్యామియాయ్ అన్తహేయగుణఙ్గళాలే ఒట్టుప్పడామల్ ఇరుక్కైతాన్ ప్రకాశమానత్వం) సః=అన్ద,వృభషః * =సర్వశ్రేష్ఠనాయుం ధర్మప్రవర్తకనాయుం, లోహితాక్షః=సద్యోవికసితశెన్తామరైప్పోల శివన్దకణ్ణుళ్ళవనుం, విపశ్చిత్=సర్వజ్ఞనుమాన, సూర్యః=పరమాత్మా, మా=ఎన్నై, మనసా=సత్యసఙ్కల్పత్తాలే, పునాతు=పరిశుద్ధనాక్కక్కడవన్. (ప్రతిబన్ధకత్తై నివృత్తిపణ్ణి స్వానుభవయోగ్యమాక పణ్ణక్కడవన్).

మూలం.—ఇమమ్మేవరుణశ్రుధీ హవమద్యాచమృడయ । త్వామవస్యురాచకే । తత్త్వాయామిబ్రహ్మణా వన్దమానస్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః । అహేడమానోవరుణే హబోధ్యురుశగ్ం సమాస ఆయుః ప్రమోషీః । యచ్చిద్ధితే విశోయథాప్రదేవ వరుణవ్రతమ్ । మినీమసిద్యవిద్యవి । యత్కిఞ్చేదం వరుణదైవ్యేజనేభిద్రోహమ్మనుష్యాశ్చరామసి । అచిత్తీయత్తవధర్మాయుయోపి మమానస్తస్మాదేనసో దేవరీరిషః । కితవాసోయద్రిరిపుర్నదీవి యద్వాఘా సత్యముతయన్నవిద్మ । సర్వాతా విష్యశిథిరే వదేవాథాతే స్యామవరుణప్రియాసః.

పదం.—ఇమం, మే, వరుణ, శ్రుధీ, హవం, అద్య, చ, మృడయ, త్వాం, అవస్యుః, ఆచకే, తత్, త్వా, యామి, బ్రహ్మణా, వన్దమానః, తత్, ఆశాస్తే, యజమానః,

* వృషం=ధర్మత్తై, భాసయతి=ప్రకాశిక్కప్పణ్ణుకిఱవన్.

హవిర్భిః, అహేడమానః, వరుణ, ఇహ, బోధి, ఉరుశగంస, మా, నః, ఆయుః, ప్రమోషీః, యత్, చిత్, హి, తే, విశః, యథా, ప్ర, దేవ, వరుణ, వ్రతం, మినీమసి, ద్యవిద్యవి, యత్, కిఞ్చ, ఇదం, వరుణ, దైవ్యే, జనే, అభిద్రోహం, మనుష్యాః, చరామసి, అచిత్తీ, యత్, తవ, ధర్మా, యుయోపిమ, మా, నః, తస్మాత్, ఏనసః, దేవ, రీరిషః, కితవాసః, యత్, రిరిపుః, న, దీవి, యత్, వా, ఘా, సత్యం, ఉత, యత్, న, విద్మ, సర్వా, తా, విష్య, శిథిరా, ఇవ, దేవ, అథ, తే, స్యామ, వరుణ, ప్రియాసః.

అర్థం.—(హే) వరుణ=“వృణోతి” ఎన్గిఱ వ్యుత్పత్తియాలే ఆవరణం, ఎన్టాల్, చేతనాచేతనాత్మక ప్రపఞ్చత్తుక్కు ఆవరణభూతనుం, అల్లతు, “వృణోతి సర్వం” ఎన్గిఱత్తినాలే ఎల్లావిడత్తిలుం వసిక్కిఱవనాయుం, అల్లతు, “వారయతి” ఎన్గిఱత్తినాల్ పాతకసమూహఙ్గళై త్తడుక్కిఱవనుం, అల్లతు, “వరయతి” ఎన్గిఱత్తినాల్ సమ్పత్సమూహఙ్గళై కొడుప్పవనుమాన పరమాత్మావే, మే=ఎన్నుడైయ, ఇమం=ఇన్ద, హవం=ప్రార్థనారూపమాన అళైప్పుక్కిఱత్తై, శ్రుధి=కేళ్, అద్యాచ=ఇప్పోదే, (మాం=ఎన్నై) మృడయ=సుఖియాకప్పణ్ణా, అవస్యుః*=ఆత్మరక్షణేచ్ఛైయుళ్లవనాన నాన్, త్వాం=ఉన్నై, ఆచకే=ఆభిముఖ్యత్తోడు ప్రార్థిక్కిఱేన్, అల్లతు, ఉన్నుడైయ తృప్తియైయాచిక్కిఱేన్ (నీఅర్థితార్థప్రదాన చతురనెన్ఱు ప్రసిద్ధమన్నా) తత్=అకైయాల్, త్వా=ఉన్నై, బ్రహ్మణా=వేదమన్త్రత్తాలే అల్లతు ప్రణవత్తాలే, వన్దమానః=స్తోత్రంపణ్ణుకిఱవనాయ్, యామి=శరణమడైకిఱేన్, (లోకత్తిల్ శరణాగతమనోరథసాఫల్యం పణ్ణుకిఱతు శరణ్యనుక్కు విధిప్రాప్తమానధర్మం ఎన్ఱు కపోతవానరాదివృత్తాన్తఙ్గళిలే సుప్రసిద్ధం. సర్వజ్ఞనుం, సర్వశక్తనుం, అపారకారుణ్యసౌశీల్యవాత్సల్యాదిగుణఙ్గళుక్కు జలధియాన పరమాత్మావిన్ విషయత్తిలే కేళ్ప్పక్కవేణుమా) తత్=భగవదాశ్రయణం ఫలత్తినిన్ఱు పిరియాతాకైయాలే, యజమానః=యజ్ఞంపణ్ణుకిఱవన్, హవిర్భిః=పురోడాశాదిహవిస్సుక్కళాలే (ఉన్నైఆరాధనంపణ్ణికొణ్డు) ఆశాస్తే=ఇష్టసిద్ధియై ప్రార్థిక్కిఱాన్. (ఎన్టాల్ ముతల్పడియాయిరుక్కిఱ కర్మయోగనిష్ఠనాన ముముక్షువుక్కే ఫలం సిద్ధమాయిరుక్క సర్వాత్మనాన్యస్తభరనానశరణాగతన్ విషయత్తిల్ శొల్లవేణుమా).

(హే) వరుణ=(ఓ) పరమాత్మావే, అహేడమానః=కోపియాదవనాయ్, ఇహ=ఇన్దలోకత్తిలే, (ఎన్నుడైయవిజ్ఞాపనత్తై) బోధ=అఱిన్దుకొళ్. (ఎన్టాల్ అనాదికాలమ్తొడఙ్గినృద్ధియాయ్ కొణ్డువరుకిఱ అకృత్యకరణకృత్యాకరణాది అనన్త అపరాధఙ్గళై

* అవనం=రక్షణం.

ఎన్నిడత్తిల్ ఆలోచిత్తు "నక్షమామి" క్షమిక్కమాట్టేన్, "క్షిపామి" ఎఱిన్దువిడు వేన్ ఎన్ఱుకోపంశెయ్యక్కూడాతు, ఉన్ విషయమాయ్ శరణాగతి పణ్ణుకిఱేన్ ఎన్కిఱ చ్చొల్లైక్కేట్టే నీసర్వత్తైయుం క్షమిక్కవనాకైయాలే ఉన్ అనుగ్రహత్తుక్కు నాన్ పాత్రమాకిఱేన్, ఉన్ ప్రసాదంతవిర వేఱేపుణ్యముం ఉన్ కోపంతవిర వేఱేపాపముం కిడైయాతు) ఉరుశగ్ంస=ఎల్లారాలేయుం స్తోత్రంపణ్ణప్పట్ట శరణాగతవత్సలనే, అల్లతు, ఉరు=మహత్తాన, శగ్ంస=కీర్త్తియుళ్ళవనే, ("రిపూణామపివత్సలః" ఎన్ఱు శత్రుక్కళిడత్తిల్ కూడవాత్సల్యముళ్ళవనెన్ఱ కీర్త్తియుళ్ళననే) నః=ఎజ్గళుడైయ, ఆయుః= ఆయుస్సై, మాప్రమోషీః = నాశంపణ్ణాతే, (ఎన్నాల్ శరణాగతర్గళాన ఎజ్గళాలే శెయ్యప్పడుం సర్వవిధకైజ్కర్యజ్గళిల్ ఎజ్గళుడైయకాలం వ్యర్థమాయ్ పోక్కామల్ అనవరతమాయ్ భగవత్కైజ్కర్యజ్గళైయే శెయ్విక్కవేణుం).

దేవ=అనవరతం క్రీడనశీలనాన, (హే) వరుణ=ఓభగవానే, తే=ఉన్నైయుద్దేశిత్తు పణ్ణప్పట్ట, యచ్చిద్ధి * =యాతొరు, వ్రతం=ఆరాధనాదివ్రతమో, (తత్=అతుకళై) ద్యవిద్యవి=దినేదినే (సర్వకాలముం) విశోయథా=మనుష్యాళైప్పోలే ఎన్నాల్ అజ్ఞాళైప్పోలే, ప్రమినీమసి=మిగవుంనాశంశెయ్కిఱోం (అజ్ఞాళ్ ఎప్పడి విహితారాధనత్తై లోపిక్కప్పణ్ణుకిఱార్గళో అప్పడి) (ఆకైయాల్ ఉన్నుడైయ ఆరాధనక్కురైవునాలే ఉణ్డాన అపరాధత్తై నీయేక్షమిత్తరుళవేణుమెన్ఱు తాత్పర్యం).

(హే) వరుణ=(ఓ) భగవానే, దైవ్యేజనే=దేవతైకళిడత్తిల్ (ఉన్నుడైయ ఆజ్ఞావర్త్తికళాన ఆచార్యాదికళిడత్తిలుం) మనుష్యాః = నికృష్టకర్మాక్కళాన నాజ్గళ్, అచిత్తీ=అజ్ఞానత్తాలే, యత్కిఞ్చ=యాతొరు,ఇదం=ఇన్ద, అభిద్రోహం=అపరాధత్తై, చరామసి=పణ్ణువోమో, యత్=యాతొరుపాపత్తాలే, తవ=ఉన్నుడైయ, ధర్మా= కైజ్కర్యరూపమాన ధర్మజ్గళై, యుయోపిమ = నాశంపణ్ణువోమో (ఇత్తాలే భగవద్ద్రోహముం భాగవతద్రోహముం శొల్లప్పట్టతు,) (హే) దేవ=(ఓ) భగవానే, నః=ఎజ్గళై, తస్మాత్=అన్ద, ఏనసః=ఉభయవిధమాన పాపత్తినాలే, మారీరిషః=హింసిక్కవేణ్డాం, (ఎన్నాల్ ఎన్నుడైయ భరన్యాసత్తై అజ్గీకరిత్త ఉన్నాలేయేఇన్ద సమస్తపాపజ్గళుం క్షమిక్కప్పడత్తక్కతుకళ్) కితవాసః=కపటికళాన, (వయం=నాజ్గళ్) నరిరిపుః= శత్రువైపోల, యత్=యాతొరు, దివి=నిషిద్ధకార్యం (పాపత్తై) పణ్ణుకిఱోమో, య

* ఇజ్గే, చిత్, హి, ఎన్కిఱ పదద్వయం పాదపూరణార్థం.

ద్వాభూ *=యాతొరు పాపమానతు, సత్యం=బుద్ధిపూర్వకమో, ఉత=ఇల్లావిట్టాల్, యత్=యాతొరుపాపత్తై, నవిద్మ=అఱియామల్ పోనోమో (ఎన్తాల్ అఱియామల్ శెయ్దోమో) సర్వా=సమస్తఙ్గళాన, తా=అన్దపాపఙ్కళై, శిథిరేవ †=భిన్నాభిన్నఙ్గళాక, విష్య=పోక్కుడి.

దేవ=క్రీడాశీలనాన, వరుణ=పరమాత్మావే, అథ=నీయుమిత్తపిఱ్పాడు, తే=ఉనక్కు, ప్రియాసః=ఇష్టాళాక, స్యామ=ఆకక్కడవోం, (నీసకలపాపవిమోచనం శెయ్తపిన్బు సమస్తబన్ధఙ్గళినిన్ఱుం విడుపట్టనాఙ్గళ్ "ప్రియోహిజ్ఞానినోత్యర్థం" ఎన్గిఱ పడియే ఉత్తరోత్తరం ప్రీతివర్ధకాళాయుం ఉన్ ఇచ్ఛానుసారికళాయుం ఉన్నుడైయ స్వరూపగుణవిభూత్యనుభవైకరసాళాయుం ఆకక్కడవోమెన్ఱు తాత్పర్యం).

శ్రీసన్న్యాసార్థదీపికా సమ్పూర్ణా.

శ్రీరఙ్గగద్యమ్.

చిదచిత్పరతత్త్వానాం తత్త్వయాథార్థ్యవేదినే ।
రామానుజాయమునయే నమోమమగరీయసే ॥

స్వాధీన త్రివిధచేతనాచేతన స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదం, క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టం, స్వాభావికానవధికాతిశయ జ్ఞానబలైశ్వర్య వీర్యశక్తి తేజస్సౌశీల్యవాత్సల్య మార్దవార్జవసౌహార్ద సామ్యకారుణ్య మాధుర్య గామ్భీర్యౌదార్య చాతుర్య స్థైర్య ధైర్య శౌర్య పరాక్రమ సత్యకామ సత్యసఙ్కల్ప కృతిత్వ కృతజ్ఞతాద్యసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణగణౌఘ మహార్ణవం, పరబ్రహ్మభూతం, పురుషోత్తమం, శ్రీరఙ్గశాయినం, అస్మత్స్వామినం, ప్రబుద్ధనిత్యనియామ్య నిత్యదాస్యైకరసాత్మస్వభావోహం, తదేకానుభవస్తదేకప్రియః పరిపూర్ణంభగవన్తం, విశదతమానుభవేన నిరన్తర

* ఇక్కే, వా, భూ, ఎన్గిఱ పదఙ్గళ్ పాదపూరణార్థం.
† ఇక్కే, ఇవ, ఎన్గిఱపదం పాదపూరణార్థం.

మనుభూయ, తదనుభవజనితా నవధికాతిశయ ప్రీతికారితా శేషావస్థోచితా శేష శేషతై కరతి రూపనిత్య కిఙ్కరో భవాని. స్వాత్మ నిత్య నియామ్య నిత్య దాస్యైక రసాత్మస్వభావాను సన్ధానపూర్వక భగవద నవధికాతిశయ స్వామ్యాద్యఖిల గుణగణానుభవజనితా నవధికాతిశయ ప్రీతికారితా శేషావస్థోచితా శేష శేషతై కరతిరూప నిత్యకై ఙ్కర్యప్రాప్త్యుపాయ భక్తితదుపాయ సమ్యఙ్జ్ఞానతదుపాయ సమీచీనక్రియాతదనుగుణ సాత్త్వికతాస్తిక్యాదిసమస్తాత్మగుణవిహీనః, దురుత్తరానన్త తద్విపర్యయజ్ఞాన క్రియానుగుణానాదిపాపవాసనామహార్ణవాన్తర్నిమగ్నః, తిలతైలవద్దారువహ్నివద్దుర్వివేచత్రిగుణ క్షణక్షరణస్వభావాచేతన ప్రకృతివ్యాప్తిరూపదురత్యయభగవన్మాయాతిరోహితస్వప్రకాశః, అనాద్యవిద్యాసఞ్చితానన్తాశక్యవిస్రంసనకర్మపాశప్రగ్రథితః, అనాగతానన్తకాల సమీక్షయాప్యదృష్ట సన్తారోపాయః, నిఖిల జన్తుజాతశరణ్య, శ్రీమన్నారాయణ, తవచరణారవిన్దయుగళం శరణమహం ప్రపద్యే. ఏవమవస్థితస్యాప్యర్థిత్వమాత్రేణపరమకారుణికః, భగవాన్, స్వానుభవప్రీత్యోపనీతైకాన్తికాత్యన్తిక నిత్యకైఙ్కర్యైకరతి రూపనిత్యదాస్యన్దాస్యతీతివిశ్వాసపూర్వకమ్భగవన్తం నిత్యకిఙ్కరతాం ప్రార్థయే ॥ శ్లోకః ॥ తవానుభూతిసమ్భూత ప్రీతికారితదాసతామ్ । దేహిమేకృపయానాథనజానేగతిమన్యథా ॥ సర్వావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిస్తవ । భవేయమ్పుణ్డరీకాక్షత్వ మేవైవఙ్కురుష్వమామ్ ॥ ఏవమ్భూతతత్త్వయాథాత్మ్యావబోధిత తదిచ్ఛారహితస్యాప్యేతదుచ్చారణ మాత్రావలమ్బనేనోచ్యమానార్థపరమార్థనిష్ఠమ్మేమన స్త్వమేవాద్యైవకారయ. అపారకరుణామ్బుధే, అనాలోచితవిశేషా శేషలోకశరణ్య, ప్రణతార్తిహర, ఆశ్రితవాత్సల్యైకమహోదధే, అనవరత విదితనిఖిలభూతజాతయాథాత్మ్య, అశేషచరాచరభూత, నిఖిలనియమననిరత, అశేషచిదచిద్వస్తుశేషీభూత, నిఖిలజగదాధార, అఖిలజగత్స్వామిన్, అస్మత్స్వామిన్, సత్యకామ, సత్యసఙ్కల్ప, సకలేతరవిలక్షణ, అర్థికల్పక, ఆపత్సఖ, కాకుత్స్థ, శ్రీమన్నారాయణ, పురుషోత్తమ, శ్రీరఙ్గనాథ, మమనాథ, నమోస్తుతే ॥

శ్రీరఙ్గగద్యం సమ్పూర్ణమ్.

నిత్యానుసన్ధానమ్.

తనియన్గళ్.

రామానుజదయాపాత్రం జ్ఞానవైరాగ్యభూషణమ్ ।
శ్రీమద్వేఙ్కటనాథార్యం వన్దే వేదాన్తదేశికమ్॥

లక్ష్మీనాథసమారమ్భాం నాథయామునమధ్యమామ్ ।
అస్మదాచార్యపర్యన్తాం వన్దే గురుపరమ్పరామ్ ॥

యోనిత్యమచ్యుతపదామ్బుజయుగ్మరుక్మ వ్యామోహ
త స్తదితరాణితృణాయమేనే । అస్మద్గురోర్భగవతోఽస్యద
యైకసిన్ధోరామానుజస్యచరణౌశరణమ్ప్రపద్యే ॥

మాతాపితాయువతయస్తనయావిభూతి స్సర్వంయదేవ
నియమేనమదన్వయానామ్ । ఆద్యస్యనః కులపతేర్వకు
ళాభిరామంశ్రీమత్తదఙ్ఘ్రియుగళమ్ప్రణమామిమూర్ధ్నా ॥

భూతంసరశ్చమహదాహ్వయభట్టనాథ శ్రీభక్తిసారకు
లశేఖరయోగివాహాన్ । భక్తాఙ్ఘ్రిరేణుపరకాలయతీన్ద్ర
మిశ్రాన్ శ్రీమత్పరాఙ్కుశమునిమ్ప్రణతోఽస్మినిత్యమ్ ॥

తిరుప్పల్లాణ్డు.

గురుముఖమనధీత్య ప్రాహవేదానశేషా న్నరపతిపరిక్లృ
ప్తంశుల్కమాదాతుకామః । శ్వశురమమరవన్ద్యంర
ఙ్గనాథస్యసాక్షాద్ద్విజ కులతిలకన్తంవిష్ణుచిత్తన్నమామి ॥

, ఇక్కుఱిప్పు నిఱుత్తుమిడఙ్గళై క్కాట్టుం.
* ఇక్కుఱిప్పు ఇరట్టిత్తు సేవిక్కుం పాశురఙ్గళై క్కాట్టుం.

మిన్నార్ తడమదిళ్ శూఴ్ విల్లిపుత్తూరెన్ఱొరుకాల్,
శొన్నార్ కఴల్ కమలం శూడినోం-మున్నాళ్
కిఴియఱుత్తానెన్ఱురైత్తోం, కీఴ్మైయినిచ్చేరుం
వఴియఱుత్తోం నెఞ్జమేవన్దు.

పాణ్డియన్ కొణ్డాడప్పట్టర్పిరాన్ వన్దానెన్ఱు,
ఈణ్డియశఙ్గమెడుత్తూద-వేణ్డియ
వేదఙ్గళోదివిరైన్దుకిఴియఱుత్తాన్,
పాదఙ్గళ్ యాముడైయపఱ్ఱు.

* పల్లాణ్డుపల్లాణ్డుపల్లాయిరత్తాణ్డు, పలకోడినూఱాయిరం
మల్లాణ్డతిణ్డోళ్ మణివణ్ణా, ఉన్ శెవ్వడి శెవ్వితిరుక్కాప్పు॥ ౧ ॥

* అడియోమోడుం నిన్నోడుం పిరివిన్ఱియాయిరం పల్లాణ్డు,
వడివాయ్ నిన్ వలమార్పినిల్ వాఴ్ గిన్ఱ మఙ్గైయుంపల్లాణ్డు,
వడివార్ శోదివలత్తుఱైయుం శుడరాఴియుం పల్లాణ్డు,
పడైపోర్ పుక్కుముఴఙ్గు మప్పాఞ్జశన్నియముం పల్లాణ్డే ॥ ౨ ॥

వాఴాట్ పట్టునిన్ఱుళ్ళీరేల్ వన్దుమణ్ణుమ్మణముంకొణ్మిన్,
కూఴాట్ పట్టునిన్ఱీర్గళై యెఙ్గళ్ కుఴువినిల్ పుగుదలొట్టోం,
ఏఴాట్ కాలుం పఴిప్పిలోం నాఙ్గళిరాక్కదర్ వాఴ్, ఇలఙ్గై
పాఴాళాగప్పడై పొరుదానుక్కుప్పల్లాణ్డుకూఱుదుమే॥ ౩ ॥

ఏడునిలత్తిలిడువదన్ మున్నం వన్దెఙ్గళ్ కుఴాంపుగున్దు,
కూడుమనముడైయీర్గళ్ వరంబొఴివన్దొల్లైక్కూడుమినో,

నాడునగరముం నన్గరియ నమోనారాయణాయవెన్ఱు,
పాడుమనముడై ప్పత్తరుళ్ళీర్ వన్దు పల్లాణ్డుకూఱుమినే॥ ౪

అణ్డక్కులత్తుక్కదిపతియాగి యశురరిరాక్కదరై,
ఇణ్డక్కులత్తై యెడుత్తుక్కళైన్ద విరుడీకేశన్తనక్కు,
తొణ్డక్కులత్తిలుళ్ళీర్ వన్దడి తొఴుదాయిర నామఞ్జొల్లి,
పణ్డైక్కులత్తై త్తవిర్న్దుపల్లాణ్డుపల్లాయిరత్తాణ్డెన్మినే॥ ౫ ॥

ఎన్దై తన్దైతన్దైతన్దై తమ్మూత్తప్ప నేఴ్పడిగాల్ తొడఙ్గి,
వన్దు వఴివఴి యాట్చెయ్గిన్ఱోం, తిరువోణత్తిరువిఴవి
లన్దియంపోదిలరి యురువాగి యరియై యఴిత్తవనై,
పన్దనైతీరప్పల్లాణ్డుపల్లాయిరత్తాణ్డెన్ఱు పాడుదుమే॥ ౬ ॥

తీయిల్ పొలిగిన్ఱ శెఞ్జుడరాఴి తిగఴ్ తిరుచ్చక్కరత్తిన్,
కోయిల్ పొఱియాలే యొఱ్ఱుణ్డునిన్ఱు కుడికుడియాట్చెయ్గిన్ఱోం,
మాయ ప్పొరు పడై వాణనై యాయిరన్దోళుంపొఴియక్కురుది
పాయ. శుఴఱ్ఱియ వాఴివల్లానుక్కుప్పల్లాణ్డుకూఱుదుమే ॥ ౭ ॥

నెయ్యిడై నల్లదోర్ శోఱుం నియతముమత్తాణిచ్చేవగముం,
కైయడైక్కాయుంకఴుత్తుక్కుప్పూణొడుకాదుక్కుక్కుణ్డలముం,
మెయ్యిడనల్లదోర్ శాన్దమున్దన్దెన్నై వెళ్ళుయిరాక్కవల్ల,
పైయుడైనాగప్పగైక్కొడియానుక్కుప్పల్లాణ్డు కూఱువనే ॥ ౮ ॥

ఉడుత్తుక్కళైన్ద నిన్పీతగవాడై యుడుత్తుక్కలత్తదుణ్డు,
తొడుత్త తుఴాయ్ మలర్శూడి క్కళైన్దనశూడుమిత్తొణ్డర్గళోం,
విడుత్తదిశైక్కరుమంతిరుత్తి త్తిరువోణత్తిరువిఴవిల్,
పడుత్తపైన్నాగణై ప్పళ్ళికొణ్డానుక్కు ప్పల్లాణ్డు కూఱుదుమే॥౯॥

ఎన్నా ళెంబెరుమా నున్దనక్క డియోమెన్ఱెఴుత్తుప్పట్ట
వన్నాళే, అడియోఙ్గ ళడిక్కుడిల్ వీడు పెఱ్ఱుయ్న్దదు కాణ్,
శెన్నాళ్ తోన్ఱి త్తిరుమదురై యుట్చిలై కునిత్తు, ఐన్దలైయ
పైన్నాగత్తలై ప్పాయ్న్దవనే ఉన్నై ప్పల్లాణ్డు కూఱుదుమే ॥ ౧౦ ॥

అల్వఴక్కొన్ఱుమిల్లావణికోట్టియర్ కోన్, అపిమానతుఙ్గన్
శెల్వనై ప్పోల త్తిరుమాలే నానుమునక్కుప్పఴవడియేన్,
నల్వగై యాల్ నమోనారాయణావెన్ఱు నామం పలపరవి,
పల్వగై యాలుంపవి త్తిరనే ఉన్నై ప్పల్లాణ్డుకూఱువనే॥ ౧౧॥

పల్లాణ్డెన్ఱు పవి త్తిరనై ప్పరమేట్టియై, శార్ఙ్గ మెన్నుం
విల్లాణ్డాన్ఱన్నై విల్లిపుత్తూర్ విట్టుశిత్తన్ విరుంబియశొల్,
నల్లాణ్డెన్ఱు నవిన్ఱురైప్పార్ నమోనారాయణాయవెన్ఱు,
పల్లాణ్డుంపరమాత్మనై చ్చూఴ్న్దిరున్దేత్తువర్ పల్లాణ్డే॥ ౧౨ ॥

తిరుప్పళ్ళియెఴుచ్చి.

తమేవమత్వా పరవాసుదేవం
రఙ్గేశయం రాజవదర్హణీయమ్ ।
ప్రాబోధకీంయోకృతసూక్తిమాలా
మ్భక్తాఙ్ఘ్రిరేణుమ్భగవన్తమీడే ॥

మణ్డఙ్గుడియెన్బర్ మామఱై యోర్ మన్నియశీర్,
తొణ్డరడిప్పొడి తొన్నగరం, వణ్డు
తిణర్త్త వయల్ తెన్నరఙ్గత్తమ్మానై, ప్పళ్ళి
యుణర్త్తుం పిరానుదిత్త వూర్ ॥

కదిరవన్గుణదిశైచ్చిగరంవన్దణైన్దాన్
కనైయిరుళగన్ఱదు కాలైయంపొఴుదాయ్,
మదువిరున్దొఴుగినమామలరెల్లాం
వానవరరశర్గళ్ వన్దువన్దీణ్డి,
ఎదిర్దిశై నిఱైన్దనరివరొడుం పుగున్ద
ఇరుఙ్గళిఱ్ఱీట్టముం పిడియొడు మురశుం,
అదిర్దలి లలైకడల్ పోన్ఱుళదెఙ్గుం
అరఙ్గత్తమ్మా! పళ్ళియెఴున్దరుళాయే ॥ ౧ ॥

కొఴుఙ్గొడి ముల్లైయిన్ కొఴుమలరణవి
కూర్న్దదుగుణదిశై మారుద మిదువో,
ఎఴున్దనమలరణైప్పళ్ళికొణ్డన్నం
ఈన్బనిననైన్దదమిరుఞ్జిఱగుదఱి,
విఴుఙ్గియముదలైయిన్పిలంబురైపేఴ్ వాయ్
వెళ్ళెయిఱుఱవదన్విడత్తినుక్కనుఙ్గి,
అఴుఙ్గియవానైయి నరున్దుయర్ కెడుత్త
అరఙ్గత్తమ్మా! పళ్ళియెఴున్దరుళాయే॥ ౨ ॥

శుడరొళి పరన్దన శూఴ్ దిశై యెల్లాం
తున్నియతారగై మిన్నొళిశురుఙ్గి,
పడరొళిపశుత్తనన్పనిమదియివనో
పాయిరుళగన్ఱదుపైంపొఴిల్కముగిన్,
మడలిడైక్కీఱివణ్పాళైగళ్నాఱ
వైకఱైకూర్న్దదుమారుదమిదువో,
అడలొళితిగఴ్దరుతిగిరియన్దడక్కై
అరఙ్గత్తమ్మా! పళ్ళి యెఴున్దరుళాయే ॥ 3 ॥

మేట్టిళమేదిగళ్ తళై విడుమాయర్గళ్
వేయ్ఙ్గుఴలోశై యుంవిడై మణికుఱలుం,
ఈట్టియ విశై దిశై పరన్దనవయలుళ్
ఇరున్దన శురుంబినం, ఇలఙ్గైయర్కులత్తై,
వాట్టియవరిశిలై వానవరేఱే!
మామునివేళ్వియైక్కాత్తు, అవపిరదం
ఆట్టియవడుతిఱలయోత్తియెమ్మరశే!
అరఙ్గత్తమ్మా! పళ్ళియెఴున్దరుళాయే ॥ ౪ ॥

పులంబినపుట్కళుం పూంపొఴిల్గళిన్ వాయ్
పోయిఱ్ఱుక్కఙ్గుల్ పుగున్దదుపులరి,
కలన్దదుగుణదిశై కడలరవం
కళివణ్డుమిఴఱ్ఱియకలంబగంపునైన్ద,
అలఙ్గలన్దొడైయల్కొణ్డడియిణై పణివాన్
అమరర్గళ్ పుగున్దనరాదలిలమ్మా!
ఇలఙ్గైయర్కోన్ వఴిపాడు శెయ్కోయిల్
ఎంబెరుమాన్! పళ్ళియెఴున్దరుళాయే ॥ ౫ ॥

ఇరవియర్మణినెడున్దేరోడుమివరో
ఇఱైయవర్ పదినొరువిడైయరుమివరో,
మరువియమయిలిన నఱుముగనివనో
మరుదరుంవశుక్కళుం వన్దువన్దీణ్డి,
పురవియోడాడలుంపాడలుం తేరుం
కుమరతణ్డంపుగున్దీణ్డియవెళ్ళం,
అరువరైయనైయనిన్ కోయిల్ మున్నివరో
అరఙ్గత్తమ్మా! పళ్ళియెఴున్దరుళాయే ॥ ౬ ॥

అన్దరత్తమరర్గళ్ కూట్టఙ్గళివైయో
అరున్దవమునివరు మ్మరుదరుమివరో,
ఇన్దిరనానైయుం తానుం వన్దివనో
ఎమ్బెరుమానున కోయిల్ వాశల్,
శున్దరర్ నెరుక్కవిచ్చాదరర్ నూక్క
ఇయక్కరు మ్మయఙ్గినర్ తిరువడిత్తొఴువాన్,
అన్దరంపారిడమిల్లై మఱ్ఱిదువో
అరఙ్గత్తమ్మా! పళ్లియెఴున్దరుళాయే॥ ౭ ॥

వంబవిఴ్ వానవర్ వాయుఱై వఴఙ్గ
మానిది కబిలైయొణ్ కణ్ణాడి ముదలా,
ఎంబెరుమాన్ పడిమైక్కలంకాణ్డఱ్కు
ఎఱ్పన వాయిన కొణ్డునన్ మునివర్,
తుంబురు నారదర్ పుగున్దన రివరో
తోన్ఱిన నిరవియుం తులఙ్గొళి పరప్పి,
అంబర తలత్తి నిన్ఱకల్గిన్ఱ దిరుళ్ పోయ్
అరఙ్గత్తమ్మా! పళ్ళియెఴున్దరుళాయే॥ ౮ ॥

ఏదమిల్ తణ్ణుమై యెక్కమ్మత్తళి
యాఴ్ కుఴల్ముఴవ మోడిశై దిశై కెఴుమి,
కీదఙ్గళ్ పాడినర్ కిన్నరర్ గెరుడర్గళ్,
కన్దరు వరవర్ కఙ్గులు ళెల్లాం,
మాదవర్ వానవర్ శారణ రియక్కర్
శిత్తరు మ్మయఙ్గినర్ తిరువడి త్తొఴువాన్,
ఆదలి లవర్క్కు నాళోలక్క మరుళ
అరఙ్గత్తమ్మా! పళ్ళియెఴున్దరుళాయే ॥ ౯ ॥

* కడిమలర్ క్కమలఙ్గళ్ మలర్న్దన వివైయో
కదిరవన్ కనైకడల్ ముళైత్తన నివనో,
తుడియిడైయార్ శురికుఴల్ పిఴిన్దుదఱి
త్తుగిలుడుత్తేఱినర్ శూఴ్ పునలరఙ్గా,
తొడైయొత్తతుళవముం కూడైయుం పొలిన్దు
తోన్ఱియతోళ్ తొణ్డరడిప్పొడి యెన్నుం
అడియనై, అళియ నెన్ఱరుళి యున్నడియార్
క్కాట్పడుత్తాయ్ పళ్ళియెఴున్దరుళాయే ॥ ౧౦ ॥

తిరుప్పావై.

నీళా తుఙ్గస్తనగిరితటీసుప్తముద్బోధ్యకృష్ణ మ్పారార్థ్యంస్వం శ్రుతిశతశిరస్సిద్ధమధ్యాపయన్తీ । స్వోచ్ఛిష్టాయాం స్రజినిగళితం యాబలాత్కృత్య భుఙ్క్తే గోదా తస్యై నమ ఇదమిద మ్భూయ ఏవాస్తు భూయః ॥

అన్నవయల్ పుదువై యాణ్డాళ్, అరఙ్గఱ్కు-
ప్పన్నుతిరుప్పావై పల్ పదియం-ఇన్నిశైయాల్
పాడి క్కొడుత్తాళ్ నఱ్పామాలై, పూమాలై
శూడి క్కొడుత్తాళై చ్చొల్లు.

శూడిక్కొడుత్తశుడర్క్కొడియే తొల్పావై
పాడియరుళవల్లపల్వళైయాయ్-నాడినీ
వేఙ్గడవ ఱ్కెన్నై విదియెన్ఱవిమ్మాఱ్ఱం
నాఙ్గడవావణ్ణమేనల్గు ॥

* మార్గళిత్తింగళ్ మతినిఱైన్దనన్నాళాల్,
నీరాడప్పోదువీర్ పోదుమినో, నేరిళైయీర్,
శీర్ మల్గుమాయ్ప్పాడి చ్చెల్వచ్చిఱుమియర్ గాళ్,
కూర్వేల్ కొడున్దొళిలన్ నన్దగోపన్ కుమరన్,
ఏరార్న్దకణ్ణి యశోదై యిళశ్శిఙ్గం,
కార్ మేని చ్చెఙ్గణ్ కదిర్మదియంపోల్ముగత్తాన్,
నారాయణనే నమక్కే పఱైతరువాన్,
పారోర్ పుగళ ప్పడిన్దేలో రెంపావాయ్॥ ౧ ॥

వైయత్తువాళ్ వీర్ గాళ్ నాముంనంపావై క్కు,
శెయ్యుంకిరిశైగళ్ కేళీరో, పాల్కడలుళ్
పైయత్తుయిన్ఱ పరమనడిపాడి,
నెయ్యుణ్ణోం పాలుణ్ణోం నాట్కాలేనీరాడి,
మైయిట్టెళుదోంమలరిట్టునాముడియోం,
శెయ్యాదనశెయ్యోం తీక్కుఱళై చ్చెన్ఱోదోం,
ఐయముంపిచ్చైయుమాన్దనైయుంకై కాట్టి,
ఉయ్యుమాఱెణ్ణియుగన్దేలో రెంపావాయ్॥ ౨ ॥

* ఓఙ్గియులగళన్దవుత్తమన్ పేర్ పాడి,
నాఙ్గళ్ నంపావైక్కు చ్చాత్తినీరాడినాల్,
తీఙ్గిన్ఱినాడెల్లాంతిఙ్గళ్ ముమ్మారిపెయ్దు,
ఓఙ్గుపెరుఞ్జెన్నెలూడుకయలుగళ,
పూఙ్గువళైప్పోదిల్ పొఱివణ్డుకణ్ పడుప్ప,
తేఙ్గాదేపుక్కిరున్దుశీర్త్తములైపత్తి,
వాఙ్గ, కుడంనిఱైక్కుంవళ్ళల్ పెరుంపశుక్కళ్,
నీఙ్గాదశెల్వం నిఱైన్దేలో రెంపావాయ్ ॥ 3 ॥

ఆఴిమఴైక్కణ్ణా ఒన్ఱునీకై కరవేల్,
ఆఴియుళ్ పుక్కుముగన్దుకొడార్త్తేఱి,
ఊఴిముదల్వనురువంపోల్ మెయ్కఱుత్తు,
పాఴియన్దోళుడై ప్పఱ్పనాబన్ కైయిల్,
ఆఴిపోల్ మిన్ని వలంపురిపోల్ నిన్ఱదిర్న్దు,
తాఴాదే శార్ఙ్గముదైత్త శరమఴైపోల్,
వాఴవులగినిల్ పెయ్దిడాయ్. నాఙ్గళుం
మార్గఴినీరాడ మగిఴ్న్దేలో రెంపావాయ్॥ ౪ ॥

మాయనై మన్నువడమదురై మైన్దనై,
తూయ పెరునీర్ యమునైత్తుఱైవనై,
ఆయర్కులత్తినిల్ తోన్ఱుంమణివిళక్కై,
తాయైక్కుడల్ విళక్కంశెయ్ద దామోదరనై,
తూయోమాయ్వన్దునాంతూమలర్ తూవిత్తొఴుదు,
వాయినాల్ పాడిమనత్తినాల్ శిన్దిక్క,
పోయపిఴైయుం పుగుదరువాన్నిన్ఱనవుం,
తీయినిల్తూశాగుం శెప్పేలోరెంపావాయ్॥ ౫ ॥

పుళ్ళుంశిలుంబినకాణ్ పుళ్ళరైయన్ కోయిలిల్,
వెళ్ళైవిళిశఙ్గిన్ పేరరవఙ్గేట్టిలైయో,
పిళ్ళాయెఴున్దిరాయ్ పేయ్ములైనఞ్జుణ్డు,
కళ్ళచ్చగడంకలక్కఴియక్కాలోచ్చి,
వెళ్ళత్తరవిల్ తుయిలమర్న్దవిత్తినై,
ఉళ్ళత్తుక్కొణ్డు మునివర్గళుం యోగిగళుం,
మెళ్ళవెఴున్దరియెన్ఱ పేరరవం,
ఉళ్ళంపుగున్దుకుళిర్న్దేలో రెంపావాయ్॥ ౬ ॥

కీశుకీశెన్ఱెఙ్గుమానైచ్చాత్తన్, కలన్దు
పేశిన పేచ్చరవం కేట్టిలైయో పేయ్ప్పెణ్ణే,
కాశుంపిఱప్పుంకలకలప్పక్కై పేర్త్తు,
వాశనఱుఙ్గుఴలాయ్చ్చియర్, మత్తినాల్
ఓశైప్పడుత్తతయిరరవం కేట్టిలైయో,
నాయగప్పెణ్ పిళ్ళాయ్ నారాయణన్ మూర్త్తి,
కేశవనైప్పాడవుంనీ కేట్టేకిడత్తియో,
తేశముడైయాయ్ తిఱవేలో రెంపావాయ్॥ ౭ ॥

కీఴ్ వానంవెళ్ళెన్ఱెరుమైశిఱువీడు.
మేయ్వాన్ పరన్దనకాణ్ మిక్కుళ్ళపిళ్ళైగళుం,
పోవాన్పోగిన్ఱారై ప్పోగామల్ కాత్తు, ఉన్నైక్
కూవువాన్ వన్దునిన్ఱోం, కోదుకలముడైయ
పావాయెఴున్దిరాయ్ పాడిప్పఱై కొణ్డు,
మావాయ్పిళన్దానై మల్లరై మాట్టియ,
తేవాదిదేవనైచ్చెన్ఱునాం శేవిత్తాల్,
ఆవావెన్ఱారాయ్న్దరుళేలో రెంపావాయ్॥ ౮ ॥

తూమణిమాడత్తుచ్చుట్ఱుంవిళక్కెరియ,
తూపఙ్గమఴత్తుయిలణైమేల్ కణ్ వళరుం,
మామాన్ మగళే మణిక్కదవంతాళ్ తిఱవాయ్
మామీరవళై యెఴుప్పీరో, ఉన్ మగళ్ దాన్
ఊమైయో అన్ఱిచ్చెవిడో అనన్దలో,
ఏమప్పెరున్దుయిల్ మన్దిరప్పట్టాళో,
మామాయన్మాదవన్ వైకున్దనెన్ఱెన్ఱు,
నామంపలవుంనవిన్ఱేలో రెంపావాయ్॥ ౯ ॥

నోఱ్ఱుచ్చువర్క్కంపుగుగిన్ఱవమ్మ నాయ్,
మాఱ్ఱముమ్దారారోవాశల్ తిఱవాదార్,
నాఱ్ఱత్తుఴాయ్ ముడి నారాయణన్, నమ్మాల్
పోఱ్ఱ ప్పఱై తరుం పుణ్ణియనాల్, పణ్డొరునాళ్
కూఱ్ఱత్తిన్ వాయ్ వీఴ్న్దకుంబకరుణనుం,
తోఱ్ఱుమునక్కే పెరున్దుయిల్ దాన్ తన్దానో
ఆఱ్ఱ అనన్దలుడై యాయరుఙ్గలమే,
తేఱ్ఱమాయ్ వన్దు తిఱవేలోరెంపావాయ్ ॥ ౧౦ ॥

కఱ్ఱుక్కఱవైక్కణఙ్గళ్ పలకఱన్దు,
శెఱ్ఱార్ తిఱలఴియచ్చెన్ఱు శెరుచ్చెయ్యుం,
కుఱ్ఱమొన్ఱిల్లాద కోవలర్ దంపొఱ్కొడియే,
పుఱ్ఱరవల్గుల్ పునమయిలే పోదరాయ్,
శుఱ్ఱత్తు తోఴిమారెల్లారుంవన్దు, నిన్
ముఱ్ఱంపుగున్దుముగిల్ వణ్ణన్ పేర్ పాడ,
శిఱ్ఱాదే పేశాదే శెల్వప్పెణ్డాట్టి, నీ
ఎఱ్ఱుక్కుఱఙ్గుంపొరుళేలోరెంపావాయ్ ॥ ౧౧ ॥

కనైత్తిళఙ్గఱ్ఱెరుమైకన్ఱుక్కిరఙ్గి,
నినైత్తుములై వఴియేనిన్ఱుపాల్ శోర,
ననైత్తిల్లం శేఱాక్కుంనచ్చెల్వన్ తఙ్గాయ్,
పనిత్తలై వీఴనిన్ వాశల్ కడైపఱ్ఱి
శినత్తినాల్ తెన్నిలఙ్గైక్కోమానైచ్చెఱ్ఱ,
మనత్తుక్కినియానై ప్పాడవుంనీవాయ్ తిఱవాయ్,
ఇనిత్తానెఴున్దిరాయ్ ఈదెన్న పేరుఱక్కం
అనైత్తిల్లత్తారుమఱిన్దేలోరెంపావాయ్ ॥ ౧౨ ॥

పుళ్ళిన్ వాయ్ కీణ్డానైప్పొల్లావరక్కనై,
కిళ్ళిక్కళైన్దానైక్కీర్తిమైపాడిప్పోయ్,
పిళ్ళైగళెల్లారుంపావైక్కళంపుక్కార్,
వెళ్ళియెఴున్దువియాఴ ముఱఙ్గిఱ్ఱు,
పుళ్ళుం శిలుంబినగాణ్ పోదరిక్కణ్ణినాయ్,
కుళ్ళక్కుళిరక్కుడైన్దునీరాడాదే,
పళ్ళిక్కిడత్తియో పావాయ్ నీనన్నాళాల్,
కళ్ళన్దవిర్న్దుకలన్దేలోరెంపావాయ్॥ ౧౩ ॥

ఉఙ్గళ్ పుఴైక్కడైత్తోట్టత్తువావియుళ్,
శెఙ్గఴునీర్వాయ్ నెగిఴ్న్దాంబల్వాయ్కూంబినగాణ్,
శెఙ్గల్పొడిక్కూఱై వెణ్ పల్తవత్తవర్,
తఙ్గళ్ తిరుక్కోయిల్ శఙ్గిడువాన్ పోదన్దార్,
ఎఙ్గళై మున్నమెఴుప్పువాన్ వాయ్ పేశుం,
నఙ్గాయ్ ఎఴున్దిరాయ్ నాణాదాయ్ నావుడైయాయ్,
శఙ్గొడు శక్కరమేన్దుందడక్కైయన్,
పఙ్గయక్కణ్ణానైప్పాడేలోరెంపావాయ్॥ ౧౪ ॥

ఎల్లేయిళఙ్గిళియే ఇన్నముఱఙ్గుదియో,
శిల్లెన్ఱఴైయేన్మిన్ నఙ్గైమీర్ పోదరుగిన్ఱేన్,
వల్లైయున్ కట్టురైగళ్ పణ్డేయున్ వాయఱిదుం,
వల్లీర్గళ్ నీఙ్గళే నానేదానాయిడుగ,
ఒల్లైనీపోదాయునక్కెన్న వేఱుడైయై,
ఎల్లారుంపోన్దారో పోన్దార్ పోన్దెణ్ణిక్కొళ్,

వల్లానై క్కొన్రానై మ్మాత్తారై మ్మాత్తళిక్క
వల్లానై, మ్మాయనై ప్పాడేలోరెంపావాయ్. ॥ ౧౫ ॥

నాయగనాయ్ నిన్ర నన్దగోపనుడైయ
కోయిల్ కాప్పానే, కొడి త్తోన్రుం తోరణ
వాశల్ కాప్పానే, మణిక్కదవన్దాళ్ తిఱవాయ్,
ఆయర్ శిఱుమియరోముక్కు, అఱై పఱై
మ్మాయన్ మణివణ్ణన్ నెన్నే లేవాయ్ నేర్న్దాన్,
తూయోమాయ్ వన్దోం తుయిలెழప్పాడువాన్,
వాయాల్ మున్నమున్నం మాత్తాదేయమ్మా, నీ
నేశనిలై క్కదవం నీక్కేలోరెంపావాయ్. ॥౧౬॥

అంబరమే తణ్ణీరే శోఱేయఱంజెయ్యుం,
ఎంబెరుమాన్ నన్దగోపాలా ఎழున్దిరాయ్,
కొంబనార్క్కెల్లాంకొழున్దే కులవిళక్కే,
ఎంబెరుమాట్టి యశోతాయఱివుఱాయ్,
అంబరమూడఱుత్తోఙ్గి యులగళన్ద,
ఉంబర్ కోమానే యుఱఙ్గాదెழున్దిరాయ్,
శెంబొఱ్కழలడి చ్చెల్వాపలదేవా,
ఉంబియుం నీయు ముఱఙ్గేలోరెంపాయ్. ॥౧౭॥

* ఉన్దుమదగళిత్త నోడాదతోళ్ వలియన్,
నన్దగోపాలన్ మరుమగళే నప్పిన్నాయ్,
కన్దఙ్గమழుం కుழలీ కడై తిఱవాయ్,
వన్దెఙ్గుంకోழియழైత్తనగాణ్, మాదవి
ప్పన్దల్ మేల్ పల్ కాల్ కుయిలినఙ్గళ్ కూవినగాణ్.

పన్దార్ విరలీయున్ మైత్తునన్ పేర్పాడ,
శెన్దామరైక్కైయాల్ శీరార్ వళై యొలిప్ప,
వన్దుతిఱవాయ్ మగిழ్న్దేలోరెంపావాయ్. ॥౧౮॥

కుత్తువిళక్కెరియ క్కోట్టుక్కాల్ కట్టిల్ మేల్,
మెత్తెన్ఱపఞ్జశయనత్తిన్ మేఃలేఱి,
కొత్తలర్ పూఙ్గుழల్ నప్పిన్నై క్కొఙ్గైమేల్,
వైత్తుక్కిడన్దమలర్ మార్బావాయ్ తిఱవాయ్,
మైత్తడఙ్గణ్ణినాయ్ నీయున్ మణాళనై
ఎత్తనై పోదుంతుయిలెழ వొట్టాయ్ కాణ్,
ఎత్తనై యేలుంపిరివాత్ తగిల్లాయాల్,
తత్తువమన్ఱుతగవేలోరెంపావాయ్. ॥౧౯॥

ముప్పత్తుమూవరమరర్ క్కుమున్ శెన్ఱు,
కప్పన్దవిర్ క్కుంకలి యేతుయిలెழాయ్,
శెప్పముడైయాయ్ తిఱలుడైయాయ్, శెత్తార్ క్కు
వెప్పఙ్గొడుక్కుంవిమలా తుయిలెழాయ్,
శెప్పన్న మెన్ ములై చ్చెవ్వాయ్ చ్చిఱు మరుఙ్గుల్,
నప్పిన్నై నఙ్గాయ్ తిరువేతుయిలెழాయ్,
ఉక్కముంతట్టొళియుంతన్దున్ మణాళనై,
యిప్పోదే యెమ్మైనీరాట్టేలోరెంపావాయ్. ॥౨౦॥

ఏత్త కలఙ్గళ్ ఎదిర్ పొఙ్గిమీదళిప్ప,
మాత్తాదే పాల్ శొరియుం వళ్ళల్ పెరుంపశుక్కళ్,
ఆత్తప్పడైత్తాన్ మగనేయఱివుఱాయ్,
ఊత్తముడైయాయ్ పెరియాయ్, ఉలగినిల్

తోట్ఱమాయ్ నిన్ఱశుడరే తుయిలెఴాయ్,
మాట్ఱారునక్కు వలితొలైన్దున్ వాశఱ్కణ్,
ఆట్ఱాదువన్దున్నడి పణియుమాపోలే,
పోట్ఱియాంవన్దోం పుగఴ్న్దేలోరెంపావాయ్. ||౨౧||

అఙ్గణ్ మాఞాలత్తరశర్, అబిమాన
పఙ్గమాయ్ వన్దునిన్ పళ్ళిక్కట్టిఱ్కీఴే,
శఙ్గమిరుప్పార్ పోల్ వన్దు తలైప్పెయ్దోం,
కిఙ్గిణివాయ్చ్చెయ్ద తామరైప్పూప్పోలే,
శెఙ్గణ్ శిఱుచ్చిఱిదే యెమ్మేల్ విఴియావో:
తిఙ్గళుమాదిత్తియనుమెఴున్దాఱ్పోల్,
అఙ్గణిరణ్డుఙ్గొణ్డెఙ్గళ్ మేల్ నోక్కుదియేల్,
ఎఙ్గళ్ మేల్ శాబమిఴిన్దేలో రెంపావాయ్. ||౨౨||

మారిమలైముఴఞ్జిల్ మన్నిక్కిడన్దుఱఙ్గుం,
శీరియశిఙ్గమఱివుట్ఱుత్తీవిఴిత్తు,
వేరిమయిర్ పొఙ్గవెప్పాడుంపేర్న్దుదఱి.
మూరినిమిర్న్దు ముఴఙ్గిప్పుఱప్పట్టు,
పోదరుమాపోలేనీపూవైప్పూవణ్ణా, ఉన్
కోయిల్ నిన్ఱిఙ్గనేపోన్దరుళి, కోప్పుడైయ
శీరియ శిఙ్గాశనత్తిరున్దు, యాంవన్ద
కారియమారాయ్న్దరుళేలో రెంపావాయ్. ||౨౩||

* అన్ఱివ్వులగమళన్దాయడిపోట్ఱి,
శెన్ఱఙ్గుత్తెన్నిలఙ్గైశెట్ఱాయ్ తిఱల్ పోట్ఱి,
పొన్ఱచ్చగడముదైత్తాయ్ పుగఴ్ పోట్ఱి,

కన్ఱుకుణిలావెఱిన్దాయ్‌కఴల్ పోఱ్ఱి,
కున్ఱుకుడైయా వెడుత్తాయ్ గుణంపోఱ్ఱి,
వెన్ఱుపగై కెడుక్కునిన్ కైయిల్ వేల్‌పోఱ్ఱి,
ఎన్ఱెన్ఱున్ శేవగమేయేత్తిప్పఱై కొళ్‌వాన్,
ఇన్ఱుయాంవన్దోమిరఙ్గేలోరెంపావాయ్. ||౨౪||

ఒరుత్తిమగనాయ్ ప్పిఱన్దు, ఓరిరవిల్
ఒరుత్తిమగనాయొళిత్తువళర,
తరుక్కిలానాగిత్తాన్ తీఙ్గునినైన్ద,
కరుత్తైప్పిఴైప్పిత్తుక్కఞ్జన్ వయిఱ్ఱిల్,
నెరుప్పెన్ననిన్ఱ నెడుమాలే, ఉన్నై
అరుత్తిత్తువన్దోంపఱై తరుదియాకిల్,
తిరుత్తక్క శెల్వముం శేవగముం యాంపాడి,
వరుత్తము న్తీర్న్దుమగిఴ్న్దేలోరెంపావాయ్. ||౨౫||

మాలేమణివణ్ణా మార్గఴినీరాడువాన్,
మేలైయార్ శెయ్‌వనగళ్ వేణ్డువన కేట్టియేల్,
ఞాలత్తైయెల్లాంనడుఙ్గమురల్వన,
పాలన్నవణ్ణత్తున్ పాఞ్జశన్నియమే,
పోల్వనశఙ్గఙ్గళ్ పోయ్‌ప్పాడుడైయనవే,
శాలప్పెరుమ్బఱైయే పల్లాణ్డిశైప్పారే,
కోలవిళక్కే కొడియేవిదానమే,
ఆలినిలైయాయరుళేలో రెంపావాయ్. ||౨౬||

* కూడారై వెల్లుంశీర్ కోవిన్దా, ఉన్ఱన్నై
ప్పాడిప్పఱై కొణ్డుయాం పెఱుశమ్మానం,

నాడుపుగఴుంపరిశినాల్ నన్ఱాగ,
శూడగమేతోళ్ వళై యేతోడే శెవిప్పూవే,
పాడగమేయెన్ఱనై యపల్ కలనుం యామణివోం,
ఆడై యుడుప్పోమదన్ పిన్నే పాల్ శోఱు,
మూడనెయ్ పెయ్దు ముఴఙ్గైవఴివార,
కూడియిరున్దుకుళిర్న్దేలోరెంపావాయ్. ॥౨౭॥

* కఱవైగళ్ పిన్ శెన్ఱు కానఞ్జేర్ న్దుణ్బోం,
అఱివొన్ఱుమిల్లాద వాయ్ క్కులత్తు, ఉన్ఱన్నై
ప్పిఱవి పెఱున్దనై పుణ్ణియంయాముడై యోం,
కుఱై వొన్ఱుమిల్లాద గోవిన్దా, ఉన్ఱన్నో
డుఱవేల్ నమక్కి ఙ్గొఴిక్కవొఴి యాదు,
అఱియాదపిళ్ళైగళో మన్బినాల్, ఉన్ఱన్నై
చ్చిఱుపేరఴైత్తనవుంశీఱియరుళాదే,
ఇఱైవానీతారాయ్ పఱై యేలోరెంపావాయ్. ॥౨౮॥

* శిఱ్ఱఞ్జిఱుకాలేవన్దున్నై చ్చేవిత్తు, ఉన్
పొఱ్ఱామరై యడియేపోఱ్ఱుంపొరుళ్ కేళాయ్,
పెఱ్ఱమ్మేయ్ త్తుణ్ణుంకులత్తిల్ పిఱన్దు, నీ
కుఱ్ఱేవలెఙ్గళై క్కొళ్ళామఱ్పోగాదు,
ఇఱ్ఱైప్పఱై క్కొళ్ వానన్ఱుకాణ్ గోవిన్దా,
ఎఱ్ఱైక్కుమేఴేఴ్ పిఱవిక్కుం, ఉన్ఱన్నో
డుఱ్ఱోమేయావోముమక్కే నామాట్ చెయ్వోం,
మఱ్ఱైనఙ్గామఙ్గళ్ మాఱ్ఱేలోరెంపావాయ్. ॥౨౯॥

* వఙ్గక్కడల్ కడైన్దమాదవనై క్కేశవనై,
తిఙ్గళ్ తిరుముగత్తుచ్చేయిఴైయార్ శెన్ఱిఱైఞ్జి,
అఙ్గప్పఱైకొణ్డవాఱ్ఱై, అణిపుదువై
పైఙ్గమలత్తణ్డెరియల్ పట్టర్ పిరాన్ కోదై శొన్న,
శఙ్గత్తమిఴ్ మాలై ముప్పదుంతప్పామే,
ఇఙ్గిప్పరిశురైప్పారీరిరణ్డుమాల్ వరైత్తోళ్,
శెఙ్గణ్ తిరుముగత్తుచ్చెల్వత్తిరుమాలాల్,
ఎఙ్గుంతిరువరుళ్ పెఱ్ఱిన్బుఱువరెంపావాయ్. ॥30॥

కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తాంబు.

అవిదిత విషయాన్తరశ్శఠారేరుపనిషదాముపగానమాత్రభోగః ।
అపిచగుణవశాత్తదేకశేషీ మధురకవిర్హృదయేమమావిరస్తు ॥

వేఱొన్ఱుంనానఱియేన్ వేదంతమిఴ్ శెయ్ద,
మాఱన్ శడగోపన్ వణ్ కురుగూర్-ఏఱెఙ్గళ్,
వాఴ్ వామెన్ఱేత్తుం మదురకవియార్, ఎమ్మై
ఆళ్ వారవరేయరణ్.

* కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తాంబినాల్ కట్టుణ్ణ
ప్పణ్ణియ పెరుమాయన్, ఎన్నప్పనిల్,
నణ్ణిత్తెన్ కురుగూర్ నంబియెన్ఱక్కాల్,
అణ్ణిక్కుమముదూఱుమెన్నావుక్కే ॥౧॥

నావినాల్ నవిఱ్ఱిన్బమెయ్దినేన్;
మేవినేనవన్ పొన్నడిమెయ్మ్మైయే,

తేవుమఱ్ఱఱియేన్ కురుగూర్ నంబి,
పావినిన్నిశై పాడిత్తిరివనే ॥౨॥

తిరితన్దాగిలుం తేవపిరానుడై,
కరియకోల త్తిరువురుక్కాణ్బన్నాన్,
పెరియవణ్కురుగూర్ నగర్నంబిక్కు
ఉరియనాయ్, అడియేన్ పెఱ్ఱనన్మైయే. ॥ ౩ ॥

నన్మైయాల్ మిక్క నాన్మఱైయాళర్గళ్,
పున్మైయాగక్కరుదువరాదలిల్,
అన్నైయాయత్తనాయెన్నైయాణ్డిడుం
తన్మైయాన్, శడగోపనెన్నంబియే. ॥ ౪ ॥

నంబినేన్ పిఱర్ నన్పొరుళ్ తన్నైయుం,
నంబినేన్ మడవారైయుమున్నెలాం,
శెంబొన్మాడ త్తిరుక్కురుగూర్ నంబి
క్కన్బనాయ్, అడియేన్ శదిర్త్తేనిన్ఱే. ॥ ౫ ॥

ఇన్ఱుతొట్టుమెళుమైయుమెంబిరాన్,
నిన్ఱుతన్ పుగళేత్తవరుళినాన్,
కున్ఱమాడ త్తిరుక్కురుగూర్ నంబి,
ఎన్ఱుమెన్నై యిగళ్విలన్ కాణ్మినే. ॥ ౬ ॥

కణ్డుకొణ్డెన్నైక్కారిమాఱప్పిరాన్,
పణ్డైవల్వినై పాఱ్ఱియరుళినాన్,
ఎణ్డిశైయుమఱియవియంబుగేన్,
ఒణ్డమిళ్చ్ఛడగోపనరుళైయే. ॥ ౭ ॥

అరుళ్ కొణ్డాడుమడియవరిన్ బుఱ,
అరుళినానవ్వరుమఱైయిన్ పొరుళ్,
అరుళ్ కొణ్డాయిరమిన్ తమిళ్ ప్పాడినాన్,
అరుళ్ కణ్డీర్ యివ్వులగినిల్ మిక్కదే. ॥ ౮ ॥

మిక్క వేదియర్ వేద త్తినుట్ పొరుళ్,
నిఱ్కప్పాడియెన్నెఞ్జుళ్ నిఱుత్తినాన్,
తక్కశీర్ చ్చడగోపనెన్నంబిక్కు, ఆట్
పుక్కకాదలడిమైప్పయనన్రే. ॥ ౯ ॥

* పయనన్రాగిలుంపాఙ్గల్లరాగిలుం,
శెయల్ నన్రాగ త్తిరు త్తిప్పణికొళ్వాన్,
కుయిల్ నిన్రార్ పొழిల్ శూழ్ కురుగూర్ నంబి,
ముయల్ గిన్రేనుఱ్రన్ మొయ్కழల్ క్కన్బై యే. ॥ ౧౦ ॥

* అన్బన్ తన్నైయడైన్దవర్గట్ కెల్లాం
అన్బన్, తెన్ కురుగూర్ నగర్ నంబిక్కు,
అన్బనాయ్ మదురకవిశొన్నశొల్
నంబువార్ పది. వైకున్దం కాణ్ మినే. ॥ ౧౧ ॥

నిత్యానుసన్ధానం సమ్పూర్ణమ్.

శరణాగతిగద్యమ్.

యో నిత్యమచ్యుత పదామ్బుజయుగ్మ రుక్మ
వ్యామోహతస్తదితరాణి తృణాయ మేనే ।
అస్మద్గురోర్భగవతోఽస్య దయైకసిన్ధోః
రామానుజస్య చరణౌ శరణమ్ప్రపద్యే ॥
వన్దే వేదాన్తకర్పూర చామీకర కరణ్డకమ్ ।
రామానుజార్యమార్యాణాఞ్చూడామణిమహర్నిశమ్ ॥

భగవన్నారాయణాభిమతానురూపస్వరూపరూప గుణవిభవైశ్వర్య శీలాద్యనవధికాతిశయాసఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణామ్పద్మవనాలయామ్భగవతీం శ్రియందేవీన్నిత్యానపాయినీన్నిరవద్యాన్దేవ దేవదివ్యమహిషీమఖిల జగన్మాతరమస్మన్మాతర మశరణ్యశరణ్యా మనన్యశరణశ్శరణమహమ్ప్రపద్యే.

పారమార్థిక భగవచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తికపరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తికృతపరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమానన్యప్రయోజనానవధికాతిశయాతిప్రియభగవదనుభవ జనితానవధికాతిశయప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప నిత్యకైఙ్కర్య ప్రాప్త్యపేక్షయాపారమార్థికీభగవచ్చరణారవిన్ద శరణాగతిర్యథావస్థితాఽవిరతాస్తు మే॥ అస్తు తే ॥ తయైవసర్వంసమ్పత్స్యతే. అఖిలహేయ ప్రత్యనీకకల్యాణైక తానస్వేతర సమస్తవస్తువిలక్షణానన్త జ్ఞానానన్దైకస్వరూప - స్వాభిమతానురూపైక రూపాచిన్త్యదివ్యాద్భుత నిత్యనిరవద్య నిరతిశయౌజ్జ్వల్య సౌన్దర్యసౌగన్ధ్య సౌకుమార్యలావణ్య యౌవనాద్యనన్తగుణనిధిదివ్యరూప - స్వాభావికానవధికాతిశయజ్ఞాన బలైశ్వర్యవీర్యశక్తి తేజస్సౌశీల్య వాత్సల్యమార్దవార్జవ సౌహార్ద సామ్యకారుణ్యమాధుర్య గామ్భీర్యౌదార్యచాతుర్య స్థైర్యధైర్య

శౌర్యపరాక్రమసత్యకామ సత్యసఙ్కల్పకృతిత్వకృతజ్ఞతాద్య సఙ్ఖ్యేయకల్యాణ
గుణగణౌఘమహార్ణవ - స్వోచితవివిధ విచిత్రానన్తాశ్చర్య నిత్యనిరవద్యనిరతి
శయసుగన్ధ నిరతిశయసుఖస్పర్శ నిరతిశయౌజ్జ్వల్యకిరీటమకుటచూడావతంస
మకరకుణ్డలగ్రైవేయకహార కేయూరకటకశ్రీవత్స కౌస్తుభముక్తాదామోదర
బన్ధనపీతామ్బరకాఞ్చీగుణనూపురాద్య పరిమితదివ్యభూషణ - స్వానురూపా
చిన్త్యశక్తిశఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గాద్యసఙ్ఖ్యేయ నిత్యనిరవద్యనిరతిశయకల్యాణది
వ్యాయుధ-స్వాభిమతనిత్యనిరవద్యానురూప స్వరూపరూపగుణవిభవైశ్వర్య
శీలాద్యనవధికాతిశయాసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణగణ శ్రీవల్లభ - ఏవమ్భూత
భూమినీళానాయక - స్వచ్ఛన్దానువృత్తిస్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదాశేషశేష
తైకరతిరూపనిత్యనిరవద్యనిరతిశయజ్ఞానక్రియైశ్వర్యాద్యనన్తకల్యాణగుణగణ
శేషశేషాశనగరుడ ప్రముఖనానావిధానన్త పరిజనపరిచారికాపరిచరితచరణ
యుగళ - పరమయోగివాఙ్మనసాపరిచ్ఛేద్య స్వరూపస్వభావ - స్వాభిమత
వివిధవిచిత్రానన్త భోగ్యభోగోపకరణభోగస్థాన సమృద్ధానన్తాశ్చర్యానన్త
మహావిభవానన్త పరిమాణనిత్య నిరవద్యనిరతిశయవైకుణ్ఠనాథ - స్వసఙ్క
ల్పాను విధాయి - స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తి స్వశేషతైకస్వభావప్రకృతిపురుష
కాలాత్మకవివిధవిచిత్రానన్త భోగ్యభోక్తృవర్గభోగోపకరణభోగస్థానరూప-
నిఖిలజగదుదయవిభవలయలీల సత్యకామసత్యసఙ్కల్ప పరబ్రహ్మభూతపురు
షోత్తమమహావిభూతే - శ్రీమన్నారాయణ - శ్రీవైకుణ్ఠనాథ - అపారకా
రుణ్య సౌశీల్యవాత్సల్యౌదార్యైశ్వర్యసౌన్దర్య మహోదధే - అనాలోచి
తవిశేషాశేషలోకశరణ్య - ప్రణతార్తిహర - ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధే -
అనవరతవిదితనిఖిలభూతజాతయాథాత్మ్య - అశేషచరాచరభూత - నిఖిల
నియమననిరత - అశేషచిదచిద్వస్తు శేషీభూత - నిఖిలజగదాధార - అఖిల
జగత్స్వామిన్ - అస్మత్స్వామిన్ - సత్యకామ - సత్యసఙ్కల్ప - సకలే
తరవిలక్షణ - అర్థికల్పక - ఆపత్సఖ - శ్రీమన్నారాయణ - అశరణ్యశరణ్య-
అనన్యశరణ స్త్వత్పాదారవిన్ద యుగళంశరణమహమ్ప్రపద్యే ॥ అత్రద్వ

యమ్ ॥ “పితరమ్మాతర న్దారాన్పుత్రాన్బన్ధూన్సఖీన్గురూన్ । రత్నానిధనధా
న్యాని క్షేత్రాణిచగృహాణిచ ॥ సర్వధర్మాంశ్చస న్త్యజ్యసర్వకామాంశ్చ సాక్ష
రాన్ । లోకవిక్రా న్తచరణౌశరణ న్తేవ్రజంవిభో ॥ త్వమేవమాతాచపితాత్వ
మేవత్వమేవబన్ధుశ్చ గురు స్త్వమేవ । త్వమేవవిద్యాద్రవిణ న్త్వ మేవత్వమేవ
సర్వమ్మమ దేవ దేవ ॥ పితాసిలోకస్య చరాచరస్యత్వమస్య పూజ్యశ్చగురుర్గ
రీయాన్ । నత్వత్సమో స్త్యభ్యధికఃకుతోన్యో లోకత్రయేప్యప్రతిమప్రభావ॥
తస్మాత్ప్రణమ్య ప్రణిధాయకాయ మ్ప్రసాదయేత్వామహమీశమీడ్యమ్ ।
పితేవపుత్రస్య సఖేవసఖ్యుః ప్రియఃప్రియాయార్హసి దేవసోఢుమ్” ॥ మనో
వాక్కాయైరనాదికాల ప్రవృత్తానన్తాకృత్యకరణకృత్యాకరణభగవదపచార
భాగవతాపచారా సహ్యాపచారరూపనానావిధానన్తాపచారానారబ్ధకార్యాన
నారబ్ధకార్యాన్కృతాన్క్రియమాణాన్కరిష్య మాణాంశ్చసర్వానశేషతః
క్షమస్వ - అనాదికాలప్రవృత్త విపరీతజ్ఞానమాత్మ విషయఙ్కృత్స్నజగద్వి
షయఞ్చవిపరీతవృత్తఞ్చా శేషవిషయమద్యాపివ ర్తమానంవ ర్తిష్యమాణఞ్చ
సర్వంక్షమస్వ - మదీయానాదికర్మప్రవాహప్రవృత్తామ్భగవత్స్వరూపతిరో
ధానకరీంవిపరీతజ్ఞాన జననీంస్వవిషయాయాశ్చభోగ్యబుద్ధేర్జననీన్దేహేన్ద్రియ
త్వేనభోగ్యత్వేన సూక్ష్మరూపేణచావస్థి తాన్దైవీఙ్గుణమయీమ్మాయాన్దాస
భూతశ్శరణాగతోస్మి - తవాస్మిదాస ఇతివక్తారమ్మాన్తారయ ॥ శ్లోకః ॥
“తేషాంజ్ఞానీనిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్యతే । ప్రియోహిజ్ఞానినో త్యర్థమ
హంసచమమప్రియః ॥ ఉదారాస్సర్వఏవైతే జ్ఞానీత్వాత్మైవమేమతమ్ । ఆస్థి
తస్సహియుక్తాత్మామామేవానుత్తమాఙ్గతిమ్ ॥ బహూనాఞ్జన్మనామ న్తేజ్ఞాన
వాన్మామ్ప్రపద్యతే । వాసుదేవస్సర్వమితి సమహాత్మాసుదుర్లభః” ॥ ఇత్యాది
శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానినమ్మాఙ్కురుష్వ - “పురుషస్సపరః పార్థభక్త్యాలభ్య
స్త్వనన్యయా” “భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః” “మద్భక్తింలభతేపరామ్” ॥ ఇతిస్థా
నత్రయోదితపరభక్తియుక్తమ్మాఙ్కురుష్వ - పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్త్యే
కస్వభావమ్మాఙ్కురుష్వ - పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికృతపరిపూర్ణానవరత

నిత్య విశదతమానన్యప్రయోజనా నవధికాతిశయప్రియభగవదనుభవోఽహం
తథావిధభగవదనుభవజనితానవధికాతిశయ ప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశే
షశేషతైకరతిరూపనిత్యకింకరోభవాని- ఏవమ్భూతమత్కైంకర్యప్రాప్త్యు
పాయతయావక్లృప్తసమస్త వస్తువిహీనోఽప్యనన్తతద్విరోధి పాపాక్రాన్తోఽప్య
నన్త మదపచారయుక్తోఽప్యనన్త మదీయాపచారయుక్తోఽప్యనన్తా సహ్యాపచా
రయుక్తోఽప్యేత త్కార్యకారణభూతానాది విపరీతాహఙ్కార విమూఢాత్మ
స్వభావోఽప్యేతదుభయకార్య కారణభూతానాది విపరీతవాసనాసమ్బద్ధోఽప్యే
తదనుగుణ ప్రకృతివిశేషసమ్బద్ధోఽప్యేతన్మూలాధ్యాత్మికాధి భౌతికాధిదైవిక
సుఖదుఃఖ తద్ధేతు తదితరోపేక్షణీయ విషయానుభవజ్ఞానసఙ్కోచరూపమ
చ్చరణారవిన్దయుగలైకాన్తికాత్యన్తిక పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తివిఘ్నప్ర
తిహతోఽపి యేన కేనాపిప్రకారేణ ద్వయవక్తాత్వం కేవలమ్మదీయ యైవదయ
యానిశ్శేష వినష్టసహేతుకమచ్చరణారవిన్ద యుగలైకాన్తికాత్యన్తిక పర
భక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తివిఘ్నో మత్ప్రసాద లబ్ధమచ్చరణారవిన్దయుగలైకా
న్తికాత్యన్తిక పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తిర్మత్ప్రసాదా దేవసాక్షాత్కృతయ
థావస్థితమత్స్వరూపరూపగుణవిభూతి లీలోపకరణవిస్తారోఽపరోక్షసిద్ధమ
న్నియామ్యతామద్దాస్యైకస్వభావాత్మస్వరూపో మదే
కానుభవో మద్దాస్యైకప్రియ పరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమానన్యప్రయో
జనానవధికాతిశయప్రియ మదనుభవస్త్వం తథావిధమదనుభవ జనితానవ
ధికాతిశయ ప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యకింకరో
భవ-ఏవమ్భూతోఽసి ఆధ్యాత్మికాధి భౌతికాధిదైవిక దుఃఖవిఘ్నగన్ధరహిత
స్త్వన్ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహసదైవం వక్తాయావ చ్ఛరీరపాతమత్రైవశ్రీ
రఙ్గేసుఖమాస్వ-శరీరపాతసమయేతు కేవలమ్మదీయయైవ దయయాతిప్రబుద్ధో
మామేవావలోకయన్న ప్రచ్యుతపూర్వసంస్కార మనోరథఃజీర్ణమివవస్త్రం
సుఖేనేమాం ప్రకృతిం స్థూలసూక్ష్మరూపాంవిసృజ్య తదానీమేవమత్ప్రసాదలబ్ధ
మచ్చరణారవిన్దయుగలైకాన్తికాత్యన్తిక పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికృత

పరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమానన్యప్రయోజనానవధికాతిశయప్రియ మదనుభవజనితానవధికాతిశయ ప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యకైఙ్కర్యో భవిష్యసి - మా తే భూదత్ర సంశయః ॥ శ్లోకః ॥ "అనృతం నోక్తపూర్వం మే న చ వక్ష్యే కదాచన । రామో ద్విర్నాభిభాషతే - సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే । అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతం మమ ॥ సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ । అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః" ॥ ఇతి మయైవ హ్యుక్తమ్ ॥ అతస్త్వం తవ తత్త్వతో మద్జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు నిస్సంశయస్సుఖమాస్స్వ ॥ శ్లోకమ్ ॥ "అన్త్యకాలే స్మృతిర్యా తు తవ కైఙ్కర్యకారితా । తామేనాం భగవన్నద్య క్రియమాణాం కురుష్వ మే".

శరణాగతిగద్యం సమ్పూర్ణమ్.

పురుషసూక్తమ్.

సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । స భూమిం
విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ । పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ । యద్భూతం
యచ్చ భవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నేనాతిరోహతి ।
ఏతావానస్య మహిమా । అతో జ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః । పాదోఽస్య
విశ్వా భూతాని । త్రిపాదస్యామృతం దివి । త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః ।
పాదోఽస్యేహాభవాత్పునః । తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్ । సాశనానశనే అభి ।

తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధిపూరుషః । సజాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథో పురః । యత్పురుషేణ హవిషా । దేవా యజ్ఞమతన్వత । వసన్తో అస్యాసీదాజ్యమ్ । గ్రీష్మ ఇధ్మశ్శరద్ధవిః । సప్తాస్యాసన్పరిధయః । త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః । దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబధ్నన్పురుషమ్పశుమ్ । తం యజ్ఞమ్బర్హిషి ప్రౌక్షన్ । పురుషం జాతమగ్రతః । తేన దేవా అయజన్త । సాధ్యా ఋషయశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । సమ్భృతం పృషదాజ్యమ్ । పశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే వాయవ్యాన్ । ఆరణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చ యే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే । ఛన్దాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజుస్తస్మాదజాయత । తస్మాదశ్వా అజాయన్త । యే కే చోభయాదతః । గావో హ జజ్ఞిరే తస్మాత్ । తస్మాజ్జాతా అజావయః । యత్పురుషం వ్యదధుః । కతిధా వ్యకల్పయన్ । ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ । కావూరూ పాదావుచ్యేతే । బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్ । బాహూ రాజన్యః కృతః । ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత । చన్ద్రమా మనసో జాతః । చక్షోస్సూర్యో అజాయత । ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణాద్వాయురజాయత । నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షమ్ । శీర్ష్ణో ద్యౌస్సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్ । తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్ । వేదాహమేతమ్పురుషమ్మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే । సర్వాణి రూపాణి విచిత్య ధీరః ।

నామానికృత్వాభివదన్ యదాస్తే । ధాతాపురస్తాద్యముదాజహార । శక్రః
ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృతఇహభవతి । నాన్యః
పన్థాఅయనాయవిద్యతే । యజ్ఞేనయజ్ఞమయజన్తదేవాః । తానిధర్మాణి
ప్రథమాన్యాసన్ । తేహనాకమ్మహిమానస్సచన్తే । యత్రపూర్వేసాధ్యా
స్సన్తిదేవాః ॥

అద్భ్యస్సమ్భూతః పృథివ్యైరసాచ్చ । విశ్వకర్మణస్సమవ
ర్తతాధి । తస్యత్వష్టావిదధద్రూపమేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమాజాన
మగ్రే । వేదాహమేతమ్పురుషమ్మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణన్తమసః పరస్తాత్ ।
తమేవంవిద్వానమృతఇహభవతి । నాన్యః పన్థావిద్యతేఽయనాయ । ప్రజా
పతిశ్చరతిగర్భేఅన్తః । అజాయమానోబహుధావిజాయతే । తస్యధీరాః
పరిజానన్తియోనిమ్ । మరీచీనామ్పదమిచ్ఛన్తివేధసః । యోదేవేభ్యఆత
పతి । యోదేవానామ్పురోహితః । పూర్వోయోదేవేభ్యోజాతః । నమో
రుచాయబ్రాహ్మయే । రుచమ్బ్రాహ్మఞ్జనయన్తః । దేవాఅగ్రేతదబ్రువన్ ।
యస్త్వైవమ్బ్రాహ్మణోవిద్యాత్ । తస్యదేవాఅసన్వశే । హ్రీశ్చతేలక్ష్మీశ్చ
పత్న్యౌ । అహోరాత్రేపార్శ్వే । నక్షత్రాణిరూపమ్ । అశ్వినౌవ్యాత్
తమ్ । ఇష్టమ్మనిషాణ । అముమ్మనిషాణ । సర్వమ్మనిషాణ ॥

పురుషసూక్తం సమాప్తమ్.

శ్రీవిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్.

శుక్లామ్బరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ ।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే ॥

హరిః ఓమ్ ॥ వ్యాసం వసిష్ఠనప్తారం శక్తేః పౌత్రమకల్మషమ్ । పరాశరాత్మజం వన్దే శుకతాతం తపోనిధిమ్ ॥ వ్యాసాయ విష్ణురూపాయ వ్యాసరూపాయ విష్ణవే । నమో వై బ్రహ్మనిధయే వాసిష్ఠాయ నమోనమః ॥ అవికారాయ శుద్ధాయ నిత్యాయ పరమాత్మనే । సదైకరూపరూపాయ విష్ణవే సర్వజిష్ణవే ॥ యస్య స్మరణమాత్రేణ జన్మసంసారబన్ధనాత్ । విముచ్యతే నమస్తస్మై విష్ణవే ప్రభవిష్ణవే ॥ ఓమ్నమో విష్ణవే ప్రభవిష్ణవే ॥ శ్రీవైశమ్పాయన ఉవాచ ॥ శ్రుత్వాధర్మానశేషేణ పావనాని చ సర్వశః । యుధిష్ఠిరశ్శాన్తనవం పునరేవాభ్యభాషత ॥ ౧ ॥ యుధిష్ఠిర ఉవాచ ॥ కిమేకం దైవతం లోకే కింవాప్యేకం పరాయణమ్ । స్తువన్తః కంకమర్చన్తః ప్రాప్నుయుర్మానవాశ్శుభమ్ ॥ ౨ ॥ కోధర్మస్సర్వధర్మాణామ్భవతః పరమో మతః । కింజపన్ముచ్యతే జన్తుర్జన్మసంసారబన్ధనాత్ ॥ ౩ ॥ శ్రీభీష్మ ఉవాచ ॥ జగత్ప్రభుం దేవదేవమనన్తం పురుషోత్తమమ్ । స్తువన్నామసహస్రేణ పురుషస్సతతోత్థితః ॥ ౪ ॥ తమేవ చార్చయన్నిత్యమ్భక్త్యా పురుషమవ్యయమ్ । ధ్యాయన్స్తువన్నమస్యంశ్చ యజమానస్తమేవ చ ॥ ౫ ॥ అనాదినిధనం విష్ణుం సర్వలోకమహేశ్వరమ్ । లోకాధ్యక్షం స్తువన్నిత్యం సర్వదుఃఖాతిగో భవేత్ ॥ ౬ ॥ బ్రహ్మణ్యం సర్వధర్మజ్ఞం లోకానాం కీర్తివర్ధనమ్ । లోకనాథమ్మహద్భూతం సర్వభూతభవోద్భవమ్ ॥ ౭ ॥ ఏష మే సర్వధర్మాణాం ధర్మోఽధికతమో మతః । యద్భక్త్యా పుణ్డరీకాక్షం స్తవైరర్చేన్నరస్సదా ॥ ౮ ॥ పరమం యో మహత్తేజః పరమం యో మహత్తపః । పరమం యో

మహద్బ్రహ్మ పరమం యః పరాయణమ్ ॥ ౯ ॥ పవిత్రాణా మ్పవిత్రం
యో మఙ్గళానాఞ్చ మఙ్గళమ్ । దైవత న్దేవతానాఞ్చ భూతానాం యోఽ
వ్యయః పితా ॥ ౧౦ ॥ యతస్సర్వాణి భూతాని భవన్త్యాదియుగాగమే ।
యస్మింశ్చ ప్రళయం యాన్తి పునరేవ యుగక్షయే ॥ ౧౧ ॥ తస్యలోక
ప్రధానస్య జగన్నాథస్య భూపతే । విష్ణోర్నామసహస్రమ్మేశృణు పాప
భయాపహమ్ ॥ ౧౨ ॥ యాని నామాని గౌణాని విఖ్యాతాని మహాత్మ
నః । ఋషిభిః పరిగీతాని తాని వక్ష్యామి భూతయే ॥ ౧౩ ॥ ఋషిర్నా
మ్నాం సహస్రస్య వేదవ్యాసో మహామునిః । ఛన్దోఽనుష్టుప్తథా దేవో
భగవాన్ దేవకీసుతః ॥ ౧౪ ॥ అమృతాంశూద్భవోబీజం శక్తిర్దేవకినన్దనః ।
త్రిసామా హృదయన్తస్య శాన్త్యర్థే వినియుజ్యతే ॥ ౧౫ ॥ [విష్ణుఞ్జిష్ణు
మ్మహావిష్ణుమ్ప్రభవిష్ణు మ్మహేశ్వరమ్ । అనేకరూపదైత్యాన్తన్నమామి
పురుషోత్తమమ్ ॥ అస్య శ్రీవిష్ణోర్దివ్యసహస్రనామస్తోత్రమహామన్త్రస్య
శ్రీవేదవ్యాసో భగవానృషిః । అనుష్టుప్ఛన్దః । శ్రీమహావిష్ణుః పరమాత్మా
శ్రీమన్నారాయణో దేవతా । అమృతాంశూద్భవో భానురితి బీజమ్ ।
దేవకీనన్దనస్స్రష్టేతి శక్తిః । ఉద్భవః క్షోభణో దేవ ఇతి పరమోమన్త్రః ।
శఙ్ఖభృన్నన్దకీ చక్రీతి కీలకమ్ । శార్ఙ్గధన్వా గదాధర ఇత్యస్త్రమ్ । రథా
ఙ్గపాణిరక్షోభ్య ఇతినేత్రమ్ । త్రిసామాసామగస్సామేతి కవచమ్ । ఆనన్ద
మ్పరబ్రహ్మేతి యోనిః । ఋతుస్సుదర్శనః కాల ఇతి దిగ్బన్ధః । విశ్వరూప
ఇతిధ్యానమ్ । శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థే సహస్రనామజపే వినియోగః ॥
ధ్యానమ్ ॥ క్షీరోదన్వత్ప్రదేశే శుచిమణివిలసత్సైకతే మౌక్తికానామ్మాలా
కౢప్తాసనస్థః స్ఫటికమణినిభైర్మౌక్తికైర్మణ్డితాఙ్గః । శుభ్రైరభ్రైరదభ్రై రుపరి
విరచితైర్ముక్తపీయూషవర్షై రానన్దీ నః పునీయా దరినళిన గదా శఙ్ఖపాణిర్ము
కున్దః ॥ భూః పాదౌ యస్య నాభిర్వియ దసురనిల శ్చన్ద్రసూర్యౌ చ నేత్రే
కర్ణావాశా శ్శిరోద్యౌ ర్ముఖమపి దహనో యస్యవాస్తే యమబ్ధిః ।
అన్తస్థం యస్య విశ్వం సురనరఖగగోభోగిగన్ధర్వదైత్యై శ్చిత్రం రం రమ్య

శేత న్త్రిభువనవపుషం విష్ణుమీశ న్నమామి ॥ శాన్తాకార మ్భుజగశయన మ్పద్మనాభం సురేశం విశ్వాకార ఙ్గగనసదృశ మ్మేఘవర్ణం శుభాఙ్గమ్ । లక్ష్మీకాన్తం కమలనయనం యోగిహృద్ధ్యానగమ్యం వన్దే విష్ణుమ్భవభయహరం సర్వలోకైకనాథమ్ ॥ మేఘశ్యామం పీతకౌశేయవాసం శ్రీవత్సాఙ్కం కౌస్తుభోద్భాసితాఙ్గమ్ । పుణ్యోపేతమ్పుణ్డరీకాయతాక్షం విష్ణుం వన్దే సర్వలోకైకనాథమ్.]

హరిః ఓమ్ ॥ విశ్వం విష్ణు ర్వషట్కారో భూతభవ్యభవత్ప్రభుః । భూతకృ ద్భూతభృ ద్భావో భూతాత్మా భూతభావనః ॥ ౧ ॥ పూతాత్మా పరమాత్మా చ ముక్తానాం పరమాగతిః । అవ్యయః పురుష స్సాక్షీ క్షేత్రజ్ఞో௨క్షర ఏవ చ ॥ ౨ ॥ యోగో యోగవిదాం నేతా ప్రధానపురుషేశ్వరః। నారసింహవపు శ్శ్రీమాన్ కేశవః పురుషోత్తమః ॥ ౩ ॥ సర్వ శ్శర్వ శ్శివ స్స్థాణు ర్భూతాది ర్నిధిరవ్యయః । సమ్భవో భావనో భర్తా ప్రభవః ప్రభు రీశ్వరః ॥ ౪ ॥ స్వయమ్భూ శ్శమ్భు రాదిత్యః పుష్కరాక్షో మహాస్వనః । అనాదినిధనో ధాతా విధాతా ధాతురుత్తమః ॥ ౫ ॥ అప్రమేయో హృషీకేశః పద్మనాభో௨మరప్రభుః । విశ్వకర్మా మను స్త్వష్టా స్థవిష్ఠ స్స్థవిరో ధ్రువః ॥ ౬ ॥ అగ్రాహ్య శ్శాశ్వతః కృష్ణో లోహితాక్షః ప్రతర్దనః । ప్రభూత స్త్రికకుద్ధామ పవిత్ర మ్మఙ్గళమ్పరమ్ ॥ ౭ ॥ ఈశానః ప్రాణదః ప్రాణో జ్యేష్ఠ శ్శ్రేష్ఠః ప్రజాపతిః । హిరణ్యగర్భో భూగర్భో మాధవో మధుసూదనః ॥ ౮ ॥ ఈశ్వరో విక్రమీ ధన్వీ మేధావీ విక్రమః క్రమః। అనుత్తమో దురాధర్షః కృతజ్ఞః కృతి రాత్మవాన్ ॥ ౯ ॥ సురేశ శ్శరణం శర్మ విశ్వరేతాః ప్రజాభవః । అహస్సంవత్సరో వ్యాళః ప్రత్యయ స్సర్వదర్శనః ॥ ౧౦ ॥ అజ స్సర్వేశ్వర స్సిద్ధ స్సిద్ధి స్సర్వాది రచ్యుతః । వృషాకపి రమేయాత్మా సర్వయోగవినిస్సృతః ॥ ౧౧ ॥ వసు ర్వసుమనా స్సత్య స్సమాత్మా సమ్మిత స్సమః । అమోఘః పుణ్డరీకాక్షో వృషకర్మా వృషాకృతిః ॥ ౧౨ ॥ రుద్రో బహుశిరా బభ్రు ర్విశ్వయోని శ్శుచిశ్రవాః । అమృత శ్శాశ్వత

స్థాణు ర్వరారోహో మహాతపాః ॥ ౧౩ ॥ సర్వగ స్సర్వవిద్భాను ర్విష్వ
క్సేనో జనార్దనః । వేదో వేదవి దవ్యఙ్గో వేదాఙ్గో వేదవి త్కవిః ॥ ౧౪ ॥
లోకాధ్యక్ష స్సురాధ్యక్షో ధర్మాధ్యక్షః కృతాకృతః । చతురాత్మా చతు
ర్వ్యూహ శ్చతుర్దంష్ట్ర శ్చతుర్భుజః ॥ ౧౫ ॥ భ్రాజిష్ణు ర్భోజనమ్భోక్తా
సహిష్ణు ర్జగదాదిజః । అనఘో విజయో జేతా విశ్వయోనిః పునర్వసుః
॥ ౧౬ ॥ ఉపేన్ద్రో వామనః ప్రాంశు రమోఘ శ్శుచిరూర్జితః । అతీన్ద్ర
స్సఙ్గ్రహ స్సర్గో ధృతాత్మా నియమో యమః ॥ ౧౭ ॥ వేద్యో వైద్య స్సదా
యోగీ వీరహా మాధవో మధుః । అతీన్ద్రియో మహామాయో మహో
త్సాహో మహాబలః ॥ ౧౮ ॥ మహాబుద్ధి ర్మహావీర్యో మహాశక్తి
ర్మహాద్యుతిః । అనిర్దేశ్యవపు శ్శ్రీమానమేయాత్మా మహాద్రిధృత్ ॥ ౧౯ ॥
మహేష్వాసో మహీభర్తా శ్రీనివాస స్సతాఙ్గతిః । అనిరుద్ధ స్సురానన్దో
గోవిన్దో గోవిదామ్పతిః ॥ ౨౦ ॥ మరీచి ర్దమనో హంస స్సుపర్ణో భుజ
గోత్తమః । హిరణ్యనాభ స్సుతపాః పద్మనాభః ప్రజాపతిః ॥ ౨౧ ॥
అమృత్యు స్సర్వదృ క్సింహ స్సన్ధాతా సన్ధిమాన్ స్థిరః । అజో దుర్మర్షణ
శ్శాస్తా విశ్రుతాత్మా సురారిహా ॥ ౨౨ ॥ గురు ర్గురుతమో ధామ సత్య
స్సత్యపరాక్రమః । నిమిషోఽనిమిష స్స్రగ్వీ వాచస్పతి రుదారధీః ॥ ౨౩ ॥
అగ్రణీ ర్గ్రామణీ శ్శ్రీమా న్న్యాయో నేతా సమీరణః । సహస్రమూర్ధా
విశ్వాత్మా సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్ ॥ ౨౪ ॥ ఆవర్తనో నివృత్తాత్మా
సంవృత స్సమ్ప్రమర్దనః । అహస్సంవర్తకో వహ్ని రనిలో ధరణీధర
ః ॥ ౨౫ ॥ సుప్రసాదః ప్రసన్నాత్మా విశ్వస్సృ ద్విశ్వభుగ్విభుః । సత్కర్తా
సత్కృత స్సాధు ర్జహ్ను ర్నారాయణో నరః ॥ ౨౬ ॥ అసఙ్ఖ్యేయోఽప్రమే
యాత్మా విశిష్ట శ్శిష్టకృ చ్ఛుచిః । సిద్ధార్థ స్సిద్ధసఙ్కల్ప స్సిద్ధిద స్సిద్ధిసాధనః
॥ ౨౭ ॥ వృషాహీ వృషభో విష్ణు ర్వృషపర్వా వృషోదరః । వర్ధనో వర్ధ
మానశ్చ వివిక్త శ్శ్రుతిసాగరః ॥ ౨౮ ॥ సుభుజో దుర్ధరో వాగ్మీ మహేన్ద్రో
వసుదో వసుః । నైకరూపో బృహద్రూప శ్శిపివిష్టః ప్రకాశనః ॥ ౨౯ ॥

ఓజస్తేజో ద్యుతిధరః ప్రకాశాత్మా ప్రతాపనః । ఋద్ధ స్స్పష్టాక్షరో మన్త్ర
శ్చన్ద్రాంశు ర్భాస్కరద్యుతిః ॥ ౩౦ ॥ అమృతాంశూద్భవో భానుశ్శశ
బిన్దు స్సురేశ్వరః । ఔషధం జగతస్సేతు స్సత్యధర్మపరాక్రమః ॥ ౩౧ ॥
భూతభవ్యభవన్నాథః పవనః పావనోఽనలః । కామహా కామకృ త్కాన్తః
కామః కామప్రదః ప్రభుః ॥ ౩౨ ॥ యుగాదికృ ద్యుగావర్తో నైకమాయో
మహాశనః । అదృశ్యో వ్యక్తరూపశ్చ సహస్రజి దనన్తజిత్ ॥ ౩౩ ॥ ఇష్టో
ఽవిశిష్ట శ్శిష్టేష్ట శ్శిఖణ్డీ నహుషో వృషః । క్రోధహా క్రోధకృత్కర్తా విశ్వ
బాహు ర్మహీధరః ॥ ౩౪ ॥ అచ్యుతః ప్రథితః ప్రాణః ప్రాణదో వాసవా
నుజః । అపాంనిధి రధిష్ఠాన మప్రమత్తః ప్రతిష్ఠితః ॥ ౩౫ ॥ స్కన్ద స్స్కన్ద
ధరో ధుర్యో వరదో వాయువాహనః । వాసుదేవో బృహద్భాను రాదిదే
వః పురన్దరః ॥ ౩౬ ॥ అశోక స్తారణ స్తార శ్శూర శ్శౌరి ర్జనేశ్వరః । అను
కూల శ్శతావర్తః పద్మీ పద్మనిభేక్షణః ॥ ౩౭ ॥ పద్మనాభోఽరవిన్దాక్షః
పద్మగర్భ శ్శరీరభృత్ । మహర్ధి ర్ఋద్ధో వృద్ధాత్మా మహాక్షో గరుడధ్వజః
॥ ౩౮ ॥ అతుల శ్శరభో భీమ స్సమయజ్ఞో హవిర్హరిః । సర్వలక్షణలక్షణ్యో
లక్ష్మీవాన్ సమితిఞ్జయః ॥ ౩౯ ॥ విక్షరో రోహితో మార్గో హేతు ర్దామో
దర స్సహః । మహీధరో మహాభాగో వేగవా నమితాశనః ॥ ౪౦ ॥ ఉద్భ
వః క్షోభణో దేవ శ్శ్రీగర్భః పరమేశ్వరః । కరణం కారణం కర్తా వికర్తా
గహనో గుహః ॥ ౪౧ ॥ వ్యవసాయో వ్యవస్థాన స్సంస్థాన స్స్థానదో
ధ్రువః । పరర్ధిః పరమస్పష్ట స్తుష్టః పుష్ట శ్శుభేక్షణః ॥ ౪౨ ॥ రామో
విరామో విరజో మార్గో నేయో నయోఽనయః । వీర శ్శక్తిమతాం
శ్రేష్ఠో ధర్మో ధర్మవిదుత్తమః ॥ ౪౩ ॥ వైకుణ్ఠః పురుషః ప్రాణః ప్రాణదః
ప్రణవః పృథుః । హిరణ్యగర్భ శ్శత్రుఘ్నో వ్యాప్తో వాయు రధోక్షజః
॥ ౪౪ ॥ ఋతు స్సుదర్శనః కాలః పరమేష్ఠీ పరిగ్రహః । ఉగ్ర స్సంవత్సరో
దక్షో విశ్రామో విశ్వదక్షిణః ॥ ౪౫ ॥ విస్తార స్స్థావరస్థాణుః ప్రమాణ
మ్బీజ మవ్యయమ్ । అర్థోఽనర్థో మహాకోశో మహాభోగో మహాధనః

॥ ౪౬ ॥ అనిర్విణ్ణ స్థవిష్ఠో భూ ర్ధర్మయూపో మహామఖః । నక్షత్రనేమి
ర్నక్షత్రీ క్షమః క్షామ స్సమీహనః ॥ ౪౭ ॥ యజ్ఞ ఇజ్యో మహేజ్యశ్చ
క్రతు స్సత్రం సతాంగతిః । సర్వదర్శీ నివృత్తాత్మా సర్వజ్ఞో జ్ఞానముత్తమమ్
॥ ౪౮ ॥ సువ్రత స్సుముఖ స్సూక్ష్మ స్సుఘోష స్సుఖద స్సుహృత్ ।
మనోహరో జితక్రోధో వీరబాహు ర్విదారణః ॥ ౪౯ ॥ స్వాపన స్స్వవశో
వ్యాపీ నైకాత్మా నైకకర్మకృత్ । వత్సరో వత్సలో వత్సీ రత్నగర్భో ధనే
శ్వరః ॥ ౫౦ ॥ ధర్మగు ద్ధర్మకృ ద్ధర్మీ సదక్షరమసత్క్షరమ్ । అవిజ్ఞాతా
సహస్రాంశు ర్విధాతా కృతలక్షణః ॥ ౫౧ ॥ గభస్తినేమి స్సత్త్వస్థ స్సింహో
భూతమహేశ్వరః । ఆదిదేవో మహాదేవో దేవేశో దేవభృ ద్గురుః
॥ ౫౨ ॥ ఉత్తరో గోపతి ర్గోప్తా జ్ఞానగమ్యః పురాతనః । శరీరభూతభృ
ద్భోక్తా కపీన్ద్రో భూరిదక్షిణః ॥ ౫౩ ॥ సోమపో ఽమృతప స్సోమః పురుజి
త్పురుసత్తమః । వినయో జయ స్సత్యసన్ధో దాశార్హ స్సాత్వతాం పతిః
॥ ౫౪ ॥ జీవో వినయితా సాక్షీ ముకున్దో ఽమితవిక్రమః । అమ్భోనిధి
రనన్తాత్మా మహోదధిశయో ఽన్తకః ॥ ౫౫ ॥ అజో మహార్హ స్స్వాభా
వ్యో జితామిత్రః ప్రమోదనః । ఆనన్దో నన్దనో నన్ద స్సత్యధర్మా త్రివి
క్రమః ॥ ౫౬ ॥ మహర్షిః కపిలాచార్యః కృతజ్ఞో మేదినీపతిః । త్రిపద
స్త్రిదశాధ్యక్షో మహాశృఙ్గః కృతాన్తకృత్ ॥ ౫౭ ॥ మహావరాహో
గోవిన్ద స్సుషేణః కనకాఙ్గదీ । గుహ్యో గభీరో గహనో గుప్త శ్చక్ర
గదాధరః ॥ ౫౮ ॥ వేధా స్స్వాఙ్గో ఽజితః కృష్ణో దృఢ స్సఙ్కర్షణో ఽచ్యుతః ।
వరుణో వారుణో వృక్షః పుష్కరాక్షో మహామనాః ॥ ౫౯ ॥ భగవాన్
భగహా నన్దీ వనమాలీ హలాయుధః । ఆదిత్యో జ్యోతిరాదిత్య స్సహిష్ణు
ర్గతిసత్తమః ॥ ౬౦ ॥ సుధన్వా ఖణ్డపరశు ర్దారుణో ద్రవిణప్రదః । దివిస్పృ
క్సర్వదృ గ్వ్యాసో వాచస్పతి రయోనిజః ॥ ౬౧ ॥ త్రిసామా సామగ
స్సామ నిర్వాణం భేషజం భిషక్ । సన్న్యాసకృ చ్ఛమ శ్శాన్తో నిష్ఠా
శాన్తిః పరాయణమ్ ॥ ౬౨ ॥ శుభాఙ్గ శ్శాన్తిద స్స్రష్టా కుముదః కువలే

శయః । గోహితో గోపతి ర్గోప్తా వృషభాక్షో వృషప్రియః ॥ ౬౩ ॥ అని
వర్తీ నివృత్తాత్మా సంక్షేప్తా క్షేమకృ చ్ఛివః । శ్రీవత్సవక్షా శ్శ్రీవాస శ్శ్రీపతి
శ్శ్రీమతాంవరః ॥ ౬౪ ॥ శ్రీద శ్శ్రీశ శ్శ్రీనివాసశ్శ్రీనిధిశ్శ్రీవిభావనః । శ్రీధర
శ్శ్రీకర శ్శ్రేయ శ్శ్రీమాన్ లోకత్రయా శ్రయః ॥ ౬౫ ॥ స్వక్ష స్స్వఙ్గ
శ్శతానన్దో నన్ది ర్జ్యోతిర్గణేశ్వరః । విజితాత్మా విధేయాత్మా సత్కీర్తి శ్ఛిన్న
సంశయః ॥ ౬౬ ॥ ఉదీర్ణ స్సర్వతశ్చక్షు రనీశ శ్శాశ్వత స్స్థిరః । భూశయో
భూషణో భూతి ర్విశోక శ్శోకనాశనః ॥ ౬౭ ॥ అర్చిష్మా నర్చితః కుమ్భో
విశుద్ధాత్మా విశోధనః । అనిరుద్ధోఽప్రతిరథః ప్రద్యుమ్నోఽమితవిక్రమః
॥ ౬౮ ॥ కాలనేమినిహా శౌరి శ్శూర శ్శూరజనేశ్వరః । త్రిలోకాత్మా త్రిలో
కేశః కేశవః కేశిహా హరిః ॥ ౬౯ ॥ కామదేవః కామపాలః కామీ
కాన్తః కృతాగమః । అనిర్దేశ్యవపు ర్విష్ణు ర్వీరోఽనన్తో ధనఞ్జయః ॥ ౭౦ ॥
బ్రహ్మణ్యో బ్రహ్మకృద్బ్రహ్మా బ్రహ్మ బ్రహ్మవివర్ధనః । బ్రహ్మవి ద్బ్రాహ్మణో
బ్రహ్మీ బ్రహ్మజ్ఞో బ్రాహ్మణప్రియః ॥ ౭౧ ॥ మహాక్రమో మహాకర్మా మహాతే
జా మహోరగః । మహాక్రతు ర్మహాయజ్వా మహాయజ్ఞో మహాహవిః
॥ ౭౨ ॥ స్తవ్య స్స్తవప్రియ స్స్తోత్రం స్తుతి స్స్తోతా రణప్రియః । పూర్ణః
పూరయితా పుణ్యః పుణ్యకీర్తి రనామయః ॥ ౭౩ ॥ మనోజవ స్తీర్థకరో
వసురేతా వసుప్రదః । వసుప్రదో వాసుదేవో వసు ర్వసుమనా హవిః
॥ ౭౪ ॥ సద్గతి స్సత్కృతి స్సత్తా సద్భూతి స్సత్పరాయణః । శూరసేనో
యదుశ్రేష్ఠ స్సన్నివాస స్సుయామునః ॥ ౭౫ ॥ భూతావాసో వాసుదేవ
స్సర్వాసునిలయోఽనలః । దర్పహా దర్పదోఽదృప్తో దుర్ధరోఽథాపరాజితః
॥ ౭౬ ॥ విశ్వమూర్తి ర్మహామూర్తి ర్దీప్తమూర్తి రమూర్తిమాన్ ।
అనేకమూర్తి రవ్యక్త శ్శతమూర్తి శ్శతాననః ॥ ౭౭ ॥ ఏకోఽనైక స్సవః
కః కిం యత్తత్పదమనుత్తమమ్ । లోకబన్ధు ర్లోకనాథో మాధవో భక్త
వత్సలః ॥ ౭౮ ॥ సువర్ణవర్ణో హేమాఙ్గో వరాఙ్గ శ్చన్దనాఙ్గదీ । వీరహా విష
మ శ్శూన్యో ఘృతాశీ రచల శ్చలః ॥ ౭౯ ॥ అమానీ మానదో మాన్యో

లోకస్వామీ త్రిలోకధృక్ । సుమేధా మేధజో ధన్య స్సత్యమేధా ధరాధరః ॥ ౮౦ ॥ తేజో వృషో ద్యుతిధర స్సర్వశ స్త్రభృతాంవరః । ప్రగ్రహో నిగ్రహో వ్యగ్రో నైకశృఙ్గో గదాగ్రజః ॥ ౮౧ ॥ చతుర్మూర్తి శ్చతుర్బాహు శ్చతుర్వ్యూహ శ్చతుర్గతిః । చతురాత్మా చతుర్భావ శ్చతుర్వేదవి దేకపాత్ ॥ ౮౨ ॥ సమావర్తో నివృత్తాత్మా దుర్జయో దురతిక్రమః । దుర్లభో దుర్గమో దుర్గో దురావాసో దురారిహా ॥ ౮౩ ॥ శుభాఙ్గో లోకసారఙ్గ స్సుతన్తు స్తన్తువర్ధనః । ఇన్ద్రకర్మా మహాకర్మా కృతకర్మా కృతాగమః ॥ ౮౪ ॥ ఉద్భవ స్సున్దర స్సున్దో రత్ననాభ స్సులోచనః । అర్కో వాజసని శ్శృఙ్గీ జయన్త స్సర్వవిజ్జయీ ॥ ౮౫ ॥ సువర్ణబిన్దు రక్షోభ్య స్సర్వ వాగీశ్వరేశ్వరః । మహాహ్రదో మహాగర్తో మహాభూతో మహానిధిః ॥ ౮౬ ॥ కుముదః కున్దరః కున్దః పర్జన్యః పావనో౽నిలః । అమృతాశో౽మృతవపు స్సర్వజ్ఞ స్సర్వతోముఖః ॥ ౮౭ ॥ సులభ స్సువ్రత స్సిద్ధ శ్శత్రుజి చ్ఛత్రుతాపనః । న్యగ్రోధోదుమ్బరో౽శ్వత్థ శ్చాణూరాన్ధ్రనిషూదనః ॥ ౮౮ ॥ సహస్రార్చి స్సప్తజిహ్వ స్సప్తైధా స్సప్తవాహనః । అమూర్తి రనఘో౽చిన్త్యో భయకృ ద్భయనాశనః ॥ ౮౯ ॥ అణుర్బృహ త్కృశ స్స్థూలో గుణభృ న్నిర్గుణో మహాన్ । అధృత స్స్వధృత స్స్వాస్యః ప్రాగ్వంశో వంశవర్ధనః ॥ ౯౦ ॥ భారభృ త్కథితో యోగీ యోగీశ స్సర్వకామదః । ఆశ్రమ శ్శ్రమణః క్షామ స్సుపర్ణో వాయువాహనః ॥ ౯౧ ॥ ధనుర్ధరో ధనుర్వేదో దణ్డో దమయితా౽దమః । అపరాజిత స్సర్వసహో నియన్తా౽నియమో౽యమః ॥ ౯౨ ॥ సత్త్వవాన్ సాత్త్వికస్సత్య స్సత్యధర్మపరాయణః । అభిప్రాయః ప్రియార్హో౽ర్హః ప్రియకృ త్ప్రీతివర్ధనః ॥ ౯౩ ॥ విహాయసగతి ర్జ్యోతి స్సురుచి ర్హుతభుగ్విభుః । రవి ర్విలోచన స్సూర్య స్సవితా రవిలోచనః ॥ ౯౪ ॥ అనన్త హుతభుగ్భోక్తా సుఖదో నైకదో౽గ్రజః । అనిర్విణ్ణ స్సదామర్షీ లోకాధిష్ఠాన మద్భుతమ్ ॥ ౯౫ ॥ సనాత్సనాతనతమః కపిలః కపిరవ్యయః । స్వస్తిద స్స్వస్తికృత్ స్వస్తి స్స్వస్తిభుక్ స్వస్తిదక్షిణః ॥ ౯౬ ॥ అరౌద్రః కుణ్డలీ చక్రీ

విక్రమూర్జితశాసనః । శబ్దాతిగ శ్శబ్దసహ శ్శిశిరశ్శర్వరీకరః ॥ ౯౭ ॥ అక్రూ
రః పేశలో దక్షో దక్షిణః క్షమిణాంవరః । విద్వత్తమో వీతభయః పుణ్యశ్ర
వణకీర్తనః । ౯౮ ॥ ఉత్తారణో దుష్కృతిహా పుణ్యో దుస్స్వప్ననాశనః ।
వీరహా రక్షణ స్సన్తో జీవనః పర్యవస్థితః ॥ ౯౯ ॥ అనన్తరూపోఽనన్త శ్రీర్జిత
మన్యు ర్భయాపహః। చతురశ్రో గభీరాత్మా విదిశో వ్యాదిశో దిశః ॥ ౧౦౦ ॥
అనాదిర్భూర్భువో లక్ష్మీ స్సువీరో రుచిరాఙ్గదః । జననో జనజన్మాదిర్భీమో
భీమపరాక్రమః ॥ ౧౦౧ ॥ ఆధారనిలయో ధాతా పుష్పహాసః ప్రజా
గరః । ఊర్ధ్వగస్సత్పథాచారః ప్రాణదః ప్రణవః పణః ॥ ౧౦౨ ॥ ప్రమాణ
మ్ప్రాణనిలయః ప్రాణభృ త్ప్రాణజీవనః । తత్త్వం తత్త్వవి దేకాత్మా జన్మ
మృత్యుజరాతిగః ॥ ౧౦౩ ॥ భూర్భువస్స్వస్తరుస్తార స్సవితా ప్రపితామహః।
యజ్ఞో యజ్ఞపతిర్యజ్వా యజ్ఞాఙ్గో యజ్ఞవాహనః ॥ ౧౦౪ ॥ యజ్ఞభృద్యజ్ఞకృ
ద్యజ్ఞీ యజ్ఞభుగ్యజ్ఞసాధనః । యజ్ఞాన్తకృ ద్యజ్ఞగుహ్య మన్న మన్నాద ఏవ
చ ॥ ౧౦౫ ॥ ఆత్మయోని స్స్వయఞ్జాతో వైఖానస్సామగాయనః । దేవకీ
నన్దన స్స్రష్టా క్షితీశః పాపనాశనః ॥ ౧౦౬ ॥ శఙ్ఖభృ న్నన్దకీచక్రీ శార్ఙ్గ
ధన్వాగదాధరః। రథాఙ్గపాణిరక్షోభ్య స్సర్వప్రహరణాయుధః ॥ ౧౦౭ ॥
[శ్రీసర్వప్రహరణాయుధోన్నమ ఇతి] వనమాలీ గదీ శార్ఙ్గీ శఙ్ఖీచక్రీచన
న్దకీ । శ్రీమాన్నారాయణో విష్ణుర్వాసుదేవోఽభిరక్షతు ॥ ఇతీదఙ్కీర్తనీయస్య
కేశవస్యమహాత్మనః॥ నామ్నాంసహస్రన్దివ్యానామ శేషేణ ప్రకీర్తితమ్ ॥౧ ॥
యఇదం శృణుయాన్నిత్యం యశ్చాపిపరికీర్తయేత్ । నాశుభమ్ప్రాప్నుయా
త్కిఞ్చి త్సోఽముత్రేహచమానవః ॥ ౨ ॥ వేదాన్తగో బ్రాహ్మణ స్స్యాత్క్ష
త్రియో విజయీభవేత్ । వైశ్యోధనసమృద్ధస్స్యాచ్ఛూద్రస్సుఖమవాప్ను
యాత్ ॥ ౩ ॥ ధర్మార్థీ ప్రాప్నుయాద్ధర్మమర్థార్థీ చార్థమాప్నుయాత్ । కామా
నవాప్నుయాత్కామీ ప్రజార్థీ చాప్నుయాత్ప్రజాః ॥ ౪ ॥ భక్తిమాన్ యస్స
దోత్థాయశుచి స్తద్గతమానసః।సహస్రం వాసుదేవస్య నామ్నామేతత్ప్రకీర్త
యేత్ ॥ ౫ ॥ యశః ప్రాప్నోతి విపులం యాతి ప్రాధాన్యమేవచ । అచలాం

శ్రియమాప్నోతి శ్రేయః ప్రాప్నోత్యనుత్తమమ్ ॥ ౬ ॥ నభయఙ్క్వచిదాప్నో
తి వీర్యన్తేజశ్చవిన్దతి । భవత్యరోగో ద్యుతిమాన్బలరూపగుణాన్వితః ॥ ౭ ॥
రోగార్తోముచ్యతే రోగాద్బద్ధోముచ్యేతబన్ధనాత్ । భయాన్ముచ్యేత భీతస్తు
ముచ్యేతాపన్నఆపదః ॥ ౮ ॥ దుర్గాణ్యతితరత్యాశు పురుషః పురుషోత్త
మమ్। స్తువన్నామసహస్రేణనిత్యమ్భక్తిసమన్వితః ॥ ౯ ॥ వాసుదేవాశ్రయో
మర్త్యోవాసుదేవపరాయణః। సర్వపాపవిశుద్ధాత్మాయాతి బ్రహ్మసనాతనమ్
॥ ౧౦ ॥ నవాసుదేవభక్తానామశుభం విద్యతేక్వచిత్ । జన్మమృత్యుజ
రావ్యాధిభయన్నైవోపజాయతే ॥ ౧౧ ॥ ఇమం స్తవమధీయాన శ్రద్ధా
భక్తిసమన్వితః। యుజ్యేతాత్మాసుఖక్షాన్తిశ్రీధృతిస్మృతికీర్తిభిః ॥ ౧౨ ॥ నక్రో
ధోనచమాత్సర్యన్నలోభో నాశుభామతిః ॥ భవన్తికృతపుణ్యానామ్భక్తా
నామ్పురుషోత్తమే ॥ ౧౩ ॥ ద్యౌస్సచన్ద్రార్కనక్షత్రఙ్ఖన్దిశో భూర్మహో
దధిః। వాసుదేవస్యవీర్యేణవిధృతాని మహాత్మనః ॥ ౧౪ ॥ ససురాసురగన్ధర్వం
సయక్షోరగరాక్షసమ్। జగద్వశేవర్తతేదఙ్కృష్ణస్యసచరాచరమ్॥ ౧౫ ॥
ఇన్ద్రియాణిమనోబుద్ధిస్సత్వన్తేజోబలన్ధృతిః । వాసుదేవాత్మకాన్యాహుః
క్షేత్రంక్షేత్రజ్ఞఏవచ ॥ ౧౬ ॥ సర్వాగమానామాచారః ప్రథమమ్పరిక
ల్పితః । ఆచారప్రభవోధర్మోధర్మస్య ప్రభురచ్యుతః ॥ ౧౭ ॥ ఋషయః
పితరో దేవా మహాభూతాని ధాతవః । జఙ్గమాజఙ్గమఞ్చేదఞ్జగన్నారాయ
ణోద్భవమ్ ॥ ౧౮ ॥ యోగో జ్ఞానన్తథా సాఙ్ఖ్యం విద్యా శ్శిల్పాదికర్మచ ।
వేదాశ్శాస్త్రాణి విజ్ఞాన మేతత్సర్వఞ్జనార్దనాత్ ॥ ౧౯ ॥ ఏకోవిష్ణుర్మహ
ద్భూతమ్పృథగ్భూతాన్యనేకశః । త్రీన్లోకాన్వ్యాప్య భూతాత్మాభుఙ్క్తే
విశ్వభుగవ్యయః ॥ ౨౦ ॥ ఇమంస్తవమ్భగవతో విష్ణోర్వ్యాసేన కీర్తితమ్।
పఠేద్య ఇచ్ఛేత్పురుషశ్శ్రేయః ప్రాప్తుం సుఖానిచ ॥ ౨౧ ॥ విశ్వేశ్వర
మజన్దేవఞ్జగతః ప్రభుమవ్యయమ్ । భజన్తియే పుష్కరాక్షన్నతేయాన్తి
పరాభవమ్ ॥ నతేయాన్తిపరాభవమోన్నమఇతి ॥ ౨౨ ॥ అర్జునఉవాచ॥
పద్మపత్రవిశాలాక్ష పద్మనాభ సురోత్తమ । భక్తానామనురక్తానాన్త్రాతా

భవజనార్దన ॥ ౨౩ ॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ యోమాన్నామసహస్రేణ స్తోతు
మిచ్ఛతి పాణ్డవ । సోఽహమేకేన శ్లోకేన స్తుతఏవ నసంశయః ॥ స్తుతఏవ
నసంశయ ఓన్నమఇతి ॥ ౨౪ ॥ వ్యాసఉవాచ ॥ వాసనాద్వాసుదేవస్య
వాసితన్తేజగత్త్రయమ్ । సర్వభూతనివాసోఽసి వాసుదేవనమోస్తుతే॥ శ్రీవా
సుదేవ నమోస్తుత ఓన్నమఇతి ॥ ౨౫ ॥ పార్వత్యువాచ॥ కేనోపాయేన
లఘునావిష్ణుర్నామసహస్రకమ్ । పఠ్యతే పణ్డితైర్నిత్యం శ్రోతుమిచ్ఛామ్య
హమ్ప్రభో ॥ ౨౬ ॥ ఈశ్వరఉవాచ॥ శ్రీరామరామ రామేతి రమే రామే
మనోరమే । సహస్రనామతత్తుల్యం రామనామ వరాననే ॥ ౨౭॥ బ్రహ్మో
వాచ॥ నమోస్త్వనన్తాయసహస్రమూర్తయేసహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే ।
సహస్రనామ్నే పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణేనమః ॥ ౨౮ ॥
సఞ్జయఉవాచ ॥ యత్రయోగీశ్వర కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః। తత్ర
శ్రీర్విజయో భూతి ర్ధ్రువానీతి ర్మతి ర్మమ ॥ ౨౯ ॥ శ్రీభగవానువాచ ॥
అనన్యాశ్చిన్తయన్తో మాంయేజనాః పర్యుపాసతే। తేషాన్నిత్యాభియుక్తా
నాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్ ॥ ౩౦ ॥ పరిత్రాణాయసాధూనాం వినాశా
యచ దుష్కృతామ్ । ధర్మసంస్థాపనార్థాయసమ్భవామి యుగే యుగే
॥ ౩౧ ॥ ఆర్తావిషణ్ణాశ్శిథిలాశ్చభీతాఘోరేషుచ వ్యాధిషు వర్తమానాః ।
సఙ్కీర్త్య నారాయణశబ్దమాత్రం విముక్తదుఃఖాస్సుఖినో భవన్తి ॥౩౨

శ్రీ విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రం

సమ్పూర్ణమ్.

శ్రీవైకుణ్ఠగద్యమ్.

యామునార్యసుధామ్భోధి మవగాహ్య యథామతి ।
ఆదాయభక్తియోగాఖ్యం రత్నం సన్దర్శయామ్యహమ్ ॥

స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదమ్, క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టమ్, స్వాభావికానవధికాతిశయజ్ఞాన బలైశ్వర్యవీర్యశక్తితేజః ప్రభృత్యసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణగణౌఘ మహార్ణవమ్, పరమపురుషమ్, భగవన్తమ్, నారాయణమ్ స్వామిత్వేన సుహృత్త్వేన గురుత్వేన చ పరిగృహ్య, ఐకాన్తికాత్యన్తిక తత్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యైక మనోరథః, తత్ప్రాప్తయే చ తత్పాదామ్బుజద్వయ ప్రపత్తేరన్యన్న మే కల్పకోటి సహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వానః, తస్యైవ భగవతో నారాయణస్యాఖిల సత్త్వదయైక సాగరస్యానాలోచితగుణాగుణాఖణ్డజనానుకూలామర్యాదశీలవతః, స్వాభావికానవధికాతిశయగుణవత్తయా దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిలజన హృదయానన్దనస్య, ఆశ్రితవాత్సల్యైక జలధేః భక్తజనసంశ్లేషైక భోగస్య, నిత్యజ్ఞాన క్రియైశ్వర్య భోగసామగ్రీ సమృద్ధస్య, మహావిభూతేః, శ్రీమచ్చరణారవిన్దయుగళ మనన్యాత్మ సఞ్జీవనేన తద్గతసర్వ భావేన శరణమనువ్రజేత్. తతశ్చ ప్రత్యహమాత్మోజ్జీవనాయైవ మనుస్మరేత్. చతుర్దశభువనాత్మకమణ్డమ్, దశగుణితోత్తర శ్చావరణసప్తకమ్, సమస్తకార్య కారణజాతమతీత్య పరమవ్యోమ శబ్దాభిధేయే, బ్రహ్మాదీనాం వాఙ్మనసాగోచరే, శ్రీమతి వైకుణ్ఠే దివ్యలోకే, సనకవిధి శివాదిభిరప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వర్యైః నిత్యసిద్ధైరనన్తైర్భగవదానుకూల్యైక భోగైర్దివ్య పురుషైర్మహాత్మభిరాపూరితే, తేషామపి ఇయత్పరిమాణ మియదైశ్వర్యమీదృశస్వభావమితిపరిచ్ఛేత్తు మయోగ్యే, దివ్యావరణ శతసహస్రావృతే, దివ్యకల్ప

శతరూపశోభితే, దివ్యోద్యానశత సహస్రకోటి భిరావృతే, అతిప్రమాణే, దివ్యాయతనే, కస్మింశ్చి ద్విచిత్ర దివ్యరత్నమయ దివ్యాస్థానమణ్టపే, దివ్యరత్న స్తమ్భశత సహస్రకోటి భిరుపశోభితే, దివ్యనానారత్న కృతస్థల విచిత్రితే, దివ్యాలఙ్కారా లఙ్కృతే, పరితః పతితైః పతమానైః పాద పస్థైశ్చ నానాగన్ధవర్ణైర్దివ్య పుష్పైశ్శోభ మానైర్దివ్య పుష్పోప వనై రుప శోభితే, సఙ్కీర్ణ పారిజాతాది కల్పద్రు మోపశోభితైర సఙ్కీర్ణైశ్చ కైశ్చి దన్తస్థ పుష్పరత్నాది నిర్మితదివ్య లీలామణ్టప శతసహస్రోపశో భితై స్సర్వ దాను భూయమానై రప్య పూర్వవదాశ్చర్య మావహద్భిః క్రీడాశైలశత సహస్రైరలఙ్కృతైః, కైశ్చిన్నారాయణ దివ్యలీలాసాధారణైః, కైశ్చిత్ప ద్మవనాలయాదివ్యలీలాసాధారణైః, సాధారణైశ్చకైశ్చిచ్ఛుక శారికామ యూరకోకిలాదిభిః కోమలకూజితైరా కులైర్దివ్యోద్యాన శతసహస్రకోటి భిరావృతే, మణిముక్తా ప్రవాళకృత సోపానై ర్దివ్యామలామృతర సోదకై ర్దివ్యాణ్డజ వరైః, అతిరమణీ యదర్శనైః, అతిమనోహర మధురస్వరైః, ఆకులైర న్తస్థముక్తామయ దివ్యక్రీడాస్థానో పశోభితైః, దివ్యసౌగన్ధిక వాపీ శతసహస్రైః, దివ్యరాజహంసావలీ విరాజితై రావృతే, నిరస్తాతిశయానన్దై కరసతయా చానన్త్యాచ్చ ప్రవిష్టాను న్మాదయద్భిః, క్రీడోద్దేశై ర్విరాజితే, తత్రతత్రకృతదివ్య పుష్ప పర్యఙ్కోపశోభితే, నానాపుష్పా సవాస్వాదమ త్త భృఙ్గావలీ భిరుద్గీయమాన దివ్యగాన్ధర్వేణా పూరితే, చన్దనాగరుకర్పూర దివ్యపుష్పావగాహి మన్దానిలా సేవ్యమానే, మధ్యేపుష్పసఞ్చ యవిచిత్రితే, మహతిదివ్య యోగపర్యఙ్కే, అన న్తభోగిని శ్రీమద్వైకుణ్ఠైశ్వర్యాది దివ్య లోక మాత్మకాన్త్యా విశ్వమాప్యాయ యన్త్యా శేష శేషాశనాది సర్వ ప్పరిజన మ్భగవతస్త త్తదవస్థోచితపరిచర్యాయామా జ్ఞాపయన్త్యా, శీల రూపగుణవిలాసాది భిరాత్మాను రూపయా శ్రియాసహాసీనమ్, ప్రత్యగ్రోన్మీలి తసరసిజసదృశ నయనయుగళమ్, స్వచ్ఛనీలజీమూత సఙ్కాశమ్, అత్యుజ్జ్వల

పీతవాససమ్, స్వయాప్రభయాతినిర్మలయాతిశీతళయాతికోమళయాస్వచ్ఛ మాణిక్యాభయాకృత్స్నంజగద్భాసయన్తమ్, అచిన్త్య దివ్యాద్భుతనిత్య యౌవనస్వభావ లావణ్యమయామృత సాగరమ్, అతిసౌకుమార్యాదీషత్ప్ర స్విన్నవదాలక్ష్యమాణ లలాటఫలక దివ్యాళకావలీ విరాజితమ్, ప్రబుద్ధ ముగ్ధామ్బుజ చారులోచనమ్, సవిభ్రమభ్రూలత ముజ్జ్వలాధరం, శుచిస్మిత కోమలగణ్డ మున్నసమ్, ఉదగ్రపీనాంసవిళమ్బికుణ్డలాళకావలీబన్ధురకమ్బు కన్ధరమ్, ప్రియావతంసోత్పలకర్ణభూషణశ్లథాళకాబన్ధవిమర్ద శంసిభిః, చతుర్భిరాజానువిళమ్బిభిర్భుజైర్విరాజితమ్, అతికోమళదివ్యరేఖాలఙ్కృ తాతామ్రకరతలమ్, దివ్యాఙ్గులీయకవిరాజితమతి కోమళదివ్య నఖావళీ విరాజితాతిరక్తాఙ్గుళీభిరలఙ్కృతమ్, తత్క్షణోన్మీలిత పుణ్డరీకసదృశ చరణ యుగళమ్, అతిమనోహర కిరీటమకుటచూడావతంస మకరకుణ్డలగ్రైవేయక హారకేయూరకటక శ్రీవత్సకౌస్తుభముక్తాదామోదరబన్ధనపీతామ్బరకాఞ్చీ గుణనూపురాదిభిరత్యన్తసుఖస్పర్శైర్దివ్యగన్ధైర్భూషణైర్భూషితమ్, శ్రీమ త్యా వైజయన్త్యా వనమాలయా విరాజితమ్, శఙ్ఖచక్ర గదాసిశార్ఙ్గాది దివ్యా యుధైః సేవ్యమానమ్, స్వసఙ్కల్పమాత్రావక్లృప్తజగజ్జన్మస్థితి ధ్వంసాదికే శ్రీమతివిష్వక్సేనే, న్యస్తసమస్తాత్మైశ్వర్యమ్, వైనతేయాదిభిస్స్వభావతో నిరస్త సమస్త సాంసారికస్వభావైర్భగవత్పరిచర్యాకరణ యోగ్యైర్భగవ త్పరిచర్యైక భోగైర్నిత్య సిద్ధైరనన్తైర్యథాయోగం సేవ్యమానమ్, ఆత్మ భోగేనాను సంహితపరాదికాల దివ్యామల కోమళావలోకనేనవిశ్వమా హ్లాదయన్తమీషదున్మీలిత ముఖామ్బుజోదరవినిర్గతేన దివ్యాననారవిన్ద శోభాజననేన దివ్యగామ్భీర్యౌదార్యసౌన్దర్య మాధుర్యాద్యనవధికగుణగణ విభూషితేన, అతిమనోహర దివ్యభావగర్భేణ, దివ్యలీలా లాపామృతేన అఖిలజనహృదయాన్తరాణ్యాపూరయన్తమ్, భగవన్తమ్, నారాయణమ్, ధ్యానయోగేనదృష్ట్వా, తతో భగవతో నిత్యస్వామ్యమాత్మనో నిత్యదాస్య

శ్వైర్యసుఖావస్థిత మనుసన్ధాయ, కదాహమ్భగవన్తమ్ నారాయణమ్, మమ
కులనాథమ్, మమకులదైవతమ్, మమకులధనమ్, మమభోగ్యమ్, మమమా
తరమ్, మమపితరమ్, మమసర్వమ్, సాక్షాత్కరవాణి చక్షుషా, కదాహమ్భ
గవత్పాదామ్బుజద్వయమ్, శిరసాసఙ్గ్రహీష్యామి. కదాహమ్భగవ త్పాదా
మ్బుజద్వయ పరిచర్యా శయానిరస్తసమస్తేతర భోగాశో౽పగత సమస్త
సాంసారిక స్వభావః, తత్పాదామ్బుజద్వయమ్ప్రవేక్ష్యామి. కదాహమ్భగ
వత్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యాకరణయోగ్యస్తదేకభోగస్తత్పాదౌ పరిచరి
ష్యామి. కదామామ్భగవాన్ స్వకీయ యాతిశీతలయా దృశావలోక్యస్నిగ్ధ
గమ్భీర మధురయా గిరాపరిచర్యాయా మాజ్ఞాపయిష్యతీతి భగవత్పరి
చర్యాయా మాశాంవర్ధయిత్వా, తయైవాశయా, తత్ప్రసాదో పబృంహి
తయా భగవన్తము పేత్య, దూరాదేవ భగవన్తం శేషభోగేశ్రియాసహా
సీనమ్, వైనతేయాదిభి స్సేవ్యమానమ్, "సమస్తపరివారాయ శ్రీమతేనారా
యణాయ నమః" ఇతిప్రణమ్యోత్థాయోత్థాయపునః పునః ప్రణమ్య, అత్య
న్తసాధ్వస వినయావనతో భూత్వా భగవత్పారిష దగణనాయకైర్ద్వార
పాలైః కృపయాస్నేహగర్భ యాదృశావలోకిత స్సమ్యగభివన్దితైస్తైస్తైరే
వానుమతో భగవన్తము పేత్య, శ్రీమతామూలమన్త్రేణమామైకాన్తికాత్య
న్తికపరిచర్యాకరణా యపరిగృహ్ణీష్వేతియాచమానః ప్రణమ్యాత్మానమ్భగ
వతేనివేదయేత్. తతో భగవతాస్వయ మేవాత్మ సఞ్జీవనేన మర్యాద
శీలవతాతి ప్రేమాన్వితే నావలోక నేనావలోక్య సర్వదేశ సర్వకాల సర్వా
వస్థోచితాత్యన్త శేషభావాయస్వీకృతో౽నుజ్ఞాతశ్చాత్యన్త సాధ్వసవినయా
వనతః కిఙ్కుర్వాణః కృతాఞ్జలి పుటో భగవన్తముపాసీత. తతశ్చాను
భూయమా నభావవిశేషః నిరతిశయ ప్రీత్యాన్య త్కిఞ్చిత్కర్తుంద్రష్టుం
స్మర్తుమశక్తః పునరపిశేష భావమేవ యాచమానో భగవన్తమేవా
విచ్ఛిన్న స్రోతోరూపేణావ లోకయన్నాసీత. తతో భగవతాస్వయమే
వాత్మసఞ్జీ వేనావలోకనే నావలోక్యసస్మితమాహూయసమస్తక్లేశాప

హామ్, నిరతిశయసుఖావహమాత్మీయమ్, శ్రీమత్పాదారవిన్దయుగళమ్, శిరసికృత్వాధ్యాత్వా, అమృతసాగరాన్తర్నిమగ్న సర్వావయవ స్సుఖమాసీత॥

లక్ష్మీపతేర్యతిపతేశ్చ దయైకధామ్నో ర్యోసౌపురా సమజనిష్ట జగద్ధితార్థమ్ । ప్రాచ్యమ్ప్రకాశయతు నః పరమం రహస్యం సంవాద ఏష శరణాగతిమన్త్రసారః॥

శ్రీవైకుణ్ఠగద్యం సమ్పూర్ణమ్.

భగవద్ధ్యానసోపానమ్.

శ్రీమాన్వేఙ్కటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాన్తాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అన్తర్జ్యోతిః కిమపి యమినామఞ్జనం యోగదృష్టేశ్చిన్తారత్నం సులభమిహ నస్సిద్ధిమోక్షానురూపమ్ । దీనానాథవ్యసనశమనం దైవతం దైవతానాం దివ్యఞ్చక్షుశ్శ్రుతిపరిషదాం దృశ్యతే రఙ్గమధ్యే ॥ ౧ ॥ వేలాతీతశ్రుతిపరిమళం వేధసాం మౌళిసేవ్యం ప్రాదుర్భూతం కనకసరితః సైకతే హంసజుష్టే । లక్ష్మీభూమ్యోః కరసరసిజైర్లాలితం రఙ్గభర్తుః పాదామ్భోజం ప్రతిఫలతి మే భావనాదీర్ఘికాయామ్ ॥ ౨ ॥ చిత్రాకారాఙ్కటకరుచిభిశ్చారువృత్తానుపూర్వ్యా జాఙ్కే దాత్య ద్రుతతరగతి జాఙ్క న్త్రిలీలాకళాచీమ్। జానుచ్ఛాయాద్విగుణసుభగాం రఙ్గభర్తుర్మదాత్మా జఙ్ఘాన్దృష్ట్వా జననపదవీజాఙ్ఘికత్వఞ్జహాతి ॥ ౩ ॥ కామారామస్థిరకదళికాస్తమ్భసమ్భావనీయం క్షౌమాశ్లిష్టం కిమపి కమలాభూమినీళోపధానమ్ । న్యఞ్చత్కాఞ్చీకిరణరుచిరన్నిర్విశత్యూరుయుగ్మం లావణ్యౌఘద్వయమివ మతిర్మామికా రఙ్గయూనః ॥ ౪ ॥ సమ్ప్రీణాతి ప్రతికలమసౌ మానసమ్మే సుజాతా గమ్భీరత్వాత్ సగుణమయేత్క్వాచనధనిక్షిప్తవిశ్వా । నాళీకేనస్ఫురితరజసా వేధసో నిర్మ

మార్గా రమా వర్తదుతి సహచరీ రఙ్గనాథస్య నాభిః ॥ ౫ ॥ శ్రీవత్సేన
ప్రథితవిభవం శ్రీపదన్యాసధన్యం మధ్యం బాహ్వోర్మణివరరుచా రఞ్జితం రఙ్గ
ధామ్నః । సాన్ద్రచ్ఛాయం తరుణతులసీచిత్రయా వైజయన్త్యా సన్తాపం మే
శమయతి ధియశ్చన్ద్రికోదారహారమ్ ॥ ౬ ॥ ఏకం లీలోపహితమితరద్బాహు
మాజానులమ్బం ప్రాప్తో రఙ్గే శయితురఖిలప్రార్థనాపారిజాతమ్ । దృష్ట్వా సే
యన్దృఢనియమితా త్రిభిర్వ్యాపణా నేచ్ఛన్త్యాహన్తిస్స్యను భవతి మే చిత్ర
మాలానయస్త్రిమ్ ॥ ౭ ॥ సాభిప్రాయస్మితవికసితఞ్చారుబిమ్బాధరోష్ఠన్ద్ర
ఖాపాయప్రణయినిజనే దూరదత్తాభిముఖ్యమ్ । కాన్తం వక్త్రఙ్కనకతిల
కాలఙ్కృతం రఙ్గభర్తుః స్వాన్తే గాఢం విలగతి మమ స్వాగతోదారనేత్రమ్
॥ ౮ ॥ మాల్యైరన్తస్థిరపరిమళైర్వల్లభాస్పర్శమాన్యైః కుప్యచ్చోళీ
వచనకుటిలైః కున్తలైశ్శ్లిష్టమూలే । రత్నాపీడద్యుతిశబలితే రఙ్గభర్తుః కిరీటే
రాజన్త్యన్యస్థితిమధిగతా వృత్తయశ్చేతసో మే ॥ ౯ ॥ పాదామ్భోజం స్పృశతి
భజతే రఙ్గనాథస్య జఙ్ఘామూరుద్వన్ద్వం విలగతి శనైరూర్ధ్వమభ్యేతి నాభిమ్ ॥
వక్షస్యాస్తే వలతి భుజయోర్మామికేయం మనీషా వక్త్రాభిఖ్యాంప్రబలతి సహాతేవాప
నామౌలిబద్ధే ॥ ౧౦ ॥ కాన్తోదారైః ... మిహాభూషైః కఙ్కణజ్యాకిణాఙ్కై
ర్లక్ష్మీధామ్నః పృథుభిః పరిఘైర్లక్షితా భీతిహేతిః । అగ్రేకిఞ్చిద్ధ్వజగశయుస
స్స్వాత్మన్యేవాత్మనస్సన్నిధ్యే రఙ్గ స్మమచహృదయేవర్తతే సావరోధః ॥ ౧౧ ॥
రఙ్గస్థానే రసికమహితే రఙ్గితాశేషచిత్తే విద్వత్సేవావిమలమనసా వేఙ్కటే
శేన క్లృప్తమ్ । అక్లేశేన ప్రణిహితధియామారురుక్షోర్వపస్థా వ్యక్తిర్గాఢాన్ని
శతు భగవద్ధ్యానసోపానమేతత్ ॥ ౧౨ ॥

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।
శ్రీమతే వేఙ్కటేశాయ వేదాన్తగురవే నమః ॥

భగవద్ధ్యానసోపానం సమ్పూర్ణమ్.

